

T.C.

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

ESKİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

**MİLLİ KÜTÜPHANE 06 Mil Yz. A 1998 NUMARALI MECMUA
(Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

FERDİ YORGUN

TEZ DANIŞMANI

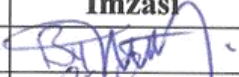
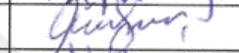

DOKTOR ÖĞRETİM ÜYESİ HAMZA KOÇ

GİRESUN-2019

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 01.03.2019 tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Ferdi YORGUN'un "MİLLİ KÜTÜPHANE 06 Mil Yz. A 1998 NUMARALI MECMUA (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)" başlıklı tezini incelemiş olup aday 29/03/2019 tarihinde, saat 14.00'te jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)	Prof. Dr. Beyhan KESİK	
Üye	Doç. Dr. Özer ŞENÖDEYİCİ	
Danışman Üye	Dr. Öğr. Üyesi Hamza KOÇ	

ONAY

...../...../2019

Doç. Dr. Güven ÖZDEM

Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “MİLLİ KÜTÜPHANE 06 Mil Yz. A 1998 NUMARALI MECMUA (Transkripsiyonlu Metin-İnceleme)” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dűşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gűsterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

29/03/2019

Ferdi YORGUN

ÖN SÖZ

Mecmualar, klasik Türk edebiyatı sahası açısından önemli kaynaklardır. Birçok açıdan bu alana katkı sağlayan mecmualar sayesinde şairlerin gün yüzüne çıkmayan şiirlerini ve tezkirelerde yer almayan şairleri tespit etmemiz mümkündür. Mecmualar, aynı zamanda yazıldığı dönemin şiir zevkini yansıtması bakımından da önemlidir. Mecmuaları sadece şiirle sınırlandırmamak gerekir. Zira mecmualarda farklı türde metinler de yer alabilir. Dolayısıyla mecmualar zengin içeriğiyle başta edebiyat tarihi olmak üzere birçok alana katkı sağlar. Bu çalışmada Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, 06 Mil Yz A 1998 numarada kayıtlı olan şiir mecmuası transkribe edilecek ve mestap tablosu ile tanıtılacaktır.

Çalışmamız başlıca dört ana bölümden meydana gelmektedir. Giriş bölümünde Mestap projesi, "Birinci Bölüm"de şiir mecmuaları ve bu mecmuaların önemi hakkında kısa bilgiler verildi. "İkinci Bölüm"de çalışmamıza konu olan mecmua çeşitli özellikleri bakımından tavsif edildi. Ayrıca mecmuada yer alan şairlerin listesine ve Mestap Tablosuna yer verildi. "Üçüncü Bölüm"de okuyucuyu bilgilendirmek amacıyla mecmuada şiirleri bulunan şairlerin kısa biyografileri aktarıldı. Çalışmamızın "Dördüncü Bölüm"ü ise transkripsiyon alfabesi, mecmua metni hazırlanırken izlenen yöntemler, metin ve sonuç kısmından oluşmaktadır.

Çalışmamın başından sonuna kadar hem ilmî hem de akademik anlamda daima yanımda olan, çalışmam süresince benden hiçbir yardımı ve fedakârlığı esirgemeyen çok kıymetli hocam ve danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Hamza KOÇ'a, bazı müşküllerin çözümünde bana ışık tutan Prof. Dr. Beyhan KESİK'e ve her zaman yanımda olan sevgili aileme teşekkürlerimi sunarım.

Giresun, Mart 2019

Ferdi YORGUN

ÖZET

Klasik Türk edebiyatında önemli bir yere sahip olan mecmuaların, son zamanlarda yapılan akademik çalışmalarla kıymeti daha da artmıştır. Bu çalışmalar, edebiyat tarihimizle ve diğer alanlarla ilgili yeni bilgiler edinmemizi ve eksik olan bilgilerin giderilmesini sağlamaktadır.

Bu çalışmada Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda 06 Mil Yz A 1998 arşiv numarasıyla kayıtlı olan şiir mecmuası transkribe edilmiş ve incelenmiştir. 85 varaktan oluşan bu mecmua, 15, 16, 17 ve 18. yüzyılda yaşamış olan bazı şairlerin şiirlerini ihtiva etmektedir.

Çalışmamızda "mecmua" kavramı hakkında bilgi verilmiş, mecmuanın genel özelliklerine ve önemine değinilmiştir. Ayrıca mecmua metni hazırlanırken izlenen yöntemlerden bahsedilmiştir. Bunun yanında mecmuada yer alan şairler ile ilgili biyografik bilgiler verilmiş ve şiirler Mestap Projesi'ne göre düzenlenmiştir. Ardından sonuç bölümünde metin ile ilgili genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mecmua, Mestap, Şair, Şiir, Çeviri Yazı.

III

ABSTRACT

The value of the magazines, which have an important place in Classical Turkish Literature, has increased because of the recent academic studies. These studies enable us to acquire new information about our literature history and other fields and allow us to eliminate the missing information.

In this study, the periodical, registered with the archive number 06 Mil Yz A 1998, in the Collection of the National Library was transcribed and studied. This 85 foiled magazine contains the poems of some poets who lived in 15th, 16th, 17th and 18th centuries.

In this research, the concept of magazine and general characteristics of it were mentioned. Additionally, the methods for preparing magazine were mentioned also. Besides biographical informations about the poets in the magazines were given and the poems were arranged according to Mestap project. As a conclusion, a general evaluation of the text is done in the conclusion section.

Key words: Magazine, Mestap, Poet, Poetry, Translation Font

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	I
ÖZET	II
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
KISALTMALAR LİSTESİ.....	VII
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA ŞİİR MECMUALARI.....	2
1.1.Mecmua Kavramı.....	2
1.2. Klasik Türk Edebiyatında Önemli Şiir Mecmuaları	3
1.2.1. Pervâne Bey Mecmuası	3
1.2.2. Mecmûatü'n-Nezair	3
1.2.3. Edirneli Nazmî-Mecma' u'n-Nezâ'ir	4
1.2.4. Câmî' ü'n-Nezâ'ir	4

İKİNCİ BÖLÜM

2. MECMÛ' A-İ EŞ' ÂR [06 Mil Yz A 1998].....	7
2.1. Mecmuanın Genel Özellikleri.....	7
2.2. Mecmuada Yer Alan Şairler ve Nazım Şekilleri	8
2.3. Mestap Tablosu	11

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MECMUADA YER ALAN ŞAİRLER HAKKINDA KISA BİYOGRAFİLER	42
3.1. Necâtî	42
3.2. Nizâmî	42
3.3. Bâkî	43
3.4. Behiştî.....	43
3.5. Emrî.....	44
3.6. Figânî.....	44
3.7. Fevrî	44
3.8. Fuzûlî.....	45
3.9. Hayâlî	45
3.10. Kabûlî	45

3.11. Meşamî	46
3.12. Nev'î	46
3.13. Rahmî	47
3.14. Revânî.....	47
3.15. Rûhî	47
3.16. Sabûhî.....	48
3.17. 'Ubeydi.....	48
3. 18. 'Ulvî	48
3.19. Vecdî.....	48
3.20. Veysî.....	49
3.21. Zâtî	49
3.22. Ârif	50
3.23. Âşık Ömer.....	50
3.24. Gelibolu Mustafa Âlî.....	50
3.25. Güftî	51
3.26. Hâleti Azmizâde.....	51
3.27. Levendî.....	52
3.28. Muhîtî	52
3.29. Nâbî	52
3.30. Nef' î	52
3.31. Râmî	53
3.32. Râmî Mehmed Paşa.....	53
3.33. Sâbî.....	54
3.34. Sırrî.....	54
3.35. Fâiz	54
3.36. Yahyâ	54
3.37. Hâtem	55
3.38. Kâmî	55
3.39. Nedîm	55
3.40. Râgıb	56
3.41. Râtıb	56
3.42. Tâlîb	56
3.43. Esrî	57

3.44. Fehîm.....	57
3.45. Lafzî	57

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. MECMÛ' A-İ EŞ' ÂR'IN METNİ.....	58
4.1. Çeviri Yazılı Metin Hazırlanırken İzlenen Yöntem	58
4.2. Metinde Kullanılan Transkripsiyon Alfabetesi.....	59
4.3. Metin	60
SONUÇ.....	466
KAYNAKÇA.....	467
ÖZ GEÇMİŞ.....	478

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e. : adı geçen eser

bk. : bakınız

C. : cilt

Ed. : editör

g. : gazel

hzl. : hazırlayan

k. : kaside

s. : sayfa

y.t.y. : yayın tarihi yok

vd. : ve diğerleri

GİRİŞ

Mecmualar, edebiyat tarihi araştırmacıları için kuşkusuz en önemli kaynaklardan biridir. Mecmualarda adı sanı duyulmamış bir şaire rastlanılabileceği gibi çok meşhur bir şairin divanında yer almayan şiirlerine de denk gelmek m¼mk¼nd¼r. Son d¼nemlerde mecmualar ¼zerine yapılan çalışmalarla birlikte edebiyat tarihimize oldukça yeni bilgiler kazandırılmıştır. Bu durum da mecmuaların ¼nemini giderek artırmıştır. 3 Mayıs 2011 tarihinde Mimar Sinan G¼zel Sanatlar ¼niversitesi'nde "Mecmua: Osmanlı Edebiyatının Kırkambarı" adlı alıştay d¼zenlenmiřtir. Bu alıştayda M. Fatih K¼ksal tarafından "şiir Mecmualarının ¼nemi ve Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi" adlı bir bildiri sunulmuştur. Projenin amacı, sistematik bir çalışmayla t¼m mecmuaların içeriğinin d¼k¼m¼n¼ yapmak ve araştırmacıların kullanımına sunmaktır (bk. K¼ksal 2011). Elinizdeki alışma da MESTAP (Mecmuaların Sistematik Tasnifi Projesi) ¼rnek alınarak hazırlanmıştır. Bu anlamda mecmuadaki şiirlerin ait olduğu şairin divanında yer alıp almadığı tespit edilmiş, divanlardaki şiirlerle mecmuadaki şiirler edisyon kritik edilerek dipnot sistemiyle belirtilmiş ve şiirlerin kime ait oldukları, ilk beyitleri/bentleri, nazım şekillleri ve vezinleri adı geçen projeye uygun olarak tablo ile belirtilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA ŞİİR MECMUALARI

1.1.Mecmua Kavramı¹

Mecmua kelimesi sözlükte Arapça "cem" kökünden türeyip toplanmış, biriktirilmiş, düzenlenmiş şeylerin tamamı, antoloji, güldeste ve belli zamanlarda çıkan süreli yayın, dergi anlamlarına gelmektedir. Terim olarak seçilmiş şiir, münşeat, güfte vb. eserlerin toplanarak bir araya getirildiği eserlerin genel adıdır. Mecmuaları içeriğinde farklı şairler ve yazarlara ait manzum ve mensur metinlerin yer aldığı karışık defterler olarak tanımlamak mümkündür.

Mecmuaların içeriği onu oluşturan kişinin zevkine göre düzenlenir. Kimi zaman birçok şairin farklı türlerdeki eserlerinden oluşabileceği gibi kimi zaman da tek bir tür etrafında şekillenebilir. Mecmuayı derleyen kişi, kendi edebî zevki doğrultusunda beğendiği şairlerin şiirlerini ya da nasirlerin nesirlerini, mecmuasına kaydedebilir. Bu durum, mecmualarda belli bir sınır olmadığı ve mecmuaların tamamen derleyen kişinin isteği doğrultusunda olduğunun göstergesidir. İçeriğinde gazel, kaside, musammat, nazm, murabba' gibi şekillerle birlikte birçok edebî türün de örnekleri yer alır. Bundan dolayı mecmualar edebiyat tarihimize kaynaklık eden önemli yapıtlardır.

Mecmuaların bazılarının kimler tarafından ve ne zaman yazıldığı bilinmemektedir. İçinde yer alan nesir ya da şiir parçalarından, bu ürünlerde geçen şahıs isimlerinden bunların ne zaman derlendiği tahmin edilebilir. Bu bilgiler doğrultusunda mecmualar genellikle, yazıldıkları dönemin edebî ve fikrî izlerini yansıtır. Nitekim, son zamanlarda yapılan akademik çalışmalar ile mecmuaların bilinmeyen, özgün birçok özelliği araştırmacılar tarafından ortaya çıkarılmaktadır.

¹ Bu bölümdeki bilgiler şu kaynaklardan derlenmiştir: Nazmi Özerol, " Milli Kütüphane'de Kayıtlı 4689/5 Numaralı Şiir Mecmuası", *Turkish Studies*, Yıl 2013, Sayı 8 (1), s. 401-410; Ed. Özer Şenödeyici vd., **Osmanlı Edebî Metinlerini Anlama Kılavuzu**, Kesit Yayınları, İstanbul 2015, s. 367-388.

1.2. Klasik Türk Edebiyatında Önemli Şiir Mecmuaları

1.2.1. Pervâne Bey Mecmuası

Mecmuanın derleyicisi Pervâne b. Abdullâh'tır. Bu bilgi mecmuanın sonunda yer alan ferağ kaydından anlaşılmaktadır. Pervâne Bey'in hayatı hakkında herhangi bir bilgi yoktur. Derlediği mecmua dışında bir eserin varlığı da bilinmemektedir. Eser, H. 968 / M. 1560-61 tarihinde istinsah edilmiştir ve yaygın olarak Pervâne Bey Mecmuası olarak adlandırılmıştır. Pervâne Bey Mecmuası, "elifbâ" sırasına göre tertip edilmiştir. Elifbâ sıralamasında lamelif de bir harf olarak kabul edilmiş ve 29 harfe yer verilmiştir. Bu sıralama dışında vezin, redif, revî harf gibi herhangi bir sıralama unsuru gözetilmemiştir. 520'nin üzerinde şairin 8000'e yakın şiirini ihtiva etmektedir. Bu özelliğiyle nazîre mecmualarının en hacimlisidir.²

1.2.2. Mecmûatü'n-Nezair

Mecmuanın derleyecisi Ömer b. Mezid'dir. Türünün Türk edebiyatındaki ilk örneğidir. Mecmuada 84 şairin 397 şiiri bulunur. Eserde her bahrin başında derleyicinin o bahrin ölçüsünü belirtmek için yazdığı bir ya da birkaç beyit yer alır. Kafiyelerine göre alfabetik olarak sıralanan şiir ve nazirelerden meydana gelmiştir. Bilinen tek nüshası Oxford'da School of Oriental and African Studies Kitaplığı'ndadır. Eserin ilk yaprağı kopmuştur. Giriş bölümünde kendi adını "Bende-i kemîne-i fakirem ömer b. Mezîd-i hakirem" mısraı içinde vermektedir. Yine sonuna eklediği "Ebyât-ı Mesnevî" başlığını taşıyan bölümde de kitabın adının "Mecmûatü'n-nezair" olduğunu bildirmektedir. Mecmûatü'n-nezair'in tamamını içine alan metin ve sözlük çalışması, Raif Yelkenci ve Türk Tarih Kurumu Kütüphanesi'ndeki Oxford nüshasının fotokopilerine dayanılarak Mustafa Canpolat tarafından yapılmıştır.³

² Kamil Ali Gıynaş, **Pervâne Bey Mecmuası**, Kültür Bakanlığı, Web:<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR-194492/pervane-bey-mecmuasi.html>, Ankara 2017, s. 6-8, [Erişim Tarihi: 13 Ocak 2019].

³ Mustafa Canpolat, "**Mecmûatü'n-Nezair**", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 28, İstanbul 2003, s. 275-277.

1.2.3. Edirneli Nazmî-Mecma' u'n-Nezâ'ir

Edirneli Nazmî tarafından 1533-34'de yazılmıştır. Mecmua "elifba" sırasınca ve aruz bahirlerine göre belli bir sıra gözetilerek tertip edilmiştir. Eserin “mukaddime” ve “hâtîme” bölümü bulunmamaktadır. Eserde 357 şairin 5527 şiiri bulunmaktadır. Bu şiirlerin 5490'ı gazel, 37'si murabbadır. Metnin beyit sayısı ise 33108'e ulaşmaktadır. XIV, XV ve XVI. yüzyıla ait şairlerin şiirleri mevcuttur.⁴

1.2.4. Câmî' ü'n-Nezâ'ir

Eğridirli Hacı Kemal tarafından tertip edilen mecmua 918/1512 tarihinde tamamlanmıştır. Anadolu'da ortaya çıkan Türk edebiyatının başlangıç döneminin temsilcilerinden “Ahmed Fakîh, Şeyyâd Hamza, Gülşehrî, Âşık Paşa” gibi şairlerin şiirleri için tek kaynak olarak görülmektedir. 15. yüzyıl şairlerinden Zeyneb Hatun'un bilinen tek şiiri, Ahmed Fakîh'in *Çarh-nâme* adlı kasidesi bu mecmuada yer almaktadır. Ayrıca eserde “Yûnus Emre, Ahmedî, Ahmed-i Dâ'î, Nesîmî, Şeyhî, Ahmed Paşa, Necâtî, Mihrî, Ahî, Zâtî” gibi *Dîvân*'ı günümüze ulaştırmış çok sayıda şaire ait şiirleri ihtiva etmektedir.⁵

⁴ M. Fatih Köksal, **Mecma' u'n-Nezâ'ir-Edirneli Nazmî**, Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR-195954/mecmaun-nezair-edirneli-nazmi.html>, Ankara 2017, s.21-23, [Erişim Tarihi: 13 Ocak 2019].

⁵ Beyhan Keşik, **Kemâlî, Hacı Kemâl, Eğridirli Hacı Kemâl**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyat isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1029>, [Erişim Tarihi: 13 Ocak 2019].

1.3.Mecmuaların Önemi⁶

Mecmualar edebiyat tarihimiz açısından büyük bir önem arz eder. Edebiyat tarihimize ışık tutan yardımcı kaynaklardan bir tanesidir. Mecmua türünün önemli unsurları şu şekilde sıralanabilir:

a. Hayatları hakkında kaynaklarda (tezkirelerde, biyografik kaynaklarda, tarih kitaplarında vs.) bilgi bulunmayan şairleri ve bu şairlerin şiirlerinin tespitini yapabiliriz.

b.Şairlerin varlığı bilinen ya da bilinmeyen eserlerinin gün yüzüne çıkmasında kaynaklık edebilir.

c. Şairler, şiirlerini divanda toplarken kimi şiirlerini divana eklemeyebilirler ya da divan tertibinden sonra da yeni şiirler yazmış olabilirler. Buna benzer sebeplerden dolayı şairlerin divanlarında yer almayan şiirlerin ya da bunların farklı şekillerinin tespitinde kullanılır.

ç. Mecmualar divan tenkidi konusunda da araştırmacılar için önemlidir. Divanlardaki şiirlerin eksik olan kelimelerin tamamlanmasında ve yanlışlıkların giderilmesinde yardımcı olur.

d. Mecmualar arasında bilinmeyen, varlığı bilindiği hâlde nüshası tespit edilemeyen eserlerle de karşılaşılır. Özellikle kırk hadis, mi'raciye, yüz hadis, mevlid, şehrengiz, biladiye, hasb-i hâl, kimi mektup ve münşeâta dair risaleler vb. fazla uzun olmayan türlerin çoğu bu mecmuaların arasında yer almaktadır.

e. Mecmualarda kimi zaman şairlerin hayatlarıyla ilgili bilgilere rastlayabiliriz. Bu, ölüm tarihi bilinmeyen bir şairin ölümü için düşünülmüş bir tarih manzumesi şeklinde olabileceği gibi, araştırmacılar için çok önemli olabilecek derkenara düşünülmüş bir bilgi notu veya şiir başlığı şeklinde de olabilir.

⁶ Bu bölüm şu kaynaklardan istifade edilerek hazırlanmıştır: M. Fatih Köksal, **Şiir mecmualarının önemi ve "Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi" (MESTAP), Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII. Mecmûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı**, Haz. Hatice Aynur vd., Turkuaz Yayınları, İstanbul 2012, s. 409-431. ; Beyhan Kesik, vd., "Bir Şiir Mecmuasından Hareketle Muhibbi'nin Yayınlanmamış Şiirleri", **International Journal of Language Academy**, Yıl 2015, Sayı 3/1, s. 361- 373.

f. Mecmualar yazıldığı dönemin edebî zevkini ortaya koyar. Hangi şairlerin ve türlerin daha çok sevildiğini gösterir. Bir şairin o dönem mecmularında çok şiirinin bulunması o devirde çok beğenildiğini, keza nazım şekillerinin sıklığından o nazım şeklinin gördüğü rağbeti, çok kullanılan aruz kalıpları ve kafiye yapıları devrin zevkini bize bildiren önemli işaretlerdir.

g. Mecmualar şairlerin edebî zevklerini de yansıtır. Birbirlerinden ne derece etkilendiklerini yine Nazire mecmuası olmasa da kimi mecmualarda nazire şiirler bulunduğundan şairler arasındaki etkileşimi, teselsül bağlarını takip etmek de mümkün olur.

h. Bilinmeyen veya kullanılmayan nazım şekilleri, bilinen nazım şekillerinin örneği görülmeyen kafiye tipleri, farklı bend yapıları; yeni türler, edebiyatımızda kullanımına rastlamadığımız aruz kalıpları vb. örneklerle de mecmualarda karşılaşabiliriz.

İKİNCİ BÖLÜM

2. MECMÛ' A-İ EŞ' ÂR [06 Mil Yz A 1998]

2.1. Mecmuanın Genel Özellikleri

Bu çalışmada Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda 06 Mil Yz A 1998 arşiv numarasıyla kayıtlı olan Mecmû'a-i Eş'âr transkribe edilerek incelenmiştir. Eserin müstensihi, istinsah tarihi, telif tarihi ve istinsah yerine dair herhangi bir bilgi yoktur. Eserin dili Türkçedir. Mecmuada genellikle 15, 16, 17 ve 18. yüzyıl şairlerinin şiirleri yer almaktadır.

85 varaktan oluşan mecmuanın boyutları (Dış-iç): 190x120 mm.dir. Kâğıt türü arma filigrandır. Yazı türü ise taliktir ve satır sayısı her sayfada değişmektedir. Mecmuanın bazı sayfaları yırtıktır ve rutubet görmüştür.

Mecmuada bazı varaklar siliktir. Şiirler bazı sayfalara yatay bazı sayfalara da dikey olarak yazılmıştır. Mecmuada siyah renkli mürekkep kullanılmıştır. Mecmuada gazelin yanı sıra kıt'a, mütezâd, rubâi, tahmis, kaside, terci-i bend, şarkı ve semai gibi nazım şekilleri yer almaktadır.

2.3. Mestap Tablosu

Sayfa No	Şairin Mahlası	Matla Beyti	Nazım Şekli	Vezein
1b	Levendî	Gördüğü demde kapılır gönlümüz esmer güzele Bulmadayın hicr ü elem dil virürüz her güzele	Gazel/1 4 beyit	-. -/-. -/-. -/-. -
1b	?	Çaddüm hilâle döndi tenüm bir hayâldür Yâ' nî ecel gelüp beni bulmak muhâldür Ta' cîl idüp helâkime kaçd itme ey ecel Küy-ı vişâl-i yâre irem ihtimâldür	Murabb a'	--./-. -/-. -/-. -
1b	Derviş Çelebi	Yâr ser-keş sine pür-âteş gönül sevdâ-perest Bahtı nâ-hemvâr tâlî' ser-nigün hâtır şikest	Müfred	-. -/-. -/-. -/-. -
2a	Kerimî	Dört Müselmân ile beş kâfir meger İki dil-ber gördiler yüzi çamer	Gazel/ 5 beyit	-. -/-. -/-. -
2a	?	Vefâ gelmek muhâl oldu nigâr-ı dil-pesendümden Bu deñlü bî-vefâsızlık umulmazdı efendimden	Çıt' a	. - -/-. - -/-. - -/-. - -
2a	?	Metâ' -ı vaşluñı dil-ğastelerden nağd-i cân al vir Bu bâzâr- ı rezâdur el virürse her zamân al vir	Matla'	. - -/-. - -/-. - -/-. - -
2a	?	Çalemün lâminı al dağı kafluñ noqtasını Çalanuñ ağızuma vir tâ ki diyem nüktesini	Çıt' a	. - -/-. - -/-. - -/-. - -
2a	Râsîh	Giryê kılsam derd-i ' aşkuñdan raçb-i har güler Şimdi bir hâletdeyüm kim hâlûme itler güler	Matla'	-. -/-. - -/-. - -/-. - -
2a	?	Divâne râ çalem nîst Mestâne râ elem nîst	Matla'	--./-. - -
2a	?	Elüme girse eger atlas-ı çarç-ı felegi Kesdireydüm anı oğlanlara donluç donluç	Müfred	. - -/-. - -/-. - -/-. - -
2b	Levendî	Bezm-i ' irfân içre ol şâh-ı mu' azzam gelmedi Çaldı zulmetde gönül nür-ı muhteşem gelmedi Âşiyân-ı gamda çaldı tıfl-ı dil tenhâ çarîb Müjde-i aħbâr-ı vuşlatla bir âdem gelmedi	Murabb a/4 bent	-. -/-. - -/-. - -/-. - -
2b	Rüşdî	Geldi haçt-ı yâre ' aceb dil yine şivende midür Güle hâr oldu bedel ol dağı gülşende midür	Gazel/ 7 beyit	. - -/-. - -/-. - -/-. - -
3a	?	' Aşık oldum şimdi cânâ kaçı gözi çaraya İki gönül bir olunca kimse girmez araya	Çıt' a	-. -/-. - -/-. - -/-. - -
3a	?	Eyleme erbâb-ı ' aşkuñ sîm [ü] zerinden su 'âl Sen metâ' -ı vaşluñı göster de cânâ nağdüñ al	Çıt' a	-. -/-. - -/-. - -/-. - -

3a	?	Çılıcı kesdiren yüzi şuyıdur Kişiyi ħor iden yavuz ħüyıdur	Çıt ^ç a	...-/.-./..-
3a	?	‘ Āşıkı dil-rübā mı eksik olur Ehl-i derdde belā mı eksik olur	Çıt ^ç a	...-/.-./..-
3a	?	Bī-ħayā olanlaruñ ey ser-firāz Düşmeni çok olur ‘ ömürleri az	Çıt ^ç a	...-/.-./..-
3a	?	Bāğ-ı vaşluñdan ümīd-i mīve-i kām eylerüz Hiç olsun mı hemān endiše-i ħām eylerüz	Çıt ^ç a	...-/.-./..-
3b	‘ Āşık ‘ Ömer	Sevdüm yine biñ cānıla bir tal ^ç at-ı meh-tāb Tā ħūrıla insāb Oldum yine ol şevķ ile bī-rāħat u bī-ħāb Men ‘ āşık u bī-tāb	Müstezā d/ 5 beyit	--./...-./..-./..-
3b	Nedīm	Sākī duracaķ zamān degüldür Fevt itmeyelüm dem-i şebābı	Çıt ^ç a/2 beyit	--./...-./..-
3b	Rāsīħ	‘ Aceb olmaz recā-yı vaşl idüp ümmīd-i kām itsem Beni dīvāne itdüñ sen n'ola ħalt-ı kelām itsem	Gazel/ 4 beyit	...-/.-./...-/.-.-
4a	Rāmī	Ĥayāl-i la ^ç l-i nābuñ cām-ı çeşmüm terde ħalmışdur Ĥumār-ı bezm-i nüş-ā-nüş-ı vaşluñ sırda ħalmışdur	Gazel/ 5beyit	...-/.-./...-/.-.-
4a	?	Şehr-i zīl-ħiccede ‘ azm-i seferüm şām oldı Üstādum yazmağa tārīhini aħşām oldı	Matla ^ç	...-/.-./...-/.-.-
4a	Fıtrī	Bir elde cām-ı maħabbet bir elde sāğar-ı nāz Ayaķlı meykedeye döndi dil-ber-i țannāz	Nazm	...-/.-./...-/.-.-
4a	?	Dāma şordum ki nedir dāne döküp gözledigüñ Didi şayd olmaz o şeh-bāz diyü ağlaruz	Müfred	...-/.-./...-/.-.-
4a	?	Nişāra naķd-i niyāz itmege şitābum var Benüm ol āfet ile başķa bir ħesābum var	Matla ^ç	...-/.-./...-/.-.-
4b	?	Uyup şabāya yine turre-i siyekāruñ Ĥuzūr-ı ħalbini uçurdı ‘ āşık-ı zāruñ	Çıt ^ç a	...-/.-./...-/.-.-
4b	?	‘ Aceb mi Taşcı-zāde olsa ey dil ħüb u müstesnā Ĥudā ħādirdür eyler seng-i ħārādan güher peydā	Matla ^ç	...-/.-./...-/.-.-
4b	?	Nigāhā tütüyā-yı ħāk-pāyüñ özge dārūdur Çekirse sürmeden eksük degüldür göz terāzūdur	Matla ^ç	...-/.-./...-/.-.-
4b	?	Var iken ħāl-i ‘ izār-ı dil-ber Kākül-i dil-bere dil-beste cihān	Müfred	...-/.-./...-/.-.-
4b	?	N'eyleyem āteşe yansun ‘ anber <i>Beste-i yerħam</i> okur muşribler	Matla ^ç	...-/.-./...-/.-.-

4b	Sāmī Efendi	İnanma kimseye hayr eylemez bir bî-vefâdur zer Me'âl-i hatt-ı bî-şânîsidür lâ hayra fi'l-aşfer	Matla ^c	.---/.---/.---/.---
4b	?	Bakdıkça kızarsa n'ola ol ruhları mâhum Meşşâta-i hüsn oldı benüm feyz-i nigâhum	Matla ^c	--./---./--./--
4b	?	Leylâ-yı 'arūs eyleyicek bu zen-i dünyâ Mecnûn işidüp didi ki el-leyletü hublâ	Müfred	--./---./--./--
4b	?	Ĥatm eyleyen ey ĥâce menem Muşhaf-ı 'aşkı Ve 'l-leyleye dek oĥudı ancak anı Mecnûn	Müfred	--./---./--./--
5a	?	'Ömre yaş şaklamanuñ şüdü nedür kim eyyâm 'Aķreb-i sâ' at-i taĥvîl ile efzûn olmaz	Müfred	---/---/---/---
5a	?	Dırâz itmez ĥayâtı ketm-i sinn ile dürüg itmek Olur mı rûz-ı sâ' at 'aķrebin taĥvîlden efzûnı	Müfred	.---/.---/.---/.---
5a	?	Dön yûri var felege sende mürüvvet yoĥimiş Ehl-i 'irfâna derûnuñda maĥabbet yoĥimiş	Matla ^c	---/---/---/---
5a	?	Dil ise Ĥâtem-i Tây elde ise vuşlat yoĥ Yâr ise aķceye mâ' il n'idelüm ĥudret yoĥ	Matla ^c	---/---/---/---
5a	?	Ey ĥâki giricek yire bir ĥoşca örte gör Ölür dirilirüz anuñ altunda ĥalmazuz	Müfred	--./---./--./--
5a	?	Kime kim Ka' be naşîb olsa Ĥudâ raĥmet ider Her kişi sevdiğini ĥânesine da' vet ider	Matla ^c	---/---/---/---
5a	?	Aĥır bahâlara çıĥsa 'aceb mi cân atudur Duĥânı zâhid ĥar şanmasın yaban atudur	Matla ^c	.---/.---/.---/---
5a	?	Elüme girmişidi dün gice ol zülf-i dü-tâ Şanki destümde idi memleket-i Ćin ü Ĥiĥâ	Matla ^c	---/---/---/---
5a	Nedîm	Nerm- ten dil-berlerüñ âzâr ide şîrîn olur Lezzetin telĥ eylemez Ćin ü cebîn pâlüdenüñ	Müfred	---/---/---/---
5b	?	Şabâĥa ĥalma şem'üz Yûsufâsâ olma dâmen-keş Bizüm engüştümüzden destümüz ey mâĥ kütehdür	Müfred	.---/.---/.---/.---
5b	?	Tîrveş toĥruluk itseñ daĥı itmez raĥbet Ćilesizdür o ĥaşı yay ile olmaz ülfet	Matla ^c	---/---/---/---
5b	?	Ey gül yüzini 'aşıĥa pinĥân niĥün itdüñ Ĥâlin dil-i şüridenüñ efĥân niĥün itdüñ	Nazm	--./---./--./--
5b	Nâbî	Bâzularumda ĥalmadı âĥuşa iĥtidâr Bir sâde bakmaĥıla ĥanâ' at zamânıdur	Müfred	--./---./--./--

5b	?	Yahūdî ni' metûñ kâdrin gözetmez turfe kâfirdür Degüldür öyle nânkör ni' mete çünkü şâkirdür	Matla ^c	.---/.---/.---/.---
5b	?	Bezenmiş bezm-i hüsnüñ cām elüñde Süregör sâkiyâ devrân senüñdür	Müfred	.---/.---/..--
5b	Nedîm	Ġamze pür-zehr çıkar çeşm-i tenük-hüsından Kışver-i hüsnünün ejder doğar âhüsundan	Matla ^c	---/---/---/..-
5b	?	Göricek bād-ı hâzânı kôrkusından bağda Her dırahtuñ ayağına düşdiler yapraklar	Müfred	---/---/---/..-
5b	?	Dönüpdür bahre cānâ firkatüñle eşk-i hün-pâşum O baħr üstinde güyâ iki gözli köpridür kaçum	Matla ^c	.---/.---/.---/.---
5b	Fehîm	Ne bakarsın çü çoçukdur çomağın almış ele Seni meydân-ı feşâhatde çelik gibi çalar	Müfred	---/---/---/..-
6a	Nefî	Bârekallâh zihî rahş-ı hümâyün-simâ Ki çomış nâminı sulţân-ı cihân Bād-ı Sabâ	Kaside/ 6 beyit	---/---/---/..-
6a	Mesdî	Ebr itdi nihân maţlâ ^c -ı şehri içre hilâlî Çurtuldu cihân şâ'im olup guşşa yemekden	Kıt' a	---/---/---/..-
6a	?	Nağd-i cānı vü dili minnet aldı elümden cānân Bir kadeħ meyle boyadı gözümü pîr-i muğân	Matla ^c	---/---/---/..-
6a	?	Dem ursam vaşl-ı dil-berden günâha meyl ider dîrsüñ Sen ey şüfi bir aħmağsuñ sözi götinden añlarsuñ	Matla ^c	.---/.---/.---/.---
6b	Nâbî	‘Aşka düşdin baña dirken ğam u miħnet ne imiş Sen de gör çâşni-i cām-ı miħnet ne imiş	Gazel/ 5 beyit	---/---/---/..-
6b	Nâbî	Ser-i küyına yârüñ ‘aşık-ı bî-çâre yüz tutmuş Zemîne sâyeveş taşvîrveş dîvâre yüz tutmuş	Gazel/ 5 beyit	.---/.---/.---/.---
6b	Nâbî	Yek- rengî-i vaħdet görünür münisimizde Kânün-ı maħabbet çalınur meclisümüzde	Gazel/ 5 beyit	---/---/---/..-
7a	?	Bu çarħ-ı pîre-zen ey dil degüldür mâye-i devlet Kişinüñ başı sağ olmağ yiterse mâye-i devlet	Matla ^c	.---/.---/.---/.---
7a	?	Merdüm-i dîde kenâr itmege ol serv-ğadi Yetmiş iki dereden şu getürür âl eyler	Müfred	---/---/---/..-
7a	?	Āh kim bitmez oñulmaz yüregüm yaraları Dostum ‘aşık olan dünyede oñmaz bitmez	Müfred	---/---/---/..-
7a	?	Ġarazum mülk-i beğâ idi ‘adem rāhından	Müfred	---/---/---/..-

		Uğrayup şehri fenāya oyalandum aldum		
7a	?	‘Arz eyleme şehā baa kızlar aalığın İster mi hiç ayāsı olan yüz aralığın	Matla ^c	--./--./--./--
7a	?	Bir kerre hiç niah-ı terahumla sevdüğüm al-i faih bī-kes ü bīmāra bamadu	Müfred	--./--./--./--
7a	Naifī	Diri şerbet-i val itme kim derd-i maabbetle Naifī bir belā-ke ‘aı-ı bī-aredür cānā	Müfred	.---./---./---./---
7a	Sālim Efendi	Görünmez baa da ^c vetsiz benimle itmez ünsiyet Bu va ^c dī ol perīye Sālimā incindüğüm yirdür	Müfred	.---./---./---./---
7b	?	Sūzī n'ola eylerse dil-i ‘ālemi sūzān Dil-sūz iden ol āfeti tāb-ı naarumdur	Müfred	--./--./--./--
7b	?	Bugün pīr-i muānu duter-i rezle baı odur elālümdür dirise kendi kāfir ‘avratı pūdur	Matla ^c	.---./---./---./---
7b	?	Doınup pāyı döküldi sāar Devletin depdi yine zāhid-i ar	Matla ^c	---./---./---
7b	?	Ol Dürzī şuınu biraz evābu elledüm Bir ırpı ekdi amze-i mesti tekelledüm	Matla ^c	--./--./--./--
7b	?	Gitdi ol sīmīn-tenüm ben daı cānı n'eyleyem Cānum idi ol benüm cānsız cihānı n'eyleyem	Matla ^c	---./---./---./---
7b	ābit	aın hediye ‘avd eylemek edeble aleb Zamāne acılarında ne ‘avd var ne edeb	Matla ^c	---./---./---./---
7b	?	Devrān bizi devr-i sitem ü cevre getürdi Girdāblara aldı ‘acīb devre getürdi	Matla ^c	--./--./--./--
7b	?	Geldikde dilā ānee am-ı münfa ^c il olma Yārān-ı afādandır o bīā[ne] degüldür	Müfred	--./--./--./--
7b	?	Gel ey am itme yabana uasın udan sen Ferah- ādī gelür gider benimle alacaksın sen	Kıt ^c a	.---./---./---./---
8a	Sūzī	‘Aceb aute bülbüldür dil-i āvāre-i Sūzī Behit olursa yine ülzārı yine asret	Müfred	.---./---./---./---
8a	Sivāsī	Fınu efendi dürr-i girān adr-i pendümi Āvīze ile mehd-i u ^c ūra bezek gibi	Kıt ^c a/ 10 beyit	--./--./--./--
8a	?	ehrī am ile obet-i hūn-ı dil eylemiş Gör issetin ki eylemedi bir aber baa	Müfred	--./--./--./--
8a	?	öyle ala sır-ı ‘aı tende cānu tuymasun	Matla ^c	---./---./---./---

		Belki adın añma ağzuñda zebānuñ tuymasun		
8a	?	Yāsemīnuñ çün şabā kapdı külāhın gül dedi Güle sağ olsun cihānda bir külāh eksük degül	Müfred	-.--/-.--/-.--/-.--
8a	?	Açılmadı gitdi bize ol gönce-dehānum Murğ-ı dilümüz başladı feryād u figāna	Müfred	--./-.--/-.--/-.--
8b	?	Dirīg bilmedüñ ey şüh kadr-i ihlāsım Hemān günāhum odur kim rīyā nedür bilmem	Müfred	.-./-.../-.--/...-
8b	?	Hayāl-i rūyuñıla eyle nürdi dil ammā Şaçuñ hevāsı ile düşdi başka sevdāya	Müfred	.---/...-/...-/..-
8b	Nef'ī	Nef'ī çekerdi bār-ı belānı ne hāl ise Öldürdüñ ol faķiri de nāz u 'itābıla	Müfred	--./-.--/-.--/-.--
8b	?	Kevni yakmazsa kopar tūfān bir gün korkaram Āhı zabt itsem ya çeşm-i hūn-feşānı n'eyleyem	Matla ^c	-.--/-.--/-.--/-.--
8b	Vecdī	Bu maḥsūd-ı tabāyī ^c sözleri kande bulursın sen Kudüret virmesüñ Vecdī 'aceb yārāna olmaz mı	Müfred	.---/...-/...-/...-
8b	?	Dām-ı gīsūsına esir olduk Görmedin ol gāzāl-ı āhüyı	Müfred	...-/...-/...-
8b	?	Eşk-i hūn-ālūduma rahm eyler ādem kalmadı Hiç bir derd-i dil añlar yār-ı hem-dem kalmadı	Matla ^c	-.--/-.--/-.--/-.--
8b	?	Ey naḥl-i nāz iste şaķal iste 'ār çek 'Āşık hevā-yı zūlf kōmaz işte dār çek	Matla ^c	--./-.--/-.--/-.--
8b	?	Bu nev-bahārda ancak açıldı lāle-i dāğ Küşād-ı gönce-i dil kaldı bir bahāra daḥı	Müfred	.-./-.../-.--/...-
9a	?	Bāl açdı nāmımız mişl-i kebüter Seyr eylemek için afāk-ı çarḥı	Müfred	-.--/-.--/-.--
9a	?	Ulaşdur menzil-i maķşūda yā Rab Bi- ḥurmeti şeyḥ-i Ma' ruf-ı Kerḥi	Müfred	.---/...-/...-
9a	?	Ḥazret-i Ma' ruf-ı Kerḥi ger olursa reh-nümā Umaram vaşıl ola meķtüb-ı mergūbum saña	Müfred	-.--/-.--/-.--/-.--
9a	?	Meķtüb-ı ehl-i derd dile ḥātem istenmez	1 mısra	--./-.--/-.--/-.--
9a	?	Maķām-ı Ḥāteme dāğ-ı derūnumuz besdür	Nazire/ 1 mısra	.-./-.../-.--/...-
9a	?	İşhak saña gönül olaldan müştāk	Nazm	--./-.--/-.--/...-

		Pür oldu şadā-yı nālemüzden āfāk		
9a	Fā'iz	Teşrīfūñ ile hānemi reşk-i İrem eyle Ağlatma beni iki gözüm kerem eyle	Gazel/ 5 beyit	--./---./---./--
9b	Şem'î	Çü gitdüñ yāre ey nāme varup benden du'ā eyle Selām eyler saña diyü elin öp merhabā eyle	Gazel/ 5 beyit	.---./---./---./---
9b	?	Sipihrüñ tāsı pest olsun senüñ tākūñ var iken ... şikest olsun senüñ nābuñ var iken	Matla ^c	.---./---./---./---
9b	?	Tāze nihāl-i gönceye bār degül berg ü diken Bî-edebāne bülbülüñ kōnmasıdır belin büken	Matla ^c	-.-/---/-./---/---
9b	?	... lebi sende giydirseñ araya Hāl-i 'anber-[büyü] bal mūmı yapışdır buraya	Matla ^c	-.-/---/-./---/-.
9b	?	Hāyāl-i naqş çıkmaz dā'imā mir'āt-ı hātırdan Esir-i vuşlatum cevri itse de geçmem o kâfirden	Matla ^c	.---./---./---./---
10a	?	Gitmiş tūtalum yār bugün 'ālem-i āba Ey ne bu ta'cıl şeker şuya mı düşdi	Müfred	--./---./---./--
10a	?	Biz karanfil koyalum şışeye eller kōmadık Ne gül ü sünbül ü nesrīn ne karanfil kōdılar	Müfred	-.-/---/-./---/-.
10a	?	Āhırde biz yemīn virürüz itsün ihtirāz Arpa Emīni hāşılı göstermesün cevāz	Matla ^c	--./-./---./-.-
10a	?	Niyāz idüp güle ey dil o yāre yalvaralum Bu cevri terk ide şāyed nigāra yalvaralum	Matla ^c	--./-./---./-.-
10a	?	Beni söyletme efendim yüregüm yanıkdur Āteş-efşān olurum eyler isem fetḥ-i kelām	Müfred	..-./..-./..-./..-
10a	?	Severem yāri ben ol iki gözümden dönmem Ka'beden kıble-nümā dönse sözümden dönmem	Matla ^c	..-./..-./..-./..-
10a	?	Yıķarsuñ hātırum her dem sebebsiz bî-mürüvvetsin Kārāruñ yok zemīn-i dilde hercāyī ṭabī' atsin	Nazm	.---./---./---./---
10a	?	Ey gönül gayrıya meyl eyleme cānān bir olur Bir senüñ 'aşķ-ı derūnunda yiter cān bir olur	Matla ^c	..-./..-./..-./..-
10a	?	Baña dirler niçün gülzāra gelmezsin bahār oldu Bahārı n'eyleyem ben yārüm ağıyār ile yār oldu	Matla ^c	.---./---./---./---
10b	?	İñletme ben ğarībūñi düşmen şen olmasun Ben nā-tüvāna kıyma meded senden olmasun	Matla ^c	--./-./---./-.-
10b	?	Başda sevdā-yı hevā-yı zülf-i yār eksük degül	Matla ^c	-.-/---/-./---/-.-

		Mürtefi ^ç yerdür anuñ'çün rûzgâr eksük degül		
10b	?	Miyânın kıocduran dil-berden ey dil ihtirâz eyle Muğarrerdür yıkarlar bir binâ elbetde bil virse	Müfred	.---/.---/.---/.---
10b	?	Ser-i küyuñda qalır murğ-ı dil-i nālānum Eve geldükçe göñülsüz gelürem sulṭānum	Matla ^ç	..---/..---/..---/..---
10b	?	Niṣān-ı tîr-i ḥıṣm-ı yār olursañ ey kamer bir gün Felekde ḥüsnüñe mağrûr olup gögsüñ ^ç aceb germe	Müfred	.---/.---/.---/.---
10b	?	Kebābāsā belā bezminde gördüm qalb-i ^ç uşşākı Muḥālîf devr elinden bir dem ağlar bir zamān añlar	Müfred	.---/.---/.---/.---
10b	?	Beng dāğ-ı tāze ister imiş iştirāsın Kālā-yı vaşl ol mehüñ āteş behāsına	Matla ^ç	--./-.-./-.-./-.-
10b	?	Zāhid o deñlü şıket-i tāc-ı kabā ile Uçmaq ümîdin itmez idi öyle olmasa	Müfred	--./-.-./-.-./-.-
10b	?	Şehā qaşında vardır bu müje bu ebruvān at tut Bulınmaz her zamānda böyle bir tîr ü kemān at tut	Matla ^ç	.---/.---/.---/.---
10b	?	Bir yirde yatalum diyecek nāzı uzatdı Yatmam didi bir vāfir ^ç inād eyledi yatdı	Matla ^ç	--./-.-./-.-./-.-
11a	?	Bimār-ı ^ç aşkuñ oldı göñül hiç bilür misün Cānā cefāñı şabr idemem öldürür misün	Matla ^ç	--./-.-./-.-./-.-
11a	?	Hemān çek tiğ-ı nāzı bildiginden qalma ey ḥünî Şu içmek deñlü gelmez teşne-i ^ç aşka helāk olmaq	Müfred	.---/.---/.---/.---
11a	?	Çünkü bir ^ç aşık daḥı isterseñ ey meh kendüñe Ġamzeñüñ cellādına emr it iki itsün beni	Müfred	-.---/-.---/-.---/-.---
11a	?	Ey dāğ-ı sine şadra geçüp germe gögsüñi Qan ağlamaqda dīde-i giryān seni başar	Müfred	--./-.-./-.-./-.-
11a	?	‘Aşıkā cevri tise dil-ber luṭf u nāz ardıncadır ‘Aşık istiğnā iderse biñ niyāz ardıncadır	Matla ^ç	-.---/-.---/-.---/-.---
11a	?	İstemezseñ beni sen öldürürüm kendümi ben Saña her kim yaramazsa baña daḥı yaramaz	Müfred	..---/..---/..---/..---
11a	?	Emîrüm seyyidüm Āl-i Resûlüm pāk-dāmānum Yezid olsun saña biñ cānıla qul olmayan cānum	Matla ^ç	.---/.---/.---/.---
11a	?	Pençe-i a ^ç dāya düşdi dāmeni dest-i nigār Şimdi elden beş beter olsam kederde vechi var	Matla ^ç	-.---/-.---/-.---/-.---
11a	?	Söyleyüñ ṭabībe yoq yire ^ç arz-ı devā ider	Müfred	--./-.-./-.-./-.-

		Bimār-ı derd-i ‘aşk kabul eylemez ‘ilâc		
11a	?	Ey cân tabîbi haste-i ‘aşkuñ revâ midur Dermân ümîdîn eyler iken derdnâk olur	Müfred	--./-./-./-./-.-
11b	Şâbî	Edeblerle felekde bir kad-i bālāya dil virdüm Belâ itdüm o şuhı başıma Allâh belâm vîrsün	Müfred	.---/.---/.---/.---
11b	?	Ne tâze tâze güneher ideydüm ‘âlemde Vebâli boynuna ammâ bıcaqlı altunuñ	Müfred	.---/.---/.---/..-
11b	?	Bir mülâyim koculur tâze güzeldür bedenüñ Yağalarsa n'ola nâzûklük ile pîre-henüñ	Matla ^c	...-/...-/...-/...-
11b	Şâbî	Şâm-ı gamuñda küyuña cân-ı za‘îfümi Kıldum revâne ‘âşıkâ Bağdad irâk degül	Müfred	--./-./-./-./-.-
11b	?	Fireng-i zülfe esîr olduñ işte dil-i zâr Senüñ ne kârüñ idi bañr-ı gamda çorsanluk	Müfred	..-/...-/...-/...-
11b	?	Şâyed terahhum ide görüp hâk-sârını ‘Ömrüm gecince bekliyeyin reh-güzârını	Matla ^c	--./-./-./-./-.-
11b	?	Fâl itdüm idi Muşhaf-ı hüsnünde geldi lâ Bildüm ki ‘aşkuñ itse gerek nefy-i mâsivâ Hiç böyle bir murâd mı var ‘âşık olunañ Yârüñ yanunda olmaya ağıyar-ı bed-liķâ	Rubâ‘î	--./-./-./-./-.-
11b	?	Dilâ ümmîd-i vuşlatla dem-â-dem nâle eylersin Beni derd-i firâk öldürdi bilmem sen ne söylersin	Matla ^c	.---/.---/.---/.---
11b	?	Sürmelerle görünür oldu o çeşm-i pür-kâr Katl-i ‘uşşâka yine gözümü kararır dildâr	Matla ^c	...-/...-/...-/...-
12a	?	Nüşa ta‘lîk ideli hañt-ı celî ruhsârı Sülüsî? mertebe mañv itdi cemâl-i yârı	Matla ^c	...-/...-/...-/...-
12a	?	Varsa ol Yûsuf-ı güm-geştesini yâd ider Kamer-i dil şimdi Yûsufçuk diyu feryâd ider	Matla ^c	...-/...-/...-/...-
12a	?	Recâ-yı vaşl-ı ta‘lîk it zuhûr-ı hañt-ı dildâra Niyâza hiç sevâdı şeb gibi vañt-i şerîf olmaz	Müfred	.---/.---/.---/.---
12a	?	Nişâbî bezm-i hâşü'l-hâş-ı ‘işret çârdır nâ-çâr Yiter bir şaka-i gül-çehre bintü'l-‘inebsiz biz	Müfred	.---/.---/.---/.---
12a	?	Bugün kâlâ-fürüş-ı keyfden ‘îdiyye kesdirdüñ Birer içlik mülûkı çekme tärâ-yı şarâbiden	Müfred	.---/.---/.---/.---
12a	Fâtiḥ'e İstanbul-ı	Perdedâr-ı migend kaşr-ı Kayser ‘ankebüt Büm-ı nevbet mizend bir günbed Afrasiyab	Müfred	

	Sultān Meḥmed			
12a	Nābī	Şadā-yı ra' d-ı pür zır-ı münebbihden 'ibâretdir Nigāh olsa felek bir 'aylı günli kûbbe sâ' atdır	Matla ^c	.---/.---/.---/.---
12a	?	Görüp kundağda iken olmuş idüm aña üfdâde Bir şabânca ile şaşırddı beni Tüfekçi-zâde	Matla ^c	.---/.---/.---/.---
12b	Şābit	Aḥaffdur bâde-i ter fazla-i huşk-i mürāyiden Eşeddür zaḥm-ı ejderhā-yı berimār-ı ābiden	Gazel/ 7 beyit	.---/.---/.---/.---
12b	?	Beni lāyık mı ağlatmak senüñ giryānuñ oldumsa Cefā itmek ne lāzım serv-i sāmānuñ oldumsa	Nazm	.---/.---/.---/.---
12b	?	Saña lāyık mıdır ḥandān idüp vaşluñla ağıyarı Dem-ā-dem zār idersüñ firḫatüñle 'āşık-ı zārı	Nazm	.---/.---/.---/.---
13a	Ḥātem Efendī	Ruḥuñ reşk-āver-i mihr-i ḥicāz tābiş-i efzādur Nesim-i gülşen-i ḥüsnüñ şabā-yı rüḥ necāşādur Dü-yek 'uşşāka-i öç işvesi taḫsima mā'ıldür Ol āfet-i işfahān-ı vadileri tozunda yektādur	Şarkı/4 bent	.---/.---/.---/.---
13a	?	Her kimüñ var ise zātında şerāret küfri İştilāḫāt-ı 'ulümüla Müselmān olmaz	Kıt' a/ 3 beyit	..-/.-./..-/.-.-
13b	?	Lāzım degül kitāb-ı gülistān o mehveşe Ne nüşḫa ḳorsa sinesine gülsitān olur	Müfred	--/.-./..-/.-.-
13b	?	Gül gonceliginde ḫār iledür Açılrsa bir özge yār iledür	Matla ^c	--/.-./..-/.-.-
13b	?	Aşlında diken çeker 'azābıñ Fāşıda ḫakim olur gülabıñ	Matla ^c	--/.-./..-/.-.-
13b	Nev' i	Gördüm ol meh-rü bugün zeyn eylemiş destāra gül Yaraşur serdār olursa leşker-i ezhāra gül	Gazel/ 5 beyit	-.--/.---/.---/.-.-
13b	Bāḳī	Gülşende itdi nāz ile 'arz-ı cemāl gül Ḳıldı belālu bülbülü āşüfte-ḫāl gül	Gazel/ 5 beyit	--/.-./..-/.-.-
14a	?	Bu çarḫ-ı pīre-zen ey dil degüldür māye-i devlet Kişinüñ başı sağ olmaḫ yiter sermāye-yi devlet	Matla ^c	.---/.---/.---/.---
14a	Rāşid	Maḫlas olmaz dile teslim-i ḳazādan ğayrı Kār-ı taḳdīre nedir çāre-i rızādan ğayrı	Matla ^c	..-/.-./..-/.-.-
14a	?	Şehrī ger müstağniyem iḥsān-ı felekden Olmaḫ ne belā ḫālī' -i bed-aḫtere muḫtaç	Müfred	--/.---/.---/.-.-
14a	?	Ḥükm-i kitāb-ı 'aşḫıla öldür şevāba gir Ey bī-vefā eger seni sevmek günāh ise	Müfred	--/.-./..-/.-.-

14a	?	Zülf-i dil-ber olaşur boynuma iki gicedür Ey mu' abbir vâkı' â ta' yir anuñ nicedür	Matla ^c	-.--/-.--/-.--/-.--
14a	Elçi-i 'Acem Kelb 'Ali	Merd-i dānādur miyān-ı merdüm-i dünyā ğarīb Hem-çü engüşt-i şehādet bir kef-i tersā ğarīb	Matla ^c	-.--/-.--/-.--/-.--
14a	?	Sevdüm görince sen şeh-i Yūsuf-liķāyı ben Göz göre başuma şatun aldum belāyı ben	Matla ^c	--./-.--/-.--/-.--
14a	?	Saña bir ķā' ide-i ağyāra ' aks ile baķardum ben Elimde hāme-i ' ibret-nümā bir dūr-bīn olsa	Müfred	.--/-.--/-.--/-.--
14a	?	Merdüm-i dīde-i kenār itmege ol serv-ķaddi Yitmiş iki dereden su getürüp āl eyler	Müfred	-.--/-.--/-.--/-.--
14a	?	Pervāneñ iken ķadrini bil ' aşıķ-ı zārūñ Mümlar yaķasın arayasın sen anı cānā	Müfred	--./-.--/-.--/.
14b	?	Çokdur ey sermāye-i ' ömrüm cemālūñ seyr ider Reşķüm oldur dīde-i āhū aña pek ğayr ider	Matla ^c	-.--/-.--/-.--/-.--
14b	Seyyid Vehbī	Açdıķ şadef gibi elimiz āb u rahmete Çıķduķ du' āya çeşm-ġüşā biz icābete	Nazm	--./-.--/-.--/-.--
14b	?	Esīr-i miñnet ü cevr ü cefādayum şimdi Devāya çāresi yoķ bir belādayum şimdi	Matla ^c	.--/-.--/-.--/-.--
14b	?	Gören şād oldı ğam zāhirde şanur ' ālemüm vardur Anı bilmez ki tağlarca derūnumda ğamum vardur	Matla ^c	.---/-.---/-.---/-.---
14b	?	Telġ idüp ' ayşum ayırdı benden ol sīmin tenüm Yā İlāhī dādum al bu çarġ-ı zālinden benüm	Matla ^c	-.--/-.--/-.--/-.--
14b	Nābī	Biz bu bāġuñ hem bahārın hem ħazānın görmişüz Hem sürürüñ da ğamuñ da rüzġaruñ görmişüz	Matla ^c	-.--/-.--/-.--/-.--
14b	Şabrī	Olur bir sāġar-ı ' işret gelür bu bezme bir sāķī Bu mātem-ġāne ey Şabrī sarāy-ı sūd olur bir ġün	Müfred	.---/-.---/-.---/-.---
14b	?	Dünyāda çeker miñneti erbāb-ı maġabbet Ey şūfi bugün baña ise ırte sañadur	Müfred	--./-.--/-.--/-.--
15a	Sūzī	Görenler al' atuñ Ĥürşid -i ' ālem-tābdur dirler Zülāl-i lāl-i mey-ġūnuñ şarāb-ı nābdur dirler	Gazel/ 5 beyit	.---/-.---/-.---/-.---
15a	Muġiṫī	Cevr ile nāz ķılmaķ ol bī-vefāya ķaldı Ehl-i niyāzuñ ey dil işi Ĥudāya ķaldı	Gazel/ 5 beyit	--./-.--/-.--/-.--
15a	Ĥasan	Nāķa-i Leylāda şanmañ kim ceres efġānıdur Durmayup feryād ider Ĥays' uñ dil-i nālānıdur	Gazel/ 5 beyit	-.--/-.--/-.--/-.--

15b	Meşāmī	Boşala kīse-i kân kāse-i ‘ummān dükene Ne ğam-ı dil ne nem-i dīde-i giryān dükene	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../.../...
15b	Necātī	Lāle-ḳaddler yine gülşende neler itmediler Servi yürütmediler ğoncayı söyletmediler	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../.../...
16a	Kerīmī	Ol ‘aḳd-i güher kim leb-i cānān arasında İncü gibidür ḥoḳḳa-yı mercān arasında	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../.../...
16a	?	Yiter derd-i firaḳuñla derūnum derdnāk itdüñ Yiter şimşir-i hicrūñle vücūdum çāk çāk itdüñ	Nazm	.../.../.../.../...
16a	?	Bunca feryādum işitdüñ dimedüñ dād ideyin Sen ki dād itmeyesin ben kime feryād ideyin	Matla‘	.../.../.../.../...
16a	?	Beyaz üstine buyrulmağla dil-ber der-kenār olmaz Maḥallī defter-i luḫfuñda meşṫūr u muḳayyeddür	Müfred	.../.../.../.../...
16a	?	Çār- ebrū bir perī-ruhsāra meftūn olmuşuz Ḥamdü lillāh şimdi dostlar zevḳumuz dörd üstine	Müfred	.../.../.../.../...
16a	?	Yār-ı şādīḳ arama dünyāda Ele girmez o hümā ‘anḳādur	Kıt‘ a	.../.../.../.../...
16a	?	Gülşen-i bağ-ı leṫāfetde ‘izāruñ var iken Nergisāsā gözi çıḳsın gül-i bāğa dikenüñ	Müfred	.../.../.../.../...
16a	?	Neşr ider gül gibi der-desti şabā-himmet olan Şıḡamaz ğonce-şıfat ḳabına nev-devlet olan	Matla‘	.../.../.../.../...
16b	Vecdī	Dil-i çeşm-āšnā sāmān ile bī-gāne olmaz mı Hemīşe mest ile ülfet iden mestāne olmaz mı	Gazel/ 7 beyit	.../.../.../.../...
16b	Nedīm	Sevdiğim cemālūñ çünkim göremem Çıḳmasun ḥayālūñ dil-i şeydādan Ḥāk-i pāye çünki yüzler süremem Alayım peyāmın bād-ı şabādan	Koşma	6+5=11
17a	Şābit	O-çār ebrüyile baḳ ṫal‘ at-ı dil-cū-yı cānāna Murabba‘ vefḳ-i devletdür ki ḳonmuş rüy-ı cānāna	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../.../...
17a	Şehrī	Dil-i zārumla germ-ülfet ḥayāl-i yār bir yirde Ne ḥāletdür bugüne külḫanı u gülzār bir yirde	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../.../...
17b	Şehrī	Belā-yı ‘aşḳa düşdüñ ‘aşḳ-ı mihnetkārı gördüñ mi Beni āzār iderdüñ sevdiğüm āzārı gördüñ mi	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../.../...
17b	Rāzī	Ḥudā rīş-i sefidüm eyledi çārüb-ı faḫlıyla Dür ü vālāsı faḫrūl-enbiyā sulṫān-ı kevneyne	Kıt‘ a/ 2 beyit	.../.../.../.../...

17b	Nābī	Āyīnedeki ‘ aksine nāz eyleyen āfet Bir haftada eyler iki kez berbere minnet	Matla‘	--./---./---./---
17b	Rūhī	Şol kadar yaraladı tiğ-i firākuñ beni kim Ne belā çekdigümi yaradan Allāh bilür	Müfred	---./---./---./---
17b	?	İki nesne ħarāb itdi cihānı K’olanuñ şūfi surūnuñ ‘ avāmı	Müfred	..---./---./---
17b	?	Didüm şānemā muşmula gibi lebüñ emsem Ħışm itmişiken didi yine dön gel	Müfred	--./---./---./---
18a	Nesib	Neden ser-mest-i ħayretdür dil-i bīmār besbelli Neden āvāre böyle ħaṭr-ı gam-ħār besbelli	Gazel/ 11 beyit	---./---./---./---
18a	Şābit	Dil-ber olunca mübtelā müşfik Arkasında ħuzūr ider ‘ aşık	Gazel/ 5 beyit	..---./---./---
18b	‘ Acib	Düşeydi ‘ aks-i bālāyı ħırāmı şahn-ı gülzāra İderdi serv-i ‘ ar‘ ar ser-fürü ħadd-i dildāra	Gazel/ 5 beyit	---./---./---./---
18b	Muşir	Getürse büy-ı zülfüñ ey perī-rū bād çemenzāra Düşerdi mest olup bülbül hemān-dem küy-ı dildāra	Gazel/ 5 beyit	---./---./---./---
19a	Rātib	Dūd-ı ‘ anber mi ‘ aceb micmere-i nūr üzre Ṭurralar mı dökülen sīne-i billür üzre	Gazel/ 7 beyit	..---./---./---./---
19a	Seyyid Fehim	Ħāl-i Hindū-rūħ-ı sevr-i gül-i meşhūr üzre Şan kelef māh-ı çāh-ı naḥşeb-i meynür üzre	Gazel/ 7 beyit	..---./---./---./---
19b	Rāġib Meḥmed Pāşā	Şaħın dest-i ferāġa rişte-i ṭül-i emel virme Nizām-ı mülk-i istiġnāya ġafletle ħalel virme	Gazel/ 6 beyit	---./---./---./---
19b	Nesib	Daħı düş olmadın nezzāre-yi çeşmüm temāşāya Ķapuldum şebnemāsā ben o mihr-i ‘ ālemārāya	Gazel/ 6 beyit	---./---./---./---
19b	Nābī	Söylemez dil derdin ammā yāre söyler söylese Biñ dehenle sīne-i şad-pāre söyler söylese	Gazel/ 5 beyit	---./---./---./---
20a	Nesib	Şayd iden murġ-ı dil-i ṭurresidir dām degül Mest iden böyle beni lebleridür cām degül	Gazel/ 11 beyit	..---./---./---./---
20b	Rātib	Muħālif devr ile minā-yı çarħda infi‘āl olmaz Niħāb-ı pīre-zen āyine-i beytü'l-ħicāl olmaz	Gazel/ 13 beyit	---./---./---./---
21a	Raħmī Efendi	Ħaṭt-āver olmadıħca rüy-ı ümmid-i vişāl olmaz Velī jengārsız āyine-i timsāle mecāl olmaz	Gazel/ 7 beyit	---./---./---./---
21a	Nābī	Münāsib hem-zebān rüşenger-i āyine-i dildür Ķubār-ı çehre-i ħaṭır-ħarīn nā-muvāfiħdur	Gazel/ 5 beyit	---./---./---./---

21b	Nābī	Niyyetüñ eyledüğüñ va' de-i incāza midür Yoħsa kaçduñ dil-i zāre sitem-i tāze midür	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../.../...
21b	Nābī	Bir dil-bere dil vir ki belādur dimesünler Bir bādeyi nūş it ki ħaṭādur dimesünler	Gazel/ 4 beyit	.../.../.../.../...
22a	Nābī	Zevķ-i ğam dilde midür dāğda mı tende midür Neşve bülbülde midür gülde mi gülşende midür	Gazel/ 7 beyit	.../.../.../.../...
22a	Nābī	Ne dāde-i maħlūķa ne sīm ü zere minnet Divān-ı ezelde yazılan deftere minnet	Gazel/ 7 beyit	.../.../.../.../...
22b	Nābī	Ĥişşeme ķanda ki bir dil-ber-i meh-pāre çıkar Ṭālī' ümdür yā sitemķār ü yā āvāre çıkar	Gazel/ 6 beyit	.../.../.../.../...
22b	Nābī	Bir devlet için çarħa temennādan uşanduk Bir vaşl için aġyāra müdārādan uşanduk	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../.../...
22b	Nābī	Dökelüm biz gözümüz yaşını şeb-nemcesine Ĥandeler itsün o āfet gül-i ĥurremcesine	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../.../...
23a	Nābī	Bir zamān daħı hem-şoħbet-i cānāne idük Gülüne bülbül idük şem' ine pervāne idük	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../.../...
23a	Nābī	Bir kerre iltifātüñ ile ĥurrem olmaduk Bī-gāne deñlü şoħbetüñe maħrem olmaduk	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../.../...
23a	Nābī	Herkesüñ vefķ-i murādınca Ĥudā-yı müte' āl Şāma ĥüsn eylemiş iħşān Ĥalebe māl ü menāl	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../.../...
23b	Ĥātem Efendi	Şahbāyı şeyħ efendi şumār itme sizlüdir Ol zevķle dā'ir ibn-i vakit sizli bizlüdir	Gazel/ 9 beyit	.../.../.../.../...
24a	Rūħī	Endüh-ı ğamuñ hem-reh-i cān u dilimüzdür Ser-ħadd-i beķā āra yaṭı menzilizüzdür	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../.../...
24a	Sırrī	Hem-ser geçinür ķaddüñe serv-i çemeni gör Hem-sāye geçer ķāmetüñe nārveni gör	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../.../...
24a	Nābī	Yok şem' -i nümāyānı bu pervāne kimüñdür Gencīnesi nā-büd bu vīrāne kimüñdür	Gazel/ 7 beyit	.../.../.../.../...
24b	Yaħyā	Sen ķarīn-i şem' -i meclis ben ĥabībümden 'ıraķ Bir midür pervāne-süz-ı vaşl ile nār-ı firāk	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../.../...
24b	Nābī	Esrār-ı ĥaṭuñla dili medhüş idebilsem Bir kez ğam-ı dünyāyı ferāmüş idebilsem	Gazel/ 6 beyit	.../.../.../.../...
25a	Ĥātem Efendi	Ĥazer kim tel kırar vādilerinde zülf-i şantūruñ İki telli ĥaṭuñla baġlama 'uşşāk-ı rencürüñ	Gazel/ 8beyit	.../.../.../.../...

25a	Hâtem Efendi	Ne cünd itse hâzer âyîne-i dil-i bî-vefâlardan Pür âşüb-ı şafâdur reng-i hodbîn dil-rübâlardan	Gazel/ 5beyit	.---/.---/.---/.---
25b	Hâtem Efendi	Çıkdı gülzâra gönçce-dehenler top top Sende ey derd-i cefâ nahl-ı hayâdan kop kop	Gazel/ 5beyit	..---/..---/..---/..---
25b	Hâtem Efendi	O şühûñ pençe-i sîmîni mâh-ı ‘âlem-ârâdır Ser-âmed nâhun-ı raşşendeler güyâ şüreyyâdır	Gazel/ 5beyit	.---/.---/.---/.---
26a	Rûhî-i Bağdâdî	Şanman bizi kim şîre-i engür ile mestiz Biz ehl-i harâbâtđanız mest-i elestüz	Gazel/ 8beyit	--./---/.---/..---
26b-27a 27b	Nef î	Merhabâ ey câm-ı mînâ-yı mey-i yâkût-reng Devri gelsin senden öğrensin sipîhr-i bî-direng	Terkib-i bend/5 bend	-.---/-.---/-.---/-.---
27b	Nef î	Bildirirdüm derdümi bir âhile cânâne hep Korğarın süz-ı derünümde felekler yana hep	Gazel/ 5beyit	-.---/-.---/-.---/-.---
27b	Nef î	Göz ucuyla ‘aşîka geh luğ eder gâhî ‘itâb Bir su ‘âle yer komaz ol gamze-i hâzîr-cevâb	Gazel/ 5beyit	-.---/-.---/-.---/-.---
28a	Nef î	Ġamzesi maħmûr olup şundukça câm-ı nâza dest Nâz u şîveyle urur her bir müje bir sâza dest	Gazel/ 6beyit	-.---/-.---/-.---/-.---
28a	Nef î	Bir yüzden idi yâr ile üslûb-ı maħabbet Hağtıyla irişdi hele mektûb-ı maħabbet	Gazel/ 6beyit	--./---/.---/..---
28b	Nef î	Kâmet mi bu yâ fitne-i ber-pâ-yı kıyâmet Şalınsa tutar ‘âlemi gavgâ-yı kıyâmet	Gazel/ 7beyit	--./---/.---/..---
28b	Nef î	‘Uşşâk ile tolsun dir isen küy-ı maħabbet Gösterme rağîb olmayana rüy-ı maħabbet	Gazel/ 5beyit	--./---/.---/..---
29a	Nef î	Aldıkça ele gamzeleri sâz-ı maħabbet Dünyâyı tutar nağme-i şehnaz-ı maħabbet	Gazel/ 7beyit	--./---/.---/..---
29a	Nef î	Yazanlar peykerüm destümde bir peymâne yazmışlar Görüp mest-i mey-i ‘aşğ olduğum mestâne yazmışlar	Gazel/ 5beyit	.---/.---/.---/.---
29b	Nef î	Degül hağt-ı mu‘anber sâye-i zülf-i siyâhıdır Degül ebrü-yı pür-çîn gamzenüñ perr-i külâhıdır	Gazel/ 7beyit	.---/.---/.---/.---
29b	Nef î	Ne tende cân ile sensiz ümîd-i şîhâat olur Ne cân bedende gam-ı firğatüñle râhat olur	Gazel/ 6beyit	--./-.---/-.---/-.---
29b	Nef î	Kâse-i ser kim yoluñda garğa-i hünâb olur Bağr-ı ‘aşka geh habâb olur o geh girdâb olur	Gazel/ 5beyit	-.---/-.---/-.---/-.---

30a	Nef' Ī	Niçün şāh-ı nihāl-i gülde bülbül āşiyān eyler Bu günler ḥod maḥabbet ehli terk-i ḥānmān eyler	Gazel/ 6beyit	.---/.---/.---/.---
30a	Nef' Ī	Reftārına vābeste mühimmāt-ı kıyāmet Eylerse o kāmēt n'ola işbāt-ı kıyāmet	Gazel/ 5beyit	--./---/.---/.--
30a	Nef' Ī	Ol ebrūlar ki levḥ-i cebhe-i cānāne yazmışlar Cemālī maṭla' ıdır kim ser-i dīvāne yazmışlar	Gazel/ 5beyit	.---/.---/.---/.---
30b	Nef' Ī	Ölmek āsān 'āşika bir dem fırāk-ı yār güc Böyle müşkil derd esiri ḥasteye tīmār güc	Gazel/ 5beyit	-.--/-.---/-.---/-.--
30b	Bākī	La' lūñ katında kıymet-i gevher şikest olur Zülfüñ yanında revnaq-ı 'anber şikest olur	Gazel/ 5beyit	--./-.-./-.-./-.-
30b	Nef' Ī	Olmasa Mecnūn-ı 'aşkı ol mehın ger āsumān Nesr-i tā'ir eylemezdi bāşı üzre āşiyān	Gazel/ 5beyit	-.---/-.---/-.---/-.--
31a	'Ālī	Gülde kaçan ki bülbüle ref' -i ḥicāb olur Mā-beyne dūd-ı āhı girür bir niḳāb olur	Gazel/ 6beyit	--./-.-./-.-./-.-
31a	'Ālī	Vişālūñ fikrin itdüm dildeki ḥayret ziyād oldı Saña ben āşinā olduğça 'aqlum baña yād oldı	Gazel/ 5beyit	.---/.---/.---/.---
31b	'Ulvi	Bir bi-kesem ki ḥālūme maḥrem bulunmadı Kānlu yaşum gibi baña hem-dem bulunmadı	Gazel/ 6beyit	--./-.-./-.-./-.-
31b	Ḳabūlī	Ḳaşduñ egerçi cān u dilūñ birisinedür İkisi de fedā yoluña birisi nedür	Gazel/ 5beyit	--./-.-./-.-./-.-
31b	Nedīm	Bir cebīnin bir daḥı zülf-i siyehfāmın bilür Dil ne şubḥun fark eder bi'llāh ne aḥşamın bilür	Gazel/ 5beyit	-.---/-.---/-.---/-.--
32a	Veysī	Genc-i vaşlın o perī illere ikrār eyler Bu 'acebdır baña ikrārını inkār eyler	Gazel/ 5beyit	...-/...-/...-/...-
32a	Veysī	Meyl eylese aḡyāra anı şanma vefādur Aḡyāra vefādan ḡaraż baña cefādur	Gazel/ 5beyit	--./---/.---/.--
32a	Nedīm	Zehr-āb çeşmesān mı bu çeşm-i ter midür Bir sine sūz-ı şu' le mi laḥt-ı ciger midür	Gazel/ 5beyit	--./-.-./-.-./-.-
32b	Nedīm	Zānetme duḥter-i rezi rind ile gizlödür Añunla şeyḥ efendi de babalı kızludur	Gazel/ 8beyit	--./-.-./-.-./-.-
32b	Nedīm	Biri biriyle müjgān şafları ḡavḡāya girmişdür Nigāh-ı ḡamze güyā şulḥ için ārāya girmişdür	Gazel/ 6beyit	.---/.---/.---/.---
33a	'Ālī	Süzilsün çeşm-i mestūñ devlet-i bi-dārı görsünler Bozılsun bend-i zülfüñ bendeler dīdārı görsünler Çözilsün tügmeler mir'āt-i pūr-envārı görsünler	Tahmis/ 5 bent	.---/.---/.---/.---

		Çıkar pîrâhenüñ tâ kudret-i Settârı görsünler Meded rûh-ı muşavver nic' olurmuş bârı görsünler		
33a	Şabûhî	Ġam-ı 'aşkı demek eglence-i ehl-i dil imiş Raħmı yok şûha göñül vermek iñen müşkil imiş	Gazel/ 6beyit	.../.../.../...-
33b	Veysî	Câm-ı mey şaldıkça 'aks ol la'l-i ħandân üstine Ey leb-i mül ruħları gül ħan olur ħan üstine	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../...-
33b	Veysî	Ĥâlet-i vuşlat-ı dil-ber ne 'aceb yerler olur Âdemüñ 'ağlı gider zevĸ u şafâdan yer olur	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../...-
33b	Ĥayâlî	Şu'le-i ġam dilde vü cismimde dâġı çün fetîl Zâhir ü bâtın getirdüm 'aşkına iki delîl	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../...-
34a	Ĥayâlî	Eylemiş ħatt la'l-i reyĥânî Ehl-i 'aşka şarâb-ı reyĥânî	Gazel/ 5 beyit	.../.../...-
34a	Revânî	Eline lâle almış yine câmı Felekden almağ için intikâmı	Gazel/ 5 beyit	.../.../...-
34b	Nizâmî	Ķanum dökerse ġamzelerüñ ey perî-şifat Şîrîn lebüñden eyle mu'ayyen aña diyet	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../...-
34b	Fevrî	Gel ey deşt-i belâda görmeyen taşvîr-i Mecnûnı Gör ol Leylîveşüñ hicrinde ben bî-mârî maĥzûnı	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../...-
35a	Fazlî	Buldum şaçuñda leyletü'l-İsrâ ħaberlerin Şordum lebüñe mu'ciz-i 'İsâ ħaberlerin	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../...-
35a	Râmî	Yed-i beyzânî cânâ seyr idenler nûrdur dirler Baĥanlar sînene âyîne-i billûrdur dirler	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../...-
35b	Şabûhî	O leĥâfet o zarâfet nedir ol meh-rûda Ĥaĸ bu kim özge ĥüsün vermiş o çâr-ebrûda	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../...-
35 b	Şabûhî	Şaĥın ey ġamzesi kâtil gözü mekkâre şaĥın Zulm ü cevr eyleme 'uşşâĸ-ı dil-efġâre şaĥın	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../...-
35b	Ĥâletî	Cân virürsem o şehüñ nâvek-i ĥün-pâşından Dikesüz aña maĥberümüñ taşından	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../...-
36a	Ĥâletî	Biribiri ile nice itsünler imtizâc Bülbül hevâyî güller ise âteşî-mizâc	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../...-
36a	Ĥâletî	Dilâ bir büse almak ol şehüñ ruĥsâr-ı alından Hemân bir gül ħoparmağ gibidür bâġ-ı cemâlinden	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../...-
36a	Nedîm	Yazanlar peykerim destimde bir kaşı sebû yazmış 'Aceb meşrebce taĥrîr eylemiş el-ĥaĸ nikû yazmış	Gazel/ 5 beyit	.../.../.../...-

36a	Bāķī	Baňa çok cevır itdüğüñ'çün ey sipihr-i bī-vefā Āhumuñ düd-ı kebüdü uydı ulaşdı saňa	Gazel/ 6 beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
36a	Bāķī	İtdi şikār göñlümi bir şüh-ı veş-levend Müjgānı tır ü kaşı kemān tırrası kemend	Gazel/ 6 beyit	--./-./-./-./-.-
36a	Bāķī	Piyāle husrev-i mülk-i gama tāc-ı Keyānīdür Ĥum-ı mey pādīşāh-ı ' aşka genc-i husrevānīdür	Gazel/ 5 beyit	.--./-.--/-.--/-.--
37b	Bāķī	Müje haylin dizer ol gāmze-i fettān şaf şaf Güiyā cenge tırrur nize-güzārān şaf şaf	Gazel/ 9 beyit	..--/..--/..--/..--
37b	Bāķī	Ĥüsñ ile saňa öykünemez çün gül-i ra' nā Ĥüzñ ile baňa beñzeyemez bülbül-i şeydā	Gazel/ 5beyit	--./-.--/-.--/-.--
38a	Yaĥyā	Ĥācīmuñ maķşüdü Ka' be baňa küyuñdur ġaraż Fikri cennet zāhidüñ ' uşşāka rüyuñdur ġaraż	Gazel/ 5beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
38a	Yaĥyā	Bu küyuñ kim gedā-yı bī-ser ü sāmānyuz cānā ' Aceb ālemdeyüz kim ' ālemün sultānyuz cānā	Gazel/ 5 beyit	.--./-.--/-.--/-.--
38a	Nābī	Kālā-yı cihān germ-nigāh itmege degmez El virmedi ĥayfā diyü āh itmege degmez	Gazel/ 7 beyit	--./-.--/-.--/-.--
38a	Nābī	Geldi ĥať şüddadur piste-i ĥandānı henüz Mürdan olmadı zā'ıl şekeristānı henüz	Gazel/ 7 beyit	..--/..--/..--/..--
39a	Nābī	Reşk-i ruĥ-ı ālüñle gül āteşlere düşmiş Mey ĥasret-i la' lüñle keş-ā-keşlere düşmiş	Gazel/ 5beyit	--./-.--/-.--/-.--
39a	Şābit	Seng-i cevır-i ĥādīşāta ser gerek pülāddan Ya mişl-i kubbē bir miġfer gerek pülāddan	Gazel/ 7beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
39a	Şābit	Cenāb-ı ĥazretüñden şurre-i zer geldi sultānum Vücüd-ı nā-tüvāna kuvvet ü fer geldi sultānum	Gazel/ 6beyit	.--./-.--/-.--/-.--
39a	Şābit	Düşsün aġyār o ġazāl ardına bir dem görelüm Şaydı ne güne kıvar kelb-i mu' allem görelüm	Gazel/ 5beyit	..--/..--/..--/..--
40a	Şābit	Āvīze kırup bürka' uñ ey reşk-i melek aş Der-çenber idüp hālesini māha elek aş	Gazel/ 5beyit	--./-.--/-.--/-.--
40a	Şābit	Üftādeñem ey serv-i revānum diye düşdüm Düşmezdüm bu söz ġaflet ile söyleye düşdüm	Gazel/ 6beyit	--./-.--/-.--/-.--
40b	Şābit	Senüñle bilmez idüm ülfet eylemek güc imiş Ġazāl-i vaĥşisin ünsiyyet eylemek güc imiş	Gazel/ 5beyit	--./-.--/-.--/-.--
40b	Şābit	Geh bāde içür zāhīde sāķī geh ' araķ baş Mestem tırramam dirse ' aşası ile tırraķ ba	Gazel/ 5beyit	--./-.--/-.--/-.--

41a	Şābit	Çekdügin söylerdi birbir Leylî-i şahrâ reve Depseydi Kays-ı nâ-kâmuñ eger ağzın deve	Gazel/ 6beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
41a	Şābit	Ŧurrañ esir idüp dil-i zârî kemend ile Divân-ı hüsne gönderecek kayd ü bend ile	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-
41b	Şābit	Ŧoldur diyü minâyı ‘acül olma ziyâde Ey sâkî boyacı küpi midür hum-ı bâde	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-
41b	Şābit	Zann itme gülde jâl-i terdür varak öreğ Çatladı ğonca-yı göbeginden çıkar ‘arağ	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-
42a	Şābit	O semen-pîrehene uymış o fetvâ-yı kabâ Şâh-ı hûbân-ı cihândur ve ‘aleyhi'l-fetvâ	Gazel/ 5beyit	..--/..--/..--/..--
42a	Şābit	Mînâ-sarây-ı bâşirasından nihân ider Virmez hayâlün iki gözüm dide kan ider	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-
42b	Şābit	Mağcûbdur ol ğonca-ı şād-âb açılmaz Tâ öpmiyecek ağzını şab açılmaz	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-
42a	Şābit	Açup sâkî rakîbe sâ‘id-i billür göstermiş O fir‘avna yed-i beyzâ gibi bir nûr göstermiş	Gazel/ 5beyit	..--/..--/..--/..--
43a	Şābit	Setr için zâhid-i âlüfte-niş bâdesini Perde eyler der-i mey-hâneye seccâdesini	Gazel/ 5beyit	..--/..--/..--/..--
42a	Şābit	O sehî kıddi düşürdüm gice ğâyet mağfî Üstüne düşdüm idüp h‘âhiş-i vuşlat mağfî	Gazel/ 5beyit	..--/..--/..--/..--
42a	Bâkî	Devr-i gül irdi ğonca-şîfat olma teng-dil ‘Azm eyle taraf-ı gülşene gül gibi gül açıl	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-
43b	Fuzûlî	Sâkiyâ cām dut ol ‘âşîka kim kayğuludur Kayğı çekmek ne için Cām ile ‘âlem doludur	Gazel/ 7beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
43b	Fuzûlî	Güşe-yi ebrûlaruñda çeşm-i cādûlar mıdur Yoksa girmiş yaya tîr endâz hindûlar mıdur	Gazel/ 5beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
44a	Fuzûlî	Âh eyledigüm serv-i hırâmânuñ içindür Kan ağladığum ğonca-i ğandânuñ içindür	Gazel/ 7beyit	--./-./-./-./-./-
44a	Fuzûlî	Ķansı gülşen gül-bünü serv-i hırâmânuñca var Ķansı gül-bün üzre ğonca la‘l-i ğandânuñca var	Gazel/ 7beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
44b	Fuzûlî	Müjem ser-çeşmeler menzil kılan âşüfte Mecnündür Anuñ‘çün beste-yi zencîr-i seyl-i eşk-i gül-ğundur	Gazel/ 7beyit	..--/..--/..--/..--
44b	Fuzûlî	Ķubâr-ı secde-i râhuñ haţ-ı levh-i cebinümdür Sücûd-ı dergâhuñ ser-mâye-i dünyâ vü dînimdür	Gazel/ 9beyit	..--/..--/..--/..--

45a	Fuzūlî	Çerh her ay başına şalmış kaşuñdan bir hayâl Bu cihettendir her ay başuñda olmağ bir hilâl	Gazel/ 7beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
45a	Fuzūlî	Ne hoşdur ‘arızuñ devrinde zülfi ‘ anber-efşānuñ Bu devrānda ne hoş cem‘ iyyeti var ol perişānuñ	Gazel/ 7beyit	.---/---/---/---
45b	Fuzūlî	Ramazān oldu çekip şahid-i mey perdeye rû Mey için çeng dutup ta‘ziye açdı gīsū	Gazel/ 8beyit	..--/..--/..--/..--
45b	Fuzūlî	Maşşer günü görem derim ol serv-ķameti Ger anda hem görünmese gel gör kıyāmeti	Gazel/ 7beyit	--/-.--/-.--/-.--
46a	Fuzūlî	Bırakdı hāke hūsnūñ āf-tāb-i ‘ālem-ārāyı Götürdü yeryüzünden mi‘ciz-i la‘lūñ Mesihāyı	Gazel/ 7beyit	.---/---/---/---
46a	Fuzūlî	İşigūñ taşını kan ile yudu çeşm-i terüm Bes ki pākem taş lā‘l eyledi feyz-i nazārum	Gazel/ 7beyit	...--/...--/...--/...--
46b	Fuzūlî	Nihāl-i derddür Mecnūn yer etmiş sāyesin āhū Başında kuş yuvası berk ayağında selāsil şu	Gazel/ 7beyit	.---/---/---/---
46b	Fuzūlî	Gör sirişkūm şeb-i hicrān deme kim kandur bu Zerre zerre serer-i āteş-i hicrāndur bu	Gazel/ 7beyit	..--/..--/..--/..--
47a	Hüdāyî	‘ Aşık olmuş dil-berüm bir yār-i bî-hemtāyiken Bülbül olmuş bāğ-i ‘aşka ğonce-i zibāyiken	Gazel/ 5beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
47a	Hüdāyî	Ol meh gelürse hāneme mihr-i seher gibi Çesmümde cāy idem aña nūr-i başar gibi	Gazel/ 5beyit	--/-.--/-.--/-.--
47b	Şābit	Keşret-i ğamzesi fikriyle bizüm vīrāne Oldı bir nīşteri çok taraflı berber-hāne	Gazel/ 13beyit	...--/...--/...--/...--
48a	Şābit	Pāyūñle girme āteşe ey mürteķib yūri Yükleme bār ü zeri mişāl-i eliñ kūrı	Gazel/ 7beyit	--/-.--/-.--/-.--
48a	Şābit	Vezn idüp sīb-i behişt ü zeķan-ı dil-cūyı Göz terāzūsına aldum yine şeftālūyı	Gazel/ 5beyit	..--/..--/..--/..--
48b	Şābit	Ber-vech-i iltizām alup bî-vefālıģı Kaldurdu mālīkānem iken āşinālıģı	Gazel/ 7beyit	--/-.--/-.--/-.--
48b	Şābit	Aşlî o düzd-i ğamzesünūñ Çaldıranlıdır Çeşm-i siyāhınuñ reviş i Şfaħānlıdır	Gazel/ 5beyit	--/-.--/-.--/-.--
49a	Kāmî	Zevāl-i āfitāb-ı hūsn-i yāre hağ medār olmaz ‘ Amelde sāye-i nişfu‘ n-nehāra i‘tibār olmaz	Gazel/ 7beyit	.---/---/---/---
49a	‘Ārif	Muttaşıl āh-ı seher ü nāle-i şeb-gir idelüm Gice gündüz elem-i firķati taķrīr idelüm	Gazel/ 6beyit	...--/...--/...--/...--

49b	Ṭālib	Niçe bir hātırı zaḥmet-keş-i tedbîr idelim Ba‘ d-ezîn maṭlabı vâ-beste-i taḫdîr idelim	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
49b	Sâbit	Mey-furûşa yine bir tezkere taḫrîr idelüm Vech-i taḫrîr ile bir ‘âlem-i şeb-gîr idelüm	Gazel/ 6beyit	.../.../.../.../...
49b	Bâķî	Zülfüñi görsem ‘izâruñ üzre ey hûr-i cemîl Şanuram zencîr şeklin bağlamışdur Selsebîl	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
50a	Bâķî	Nedür bu ḥandeler bu ‘işveler bu nâz u istiğnâ Nedür bu cilveler bu şiveler bu kâmet-i bâlâ	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
50a	Bâķî	Ḥoş geldi baña mey-gedenüñ âb u hevâsı Va’llâhi güzel yirde yapılmış yıķılası	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
50a	Bâķî	Âhum göge boyandı göge gök boyanmadın Yandum o şem‘ şevķine pervâne yanmadın	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
50b	Bâķî	Giceler kâküli sevdâsı ile dildârüñ Ḥaddi pâyânı mı var dūr u dîrâz efkârüñ	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
50b	Bâķî	Nâle-i dil ol ḥam-ı zülf-i hümâ-pervâzdan Şan fiğân-ı mürğdur ser-pençe-i şeh-bâzdan	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
50b	Bâķî	Cânân odur ki meyl ide añı görince cân Esbâb-ı ḥüsni ḥüb ola ammâ be-şarṭ-ı ân	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
51a	Sâbit	Şu mir ‘atü’l- ‘avâlim nüshası kim sinedür cânâ [Görülmişdür nazâr ḥüsni-i ḥat-ı]rengidür cânâ	Matla‘	.../.../.../.../...
51b	Sâbit	[Bezm-i meyde] iki cām icese gül-gonca mizâc [Rengden renge girer]güller mânend-i zücâc	Matla‘	.../.../.../.../...
52a	Bâķî	Nağamât eylemege başladı şanma anı sen Ehl-i süzüñ şanemâ âteşin üfler ney-zen	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
52a	Bâķî	Ser-i küyuñ şanemâ cennet-i a‘ lâ bilürin Müntehâ kâmetüñi Sidre vü Ṭübâ bilürin	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
52a	Bâķî	Mübtelâ oldı gönül cām-ı şarâb-ı nâba Âh kim zevraķ-ı dil düşdi yine gird-âba	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
52b	Bâķî	Ol şeh-i ḥüsñüñ gözi üzre baķanlar kaşına Sâye-i perr-i hümâ düşmiş şanurlar başına	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
52b	Bâķî	Biñ mübtelâyı miḥnet ile her dem öldürür Dil-ber mülâyim olmayıcaķ âdem öldürür	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
52b	Bâķî	Seyre çıksun ne temâşâ ola peydâ göresin Bir iki gün hele şabr eyle temâşâ göresin	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...

53a	Bāķī	Ėoncalar içre nihān eyleme gl-berg-i tern Ya' nī seyr eyleyelüm sīneņi özü dgmelern	Gazel/ 5beyit	.../.../.../...-
53a	Bāķī	Ey dürr-i pāk aĖzuņa nisbet senün Şadef Deryā sevāhilinde yatur pāre-i Ėazef	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-.-
53a	Bāķī	Devlet el virse yüzin gördüğüm eyyām olsa MerĖabā eylesem ol ŐĖ ile bayram olsa	Gazel/ 5beyit	.../.../.../...-
53b	Bāķī	Bir lebi Ėonca yüzi gülzār dirseņ işte sen Ėār-ı Ėamda 'andelīb-i zār dirseņ işte ben	Gazel/ 5beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
53b	Bāķī	Bezmn eritdi bād-ı Őabā bağrı yağımı Yağdı çemende nergisn altun erāĖımı	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-.-
53b	Bāķī	Pervāne gibi Şu' le-i Őevķuņla yanmadın 'AŐıķ mağabbet adın aņar mı utanmadın	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-.-
54a	Bāķī	Yazmış pīr-i Ėikmet ezel ŐafĖa-i güle Bülbül dem-ā-dem ağlaya dā'im gl güle	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-.-
54a	Bāķī	Nesīm-i ŐubĖ eser cān-bağŞ olup āheste āheste Cihānda böyle cān virmıŐ degüldür dağı bir Ėaste	Gazel/ 5beyit	.../.../.../...-
54a	Bāķī	Cām la' lndr senün āyīne ry-ı envern Adı var Cām-ı Cem  āyīne-i İskendern	Gazel/ 5beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
54b	Bāķī	Ėutalum mihri görem tal' at-i dil-ber yirine Kime dil bağlayam ol zülf-i mu' anber yirine	Gazel/ 5beyit	.../.../.../...-
54b	Bāķī	Bī-tekellf yüz sürer her Şeb ruğ-ı rengīnne Böyle niçün yüz virrsin düstum bālinne	Gazel/ 5beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
54b	Bāķī	ŐaĖrālara döşendi bisāt-ı zmrrdīn Devlet ann ki lāle-ruğı kıldı hem-niŐīn	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-.-
55a	Bāķī	Yoğdur Őebāt nki cihān-ı Ėarābda Birdür hezār-sāl ile yek-dem Ėisābda	Gazel/ 5beyit	--./.../.../...-
55a	Bāķī	Gönül aÇdı gözüm yaşı gibi ol Ėadd-i dil-cya Niçün meyl itmez ol serv-i Ėurāmānum ağar Şuya	Gazel/ 5beyit	.../.../.../...-
55a	Bāķī	Ėalķa Ėalķa zülf kim ol ĖaĖı u Ėāl stindedr Şekl-i tuĖrādur miŐāl-i bī-miŐāl stindedr	Gazel/ 5beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
55b	Bāķī	Sīneye ekmege bir serv-i dil-ārām olsa Ser-keş olmasa iņeņ 'aŐıķına rām olsa	Gazel/ 5beyit	.../.../.../...-
55b	Bāķī	Açılsa Ėonca mānend-i leb-i la' l-i nigār olsa Őaılsa Ėurde-i pīrze ŐaĖrā sebzezār olsa	Gazel/ 5beyit/..../..../....-

55b	Bākī	Nev-bahār oldı gelün 'azm-i gülistān idelüm Açalum gonca-i k̄albi gül-i handān idelüm	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
56a	Hāletī	'Arağ-nāk olsa dil-ber bādeden geldükçe germiyet Bulur erbāb-ı meclis ol 'arakdan başka keyfiyyet	Gazel/ 2beyit	.../.../.../.../...
57a	Bākī	Cevr ile terk ider mi kişi şehr-i yārını Lāyık mıdur ki terk ide k̄ul şehr-i yārını	Gazel/ 5beyit	--/.../.../.../.../...
57a	Bākī	Ebr-i bahār-ı 'ışvedür ebrü degüldür ol Bārān-ı h̄üsn riştesidür mü degüldür ol	Gazel/ 5beyit	--/.../.../.../.../...
57a	Bākī	Şahn-ı gülşen mülk-i Bağdād oldı āb-ı cūy Şat Yāsemenler su yüzinde seyr ider mānend-i baṭṭ	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../.../...
57b	Bākī	Hāk-i kademün kühlü gelürse gözüm üzre Kūyuñ yolınuñ h̄izmeti başum yüzüm üzre	Gazel/ 5beyit	--/.../.../.../.../...
57b	Bākī	Levh-i hātırda haṭuñ naḫşını yazmak 'amelüm Künc-i h̄alvetde senün fikr-i lebündür emelüm	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../.../...
57b	Bākī	Nice tūfān oldı peydā dide-i h̄ün-pāşdan Nūh çeşmüm yanına gelse dem urmaz yaşdan	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../.../...
58a	Bākī	Eyledi müjde-i gül bülbülü şād u h̄urrem Goncanuñ gönli açıldı güle düşdi şeb-nem	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../.../...
58a	Bākī	Āşüfte bend-i silsile-i zülfüne nesim Mā 'il nihāl-i k̄āmetüne ṭab'-ı müstaḫim	Gazel/ 5beyit	--/.../.../.../.../...
58a	Bākī	'Aşkuñla kılup k̄āmetini dāl k̄aranfül 'Arz itdi saña müy-ı sefid āl k̄aranfül	Gazel/ 5beyit	--/.../.../.../.../...
58b	Bākī	Meclis-i 'aşka girüp ayağı evvel çekdüm Mā-sivādan götüri āhır-ı kār el çekdüm	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../.../...
58b	Bākī	Şeb-nem gibi saçılun koñ eşk-i firāvānum Güller gibi açılun tek gonca-i handānum	Gazel/ 5beyit	--/.../.../.../.../...
59a	?	Nār-ı reşkile gülāb oldı 'izār-ı yāre gül Āb-rüyın h̄āke-rizān eyledi bī-çāre gül	Gazel/ 11beyit	.../.../.../.../.../...
59b	'Ulvi	Günāhum bildüm eylersem n'ola şefkāt recā senden Benüm devletlü sulṭānum haṭā benden 'aṭā senden	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../.../...
59b	'Ulvi	Tıfl-ı dil eyledi seyr-i ruḫ-i cānāna heves Nev-hevesdür n'ola eylerse gülistāna heves	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../.../...
60a	'Ulvi	Hāk bu kim özge şafā yok mı mey-i h̄amrāda Ola meclisde h̄uşuşā o gül-i ra' nāda	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../.../...

60a	‘Ulvī	Her seher cām-ı şarāb ile yumazsak yüzümüz H‘ āb-ı miḥnetde alur hergiz açılmaz gözümüz	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
60a	Bāī	Ehl-i dil cānlara meyl it şeref ü ‘ izzet bul Nazaruñ ānlara ıl gevher-i zī-ıymet bul	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
60b	‘Ulvī	aşuñ amıyla addüñi ‘ āşı kemān ider Ah olarına alb-i ‘ adüyi nişān ider	Gazel/ 5beyit	--/.../.../.../...
60b	‘Ulvī	Güb düşme şarāb üstine mestāne düşersin Yār olma hevā ehline yābāna düşersin	Gazel/ 5beyit	--/.../.../.../...
61a	‘Ulvī	Vefāsuz yārüñ el çek ‘ arızından kākülinden hem Ferāat ıl cihānuñ lālesinden sünbülinden hem	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
61a	‘Ulvī	El yudum āb-ı revāndan diyemem aña dimiş Yunsa yunmuşdur o māhuñ yüzi yunmasa imiş	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
61b	‘Ulvī	Vefā gelmek muḥāl oldu nigār-ı dil-pesendümden Olınam iḥtiyār itdüm uşandım kendü kendümden	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
61b	‘Ulvī	Nūr-ı çeşmüm benüm ol nergis-i bīmāra fedā Dil ü cānum ol iki amze-i ḥün-ḥ‘ āra fedā	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
61b	Raḥmī	Lebüñde nev-remide ḥaḥḥ mı yā misk-i Ḥotendür bu Kenār-ı çeşme-i ḥayvānda bitmiş yā cemendür bu	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
62a	‘Ulvī	Gönül ah itdi hicrūñle gözüm dökdi bu şebnem hem Benüm'çün inledi bülbül seher ağladı şebnem hem	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
62a	‘Ulvī	Şatma ey ḥ‘ āce nebāt-ı ḥamevīden bize ḥiç Dehen-i yār durur iken şekerüñ ez şuyın iç	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
62b	‘Ulvī	Marāz-ı ‘ āş-ı devāsın leb-i cānāna şor Yüri ey ḥaste gönül ḥikmet Lomāndan şor	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
62b	‘Ulvī	Ḥoş yaraşur cemālūñe bu ḥaḥḥ-ı müşg-bār Āmentü bālizi ḥalu ‘ l-leyl ü en-nehār	Gazel/ 5beyit	--/.../.../.../...
62b	Bāī	Lebüñi āl ile öpmiş ola mı peymāne İçeyin ölmez isem anı mı ana ana	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
63a	Raḥmī	ulı oldum yine bir ḥüsrev-i şirīn-dehenüñ Baña degdi yine mīrāsı bugün Kūḥkenüñ	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
63a	Raḥmī	Miyānuñ mūya teşbīh eylemekde ıl ü āl itdüm Hilāle beñzedüp ebrūlaruñ egri ḥayāl itdüm	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
63a	Bāī	Ārzü eyler kemend-i kākül-i cānāneyi Balasan zencirler utmaz dil-i dīvāneyi	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...

63b	Raḥmī	Dil kim lebūñ ḥayālī için kīl ü kāl ider Sāyil durur ki ḥāl-i ‘ademden su’āl ider	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-
63b	Raḥmī	Ruḥuña ey şanem başın egüpdür yine gīsūlar Şanasın āteşe secde ider Rūm içre Hindūlar	Gazel/ 5beyit	.---/.---/.---/.---
63b	Raḥmī	Mey şafak devr-i felek mey-ḥāne şeklin bağlamış Hāle içre māh şan peymāne şeklin bağlamış	Gazel/ 5beyit	-.-./-.-./-.-./-.-
64a	Raḥmī	Şekl-i ebrū-yı siyāhı ruḥ-ı cānān üzre Gūyiyā besmeledür süre-i Raḥmān üzre	Gazel/ 5beyit	..-./..-./..-./..-
64a	‘Ubeydī	İrmeyen bezm-i şafā-baḥşuña hürmet bulmaz Düşmeyen ayaḡuña pāye-i rif‘at bulmaz	Gazel/ 5beyit	..-./..-./..-./..-
64b	‘Ubeydī	Ayaḡum adım atmaz bir ḫadem mey-ḥaneden ḡayrı Elüm bir nesne tutmaz sāḫiyā peymāneden ḡayrı	Gazel/ 5beyit	.---/.---/.---/.---
64b	‘Ubeydī	Dime cānā yine aḡyār ile şoḫbet itme Seni sevsin der iseñ naşihat itme	Gazel/ 5beyit	..-./..-./..-./..-
64b	‘Ubeydī	Ġamze-i mestūñ ucında nice ḡavḡalar ola Fitne-i ḥāl-i ruḥuñla ne temāşalar ola	Gazel/ 5beyit	..-./..-./..-./..-
65a	Fiḡānī	Gördi nihāl-i kāmetūñi sen semen-berūñ Biñ pāre oldı ḡalbi ḫasedden şanavberūñ	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-
65a	Fiḡānī	Gözümün ḫaşrımı eylerse ḫayālūñ n'ola cāy Şeh-i ‘ālemdür idinse yiridür şırça sarāy	Gazel/ 5beyit	..-./..-./..-./..-
65a	Fiḡānī	Miḫrāz-ı ḡamzeñūñ işi ‘uşşāka yaradur Āvāre diller anuñ için pāre pāredür	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-
65b	Nev‘ī	Görinen mihr-i yüzinde şanemā şanma şehāb Yaḫmasun diyü yüzūñ mihr-i senün aşdı niḫāb	Gazel/ 5beyit	..-./..-./..-./..-
65b	Nev‘ī	Senūñ maḫzūnuñ olmaḫ baña şādān olmadan yegdür Ġamuñla aḡlamaḫ yıllarla ḫandān olmadan yegdür	Gazel/ 5beyit	.---/.---/.---/.---
66a	Bāḫī	Rūşen gerekse ḫāne-i dil ‘aks-i yārdan Āyine gibi sīneñi sāf it ḡubārdan	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-
66a	Bāḫī	Nām u nişāne ḫalmadı faşl-ı bahārdan Düşdi çemende berg-i dirāht i‘tibārdan	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-
66a	Bāḫī	Şevḫ-ı gülden nāle itmekdür şafāsı bülbulūñ Bī-riyā-yı‘aşḫdur olmaz riyāsı bülbulūñ	Gazel/ 5beyit	-.-./-.-./-.-./-.-
66b	Bāḫī	Cānā görünse ḫarf-ı ‘izāruñ niḫābdan Ḥalḫ āfitāb doğdı şanurlar şehābdan	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-

66b	Bāķī	Bildüñ mi sen de kendüñi ey bī-vefā nesin Āşüb-ı dehr ü āfet-i devr-i zamānesin	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-.-
66b	Bāķī	Yılda bir açılıp ancak şen olur bāğda gül Ķanı ol ĝonca-i ĥandān gibi şüh u şengül	Gazel/ 5beyit	..-./-./-./-./-.-
67a	Bāķī	Ķam-ı ĥattıyla yāruñ nice bir dil pür-melāl olsun Sür ey sākī ayağı mür-ı guşsa pāy-māl olsun	Gazel/ 5beyit	..-./-./-./-./-.-
67a	Bāķī	Fitneye hemrāz idelden ĝamze-i cādularuñ Geh görünür ĝāh görünmez hilāl ebrularuñ	Gazel/ 5beyit	..-./-./-./-./-.-
67a	Bāķī	Bir iki ĝün çekelüm cevr ü cefāsın ĥadehüñ Sürevüz bir dem ola zevķ u şafāsın ĥadehüñ	Gazel/ 5beyit	..-./-./-./-./-.-
67b	Bāķī	Maĥabbet bahridür āhum yilinden mevc urur yaşum Melāmet fülkidür ser aña lengerdür iki ĥaşum	Gazel/ 5beyit	..-./-./-./-./-.-
67b	Bāķī	Ķaddüñ nihāli hem-ser-i serv-i sehī degül Ķübāyı alma sāyeñe ol kütehi degül	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-.-
67b	Bāķī	Saña teşbīh itmek olmaz ey meh-i şāhib-cemāl Āfitāba ger hilāl ebrü vü Nāhid olsa ĥāl	Gazel/ 5beyit	..-./-./-./-./-.-
68a-68b	Nef' ī	Bārekallāh zihī raĥş-ı hümāyün-simā Ki ĥomış nāmını sultān-ı cihān Bād-ı Şabā	Kaside/ 82 beyit	..-./-./-./-./-.-
70a-70b 71a-71b	Nef' ī	Ķamzen ne dem ki tīg çekip ĥün-feşān olur ‘Uşşāk-ı dil-figāra ecel mihrībān olur	Kaside/ 71 beyit	--./-./-./-./-.-
72b	Nef' ī	Şanman ki felek devr ile şāmı şeĥer eyler Her vākı‘ anuñ āķıbetünden ĥaber eyler	Kaside/ 22 beyit	--./-./-./-./-.-
72b	Sūzī	Vardıķda küy-ı yāre ĝönül şād-mān olur Görmezse yāri manşarada nā-tüvān olur	Gazel/ 6beyit	--./-./-./-./-.-
73a	Sūzī	Dili şāyyādımı seyyāh iden ol şeĥ-levendümdür O düzdī ĝamzeler ol dīde-i āhū-pesendümdür	Gazel/ 6beyit	..-./-./-./-./-.-
73a	Sūzī	Rüy-ı pāk üzre o ebrü lām elif gibi ‘alem Ķüyiyā besmele keşīdesidür ĥaķ-ı ĥalem	Gazel/ 7beyit	..-./-./-./-./-.-
73a	Fiĝānī	Dökmege ĥanını ĥalkuñ ki müjeñ āl eyler Bize geldükçe doķınmaz geĥer ihmāl eyler	Gazel/ 5beyit	..-./-./-./-./-.-
73a	Münif	Ķün münbete-i toĥm-ı belā ĥırmenümüzdür Ķaddisiz o bāğ-ı İremi külĥanumuzdur	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-.-

73b	Bākī	Qāmeti vaşını ‘arz eylediler Tübāya Ser-fürü eyledi ol serv-i sehī-bālāya	Gazel/ 5beyit	.../.../.../.../...
73b	Ref‘i	Merdüm ki kanlu yaşımı şacdı bu dīdeden Dökdi ‘aķık okına şān hocāyın	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-
73b	Fiğānī	Vaşluñla şād idük şanemā bir zamān idi Bu zecr ü hecr ü gam gözimizden nihān idi	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-
74a	Sırrī	Lebūñ ‘İsā ile hem- dem haţuñ Hızr ile hem-sāye Saña ey cān ‘ālem niçe yüzbinūñ cān u fer u māye	Gazel/ 5beyit	.---/---/---/---/---
74a	Fiğānī	Cā-be-cā ey sīm-ten sīnemde dāğ-ı hūn-feşān Aţlas-ı zerd üstine altun beneklerdür hemān	Gazel/ 5beyit	-.--/-.--/-.--/-.--/-.--
74b- 75a-75b	Güftī	Bu gün Rüstem-neberd olmuş görüñ ol yār-ı mümtāzı Ferāmuzveş taķınmış gamzelerden tīr-i ser-bāzı	Tercī‘-i Bend/5 bend	.---/---/---/---/---
75b	Fiğānī	‘Aşk illerinde şāh-ı belānuñ penāhiyuz Mecnūn gibi diyār-ı gamuñ pādīşāhiyuz	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-
76a	‘Ālī	Yıkıldı hātırım gönüm hārāb oldu o gül bilmez Yine cevr itmek ister tazedür hātır gönül bilmez	Gazel/ 5beyit	.---/---/---/---/---
76a	Ḥayrī	Ol cāna cihān hūr-ı cinān gel bedeni gör Vechinde cemāliyle tecellī ideni gör	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-
76a	Aḥmed	Dilā gördik mi dildārı yitüp ağıyāra yaşdanmış Gül-i nevrestedür güyā yüz urub hāra yaşdanmış	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-
76b	Sā‘ī	Her gün ḥayālda ser-i cemālūñdeyüm senūñ Her gice iştīyāk-ı vişālūñdeyüm senūñ	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-
76b	Lāfzī	Ol hāl-i siyeh ‘arız-ı cānān arasında Hind ü piçedür yatdı gülistān arasında	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-
77a	Behiştī	Şanma şūfī hırķa egnümde külāhum serdedür Bādeye rehne ķonılmış her biri bir yerdedür	Gazel/ 5beyit	-.--/-.--/-.--/-.--/-.--
77a	Bākī	Metā‘-ı bāde-i gül-reng şimdi ayakda Ḳumāş-ı zühd ü riyā turmayup şatılmaķda	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-
77b	Bākī	Cāy itmiş idi Leyliye Mecnūn dil içinde Bir şūret idi cilve kılan maḥmil içinde	Gazel/ 5beyit	--./-./-./-./-./-
77b	Bākī	Şebāngeh māh-ı nev gösterdi cām-ı zer-nigār elde Ki ya‘ nī şubh-dem hoşdur şarāb-ı hoş-güvār elde	Gazel/ 5beyit	.---/---/---/---/---
78a	Nedīm	Ben olsam bir de muṭrib bir de ṭarf-ı cüybār olsa Hoş imdi bir de farza bir cüvān-ı şiveķār olsa	Gazel/ 6beyit	.---/---/---/---/---

78a	Rāṭīb	Bize ālüfte meşreb bir nigār-ı şivekār olsa Degül gül-ten gül-endām gül-tebessüm gül-‘ izār olsa	Gazel/ 7beyit	.---/---/---/---
78a	Nedīm	Zülf ü külāhı verdi ḥalel Mağrib u Fese Çeşm-i kebūdu şaldı açın mülk-i Çerkese	Gazel/ 5beyit	--/---/---/---
78b	Esirī	Nedür ol zülfiķāra beñzer icān Ḥaķīkatde ‘acāyib tiğ-i berrān	Luğaz/ 5 beyit	.---/---/..-
78b	Esirī	Nedür ol kim iki deryā mülāşık ‘Aceb ḥikmet ḥudūdında muṭābık	Luğaz/ 5 beyit	.---/---/..-
78b	Sultān Süleymān	Bir gümüşden ḳal‘ adur maḥbūs olupdur anda āb	Güfte/ 1 mısra	---/---/---/---
78b	Bāķī	Geldi zerrīn ṭüb ile fetḥ itdi anı āfitāb	Mısra	---/---/---/---
79a	?	Bir ‘acāyib nesne gördüm ey civān Raḥşa benzer raḥş degül bir merd-gān	Mu‘am mā/7 beyit	---/---/---
79a	Nābī	Ḳādir mi senūñ meh ola ḳarşuñda nümāyān Ne zerresi var meh ola ḳarşuñda nümāyān Bir kez hele mir‘āta baķ ey ḥusrev-i ḥū-bān	Mu‘am mā/	--/---/---/---
79a	Vāḥdī	Beni aġlatma iñen dīde-i fettānuñ için Yüzüme bir güle baķ ġonce-i ḥandānuñ için	Gazel/ 5beyit	---/---/---/---
79b	Celāl	Üç otuzla bir otuz bir ād olur Bu mu‘ammāyı bilen üstād olur	Mu‘am mā/	---/---/---
79b	?	Yārüm taş üstine bir göz ḳomışlar Añı bir dil-beruñ adı dimişler	Mu‘am mā/	---/---/---/---
79b	Sa‘īd	Kes müderris ayaġını hem Sa‘īdūñ başını Ḳo ayaġı baş yirine tāb ile sen adını	Mu‘am mā/	---/---/---/---
79b	Kemāl	Gülüñ ortasına şu gelse ey cān Olur bir dil-ber adı añda miḥmān	Mu‘am mā/	.---/---/---
79b	?	Kesüp sesuñ baş baş it şenāya İsm olur bir maḥbüb-ı ‘ibret-nümāya	Mu‘am mā/	.---/---/---
79b	?	Ol nedür kim biri ünsā bir zeker Şöhre-i ‘ālemde ‘işmetdür bulur	Luğaz/ 2 beyit	---/---/---
79b	?	Ol nedür kim çok şaķallu bir ḥerīf Hem ḳaşirü‘l-ķāme hem ġāyet naḥīf	Luğaz/ 3 beyit	---/---/---
79b	?	Ol nedür kim dört ayaklı cānı yok	Luğaz/3	---/---/---

		Şanki bir kıru derīdir kıanı yok	beyit	
80a	?	Hak Te'ālā hoş yaratmış beş yemiş Beşi dağı birbirini görmemiş	Mu' am mā//2 beyit	-.--/-.--/-.--
80a	?	Kıara kıuyı demür şuyı Çeken olmaz içen olur	Mu' am mā/	.---/-.---
80a	?	Kıanum içdi baña bir ' asker üşüp Her biri gāyet acıtdı cānımı	Mu' am mā//2 beyit	-.--/-.--/-.--
80a	?	Ol nedür kim kıaradur çālāk-ı cüst Gicede ağıyar olur gündüzde mest	Mu' am mā//2 beyit	-.--/-.--/-.--
80a	?	Bir tutamdur bir tutamdan artıcağ Başı yarığ boyuncagı kerticek	Mu' am mā//2 beyit	-.--/-.--/-.--
80a	?	Bir gümüşden kıal' adur kim kıabs olandır anda āb Geldi zerrīn tūb ile fetğ itdi anı āf[tāb]	Mu' am mā/	-.--/-.--/-.--/-.--
80a	?	Çıkar kıamsīn içinden erba' īni Tābıla sen o ismi nāzenīni	Mu' am mā/	.---/-.---/-.--
80b	?	Nedür ol murğ kim uçar hevāda Otuz kıırğ döner her bir arada	Mu' am mā//3 beyit	.---/-.---/-.--
80b	?	Bu mu' ammā müşkilini bilür misün ey hümām Ol şāh ola dā'imā ben hem aña kemter gūlām	Mu' am mā//2 beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
80b	?	Ol nedür kim rengi anuñ kıaradur Teni başdan başa pāre pāredür	Mu' am mā//2 beyit	-.--/-.--/-.--
80b	?	Nāgehān gördi gözüm bir hoş kıışār Ol kıışāruñ bir zeberced burcı var	Mu' am mā//4 beyit	-.--/-.--/-.--
80b	?	Acı dilli bor kııllı bir laţif Münceliye girmek ister o herif	Mu' am mā/	-.--/-.--/-.--
80b	?	Ol nedür kim zerre zerre kān olur Toğmı yokdur mīvesi kıaçan olur	Mu' am mā//2 beyit	-.--/-.--/-.--
81a	Āşık Ömer	Ğuşşadan degüldür hālī derūnum Ağladığça dīdelerim od ağlar Dağlara ' arz itdüm hāl-i derūnum Lisān-ı hāl ile gördüm od ağlar	Şarkı/5 dörtlük	6+5\ 11
81a	Āşık Ömer	Faşl-ı şitā geçüp bahār erince Şükūfeler virür saña şan dağlar Dürlü dürlü seyrāngāhın görünce Kıarār ede-bilmez dil ü cān dağlar	Şarkı/5 dörtlük	6+5\ 11
81b	Āşık Ömer	Dil-berā hicrūñle gözlerim nemdir Onun'çün eylerim āhı bu yüzden	Şarkı/5 dörtlük	6+5\ 11

		Ḥaste-dil 'uṣṣāka leblerūn emdir Büseler 'atā kıl gāhi bu yüzden		
81b	'Aşık 'Ömer	Hengām-ı vuşlata zamān isterüz Gönüller muntazır zamānı bilmez Çeşm-i hūn-rizinden amān isterüz Pür hūn-ı kātildür amānı bilmez	Şarkı/5 dörtlük	6+5\ 11
82a	Hüdāyī	Ey ruḥı bāg-ı leṭāfetde gül-i ḥandānum Dutdı bülbül gibi dünyā yüzini efgānum Az ḳalundur çıka burc-ı bedenümden cānum Ey lebi derd-i dile ḥikmetile Loḳmān'um Şerbet-i vaşluñ ile eyle benüm dermānum Düşmesün boynuña hicrūñle ölürsem ḳanum	Müseddes/5 bent	..-./..-./..-./..-
82b	?	İbtidā ḥalk oldu maḥfi dürre-i beyzāda şu Cevher-i genc ü ezeldendür gelüp icāde şu Eridüp nūr-ı tecellī ḳıldı anı sāde şu Göricek didār-ı ḥaḳḳı oldu çün üftāde şu Mevclenüp bād-ı hevāda başladı feryāda şu	Muhammes/4 bent	-.--/-.--/-.--/-.--
83a	?	Yezdān senüñ hicrān senüñ devrān senüñ merdān senüñ Meydān senüñ ḥandān senün vildān senüñ ḡilmāna baḳ	Kaside/ 24 beyit	--./--./--./--./--.
83b	Bārī	Şām-ı gāmda çille-i zülfüñ dili şeydā çeker Sübḥaden tesbīḥ <i>sübḥānellezi esrā</i> çeker	Gazel/ 5beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
84a-84b	Bağdadlı Rūḥī	Şanman bizi kim şire-i engür ile mestüz Biz ehl-i ḥarābātdanuz mest-i elestüz	Terkib' i Bend/4 bend	--./--./..-./..-
85a	Celilī	Añla çāk-ı dilümi dide-i hūn-bārıma baḳ Fehm kıl derd-i derūnum ten-i bīmāruma baḳ	Gazel/ 5beyit	..-./..-./..-./..-
85a	Zātī	Her kimün lāleveş destinde lā' līn cāmı var Gül gibi gāyetde vaḳti ḥoş güzel eyyāmı var	Gazel/ 5beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
85a	Zātī	Ḥaste çeşmin al vālā ile dil-ber bağlamış Dir gören āl ile ḳanluı o server bağlamış	Gazel/ 5beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
85b	Kerimī	Nedür üftāñe kīnūñ Ki döndi ḳāmeti nūna Görenler zülf-i miskīnūñ 'Aceb mi dönse Mecnūna	Semāi	4+4=8
85b	Zātī	Devlet ile atuña ey şeh-süvār ol bir gün eş Yine bir şire süvār olmuş disünler bir güneş	Gazel/ 5beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
85b	Zātī	Cemālūñ mihri gönülüm 'aleminde āfitābumdır Şeb-i zülfüñ ḡamı rüz-ı firaḳuñda şehābumdır	Gazel/ 5beyit	..-./..-./..-./..-
86a	Emrī	Ḥasret-i ebrū-yı müşḡinūñle nūnuñ ḳaddi ḥam Noḳta ḳonmuş sīnesi üstine anuñ dāg-ı ḡam	Gazel/ 5beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
86a	Emrī	Pāymāl eyleme ḡisū-yı 'abir-eşānuñ	Gazel/	..-./..-./..-./..-

		Ꞑuyruęın basma nigāra uyur ejderhānuñ	5beyit	
86a	Emri	Ꞑatre Ꞑatre durr içinde ebrü-yı ‘anber-feşān Çevre almışdur hilāli encüm-i seyyāre şān	Gazel/ 5beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
86b	Emri	Nesim-i cān güher-bār olduğınca şāḡ-ı mercāndan Olur bir gōnca peydā yaprağı la‘ l-i Bedaḡşāndan	Gazel/ 5 beyit	.---/---/---/---
86b	Emri	‘Andelib-i gülşen-i gāmdur dil-i şūrīde-hāl Aña zülfeynün hevāsı misk-i terden iki bāl	Gazel/ 5beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
86b	Emri	Seni koyup dil ü cān ğayrıya māyil mi olur Gökde ḡurşīde iren zerreye ḡāyil mi olur	Gazel/ 5beyit	..--/..--/..--/..--
87a	Nef‘i	Yūsuf-ı ‘İsā-şiyem Mūsā Aęa kim tal‘ ati Gün gibi bir şu‘ledir gūyā çerāę-ı Tūrdan	Kıt‘ a/ 9 beyit	-.--/-.--/-.--/-.--
87a	‘Ubeydī	Mey-ḡoş dutarsa n'ola bizi nā-tüvānlaruz Bir ḡaç esir-i bāde-i rind-i ciḡānlaruz	Gazel/ 5beyit	--/-.--/-.--/-.--

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. MECMUADA YER ALAN ŞAİRLER HAKKINDA KISA BİYOGRAFİLER

3.1. Necâtî

Necâtî'nin asıl adı Îsâ'dır. Edirne'de doğmuştur. Oldukça güzel gazeller yazmış, özellikle “döne döne” redifli gazeliyle ünlenmiştir. Devrin bir diğer güçlü şairi olan ve o sırada Bursa'da bulunan Ahmed Paşa'nın kulağına kadar şiirlerinin ünü gelmiş, şiirleri paşa tarafından oldukça beğenilmiştir. Kasideleriyle Fatih'in takdirini kazanmış, II. Bayezid tarafından korunmuştur. Şairin dili oldukça sadedir. Gazellerinde mahallî renk ve özellikler sıkça görülür. Şiirlerini atasözü ve deyimlerle zenginleştirip süslemiştir. Şiirlerinde çok sayıda Türkçe kelime ve deyim yer vermiş ve rediflerini de çoğunlukla Türkçe kelimelerden seçmiştir. Divân'ını yakın dostu ve hâmesi Müeyyedzâde Abdurrahman Çelebi'nin talebi üzerine ve onun adına tertip etmiştir. Çok sayıda nüshası bulunmaktadır. Ali Nihat Tarlan tarafından yirmi nüshası karşılaştırılarak yayımlanmıştır.⁷

3.2. Nizâmî

Karamanlı Nizâmî ya da Nizâmî-i Karamanî diye bilinen şair, ilk eğitimini Konya'nın tanınmış müderrislerinden babası Molla Veliyyüddîn almıştır. Daha sonra İran'a gidip Farsça öğrenmiştir. Fatih'in sadrazamı Mahmud Paşa'nın dikkatini çekmiş, Fatih tarafından İstanbul'a çağırılmıştır. Yolda hastalanınca genç yaşta vefat etmiştir. Mecmualarda da şiirlerine rastlanılan şairin elimizde küçük mürettep bir *Dîvân*'ı bulunmaktadır. İçinde Farsça gazel ve rubâîler de bulunan *Dîvân*'ın büyük kısmını Türkçe şiirler oluşturmaktadır. İçerisinde 124 gazel yer almaktadır.

⁷ Bayram Ali Kaya, "Necâtî Bey'in Şiir Anlayışı", *Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi*, Yıl 2012, Sayı 27, s. 143-218; Bayram Ali Kaya, *Necâtî Bey, Îsâ*, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=217>, [Erişim Tarihi: 18 Aralık 2017].

Konuları sevgiliden ve aşktan oluşan gazelleri, şekil bakımından kusursuzdur ve sade bir dille yazılmıştır. *Dîvân*'ı üzerine yüksek lisans ve doktora çalışması yapılmıştır.⁸

3.3. Bâkî

16. yüzyılda yaşamıştır. Dönemin tanınmış şairlerindedir. İlk eğitimini babasından almıştır. İyi bir tahsil görmüştür. Döneminde sevilen bir şair olmuştur. Kendisine "Sultânu'ş-şuarâ" ünvanı verilmiştir. Gazellerinde genellikle âşikâne konular işlemiştir. Manzum ve mensur eserleri bulunmaktadır. Türk edebiyatında genellikle *Dîvân*'ıyla tanınmıştır. *Dîvân*'ı, Kanuni'nin isteğiyle sağığında düzenlenmiştir. Şairin ölümünden 30 yıl önce düzenlenen eserin Türkiye ve Avrupa kütüphanelerinde çok sayıda nüshası bulunmaktadır. Eserin her baskısında içeriğindeki şiir sayısı giderek artmıştır. *Meâlimü'l-Yakîn fî Sîreti Seyyidi'l-Mürselîn* adlı bir siyer kitabı, *Fezâilü'l – Cihâd, Fezâil-i Mekke (Tarih-i Mekke)* ve *Tercüme-i Hadis-i Erbaîn (Kırk Hadis Tercümesi)* şairin mensur bir biçimde kaleme aldığı diğer eserleridir.⁹

3.4. Behiştî

Vize'de doğmuş olan Behiştî'nin asıl adı Ramazan'dır. İlköğrenimini nerede ve ne zaman yaptığı bilinmemektedir. İstanbul'a gelerek medrese eğitimi almıştır. Tasavvufla yakından ilgilenmiştir. Behiştî, şiirlerinde sade bir dil kullanmış, atasözü ve deyimlere yoğun olarak başvurmuştur. Halk söyleyişlerini ustalıkla şiire taşımış ve mahallî unsurlara yer vermiştir. Şiir tekniğine sahip usta bir şairdir. 12 eseri vardır. Yaşar Aydemir tarafından "*Behiştî Dîvânı*" yayımlanmıştır.¹⁰

⁸ Nihad Sami Banarlı, **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi I**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1987, s. 473; Ömer Savran, **Karamanlı Nizâmî, Nizâmî-i Karamanî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1028>, [Erişim Tarihi: 14 Kasım 2018].

⁹ Mine Mengi, **Eski Türk Edebiyatı Tarihi**, Akçağ Yayınları, Ankara 2014, s. 170-171.

¹⁰ Yaşar Aydemir, **Behiştî Dîvânı**, Mili Eğitim Basımevi, Ankara 2000, s.3-22.

3.5. Emrî

16. yüzyılda yaşamıştır. Asıl adı Emrullah'tır. Doğum tarihi bilinmemektedir. Çok iyi bir eğitim aldığı tahmin edilmektedir. Emrî'nin bilinen eserleri *Dîvân'ı* ve Mu'ammalarıdır. *Dîvân'ın* çoğunluğu gazellerden oluşmuştur. Şiirlerinin konusu âşıkânedir. Mu'ammâ sanatının da ustasıdır. Kendinden sonraki sanatçılar tarafından üstâd olarak kabul edilmiştir. *Dîvân'ı* Yekta Saraç tarafından yayımlanmıştır.¹¹

3.6. Figânî

Gerçek adı Ramazan'dır. Trabzonlu olduğu bilinmektedir. İstanbul'a gelip medrese eğitimi almıştır. Genç yaşta şiir yazmaya başlayan Figânî ilk olarak Hüseyinî mahlasını kullanmıştır. Kaynaklar ömrünü Galata meyhanelerinde geçirdiğini yazmaktadır. Kanuni Sultan Süleyman'ın şehzadelerinin sünnet düğünleri için yazdığı Sûriyye kasideleriyle meşhur olmuştur. 8 kaside yüz yedi gazel ve iki tahmisten meydana gelen *Divânçe*'si bulunmaktadır. Şiirlerinde atasözü ve deyim kullanımında oldukça ustadır. Rind bir tavır takınmıştır. *Divânçe*'si Abdülkadir Karahan tarafından yayımlanmıştır.¹²

3.7. Fevrî

Asıl adı Ahmed'dir. Arnavutluk'un Draç şehrinde dünyaya gelmiştir. Hristiyan bir aileye mensup olup küçük yaşta İstanbul'a getirilmiştir ve Müslüman olmuştur. Türkçe, Arapça ve Farsça şiirleri vardır. *Fevrî Divanı*'nın tenkitli metnini Mehmet Kalpaklı yayımlamıştır.¹³

¹¹ Yekta Saraç, **Emrî Dîvânı**, Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10606,giris-emriDivânıpdf.pdf?0>, Ankara (yty), s.3-5, [Erişim Tarihi: 15 Mayıs 2017].

¹² Mengi, a.g.e., s. 181; Mehmet Fatih Köksal, **Figânî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatilismlersozaugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5422>, [Erişim Tarihi:29 Ocak 2018].

¹³ Mehmet Kalpaklı, **Fevrî**, **Ahmed**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web:<http://www.turkedebiyatilismlersozaugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5905>, [Erişim Tarihi:29 Ocak 2018].

3.8. Fuzûlî

Asıl adı Mehmet'tir. Türkmenlerin Bayat boyundandır. Bağdat'ta ömrünü geçirmiştir. Doğum ve ölüm tarihi bilinmemektedir. Babasının adı Süleyman olarak tespit edilmiştir. Birçok devlet adamına kasideler sunmuş, onların mazharına nail olmuştur. Üç dilde; Arapça, Farsça ve Türkçe manzum ve mensur eserleri vardır. Bilgisi sadece edebiyat sahasıyla sınırlı kalmamış, birçok bilim alanında da geniş bilgi sahibi olmuştur. Bu durumu şiirlerinde görmek mümkündür. Eserlerinde kullandığı kelime ve söyleyişlerle Anadolu Türkçesine yaklaşmış, hem Azeri hem Anadolu sahası şairi özelliği kazanmıştır. Şiirlerinde dîvân mazmunlarının inceliklerini yer almaktadır. *Türkçe Divanı, Leylâ ve Mecnûn, Beng ü Bâde, Hadis-i Erbâin Tercümesi, Sohbetü'l-Esmâr, Hadikatü's-Süeda, Mektuplar* Türkçe eserleridir. *Türkçe Dîvânı* Kenan Akyüz ve arkadaşları tarafından karşılaştırmalı olarak yayımlanmıştır.¹⁴

3.9. Hayâlî

16. yüzyılda Fuzûlî'den sonra en çok ses getiren şairlerden biri Hayâlî'dir. Asıl adı Mehmed, lakabı Bekâr Memi'dir. Vardar Yenicesi'nde dünyaya gelmiştir. Devrin padişahı Kanuni'nin iltifatını kazanmıştır. Tasavvufla yakından ilgilenmiştir. Baba Ali Mest'in müridi olmuştur. Şiirlerinde parlak, ince hayaller, yeni buluşlar, renkli tasvirler ve akıcı bir söyleyiş vardır. En büyük özelliği de rind edası ve dünyâyâ kalenderce bakışıdır. *Divân'ı* Ali Nihat Tarlan tarafından yayımlanmıştır.¹⁵

3.10. Kabûlî

Asıl adı ve doğum yeri hakkında kesin bilgi yoktur. Fatih Sultan Mehmet döneminde İstanbul'a gelmiştir. Daha önce şehzade Beyazıd'a şiirler sunmuş onun mahzarına layık olmuş daha sonra da Fatih'e kaside sunarak onun övgüsünü

¹⁴ Necla Pekolcay, **İslâmî Türk edebiyatı 2**, İrfan Yayınevi, İstanbul 1976, s. 132-133; Muhsin Macit, **Fuzûlî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatilismlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=624>, [Erişim Tarihi:29 Ocak 2018].

¹⁵ Banarlı, a.g.e., s. 573; Volkan Karagözlü, **Hayâlî Bey, Hayâlî, Mehmed Hayâlî Bey, Bekar Memi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatilismlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6318>, [Erişim Tarihi: 29 Ocak 2018].

kazanmıştır. *Külliyât-ı Dîvân-ı Kabûlî* adlı bir *Dîvân*'ı bulunur. Bu eserin bilinen tek nüshası Süleymaniye Kütüphanesindedir. Eser Türkçe ve Farsça şiirlerden oluşmaktadır. Kabûlî, Divan'ında içinde yetiştiği ve yaşadığı toplumsal kültür ve çevrenin de etkisiyle zaman zaman tasavvufî terim ve söyleyislere yer verse de gazellerinde genellikle aşıkâne tavırlar sergilemiştir. Bu sebeplerden dolayı Kabûlî'nin mutasavvıf bir şair olmadığı söylenebilir. Farsça şiirleri Türkçe şiirlerine göre daha güçlüdür. *Dîvân*'ı Mustafa Erdoğan tarafından yayımlanmıştır.¹⁶

3.11. Meşamî

Konya'da doğmuştur. Hayatı hakkında çok fazla bir bilgi yoktur. Tezkirelerde genç yaşta öldüğü söylenmektedir. Elimizde herhangi bir eseri bulunmamaktadır. Çeşitli mecmualarda şiirlerine rastlanmıştır. Bu şiirler Emine Yeniterzi tarafından derlenerek yayımlanmıştır.¹⁷

3.12. Nev'î

16. yüzyılın önde gelen şairlerindendir. Malkara'da doğan Nev'i'nin asıl adı Yahyâ'dır. Şiirlerinde ise Nev'î mahlasını kullanmıştır. Malkaralı Nev'î olarak da bilinir. İstanbul'da müderrislik yapmış, bir yandan da tasavvufî ilgileneştir. Nev'î ilim ve fazilet sahibi bir şairdir. Şiirlerinde tasavvufun etkisi görülmektedir. Nev'î'nin *Türkçe Dîvân*, *Tercüme-i Hadîs-i Erbaîn*, *Hasb-i Hâl* adlı eserler vardır. Ayrıca *Divân*'ın içinde yer alan, dînî-tasavvufî hikmet ve öğütler içeren *Gül-i sad-berg* adlı yüz beyitlik kaside de ayrı bir eser özelliği taşımaktadır. *Divân*'ı üzerine pek çok çalışma yapılmıştır.¹⁸

¹⁶ Mustafa Erdoğan, **Kabûlî İbrahim Efendi, Hayatı, Edebi Kişiliği, ve Dîvânı (İnceleme Tenketli Metin-Dizin)**, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Entstitüsü, Ankara 2008, s.91; Mustafa Erdoğan, **Kabûlî, Mevlânâ Kabûlî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatilismlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3889>, [Erişim Tarihi: 24 Şubat 2019].

¹⁷ Yunus Kaplan, **Meşamî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatilismlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1555>, [Erişim Tarihi: 29 Ocak 2018].

¹⁸ Mengi, a.g.e., s. 176; Mustafa Nejat Sefercioğlu, **Nev'î, Yahyâ**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatilismlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3071>, [Erişim Tarihi:29 Ocak 2018].

3.13. Rahmî

Şairin doğum tarihi hakkında bilgi bulunmamaktadır. Rahmî muhtemelen Bursa'da doğmuş, fakat burada fazla kalmamış, küçük yaşlarda İstanbul'a gelmiştir. Kaynaklarda Rahmî'nin küçük yaşlarda ilim tahsiline başladığı söylenmektedir. *Dîvân*'ı Mustafa Erdoğan tarafından yayımlanmıştır.¹⁹

3.14. Revânî

Asıl adı İlyas Şücâ'dır. Babasının adı Abdullah'tır. İyi bir eğitim almıştır. Şiirlerinde Arapça, Farsça ve Türkçeyi çok iyi kullanmaktadır. Şiirlerini, sade bir dille yazmıştır. Şiirlerinde, sanatsal bir kurgudan çok, yaşadığı alandan gelen realist karakterli bir şahsî esinti vardır. Şiirlerinde açık ve akıcı bir üsluba sahip olması, sade bir anlatım tercih etmesi, âşıkane ve rindane bir tavır takınması, yeni anlamlar icat edebilmesi ve beyitleri ince hayallerle belirli bir estetik seviyenin üstüne çıkarması, gazellerinin güzellik ve şahsîliğini sağlayan ayırıcı edebî nitelikleridir. *Revânî Dîvân*'ı Ziya Avşar tarafından yayımlanmıştır.²⁰

3.15. Rûhî

Bağdat'ta dünyaya gelmiştir. Rûhî'nin asıl adı Osman'dır. Bağdat'ta doğup büyüdüğü için Bağdatlı Rûhî diye anılmaktadır. Eğitim hayatı hakkında bilgiler oldukça sınırlıdır. Esrar Dede Tezkiresi'nde Mevlevî olduğu yazılsa da şiirlerinde bu husus görülmemektedir. Şiirlerinde Hurûfliğe temayülü daha fazladır. Tasavvufî etki şiirlerinde hissedilir. Ruhî, tenkid ve tefekkür şairidir. Asıl ününü terkiib-i bentleriyle kazanmıştır. Sosyal bir hiciv örneğidir. Gazel ve kasidelerinde rindane ve âşıkane edâ vardır. *Bağdatlı Rûhî Dîvân*'ı Coşkun Ak tarafından yayınlanmıştır.²¹

¹⁹ Mustafa Erdoğan, **Bursalı Rahmî Dîvânı**, Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR-195643/bursali-rahmi-Divani.html>, Ankara 2011, s. 23-100, [Erişim Tarihi: 03 Şubat 2019].

²⁰Ziya Avşar, **Revânî Dîvânı**, Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,196374/revani-Divani> Ankara 2017, s. 7-8, [Erişim Tarihi: 15 Mayıs 2017]; E. İsmail Erünsal, **Revânî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web:<http://www.turkedebiyatilisimleri-sozluugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=25>, [Erişim Tarihi:29 Ocak 2018].

²¹ Banarlı, a.g.e., s. 579-582.

3.16. Sabûhî

Asıl adı Ahmet'tir. Nereli olduğu tam olarak bilinmemektedir. Tokatlı ve İstanbullu olduğuna dair görüşler mevcuttur. İlk tahsilini babasından almıştır. Yenikapı Mevlihanesine mensûptur. Tasavvufla ilgilenmiştir. *Dîvân'ı* Mehmet Sarı tarafından doktora tezi olarak hazırlanmıştır.²²

3.17. 'Ubeydî

Asıl adı Abdurrahman olan Ubeydî'nin doğum tarihi bilinmemektedir. İyi bir eğitim almıştır. Ubeydî'nin bilinen ve elde bulunan tek eseri *Dîvân'*ıdır. Şiirlerini içten ve sade bir dille yazmıştır. Şiirlerinde ince ve güzel hayaller kurmuş; nükte ve mazmunlarla örmüştür. Musikî yönü öne çıkan gazellerinde ise âşıkane ve rindâne konular vardır.²³

3. 18. 'Ulvi

Asıl adı Derzi-zâde Mehmet Çelebi'dir. Doğum tarihi bilinmemektedir. Tezkirelerde onun İstanbullu olduğu yazmaktadır. Ağırlıklı olarak gazel ve kaside türünde şiirler yazmıştır. 'Ulvi divan şiirinin bütün tekniklerini ve söz sanatlarını yerinde kullanmıştır. Dili oldukça yalındır. Şiirlerinde Arapça ve Farsça kelimeler sıklıkla kullanmıştır. *Dîvân'ı* İsmail Çetin tarafından yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.²⁴

3.19. Vecdî

Araştırmacılar şairin asıl adının Abdullah olduğunu belirtir. Kaynaklarda Abdurrahman Vecdi hakkında çok az bilgi bulunmaktadır. Vecdi, daha önce Bezmî mahlasını kullanmıştır. Vecdî iyi bir eğitim almıştır. Arapça ve Farsçayı şiir yazacak

²² Mehmet Sarı, **Sabuhi Şeyh Ahmed Dede Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Dîvân'ının Tenkitli Metni**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1992, s. 35-103.

²³ İsmet Şanlı, **'Ubeydî, Abdurrahman Çelebi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web:<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1694> [Erişim Tarihi:30 Ocak 2018].

²⁴ İsmail Çetin , **Derzi-zâde 'Ulvi (Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Dîvânının Tenkitli Metni)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ 1993, s. III-X.

derecede iyi bilmektedir. Müderrislik ve kadılık yapmıştır. Vecdî'nin şiirlerinde kullandığı dil sadedir. Uzun Arapça, Farsça tamlamaları çok az kullanmış olup herkesin anlayabileceği sade bir anlatım tarzını seçmiştir. *Dîvân*'ı Hasan Kavruk ve Bahir Selçuk tarafından yayımlanmıştır.²⁵

3.20. Veysî

Asıl adı Üveys'dir. Alaşehir'de doğmuştur. Şiirlerinde toplumsal sorunlar üzerinde durmuş, toplumun aksayan yönlerini sivri bir dille eleştirmiştir. Şiirlerinden ziyade mensur eserleriyle tanınmıştır. Sanatlı nesrin en güzel örneklerini vermiştir. Şiirlerinde de genellikle aşk ve güzellik temalarını işlemiştir. Veysi'nin *Dürretü't-tâc fî-sîreti sâhibi'l-mi'râc, Hâb-nâme, Münşe'ât, Fütûh-ı Mısır, Meraca'l-bahreyn fî-ecvibe 'alâ-i'tirâzâti'l-Cevherî, Düstûru'l-amel fî-mübâhâti'l-ibâdât, Gurretü'l-'asr fî-tefsîri sûreti'l-'asr, Hediyetü'l-muhlisîn ve tezkiretü'l-muhbitîn, Dîvân ve Hicviyye* adlı on adet eseri bulunmaktadır.²⁶

3.21. Zâtî

16. yüzyılın usta şairlerindendir. Asıl isminin ne olduğu konusunda tartışmalar vardır. Eğitimi hakkında da kesin bir bilgi bulunmamaktadır. II. Beyazıd tarafından şiirleri oldukça çok fazla beğenmiştir. İstanbul'da küçük bir fal dükkanı açmış. Genç şairleri orada toplanmıştır. Oraya gelen şairler için edebî bir muhit olmuştur. Onlara şiir yazmanın inceliklerini anlatmıştır. Bilhassa Bâkî'yi yetiştirenler arasındadır. Başkalarının şiirlerini de kendisinin şiirimiş gibi gösterdiği iddia edilmiştir. Şiirleri genellikle aşıkaneedir. Bazı şiirlerinde rindâne tavır sergilemiştir. Yalnızca gazellerinin bir araya getirilmesinden oluşan I. ve II. cilt Ali Nihat Tarlan, III. cilt ise M. Çavuşoğlu- M. Ali Tanyeri tarafından yayımlanmıştır.²⁷

²⁵ Hasan Kavruk, Selçuk Bahir, **Vecdî ve Dîvân'ı**, Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,195644/filibeli-vecdi-Divani.html>, Ankara 2009, s. 1-3, [Erişim Tarihi: 10 Aralık 2017].

²⁶ Süleyman Çaldak, **Veysî, Üveys Çelebi, Üveys b. Mehmed**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyat isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2843>, [Erişim Tarihi:30 Ocak 2018].

²⁷ Banarlı, a.g.e., s. 572-573; Orhan Kurtoğlu, **Zâtî, İvaz**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyat isimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=802>, [Erişim Tarihi: 29 Ekim 2018].

3.22. Ârif

17. yüzyılda yaşamış olan Ârif'in, asıl adı Abdülbaki'dir. Medrese eğitimi görmüştür. Pek çok siyasi görevde bulunduktan sonra müderesslik yapmıştır. Gazel ve kaside şairidir. Gazellerinde âşıkâne tavır sergiler. *Türkçe Dîvân*'ı ve ondan fazla eseri bulunmaktadır.²⁸

3.23. Âşık Ömer

Doğum tarihi tam olarak bilinmeyen Âşık Ömer'in hayatı hakkında kaynaklarda kesin bilgiler bulunmamaktadır. Hayatına dair pek çok tartışma vardır. Âşık Ömer iyi bir medrese eğitimi almıştır. Bir taraftan medreseler, tekkeler ile içinde bulunmuş, Divân edebiyatı zevkini tatmış ve bu yöne meyletmişken; diğer taraftan halk arasında, kahvelerde diğer âşıklarla olan ilgisini kesmemiştir. Şiirlerinde tasavvufun etkileri görülmektedir. Hem hece ölçüsü hem de aruz ölçüsüyle şiirler kaleme almıştır. Araştırmacılar onu hem saz şairi hem de kalem şairi olarak kabul etmektedirler. Şiirlerinde, âşığı, sevgiliyi, rakibi, sevgilinin âşığa çektirdiklerini mısralarında benzetmelerle ve konu bütünlüğünü bozmadan vermiştir. 1500 civarında da şiiri bulunmaktadır. *Dîvân*'ı birçok kez basılmıştır.²⁹

3.24. Gelibolu Mustafa Âlî

17. yüzyılın önemli şairlerinden olan Âlî, Gelibolu'da dünyaya gelmiştir. Bütün eserlerinde Gelibolulu olduğunu vurgulaması ve Gelibolu sevgisini yansıtmışından dolayı Gelibolulu Âlî olarak tanınmıştır. İyi bir eğitim almıştır ve bir çok devlet görevinde bulunmuştur. İlk olarak Çeşmî mahlasını kullanarak şiirler kaleme almıştır. Bu mahlasla yazdığı gazellerinden biri Ankara Millî Kütüphane'deki mecmuada bulunmaktadır. Âlî mahlasıyla yazdığı şiirlerini değişik zamanlarda tertip edilen dört *Divan*'da toplamıştır. *Divan*'da hemen hemen her nazım biçiminden

²⁸ Ali Şahin, *Abdülbâkî Ârif Efendi Hayatı, Edebi kişiliği ve Dîvânının Tenkitli Metni*, Yayımlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 2002, s. 14-25.

²⁹ Mehmet Suru Çelebi, '*Âşık Ömer Divânı'nın Tahlili*, Yayımlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta 2005, s. 9-11; Ali Duymaz, *Âşık Ömer*, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4992>, [Erişim Tarihi:28 Ocak 2018].

örnekler bulunmaktadır. Bunlar arasında diğer divanlarda sık görülen kaside, gazel gibi nazım biçimlerinin yanında, pek çok divanda örneği bulunmayan konu ve nazım şekilleri vardır. Âlî, edebiyatımızda en çok gazel yazan beşinci şairdir. *Dîvânı*'nda üç ön söz, 1 bahr-ı tavi, 112 kaside, 1549 gazel, 3 murabba, 2 muhammes, 19 tahmis, 8 müseddes, 5 tesdis, 2 müsebba, 4 müsemmen, 1 muaşşer, 10 terkib-bent, 10 terci-bent, 1 müstezad, 1549 gazel, 62 nazım, 128 kıta, 25 tarih, 35 rubaî, 33 muamma, 2 lugaz, 43 matla, 1 müfred, 1 şehrengiz, 13 kısa mesnevi bulunmaktadır. Şair, şiirlerinde pek çok konuyu işlemiş, görevlerinden azledilmesinden doğan üzüntülerini, bir yandan devletteki olumsuz gelişmelerden duyduğu endişeleri de şiirlerinde yansıtmıştır. Başta *Dîvân'ı* olmak üzere pek çok eseri bulunmaktadır.³⁰

3.25. Güftî

Asıl adı Ali olan Güftî Edirne'de doğmuştur. Hayatı ve eğitimi ile ilgili bilgiler oldukça sınırlıdır. Bir dönem kadılık yaptığı kendi kasidesinden anlaşılmaktadır. Şiirlerinden nükteden bir kişiliğe sahip olduğu anlaşılmaktadır. Arapça ve Farsça kelimeleri şiirlerinde oldukça yoğun kullanmıştır. *Dîvân, Teşrifatü's-Şu'ara, Zafer-nâme, Gam-nâme, Şah u Derviş, Hilye, Zelle-nâme, Hasb-i Hâl* adlı eserleri bulunmaktadır.³¹

3.26. Hâleti Azmizâde

Asıl adı Mustafa olan Hâletî İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Genç yaşta eğitime başlamıştır. Babası ve devrin tanınmış bilginlerinden dersler almıştır. Genç yaşında müderris olmuştur. *Dîvânı*nda deyim ve atasözlerini çok sıkça kullanmıştır. Şiirlerindeki dili oldukça akıcı ve sadedir. *Divân'ı* Bayram Ali Kaya tarafından yayımlanmıştır.³²

³⁰ Mustafa İsen; İsmail Hakkı Aksoyak, **Âlî/Çeşmî, Gelibolulu Mustafa**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatilismlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=943>, [Erişim Tarihi: 28 Kasım 2018].

³¹ Murat Umut İnan, **Güftî, Ali**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatilismlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1512>, [Erişim Tarihi:29 Ocak 2018].

³² Bayram Ali Kaya, **Azmi-zâde Hâletî Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni**, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne 1996, s. 9-38.

3.27. Levendî

17. yüzyıl şairlerindedir. Hayatı hakkında bilgi yoktur. Mahlasının anlamından yola çıkarak şairin denizci veya denizle ilgili bir işle meşgul olduğu düşünülmektedir.³³

3.28. Muhîî

Muhîî ile ilgili kaynaklarda somut bilgiler bulunmamaktadır. Tasavvufla ilgilenmiştir. *Dîvân'ı* Abdullah Tataroğlu tarafından yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.³⁴

3.29. Nâbî

Asıl adı Yusuf olan şair, Urfa'da doğmuştur. Eserlerinde Nâbî mahlasını kullanmıştır. 17. yüzyılda hâkim olan Klasik Tarz ve Sebki-Hindî akımlarının etkisinde eserler kaleme almıştır. Hikemî üslubun edebiyatımızdaki en önemli temsilcisi ve kurucusudur. Arapça ve Farsçayı iyi bilmektedir. Nâbî, sadece şiirin konusu ve temasında değil; şiir dilinde de alışılmamış bağdaştırmalar, yeni mecaz unsurları ve benzetmeler ortaya koymuştur. Hikemî Şiir ona göre didaktik amaçlıdır. Şiirin işlevi ona göre kişisel ve toplumsal aksaklıkları okuyucuya göstererek onları uyarmaktır. *Dîvân (Türkçe-Farsça)*, *Hayrâbâd*, *Hayrî-nâme*, *Sûrnâme*, *Tuhfetü'l Harameyn*, *Münşeât*, *Kırk Hadis Tercümesi*, *Zeyl-i Siyer-i Veysî*, *Fethname-i Kamanîçe* adlı eserleri vardır. *Divan'ı* Ali Fuat Bilkan tarafından yayımlanmıştır.³⁵

3.30. Nef'î

Erzurum'un Pasinler ilçesinde dünyaya gelmiştir. 980/1572 yılında doğduğu düşünülmektedir. Eğitimine Pasinler'de başlamıştır. İyi bir eğitim almıştır. Farsçayı

³³ İsmail Hakkı Aksoyak, **Levendî** Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2613>, [Erişim Tarihi:30 Ocak 2018].

³⁴ Fatih Usluer, **Muhîî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=476>, [Erişim Tarihi: 30 Ocak 2018].

³⁵ Mengi, a.g.e., s. 216-218; Ali Fuat Bilkan, **Nâbî, Yûsuf Nâbî Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1846>, [Erişim Tarihi: 29 Ocak 2018].

çok iyi bilmektedir. İstanbul'a geldikten sonra birçok devlet adamına kasideler sunmuştur. Sivri dille yazdığı bazı kasideler yüzünden sürgün edilmiştir. Hicve devam ettiğiinden dolayı idam edilmiştir. *Türkçe Dîvân'ı, Farsça Dîvân'ı ve Siham-ı Kaza* adlı manzum eserleri vardır. *Türkçe Dîvân'ı* Metin Akkuş tarafından yayımlanmıştır.³⁶

3.31. Râmî³⁷

Kaynaklarda hayatı hakkında oldukça az bilgi vardır. Mederese tahsili almıştır. Daha sonra müderrislik yapmıştır. Arapça ve Farsçayı çok iyi bilmektedir. *Dîvân'*ından başka bir eseri elimize geçmemiştir. *Dîvân'ı* Fatma Zehra Kavukçu tarafından yayımlanmıştır.

3.32. Râmî Mehmed Paşa

Asıl adı Mehmet olup Râmî mahlasıyla şiirler kaleme almıştır. İyi bir eğitim görmüştür. Râmî'nin babası da kendisi gibi şairdir. Râmî pek çok devlet görevinde bulunmuş ve paşalık rutbesine kadar yükselmiştir. Râmî, bir devlet adamı olmakla birlikte, sanatçı vasfıyla da bilinmektedir. Tezkireler, onun şairlik yeteğine işaret eder ve Farsça, Türkçe ve Arapça'yı ustalıkla kullandığı belirtir. Şiirlerinde Nâbî'den etkilendiğini ve Nâbî tarzının hâkim olduğunu görülmektedir. Râmî'nin elimizde tek nüshası bulunan *Divân'ı*, İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde bulunmaktadır. Râmî Divânı'nda, 63 gazel, 8 kıt'a, 1 tarih, 1 takrîz, 1 lügaz, 4 rubâî, 2 matla' ve 2 müfred bulunmaktadır. Bu eserde toplam 79 manzume yer almaktadır. *Râmî Divânı*, hacim itibariyle bir divançe niteliğindedir. *Münşeat* , *Hülâsa-i İnşâ, Vekâyi-i Müsâlehâ* adlı eserleri de bulunmaktadır.³⁸

³⁶ Metin Akkuş, *Nef'i Sanatı ve Türkçe Dîvânı(İnceleme- Karşılaştırmalı Metin)*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum, 1991, s. 1-37.

³⁷ Fatma Zehra Kavukçu, *Râmî Dîvânı*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa 2010, s. 1-53.

³⁸ Ali Fuat Bilkan, *Râmî, Râmî Mehmet Paşa*, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatilisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1988>, [Erişim Tarihi:30 Ocak 2019].

3.33. Sâbî

Asıl adı Alaaddin olup Bosna'da doğmuştur. Doğum tarihi belli değildir. Kaynaklarda paşa çocuğu olduğu yazmaktadır. İlk tahsilini Bosna'da yapmış daha sonra İstanbul'a gelmiştir. Şiirlerinde orijinallik yakalamaya çalışmış ve yerli unsurlara sıkça yer vermiştir. Atasözü ve deyimleri sıkça kullanmıştır. *Dîvân'ı* Turgut Karacan tarafından yayımlanmıştır.³⁹

3.34. Sırrî

17. yüzyıl şairlerindedir. Hayatı hakkında çok fazla bir bilgi bulunmamaktadır. Asıl adı İbrahim'dir. Doğum yeri Üsküdar'dır. Doğum tarihi isse bilinmemektedir. Tahsili hakkında çok fazla bilgi yoktur. Şiirlerinden iyi bir eğitim aldığı anlaşılmaktadır. Bilinen dört eseri vardır. *Divan, Şerhu Medhi'n-Nebi, Tarih-i Sultan Mustafa-yı Sani, Hikaye-i Garibü'l-Asar* eserlerinin adlarıdır. Şiirlerinde genellikle sevgilinin güzellik unsurları üzerinde durmuştur. *Dîvân'ı* Şevkiye Kazan tarafından yayımlanmıştır.⁴⁰

3.35. Fâiz

Doğum tarihi tam olarak bilinmemektedir. Asıl adı Mustafa'dır. Edirneli olduğu söylenmektedir. Eğitimi konusunda da tam bilgi yoktur ama şiirlerinden anlaşılacağı üzere devrin ilimlerini iyi bilmektedir. Tasavvufla ilgilenmiştir. *Divân'ı* Tarık Demir tarafından yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.⁴¹

3.36. Yahyâ

İstanbul doğumlu olan şair ilk eğitimini babasından almıştır. Devlet görevlerinde bulunmuştur. Kendinden sonraki birçok şairin övgüsünü kazanmış ve şairlik yeteneği oldukça beğenilmiştir. Gazel türünde başarılı şiirler yazmıştır.

³⁹ Turgut Karacan, *XVII. Yüzyıl Şairlerimizden Bosnalı Sabit ve Edisyon Kritikli Dîvân Metni*, 1. İnceleme, Erzurum 1981, s. 1-55.

⁴⁰ Şevkiye Kazan, *Sırrî, İbrahim Sırrî Efendi*, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=281>, [Erişim Tarihi:29 Ekim 2018].

⁴¹ Tarık Demir, *Edirneli Fâiz Dîvânı İnceleme- Metin- Dizin*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2006, s. 3-29.

Rindane ve aşıkane konuları işlemiştir. Şiirlerinde zevke ve eğlenceye yer vermiş, üzüntü ve keder gibi konulardan uzak durmuştur. Şiirlerini Arapça ve Farsça kelimelerden uzak oldukça sade ve yalın bir dille kaleme almıştır. Şeyhülislâm *Yahyâ Divân*'ı, 1995'te Rekin Ertem ve 2001'de Hasan Kavruk tarafından yayımlanmıştır.⁴²

3.37. Hâtem

Doğum tarihi bilinmemektedir. Asıl adı Ahmet'tir. Kaynaklarda "Hatem", "Ahmed Hatem", "Akovalı-zâde Ahmed Hatem Efendi" gibi isimlerle anılır. İlme ve ilmi eserlere düşkünlüğüyle bilinir. Şiirlerinde Nâbî ve Sebki Hindî akımının etkisi açıkça görülür. Türkçe, Arapça ve Farsça şiirlerden oluşan *Divân*'ı vardır. *Divân*'ı Mehmet Celal Varışoğlu tarafından yayımlanmıştır.⁴³

3.38. Kâmî

Asıl adı Mehmed, mahlası Kâmî'dir. Doğum tarihi belirsizdir. Araştırmacılar Edirne'de doğduğunu söylerler. Kâmî, Gülşenî tarikatı şeyhlerinden Derviş İbrahim-i Gülşenî'nin oğludur. Tasavvufla yakından ilgilenmiştir. Şiirlerinde Gülşenîliğin yanı sıra Mevlevîlikle ilgili unsurlara da yer vermiştir. *Dîvân*'ı Gülgün Erişen Yazıcı tarafından yayımlanmıştır.⁴⁴

3.39. Nedîm

Asıl adı Ahmet'tir. İstanbullu'dur. Nedîm iyi bir tahsil görmüş, döneminin klasik ilimlerini, Arapça ve Farsçayı öğrenmiştir. Konuşma dilinden gelen söyleyişleri çok iyi kullanmıştır. Kafiye, redif ve vezin kullanımındaki başarısı oldukça iyidir. Asıl ününü kazandıran eseri, *Divân*'ıdır. Şairin hayattayken divan

⁴² Hasan Kavruk, **Şeyhülislâm Yahyâ**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedyatyiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3604>, [Erişim Tarihi: 10 Eylül 2018].

⁴³ Mehmet Celal Varışoğlu, **Hatem Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Dîvân'ının Tenkitli Metni ve İncelemesi**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 1997, s. 5-26.

⁴⁴ Gülgün Erişen Yazıcı, **Edirneli Kâmî ve Dîvânı**, Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55977,kami-Divani-pdf.pdf?0>, Ankara 2017, s. 16-34, [Erişim Tarihi: 06 Şubat 2019].

tertîp edip etmediği bilinmemektedir. *Dîvân*'ı Muhsin Macit tarafından yayımlanmıştır.⁴⁵

3.40. Râgıb

Asıl adı Mehmet'tir. Râgıb mahlası ile birlikte edebiyatımızda daha çok Koca Râgıb Paşa olarak tanınmıştır. Önemli devlet görevlerinde bulunmuştur. Râgıb Paşa, nükteleri, zengin kitaplığı, hukuk bilgisi, şairliği, sohbetleriyle ayrıca görev yaptığı yerlerde âlimler, mutasavvıflar ve şairlerle dostluk kurmasıyla 18. yüzyılın önde gelen kişilerinden biri olmuştur. Fıtnat Hanım, Haşmet, Çelebizâde Asım Efendi gibi şairleri etrafında toplayarak yaşadığı dönemin kültür odaklarından biri haline gelmiştir. Şiirleri sanatkârâne anlayıştan uzaktır ve Nâbî, Nedîm, Nef'î' etkisi görülmektedir. Atasözleri ve Deyimlerle şiirlerine güç katmıştır. Fıtnat Hanım'la karşılıklı latife ve nazireleri meşhurdur. *Dîvân*'ı üzerine yüksek lisans ve doktora çalışması yapılmıştır.⁴⁶

3.41. Râtıb

Yenişehir'de dünyaya gelmiştir. Akovalızade Hatem Efendi tarafından yetiştirilmiştir. Arapça ve Farsçayı çok iyi bilmektedir. Hatem Efendi onun mürşîdi olmuştur. Tasavvufu yakından ilgilenmiştir. Siyasi görevlerde bulunmuştur. *Dîvân*'ı Yasin Kılıç tarafından yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır.⁴⁷

3.42. Tâlib

Asıl adı Tâlib Mehmed Efendi'dir. Bursalıdır. Onun şiirlerinde Sebki-Hindî'nin bütün özellikleri görülmektedir. Kimi zaman anlaşılması güç ve uzun tamlamaların olduğu şiirler yazmıştır. Şiirlerinde daha önce söylenmemiş mazmunlar

⁴⁵ Muhsin Macit, **Nedîm Dîvânı**, Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-Divani.pdf?0>, Ankara 2012, s. 9-17, [Erişim Tarihi: 18 Aralık 2017].

⁴⁶ Beyhan Kesik, **Koca Râgıb Paşa**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3207/>, [Erişim Tarihi:14 Kasım 2018].

⁴⁷ Yasin Kılıç, **Râtıb Ahmed Paşa, Edebi Şahsiyeti, Dîvânı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 1996, s. 3-18.

kullanmıştır. *Dîvân*'ı Melike Erdem tarafından yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.⁴⁸

3.43. Esîrî

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde Esîrî mahlaslı (bk. Köksal 2013, Kaplan 2014, Gültekin 2014, Macit 2016) dört şairden bahsedilmektedir. Mecmuadaki Esîrî mahlaslı lugazların hangisine ait olduğu tespit edilemediği için biyografik bilgi verilmemiştir.

3.44. Fehîm

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde Fehîm mahlaslı (bk. Kesik 2014, Kesik 2014, Yıldız 2014) üç şairden bahsedilmektedir. Mecmuadaki Fehîm mahlaslı şairlerin hangisine ait olduğu tespit edilemediği için biyografik bilgi verilmemiştir.

3.45. Lafzî

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğünde Lafzî mahlaslı (bk. Aksoyak2014, Bülbül 2014) iki şairden bahsedilmektedir. Mecmuadaki Lafzî mahlaslı şairlerin hangisine ait olduğu tespit edilemediği için biyografik bilgi verilmemiştir.

Adlî, Ahmed, Celilî, Hasan, Hayrî, Hüdâyî, Kerimî, Nesib, Râsîh, Râşid, Rüşdî, Râzî, Ref'î, Sa'î, Sûzî, Şehrî, Şem'î, Vâhdî, mahlaslı şairler, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü'nde beşten fazla olduğundan mecmuada şairleri bulunan şairlerin bunlardan hangisi olduğu tespit edilememiş dolayısıyla bu şairler hakkında biyografik bilgi verilememiştir ve bunlara dair kaynak belirtilmemiştir. Acîb, Bârî, Muşîr mahlaslı şairlerin biyografilerine dair Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü'nde ve mevcut tezkirelerde bilgi bulunamamıştır.

⁴⁸ Melike Erdem, *Bursalı Talib ve Dîvânı Tenkitli Metin ve İnceleme*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1991, s. 7-13.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. MECMÛ' A-İ EŞ' ÂR'IN METNİ

4.1. Çeviri Yazılı Metin Hazırlanırken İzlenen Yöntem

1. Metnin çeviri yazısında İsmail Ünver'in "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" adlı makalesi esas alınmıştır.
2. Metin içerisinde okunamayan kısımlar "...” dört nokta konularak gösterilmiştir.
3. Mecmua içerisindeki şiirler numaralandırılmış olup şiirlerin üzerine eklenmiştir.
4. Şiirlerin vezinleri problem olduğu zaman dipnot kısmında “Vezin kusurlu, tutarsız” şeklinde notlar düşülmüştür.
5. Mecmua içerisindeki şiirlerde vezni düzeltmek için metne yapılan eklemeler “[]” köşeli parantez ile gösterilmiştir.
6. Mecmua içerisinde geçen şiirler için divan taraması yapılmış ve divanlarda bulunan şiirler dipnotlarda gösterilmiştir.
7. Mecmua içerisinde geçen bazı şiirler ilgili divanda bulunmadığında kısa notlar ile dipnotlarda ifade edilmiştir.
8. Mecmua içerisindeki Farsça bölümler okunmamıştır. Farsça kısımların fotoğrafları mecmua içerisindeki sıraya uygun olarak çalışmaya eklenmiştir.
9. Okunuşunda doğruluğundan tereddüt edilen kelimelerin sonuna soru işareti konmuştur.

4.2. Metinde Kullanılan Transkripsiyon Alfabeti

1. Metinde Arapça ve Farsça kelimelerdeki uzun ünlüler ا, ی, و, sırasıyla ā, ī, ū, ō şeklinde gösterilmiştir.

2. Arap alfabesinde bulunup Latin alfabesinde bulunmayan işaretler şu şekilde gösterilmiştir:

ا	a,ā	ض	z,ḏ
ب	b,p	ط	ṭ
پ	p	ظ	ẓ
ت	t	ع	‘
ث	s	غ	ġ
ج	c,ç	ف	f
چ	ç	ق	q
ح	ḥ	ك	k,g,ñ
خ	ḫ	ك	ñ
د	d	ل	l
ذ	z	م	m
ر	r	ن	n
ز	z	و	v, o, ō, u, ū, ō
ژ	j	ه	h,a,e
س	s	لا	lā, la
ش	ş	ی	y, ī, ī, ī
ص	ş	ء	’

Farsçadaki “vāv-ı ma’dûle” ile yazılan kelimelerde hı’dan sonra “v” işareti konmuştur (ḥāb gibi).

4.3. Metin

1b

-1-

Müfte' ilün müfte' ilün müfte' ilün müfte' ilün

1 Gördüğü demde kapılır gönlümüz esmer güzele

Bulmadayın hicr ü elem dil virürüz her güzele

2 Dāye gibi besleyesin sīneye şarmaklık için

Meclisini pür ide sen şāfice sükker güzele

3 Gündüzini eyleyesin aḥşam yaturup uyudasın

Oḥşayarak kaldırasın geldiği dem ter güzele

4 Şırmalı gül pīrehenin giydiresin sīm-tenine

Şir ü şeker gögüslüñüñ tügmesin it zer güzele

5 Mānī çuqa şalvarınuñ uçkurını işledesin

Etegi kesdir çuçasın nīm-tene zīver güzele

6 Al çuqadan kesdiresin nīm-ten āb-destini hem

Şırtı semūr kapladasın ruḥları aḥmer güzele

7 Çift işi zihgîr ü yüzük barmağına dağ görelüm

....⁴⁹ gideresin topuğu ditrer güzele

8⁵⁰

....⁵¹

9 Gāhice⁵²

Hem dağı⁵³ güzele

10 Gāhî iç ağası kesem başına hünkārî şarık

Al kerāke idesin gör neler eyler güzele

11 Pandoli? sîm sâ' atini gerdenine dağ görelüm

Elmāsı hancer yağışur ekşerî dirler güzele

12 Āl tuman çaqşırınıñ bendine 'aqlum tağılur

Mestine pābüşuna na' lçesine ser vir güzele

⁴⁹ Metinde geçen kelimeler silik olduğu için okunamadı.

⁵⁰ Metinde geçen kelimeler silik olduğu için okunamadı.

⁵¹ Metinde geçen kelimeler silik olduğu için okunamadı.

⁵² Metinde geçen kelimeler silik olduğu için okunamadı.

⁵³ Metinde geçen kelimeler silik olduğu için okunamadı.

- 13 On iki on üç yaşına girdiği dem al oluña
Eldeki varını dağı isterse vir güzele
- 14 Söyle Levendī şarayım sīneye dirseñ o mehi
Lāfila girmez elme sīm  zer ister güzele

-2-

Murabba'

Mef' l f' ilt mef' il f' ilün

I

addm hille döndi tenüm bir ayldr
Y' n ecel gelüp beni bulmağ muğldr
Ta' cl idüp helkime aşd itme ey ecel
Ky-ı vişl-i yre irem iğtimldr

-3-

Ferd

F' iltn f' iltn f' iltn f' ilün

- 1 Yr ser-keş sne pr-teş gönül sevd-perest
Bağtı n-hemvr şl' ser-nign tır řikest⁵⁴

⁵⁴ Bu beyit 16. yüzyıl şairi Derviş elebi'ye aittir.[bk. Aysun Sungurhan, **Tezkiretü'ř-şu'ar**, Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55834,kinalizade-hasan-celebipdf.pdf?0>, Ankara 2017, s.356, [Erişim Tarihi: 11 Nisan 2019].

2a

-4-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1 Dört Müselmān ile beş kāfir meger

İki dil-ber gördiler yüzi kamer

2 Bir ʿ Arab üç Rūmī bir Hindūyla

Bir gün iki gice şöhet itdiler

3 İki meh-rū üç siyeh-rū bir melek

İki şakallu iki daḥı püser

4 Bir kara yüzlü raḳīb iḡvā kıtur

Eylediler birbirine kaşd-ı ser

5 Ey Kerīmī ḥīle budur añla kim

ʿ Add idüp toḳuzda birin tarḥ ider

-5-

ıt' a**Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün**

Vefā gelmek muḥāl oldu nigār-ı dil-pesendümden

Bu deñlü bî-vefāsızlık umulmazdı efendimden

-6-

Ferd**Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün**

Metā' -ı vaşluñı dil-ḥastelerden naḫd-i cān al vir

Bu bāzār- ı rezādur el virürse her zamān al vir

-7-

ıt' a**Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün**

alemüñ lāmını al daḫı afuñ noḫtasını

alanuñ aḫzuma vir tā ki diyem nüktesini

-8-

Rāsīḥ**Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün**

Girye kılsam derd-i 'aşkuñdan raķīb-i ḥar güler

Şimdi bir ḥāletdeyüm kim ḥālüme itler güler

-9-

Beyt**Mef' ūlü fā' ilātün**

Dīvāne rā ḳalem nīst

Mestāne rā elem nīst

-10-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Elüme girse eger aṭlas-ı çarḥ-ı felegi

Kesdireydüm anı oğlanlara donluḳ donluḳ

2b

-11-

Levendî

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

I

Bezm-i ' irfân içre ol şâh-ı mu' azzam gelmedi

Kaldı zulmetde gönül nür-ı muhteşem gelmedi

Âşiyân-ı gamda kaldı tıfl-ı dil tenhâ garîb

Müjde-i ahbâr-ı vuşlatla bir âdem gelmedi

II

Dide-bân itdüm rehinda nerd-bân-ı dîdemi

Hâl-i ' anber-bârıdur başdan çıkarın âdemi

Hâne-i ağıyâra bî-minnet varup eyler demi

Çok temâşâ eyledüm bezmüme bir dem gelmedi

III

N'eyledüm n'etdüm ' aceb ol gamzesi sehhâreye

Zerrece meyl eylemez bu ben garîb âvâreye

Düşdi gönülüm n'eyleyem bir bî-vefâ meh-pâreye

Câna geçdi derd ü gam mihr-i mükerrerrem gelmedi

IV

Hāl-i ‘ anber-bārına düşdi Levendī cān u dil
 Ğam degül kılsam reh-i dil-berde kıanum selsebīl
 Maķdem-i teşrīfine bā‘ iş felekde bir delīl
 Bulmadum hayfā anuñ‘çün cāna maķrem gelmedi

-12-

Rüşdī

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Geldi haţţ-ı yāre ‘ aceb dil yine şivende midür
Güle hār oldı bedel ol dağı gülşende midür
- 2 Manzar-ı bāriķa-i nūr-ı tecellī dildür
Āteş-i ‘ aşķ hemān Vādī-i Eymende midür
- 3 Cümle ser-tā-be-ķadem dīde-i ķasret olduķ
Niçün ol ğonce açılmaz dağı şermende midür
- 4 Ğasretüñden baķamam güllere āteş ğorinür
Bilmezem zevķ-ı gülistānda mı külķanda mıdur

5 Dehenüñ 'azm iderek ol dağı nā-būd oldı
Dil haber-şāzda yoğ bende 'aceb sende midür

6 Yine bir kāfir-i bed-kīşe esir olduğ āh
Söyle ey dil bu güneş sende midür bende midür

7 Yeter ey şüh yeter beste-i zülfüñ olduğ
Saña Rüşdī dutalum 'āşık imiş bende midür

3a

-13-

Қıt' a

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

'Āşık oldum şimdi cānā қаşı gözi қарaya

İki gönül bir olunca kimse girmez araya

-14-

Қıt' a

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Eyleme erbāb-ı 'aşkuñ sīm [ü] zerinden su 'āl

Sen metā' -ı vaşluñı göster de cānā nağdüh al

-15-

Kıt' a

Fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Kılıcı kesdiren yüzi şuyıdur

Kişiyi ħor iden yavuz ħūyıdur

-16-

Beyt

Fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1 ' Āşıkā dil-rübā mı eksik olur

Ehl-i derde belā mı eksik olur

2 Ben ölürsem belāyıla ey dil

Saña bir mübtelā mı eksik olur

-17-

Kıt' a

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Bî-ĥayā olanlaruñ ey ser-firāz

Düşmeni çok olur ' ömürleri az

-18-

Kıt' a

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

Bâğ-ı vaşluñdan ümîd-i mîve-i kâm eylerüz

Hiç olsun mı hemân endîşe-i hâam eylerüz

3b

-19-

Mütezâd-ı 'Āşık 'Ömer⁵⁵

Mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün

1 Sevdüm yine biñ cānıla bir tal' at-ı meh-tāb

Tā hūrıla insāb

Oldum yine ol şevk ile bî-rāhat u bî-hāb

Men 'āşık u bî-tāb

2 Dil-teşne iken meclisine zümre-i 'uşşāk

Hep büsbütün 'ālem

Mümkin mi benümle ide mi şoḥbet-i aḥbāb

Hem nüş ide mey-nāb

⁵⁵ Yavuz Orhan, Yakup Karasoy, *Āşık Ömer Dîvânı*, Ocak Yayınları, Konya 2010, 82. şiir, s. 121.

- 3 Murğ-ı dili alamaz iken degme şikâr-bâz
Her gözleri şayyâd
Bend itdi ser-i zülfile ol kâkül-i kullâb
Şandum anı ‘uqqâb
- 4 Dostum diyerek ‘arz u niyâz eyleme birden
Naqşuñ çıkarurlar
Evvel varaq-ı mihr-i vefâdan oqı bir bâb
Tâ fetḥ ola i‘râb
- 5 Kimdür diyü ‘Āşık Ömer'i şormaz o qallaş
Bilmez mi şanursuñ
Aynada zamân öğredüp üstâd ide yab yab
Bu gerdiş-i dullâb

-20-

Nedîm⁵⁶

Mef'ülü mefâ' ilün fe'ülün

- 1 Sâķi duracaq zamân degüldür
Fevt itmeyelüm dem-i şebâbı
- 2 Bir hâlete qoy beni ki olsun
Düşumdaki sof daḥı şarâbı

⁵⁶ Macit, a.g.e., 8. manzume, s. 193.

-21-

Rasîh

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

- 1 ' Aceb olmaz recâ-yı vaşl idüp ümmîd-i kâim itsem
Beni dîvâne itdün sen n'ola hâlî-ı kelâm itsem
- 2 Beni bir câm-ı leb-rîzûñle şâd itseñ ne var sâkî
Tamâm itdi beni ğam ben dağı anı tamâm itsem
- 3 Bu ğam kim bende vardur neş'e-yâb olmak ne mümkindür
Eger deryâyı bâde kûbbe-i gerdûnı câm itsem
- 4 Raķibe nâme taķrîr eyler iken luţf idüp ol şûh
Dimiş kim Râsih-i nâ-şâda taķrîr-i selâm itsem

4a

-22-

Ġazel-i Rāmī⁵⁷

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1 Hıyāl-i la' l-i nābuñ cām-ı çeşmüm terde qalmışdur

Humār-ı bezm-i nüş-ā-nüş-ı vaşluñ sırda qalmışdur

2 [O] bende⁵⁸-dil-i ser-i germi-i fikr-i nigāhuñlaO bī-hüş-i⁵⁹ maḥabbetdür düşüp bir yirde qalmışdur

3 Mükedderdür ser-ā-ser meşreb-i eczā-yı 'ālem hep

Şafā-yı ḫātır ancak bādede sāğarda qalmışdur

4 Bu remzi keşfe⁶⁰ bir müşkil-güşā-yı cūd gelmez mi

Kerem bir lafza bī-ma' nā gibi dillerde qalmışdur

5 Mücevher-i tāt-ı devlet kimseye sūd itmez ey Rāmī

Niçe şāh-ı cihānuñ çeşmi ol efserde qalmışdur

⁵⁷ Kavukçu, a.g.e., 108.gazel, s. 187⁵⁸ "bende" kelimesi Rāmī Dīvānı'nda "degüldür" şeklindedir.⁵⁹ "O bī-hüş-i" ifadei Rāmī Dīvānı'nda "O sermesi" şeklindedir.⁶⁰ "Bu remzi keşfe" ifadesi Rāmī Dīvānı'nda "Bu sırr-ı 'aşka" şeklindedir.

-23-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Şehr-i zi'l-ħiccede 'azm-i seferüm şām oldu

Üstādum yazmağa tārīhini ahşām oldu

-24-

Ve lehū

Mefā' ilün Fe' ilātün Mefā' ilün Fe' ilün

1 Bir elde cām-ı maħabbet bir elde sāgar-ı nāz
Ayaklı meykedeye döndi dil-ber-i şannāz

2 Maķām-ı nāz u niyāz içre gūşeler göster
Yer eyle dilde bu dem Fıŗriyā alup ele sāz

-25-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Dāma şordum ki nedür dāne döküp gözledigūñ

Didi şayd olmaz o şeh-bāz diyü ağlaruz

-26-

Mefā' ilün fe' ilätün fefā' ilün fe' ilün

Nişāra naqd-i niyāz itmege şitābum var

Benüm ol āfet ile başka bir hesābum var

4b

-27-

Mefā' ilün fe' ilätün mefā' ilün fe' ilün

1 Uyup şabāya yine turre-i siyekāruñ

Hüzür-ı kalbini uçurdı ' aşık-ı zāruñ

2 Boyunca giydi şanurlardı müşk bir dībā

Çözülse turreleri inse pāyine yārūñ

-28-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

' Aceb mi Taşcı-zāde olsa ey dil hūb u müsteşnā

Hudā kādirdür eyler seng-i hārādan güher peydā

-29-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Nigāhā tūtiyā-yı hāk-pāyüñ özge dārūdur

Çekilse sürmeden eksük degüldür göz terāzūdur

-30-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Var iken hāl-i 'izār-ı dil-ber

Kākül-i dil-bere dil-beste cihān

-31-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

N'eyleyem āteşe yansun 'anber

*Beste-i yerham*⁶¹ oğur muṭribler

-32-

Sāmī Efendi

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

İnanma kimseye ḥayr eylemez bir bī-vefādur zer

Me'āl-i ḥaṭṭ-ı bī-şānīsidür lā ḥayra fi'l-aşfer

⁶¹ "Eğer Rabbimiz bize acımaz ve bizi bağışlamazsa, elbette zarara uğrayanlardan oluruz, dediler." A'rāf, 7/149.

-33-

Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilü fe' ūlün

Bakdıķça kızarsa n'ola ol ruĥları māhum

Meşşāta-i ĥüsn oldı benüm feyz-i nigāhum

-34-

Müfred

Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilü fe' ūlün

Leylā-yı ' arūs eyleyicek bu zen-i dünyā

Mecnün işidüp didi ki el-leyletü ĥublā

-35-

Müfred

Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilü fe' ūlün

Ĥatm eyleyen ey ĥ'āce menem Muşĥaf-ı ' aşķı

*Ve 'l-leyleye*⁶² dek oķudı ancaķ anı Mecnün

⁶² "Andolsun kuşluk vaktine ve dindiği zaman o geceye ki, Rabbin sana veda etmedi ve darılmadı!" Duhâ, 93/2.

5a

-36-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

‘Ömre yaş şaklamanuñ şüdü nedür kim eyyām

‘Aķreb-i sā' at-i taħvīl ile efzün olmaz

-37-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Dırāz itmez ħayātı ketm-i sinn ile dūrüg itmek

Olur mı rüz-ı sā' at ' aķrebin tahvīlden efzünü

-38-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Dön yürü var felege sende mürüvvet yoğimiş

Ehl-i ' irfāna derūnuñda maħabbet yoğimiş

-39-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Dil ise Ĥātem-i Tāy elde ise vuşlat yok

Yār ise aķceye mā' il n'idelüm ħudret yok

-40-

Mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Ey hāki giricek yire bir hoşca örte gör

Ölür dirilirüz anuñ altunda qalmazuz

-41-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Kime kim Ka' be naşib olsa Hudā raḥmet ider

Her kişi sevdiğini hānesine da' vet ider

-42-

Mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Ağır bahālara çıksa 'aceb mi cān atudur

Duḥānı zāhid ḥar şanmasın yaban atudur

-43-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Elüme girmişidi dün gice ol zülf-i dü-tā

Şanki destümde idi memleket-i Çin ü Hıḫā

-44-

Nedim⁶³

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Nerm-ten dil-berlerüñ āzār ide şırın olur

Lezzetin telh eylemez çin ü cebin pālüdenüñ

5b

-45-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Şabāha qalma şem' üz Yūsufasā olma dāmen-keş

Bizüm engüştümüzden destümüz ey mäh kūtehdür

-46-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Tırveş toğruluk itseñ dağı itmez rağbet

Çilesizdür o qaşı yay ile olmaz ülfet

⁶³ Macit, a.g.e, 80. Kit'a, s. 192.

-47-

Ey Gū

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

- 1 Ey gül yüzini 'āşığa pinhān niçün itdüñ
 Hālīn dil-i şūrīdenüñ efgān niçün itdüñ

- 2 Kaşduñ beni öldürmekise bāri sen öldür
 Ğamzeñ gibi bir kāfire fermān niçün itdüñ

-48-

Nābī

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn

- 1 Bāzūlarumda kalmadı āğūşa iktidār
 Bir sāde bakmağıla qanā' at zamānıdur

-49-

Mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn

Yahūdī ni' metüñ qadrin gözetmez tūrfe kāfirdür

Degüldür öyle nānkör ni' mete çünki şākirdür

-50-

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün

Bezenmiş bezm-i hüsnuñ cām elüñde

Süregör sākiyā devrān senüñdür

-51-

Maṭla' -1 Ğarrā-yı Nedim⁶⁴

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Ğamze pür-zehr çıkar çeşm-i tenük-hūsından

Kişver-i hüsünüñ ejder doğar āhūsından

-52-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Göriccek bād-ı ḥazānı qorqusından bāğda

Her dıraḥtuñ ayağına düşdiler yapraklar

-53-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Dönüpdür bahre cānā firqatüñle eşk-i hün-pāşum

O baḥr üstinde güyā iki gözli köpridür qaşum

⁶⁴ Macit, a.g.e., 4. nazm, s. 196.

-54-

Güfte-i Fehîm**Fe' ilätün fe' ilätün fe' ilätün fe' ilün**

Ne baķarsın çü çocukdur çomağın almış ele

Seni meydān-ı feşāhatde çelik gibi çalar

6a

-55-

Nef i⁶⁵**Fe' ilätün fe' ilätün fe' ilätün fe' ilün**

- 1 Bārekallāh zihī raķş-ı hümāyün-sīmā
Ki ķomış nāmını sulţān-ı cihān Bād-ı Sabā
- 2 Ne şabā şā' iķa dirsem yaraşur sür' atde
Ki segirdirken aña sāyesi olmaz hem-pā
- 3 Bırağur anı dağı sāyesi gibi yolda
Olsa ger şātır-ı endişe ile pā-der-pā

⁶⁵ Akkuş, a.g.e., 17. kaside, s. 171.

4 Düşmedin sāyesi hāk üzre ider ‘ālemi tayy
Sehv ile rākibi gösterse ‘ināne-i irhā

5 Kuş yetişmez dir idüm olmasa Tayyār eger
İremez gerdine zīrā ki ne şarşar ne şabā

6 Nice Tayyār o sebük-pāy-ı cihān-peymā kim
Aña hem-şer olamaz hiç ne ‘Anķā ne Hümā

-56-

Mesdī

Mef’ ulü mefā’ ilü mefā’ ilü fe’ ülün

1 Ebr itdi nihān maṭlā’ -ı şehr içre hilālī
Kurtuldı cihān şā’im olup guşşa yemekden

2 ‘İd eylediler olduĝu gün tis’ ü ‘ısrīn
Neşād oldı cihān bir gün uğurlandı felekden

-57-

Fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilātün fā’ ilün

Nağd-i cānı vü dili minnet aldı elümden cānān

Bir kadeh meyle boyadı gözümü pīr-i muĝān

-58-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Dem ursam vaşl-ı dil-berden günāha meyl ider dirsün

Sen ey şūfi bir aḥmaḫsuñ sözi götinden añlarsuñ

6b

-59-

Nābī⁶⁶

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 ' Aşka düşdin baña dirken ğam u miḫnet ne imiş

Sen de gör çāşni-i cām-ı miḫnet ne imiş

2 Güc hemān naḫd-i ğam-ı ' aşkı getürmekdir ele

Yoḫsa geşt-i ser-i bāzār-ı melāmet ne imiş

3 Olmadın bīm-keş-i reh-zen-i şaff-ı müjesi

Bilmedük zevḫ u şafā-baḫş-ı selāmet ne imiş

⁶⁶ Ali Fuat Bilkan, *Nābī'nin Türkçe Dīvânı (Karşılaştırmalı Metin)*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 1993, 350 gazel, s. 640.

- 4 Añlamaz gūşe-nişīnān-ı zevā-yı ğınā
Halkı aşüfte iden kayd-ı zarūret ne imiş
- 5 Nābiyā telh-i dimāġān-ı tekāsül ne bilür
Pîş-i ‘āma çekini h̄‘ān-ı ‘ināyet ne imiş

-60-

Nābī⁶⁷

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

- 1 Ser-i kūyına yārūñ ‘āşık-ı bī-çāre yüz tütmiş
Zemīne sāyeveş taşvırveş dīvāre yüz tütmiş
- 2 Göñül mākū-şifat āmed-şüd eyler tār-ı zülfinde
Hele āvārelikden fāriğ olmuş kāre yüz tütmiş
- 3 Setireyle ‘izārīñ mühreletmiş ol büt-i nev-ħaṭ
Kumāşuñ rüy-ı kārın gösterüp bāzāra yüz tütmiş
- 4 Benüm cūş-ı sirişküm ġayretinden dād-h‘āhāna
Sipihrūñ ṭāsına feryād ile fevvāre yüz tütmiş

⁶⁷ Bilkan, a.g.e., 342. gazel, s. 634.

- 5 O mihrũñ 'aksi kim Һasretũñe āyinedür Nābī
Birin biz görmedük āyine-i şad-pāre yüz Һutmuş

-61-

Nābī⁶⁸

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

- 1 Yek- rengī-i vaҺdet görünür mūnisümüzde
Qānūn-ı maҺabbet çalınur meclisümüzde
- 2 Biz ol fuqārayuz k'olunur 'add-ı denā' et
Kevneyni zekāt eylemek eñ müflisümüzde
- 3 Bāz eylemese şevk-i küleh-gūşe-i Һübān
Olmazdı gūşāyiş nażar-ı nergisümüzde
- 4 Yoқdur bu қadar sebze-i nev-hīz-i ma' ānī
Sevdā-zedenlenmiş çemen-i yābisümüzde
- 5 Qānde urılan sikke-i sulţān idi Nābī
İksire liyāqāt bulunaydı misümüzde

⁶⁸ Bilkan, a.g.e., 685. gazel, s. 684.

7a

-62-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Bu çarh-ı pîre-zen ey dil degüldür māye-i devlet

Kişinüñ başı sağ olmağ yiterse māye-i devlet

-63-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Merdüm-i dīde kenār itmege ol serv-қadi

Yetmiş iki dereden şu getürür āl eyler

-64-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Āh kim bitmez oñulmaz yüregüm yaraları

Dostum ' aşık olan dünyede oñmaz bitmez

-65-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Ġarazum mülk-i beқā idi ' adem rāhından

Uğrayup şehri-i fenāya oyalandum қaldum

-66-

Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilü fe' ūlün

‘ Arz eyleme şehā baña kızlar ağalığın

İster mi hiç hayāası olan yüz ıaralığın

-67-

Mef' ūlü fā' ilätü mefā' ilü fā' ilün

Bir kerre hiç nigāh-ı terağıhumla sevdüğüm

Ĥāl-i faşıĥ bī-kes ü bīmāra bağmaduğı

-68-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Diriğ şerbet-i vaşl itme kim derd-i maĥabbetle

Naĥıfı bir belā-keş ‘ aşık-ı bī-çāredür cānā

-69-

Sālim Efendi

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Görünmez baña da‘ vetsiz benümle itmez ünsiyyet

Bu va‘ dī ol perīye Sālimā incindigüm yirdür

7b

-70-

Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilü fe' ūlün

Sūzī n'ola eylerse dil-i 'ālemi sūzān

Dil-sūz iden ol āfeti tāb-ı nazarumdur

-71-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Bugün pīr-i muğānuñ duḡter-i rezle başı hoşdur

Helālümdür dirise kendi kāfir 'avratı pūşdur

-72-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Doḡınup pāyı döküldi sāḡar

Devletin depdi yine zāhid-i ḡar

-73-

Mef' ūlü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Ol Dürzī şūḡınuñ biraz eşvābuñ elledüm

Bir çırpı çekdi ḡamze-i mesti tekelledüm

-74-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Gitdi ol sīmīn-tenüm ben dağı cānı n'eyleyem

Cānum idi ol benüm cānsız cihānı n'eyleyem

-75-

Şābit

Mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Şağın hediye ' avd eylemek edeble taleb

Zamāne hācılarında ne ' avd var ne edeb

-76-

Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilü fe' ūlün

Devrān bizi devr-i sitem ü çevre getürdi

Girdāblara şaldı ' acīb devre getürdi

-77-

Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilü fe' ūlün

Geldikde dilā hāneñe gam-ı münfa' il olma

Yārān-ı şafādandır o bīgā[ne] degüldür

-78-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1 Gel ey ğam gitme yabana ğuşşasın udan sen
Feraḥ- şādī gelür gider benimle alacaksın sen

2 Feraḥ bī-gānedir n'eyler gelüp bu ḥāne-i albe
Gelürseñ sen gel ey ğuşşa hele bāri sen udan sen

8a

-79-

Sūzī

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

‘ Aceb āşüfte bülbüldür dil-i āvāre-i Sūzī

Behişt olursa gülzārı yine ḥasret⁶⁹

-80-

Mef' ūlü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1 Fınduḫ efendi dūr-i girān-adr-i pendümi
Āvīze ile mehd-i şu' ūra bezek gibi

⁶⁹ Sayfa yırtık olduğu için okunamadı.

2 Bundan ziyāde eylük olur mı cihānda hīç

Dostuñ yüzine bildigini söylemek gibi

3 Zinhār itme halka çatır şivesin gider

Bārī cefāya eyle taḥammül eşek gibi

4 Uş finduğ uş pinek dimedin ḥamle eyleyüp

Bī-hūde ‘av‘ av eyleme mastı köpek gibi

5 Āzürde itme niş-i zebānuñla ādemi

Başuñ şikeste itmeyeler engerek gibi

6 Qalbūñde cāy-gır ise de āteş-i sefeh

Fırşat bulunca çatlayup atma fişek gibi

7 Āsūde olmağ ister iseñ seng-i ṭa‘neden

Şaklan hemişe yerlere gir köstebek gibi

8 Sūdāḥ-ı āb-ḥānede mānend-i ḥunfesā

Āsāyiş eyle gezme sümükli böcek gibi

9 Bil ḥaddiñi lisānuñi ḥıfz eyle poķ yime
Epsem otur ādemle mu' allim Őebek gibi

10 Olmaz saña vesīle emniyyet ü felāḥ
Sivāsī pendī ile ' amel eylemek gibi

-81-

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn

Şehrī gam ile Őoḥbet-i ḥūn-ı dil eylemiş
Gör ḥissetin ki eylemedi bir ḥaber baña

-82-

Fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilūn

Şöyle Őaķla sırr-ı ' aşķı tende cānuñ ṭuymasun
Belki adın añma aģzuñda zebānuñ ṭuymasun

-83-

Fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilūn

Yāsemīnūñ çün Őabā ḳapdı külāhın gül dedi
Güle sağ olsun cihānda bir külāh eksük degül

-84-

Mef' ulü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

Açılmadı gitdi bize ol ğonce-dehānum

Murğ-ı dilümüz başladı feryād u figāna

8b

-85-

Mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Diriğ bilmedüñ ey şüh kıadr-i ihlāsım

Hemān günāhum odur kim riyā nedür bilmem

-86-

Mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Ħayāl-i rūyuñıla eyle nürdü dil ammā

Şaçuñ hevāsı ile düşdi başka sevdāya

-87-

Mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

Nef' i çekerdi bār-ı belānı ne hāl ise

Öldürdüñ ol faķiri de nāz u ' itāb ile⁷⁰

-88-

Fâ' ilätün fâ' ilätün fâ' ilätün fâ' ilün

Kevni yaķmazsa ķopar tūfān bir gün ķorķaram

Āhı zabt itsem ya çeşm-i hūn-feşānı n'eyleyem

-89-

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

Bu maħsūd-ı ŧabāyī' sözleri ķande bulursın sen

Kudūret virmesūñ Vecdī ' aceb yārāna olmaz mı

-90-

Fe' ilätün mefâ' ilün fe' ilün

Dām-ı gīsūsına esir olduķ

Görmeden ol ğazāl-ı āhūyı

⁷⁰ Akkuş, a.g.e., 106. gazel 5. beyit, s. 518.

-91-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Eşk-i hün-ālūduma raḥm eyler ādem ḳalmadı

Hiç bir derd-i dil añlar yār-ı hem-dem ḳalmadı

-92-

Mef' ūlū fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Ey naḥl-i nāz iste şaḳal iste 'ār çek

'Āşık hevā-yı zülf ḳomaz işte dār çek

-93-

Mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Bu nev-bahārda ancaḳ açıldı lāle-i dāḡ

Küşād-ı ḡonce-i dil ḳaldı bir bahāra daḡı

9a

-94-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Bāl açdı nāmımız mişl-i kebüter

Seyr eylemek için afāk-ı çarḡı

-95-

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ilün

Ulaşdur menzil-i maqşūda yā Rab

Bi- ħurmeti şeyḥ-i Ma' rūf-ı Kerḫī

-96-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Ḥazret-i Ma' rūf-ı Kerḫī ger olursa reh-nümā

Umaram vaşıl ola meqtüb-ı mergūbum saña

-97-

Mef' ūlü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Meqtüb-ı ehl-i derd-i dile ḫātem istemez

-98-

Nazīre

Mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Maḫām-ı Ḥāteme dāğ-ı derūnumuz besdür

-99-

Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilü fe' ūlün

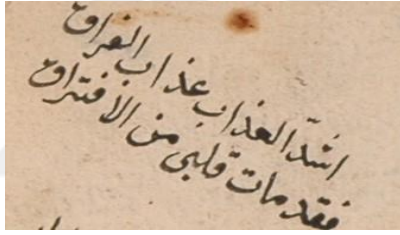
1 İřhaķ saña gönül olaldan müřtāk

Pür oldı řadā-yı nālemüzden āfāk

2 şeb-tā-be-seher itmede fā' iķ-ı feryād

Bir pāyla mānende-i murğ-ı dil-i İřhaķ

-100-

-101-

Ġazel-i Fā'iz⁷¹

Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilü fe' ūlün

1 Teřrīfūñ ile hānemi reřk-i İrem eyle

Ağlatma beni iki gözüm kerem eyle

⁷¹ Demir, a.g.e., 44. gazel, s. 167.

2 ‘Ahd eyledi öpdürmege pāyın gelecek ‘īd
 Yā Rab sen o meh-pāreyi şābit-i adem eyle

3 Degmez aderüñ çekmege bir laza bu ‘ālem
 Bir hāl ile n'eylerseñ idüp def‘ -i am eyle

4 Hoşa hisāb eyleyem derdimüz ey dil
 Ben dirhem-i eşküm dökeyim sen ram eyle

5 ānūn-ı belāatde yine naş-tırāz ol
 Ey hāme-i hoş-lehe-i Fā’iz nām eyle

9b

-102-

azel-i Şem‘ī

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1 ü gitdüñ yāre ey nāme varup benden du‘ ā eyle
 Selām eyler saña diyü elin öp merabā eyle

2 Saña Ma‘ ruf-ı Kerhī hāzreti hem-rāh olup ün-kim
 Menāzil at‘ idüp şa u selāmet var şenā eyle

- 3 Su 'āl eylerse aḥvālīm aña ḥāzır-cevāb ol sen
Fırākım şerḥini tā ibtidādan intihā eyle
- 4 Devrilüp bükilüp ḥāzır-ı şikeste yāre vardıkda
Yüziñ gör şād u ḥandān ola vezni dil-güşā eyle
- 5 Quşatup belüne muḥkem 'ubūdiyyet kuşağını
Der-i devletle var Şem'î gibi hizmet edā eyle

-103-

Beyt

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Sipihrũñ tāsı pest olsun senũñ tākũñ var iken

...⁷² şikest olsun senũñ nābuñ var iken

-104-

Müfte' ilün mefā' ilün müfte' ilün mefā' ilün

Tāze nihāl-i ğonceye bār degül berg ü diken

Bī-edebāne bülbulũñ qonmasıdur belin büken

⁷² Metinde geçen kelimeler silik olduğu için okunamadı.

-105-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

....⁷³ lebi sende giydirseñ araya

Ḥāl-i ' anber-[büyü] bal mūmı yapışdur buraya

-106-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Ḥayāl-i naqş çıkmaz dā'imā mir 'āt-ı ḥāṭırdan

Esīr-i vuşlatum cevr itse de geçmem o kāfirden

10a

-107-

Mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

Gitmiş tūtalum yār bugün ' ālem-i āba

Ey ne bu ta' cīl şeker şuya mı düşdi

-108-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Biz қaranfil қoyalum şışeye eller қomadıқ

Ne gül ü sünbül ü nesrīn ne қaranfil қodılar

⁷³ Metinde geçen kelimeler silik olduğu için okunamadı.

-109-

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

Ähirde biz yemîn virürüz itsün iḥtirāz

Arpa Emîni ḥāşılı göstermesün cevāz

-110-

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

Niyāz idüp güle ey dil o yāre yalvaralum

Bu cevri terk ide şāyed nigāra yalvaralum

-111-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Beni söyletme efendim yüregüm yanıkdur

Äteş-efşān olurum eyler isem feth-i kelām

-112-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Severem yāri ben ol iki gözümden dönmem

Ka' beden kıble-nümā dönse sözümden dönmem

-113-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1 Yıķarsuñ hāķırurum her dem sebebsiz bī-mürüvvetsin

ķarāruñ yok zemīn-i dilde hercāyī ķabī' atsin

2 Ne ķadr-i hūsnūñi bildūñ ne mihr-i 'āşıkı duyduñ

'Aceb āşūfte vü ūlfet 'aceb ālūde şoħbetsin

-114-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Ey göñül ğayrıya meyl eyleme cānān bir olur

Bir senūñ 'aşķ-ı derūnuñda yiter cān bir olur⁷⁴

-115-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Baña dirler niķün ğülzāra gelmezsin bahār oldı

Bahārı n'eyleyem ben yārüm ağyār ile yār oldı

⁷⁴ Büşra Çelik, Muzaffer Kılıç, **Derzi-zāde 'Ulvi Dīvān'ı**, Dün Bugün Yarın Yayınları, İstanbul 2018, 116. gazel 1. beyit, s. 384.

10b

-116-

Mef' ūlü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

İñletme ben ğarībūñi düşmen ŧen olmasun

Ben nā-tüvāna kıyma meded senden olmasun

-117-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Başda sevdā-yı hevā-yı zülf-i yār eksük degül

Mürtefi' yerdür anuñ'çün rüzgār eksük degül

-118-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Miyānın kıocduran dil-berden ey dil iħtirāz eyle

Muķarrerdür yıķarlar bir binā elbetde bil virse

-119-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Ser-i kūyuñda ķalur murĝ-ı dil-i nālānum

Eve geldükçe gönülsüz gelürem sulķānum

-120-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Nişān-ı tır-i hışm-ı yār olursañ ey kamer bir gün

Felekde hüsnuñe mağrūr olup gögsün ' aceb germe

-121-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Kebābāsā belā bezmüñde gördüm kalb-i ' uşşākı

Muḥālif devr elinden bir dem ağlar bir zamān añlar

-122-

Mef' ūlü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Beng dāğ-ı tāze ister imiş iştirāsına

Kālā-yı vaşl ol mehüñ āteş-behāsına

-123-

Mef' ūlü fā' ilātü mefā' ilün fā' ilün

Zāhid o deñlü şıķlet-i tāc-ı kabā ile

Uçmaķ ümīdin itmez idi öyle olmasa

-124-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Şehā kaçında vardur bu müje bu ebruvān at tut

Bulınmaz her zamānda böyle bir tır ü kemān at tut

-125-

Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilü fe' ūlün

Bir yirde yatalum diyicek nāzı uzatdı

Yatmam didi bir vāfir ' inād eyledi yatdı

11a

-126-

Mef' ūlü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Bimār-ı ' aşkuñ oldı göñül hiç bilür misün

Cānā cefāñı şabr idemem öldürür misün

-127-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Hemān çek tiğ-ı nāzı bildiginden çalma ey hūnī

Şu içmek deñlü gelmez teşne-i ' aşka helāk olmak

-128-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Çünkü bir 'āşık dağı isterseñ ey meh kendüñe

Ğamzeñüñ cellādına emr it iki itsün beni

-129-

Mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Ey dāğ-ı sīne şadra geçüp germe gögsüñi

Çan ağlamağda dīde-i giryān seni başar

-130-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

'Āşıkā cevır itse dil-ber luğ u nāz ardıncadır

'Āşık istiğnā iderse biñ niyāz ardıncadır

-131-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

İstemezseñ beni sen öldürürüm kendümi ben

Saña her kim yaramazsa baña dağı yaramaz

-132-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Emīrüm seyyidüm Āl-i Resūlüm pāk-dāmānum

Yezīd olsun saña biñ cānıla kıl olmayan cānum

-133-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Pençe-i a' dāya düşdi dāmeni dest-i nigār

Şimdi elden beş beter olsam kederde vechi var

-134-

Mef' ūlü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Söyleyüñ tabībe yoğ yire ' arz-ı devā ider

Bīmār-ı derd-i ' aşğ kabul eylemez ' ilāc

-135-

Mef' ūlü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Ey cān tabībi haste-i ' aşquñ revā midur

Dermān ümīdin eyler iken derdnāk olur

11b

-136-

Şabit**Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün**

Edeblerle felekde bir qad-i bālāya dil virdüm

Belā itdüm o şūhı başuma Allāh belām virsün

-137-

Mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Ne tāze tāze güneşler ideydüm 'ālemde

Vebāli boynuna ammā bıcaqlı altūnuñ

-138-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Bir mülāyim qoculur tāze güzeldür bedenüñ

Yaqalarsa n'ola nāzüklük ile pīre-henüñ

-139-

Sābīt**Mef' ülü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün**

Şām-ı gamuñda kūyuña cān-ı za' ifümi

Kıldum revāne 'āşıqa Bağdād ırak degül

-140-

Mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Fireng-i zülfe esir olduñ işte dil-i zār

Senüñ ne kārüñ idi baħr-ı ğamda ğorsanlık

-141-

Mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Şāyed teraħħüm ide görüp ħāksārını

Ömrüm gecince bekleyeyin reh-güzārını

-142-

Rubā' i

Mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

1 Fāl itdüm idi Muşħaf-ı ħüsnüñde geldi lā

Bildüm ki ' aşkuñ itse gerek nefy-i māsivā

Hiç böyle ber-murād mı var ' aşık olanuñ

Yārüñ yanında olmaya ağyār-ı bed-liķā

-143-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Dilā ümmid-i vuşlatla dem-ā-dem nāle eylersin

Beni derd-i firāk öldürdi bilmem sen ne söylersin

-144-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Sürmelerle görünür oldı o çeşm-i pür-kār

Çatl-i ' uşşāka yine gözümü qarardır dildār

12a

-145-

Beyt

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Nüşa ta' lîk ideli haṭṭ-ı celî ruḥsârı

Sülüsî? mertebe maḥv itdi cemâl-i yârı

-146-

Fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilātün fâ' ilün

Varısa ol Yūsuf-ı güm-geştesini yād ider

Çamer-i dil şimdi Yūsufçuk diyü feryād ider

-147-

Beyt

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Recā-yı vaşl-ı ta'lik it zühür-ı haṭṭ-ı dildāra

Niyāza hiç sevādı şeb gibi vaḫt-i şerif olmaz

-148-

Beyt

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Nişābī bezm-i ḫāşü'l-ḫās-ı 'işret çārdır nā-çār

Yiter bir şaḫa-i gül-çehre bintü'l-'inebsiz biz

-149-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Bugün kālā-fürüş-ı keyfden 'ıdiyye kesdirdün

Birer içlik mülükı çekme tārā-yı şarābiden

-150-

Fâtih-i İstanbul Sulţân Meĥmed**Beyt**

Perdedâr-ı migend ƣaşr-ı Ƙayser   ankeb t

B m-ı nevbet mizend bir g nbed Afrasiyab⁷⁵

-151-

Beyt-i N b **Mef   l n mef   l n mef   l n mef   l n**

Őad -yı ra  d-ı p r z r-ı m nebbihden   ib retdir

Nig h olsa felek bir   aylı g nli ƣubbe s  atdir

-152-

Beyt**Mef   l n mef   l n mef   l n mef   l n**

G r p ƣundaƣda iken olmuş id m a a  ft de

Bir  abanca ile ŐaŐırtdı beni T fek i-z de

⁷⁵ Fatih Sultan Mehmet'in, İstanbul'un fethinden sonra Ayasofya'nın harap g r nt s  karŐısında Sadi'nin bu Fars a beytini s ylediği rivayet edilir. [Said  zt rk, "İstanbul'un Fethinden Sonra Ayasofya Kilisesinin Camiye  evriliŐi", **T rkiyat Araştırmaları Dergisi**, Yıl 2003, Sayı 14, s.141.]

12b

-153-

Şābit⁷⁶

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Aħaffdur bāde-i ter fazla-i ħuşk-i mürāyiden
Eşeddür zaħmda ef' i⁷⁷ berr-i mār-ı ābiden
- 2 Bu gün kālā-furūş-ı keyfden ' i diyye kesdürdük
Birer içlik mülükī çekme tārī-i şarābiden
- 3 Yine fetvā-yı⁷⁸ sır ol āteş-i dībādan ehvendür
Mecūsiniñ füzündür ğayzı İslāma kitābiden
- 4 Bize Baba-yı ' Ālem bir cevān-ı sāde-levħ olsa
Uşanduk ğüne ğüne reng-i ħübān-ı zübābiden
- 5 Bahār eyyāmı geldi müsta' iddān-ı cünün n'işler
Varup feyz alsalar dārü 'ş-şifā şeyħ-i külābiden

⁷⁶ Karacan, a.g.e., 273.gazel, s. 550.

⁷⁷ "zaħmda ef' i" ifadesi Sābit Dîvânı'nda " zahm-ı ejderhā-yı" şeklindedir.

⁷⁸ "fetvāyesi" kelimesi Sābit Dîvânı'nda "fetvā-yı sır" şeklindedir.

6 Deriden⁷⁹ kîsesi var nâfenüñ meclisde doldurmuş
O şūhuñ lülesinden dökdügi müşg-i kebâbiden

7 Uçur Şâbit temennâ menzilüñ zer-düz-i 'irfâna
Bir örnek iste nev-peydâ kumâş-ı pāk-i Nâbiden

-154-

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1 Beni lâyıķ mı ađlatmaķ senüñ giryānuñ oldumsa
Cefā itmek ne lâzım serv-i sāmānuñ oldumsa

2 Ne cürm itdüm esir-i kākül-i fettānuñ oldumsa
Haķā itdüm mi yoķsa bende-i fermānuñ oldumsa

3 Günehkāruñ mı oldum 'āşıķ-ı nālānuñ oldumsa
Esrüke kâfir olmadum ķuluñ ķurbānuñ oldumsa

⁷⁹ "deriden" kelimesi Sâbit Dîvânı'nda "deri bir" şeklindedir.

-155-

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1 Saña lâyıķ mıdur ħandān idüp vaşluñla aġyārı

Dem-ā-dem zār idersüñ firķatüñle ' aşık-ı zārı

2 Belādan olmadum ħālī sevelden sen cefākārı

Helāk itmek mi maķşūduñ ġamuñla ben dil-efġārı

13a

-156-

Yeñişehirî Aķovalı-zāde Ĥātem Efendî⁸⁰

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1 Ruġuñ reşk-āver-i mihr-i ħicāz tābiş-i efzādur

Nesīm-i ġülşen-i ħüsnüñ şabā-yı rüġ necāşādur

Dü-yek ' uşşāķa-i öç işvesi taķsīma mā'ıldür

Ol āfet İşfahān vādileri tūrında yektādur⁸¹

2 Ĥayāl eyle Ĥüseynī naġme sen aç perde-i rāzuñ

Açulsuñ ġül-' izār mı māyesi nevrüz avāzuñ

Dir isem rāstekārım ol nühüfte ħande-i nāzuñ

⁸⁰ Varışoġlu, a.g.e., 2. şarkı, s. 382-383.⁸¹ Bu bendi son iki mısraı şairin Dīvânındaki şarkının ikinci bendinde yer almaktadır.

Uşul-i zülf-i çenber bestesi bir naqş-ı ra' nâdur

- 3 Göñül şimdi bir Baba Tâhîridür tıfl-ı hûbânuñ
 Ğaraż-ı yâr cefâ düşünâm-ı gevher⁸²-dâridur anuñ
 Perîşân perçem mi ne zülf-i zincîrdür gülistânuñ
 N'ola nâz eyler ise sünbüle 'alâdan 'alâdur

- 4 O şeh-nâz eyledikçe büselikde meşk-i istignâ
 Segâh-ı haţţ-ı şeb gûnuñda ağlar Hâtem-i şeydâ
 Muhayyerdür nevâ-endîş la' lüñ ile göñül ammâ
 Hevâ-yı kâkülüñ başumda bir püsküllü sevdâdur

-157-

Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Her kimüñ var ise zâtında şerâret küfri
 Işılâhât-ı 'ulümıla Müselmân olmaz
- 2 Ger kara taşu kızıl kanıla rengin itsek
 Tab' ı tağyîr olur la' l-i Bedağşân olmaz

⁸²" gevher" kelimesi Hatem Dîvânı'nda " cevher" şeklindedir.

3 Eyleseñ tūtya ta' allum-i ādād-ı kelimāt

Sözi insān olur ammā özi insān olmaz

13b

-158-

Mef' ūlü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Lāzım degül kitāb-ı gülistān o mehveşe

Ne nüşha kıorsa sīnesine gülsitān olur

-159-

Mef' ūlü mefā' ilün fe' ūlün

Gül gönceliginde hār iledür

Açılsa bir özge yār iledür

-160-

Mef' ūlü mefā' ilün fe' ūlün

Aşlında diken çeker ' azābıñ

Faşlda hakīm alur gülābıñ

-161-

Nev'î

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1 Gördüm ol meh-rû bugün zeyn eylemiş destâra gül

Yaraşur serdâr olursa leşker-i ezhâra gül

2 Canı yok öykünmege sensüz harîm-i kûyuña

Her ne deñlü virse şüret gûşe-i gülzâra gül

3 Def' -i gam kıлмаğičün bir hoşça-i la' lîn ile

Şundı yâķût-ı müferrih ' andelîb-i zâra gül

4 Şem' -i vâlâ rûyuña öykündüğün kûhsârda

Güş idüp bād-ı seherden oldı âteş-pâre gül

5 Eşk-i pür-hûnum gibi gözden çıkardı ehl-i derd

Nev' iyâ öykündüğüçün ' arız-ı dil-dâra gül

-162-

Bākī⁸³**Mef' ūlū fā' ilātū mefa' ilū fā' ilün**

- 1 Gülşende itdi nāz ile ' arz-ı cemāl gül
 Kıldı belālu bülbüli aşüfte-ḥāl gül
- 2 Geldi zuhūra çāh-ı ' ademden çıkup yine
 Mizāne girdi Yūsuf-ı Ken' ān-mişāl gül
- 3 Cām-ı şarābı içmez elinde dutar durur
 'Aşkuñ meyinden oldı meger bī-mecāl gül
- 4 Bezm-i ğam içre olmuş iken bāde göz yaşı
 Bāğ-ı belāda dāğ-ı dil-i pür-melāl gül
- 5 Luṭfuñdan irdi Bākīye rengin filoriler
 Güyā saçıldı meclise bir dest-māl gül

⁸³ Sabahattin Küçük, **Bākī Dīvānı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1994, 308. gazel, s. 211.

14a

-163-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Bu çarh-ı pīre-zen ey dil degüldür māye-i devlet

Kişinüñ başı sağ olmağ yiter sermāye-yi devlet

-164-

Rāşid

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Maḥlaş olmaz dile teslīm-i kazādan ğayrı

Kār-ı taqdire nedür çāre rızādan ğayrı

-165-

Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilü fe' ūlün

Şehrī ger müstağniyem ihsān-ı felekden

Olmağ ne belā ṭālī' -i bed-aḥtere muḥtāç

-166-

Mef' ūlü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Hük-m-i kitāb-ı ' aşkıla öldür şevāba gir

Ey bī-vefā eger seni sevmek günāh ise

-167-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Zülf-i dil-ber tolaşur boynuma iki gicedür

Ey mu'abbir vāqı'ā ta'yır anuñ nicedür

-168-

Elçî-i 'Acem Kelb 'Ali

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Merd-i dānādur miyān-ı merdüm-i dünyā ğarīb

Hem-çü engüşt-i şehādet bir kef-i tersā ğarīb

-169-

Mef' ūlü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

Sevdüm görünce sen şeh-i Yūsuf-liķāyı ben

Göz göre başuma şatun aldum belāyı ben

-170-

Mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Saña bir kâ'ide-i aġyāra 'aks ile baķardum ben

Elümde hāme-i 'ibret-nümā bir dūr-bīn olsa

-171-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Merdüm-i dīde-i kenār itmege ol serv-ḳaddi

Yitmiş iki dereden su getürüp āl eyler

-172-

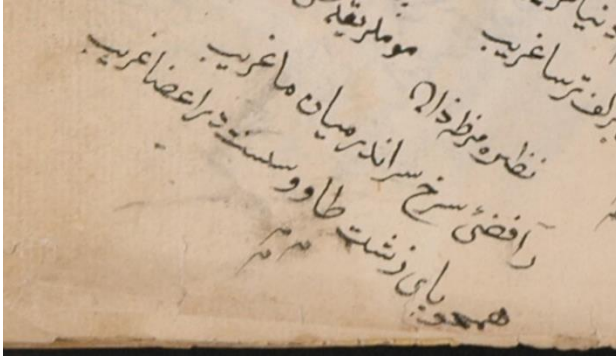
Mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fe' ülün

Pervāneñ iken ḳadrini bil 'āşıḳ-ı zāruñ

Mümlar yaḳasın arayasın sen anı cānā

-173-

Nazīre-i Mirza-zāde

14b

-174-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Çokdur ey sermāye-i ' ömrüm cemālün seyr ider

Reşküm oldur dīde-i āhū aña pek hayr ider

-175-

Seyyid Vehbī**Mef' ūlū fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün**

1 Açdık şadef gibi elimiz āb u rahmete
Çıkduk du' āya çeşm-güşā biz icābete

2 Vā' iz getürdi cūşşe emvāc-ı nuṭkını
Deryā imiş gidi bizi boğdı naşīhate

-176-

Mefā' ilün fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

Esīr-i miḥnet ü cevr ü cefādayum şimdi

Devāya çāresi yok bir belādayum şimdi

-177-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Gören şād oldı ğam zāhirde şanur ' ālemüm vardur

Anı bilmez ki tağlarca derūnumda ğamum vardur

-178-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Telḫ idüp ' ayşum ayırdı benden ol sīmin tenüm

Yā İlāhī dādum al bu çarḫ-ı zālinden benüm

-179-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Biz bu bāġuñ hem bahārın hem ḫazānın görmişüz⁸⁴

Hem sürūruñ da ğamuñ da rüzgāruñ görmişüz⁸⁵

⁸⁴ Bilkan, a.g.e., 319. gazel 1. beyit, s. 619.

⁸⁵ "Biz bu bāġuñ hem bahārın hem ḫazānın görmişüz
Hem sürūruñ da ğamuñ da rüzgāruñ görmişüz" beyiti Nābî Dîvânı'nda
"Bağ- dehrüñ hem ḫazānın hem bahārın görmişüz
Biz neşātuñ da ğamuñ da rüzgāruñ görmişüz"şeklindedir.

-180-

Şabrî**Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün**

Olur bir sâğar-ı ' işret gelür bu bezme bir sâķî

Bu mâtem-ķāne ey Şabrî sarāy-ı sūd olur bir gün

-181-

Mef' ūlü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ūlün

Dünyāda çeker miķneti erbāb-ı maķabbet

Ey řūfi bugün baņa ise irte saņadur

15a

-182-

Sūzî**Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün**

1 Görenler řal' atuņ ķūrřid -i ' ālem-tābdur dirler

Zülāl-i la' l-i mey-gūnuņ řarāb-ı nābdur dirler

2 İřitdūn āb-ı tāb çeřm-i pākūn seyr idenlerden

Şadefde ķāřıl olmiş bir devr-i nā-yābdur dirler

3 N'ola olsa sitemi Aḥmed-i Mürsel münāsībdür
Ki zeyl-i pāki miḥrāb ulü 'l-elbābdur dirler

4 Yoluñ uğrarsa ey zıllü'l-ḥazer zülf-i kemendinden
Ma' āzallāh o ḳullāb-ı cefā cezzābdur dirler

5 Dehān-ı nükte-i nādīde dirdüñ göñlüñi Sūzī
Saña āşüfte āḥvāl-i ḥayāl-i ḥ'ābdur dirler

-183-

Muḥīṭi⁸⁶

Mef' ulü fā' ilātün mef' ulü fā' ilātün

1 Cevr ile nāz ḳılmaḳ ol bī-vefāya ḳaldı
Ehl-i niyāzuñ ey dil işi Ḥudāya ḳaldı

2 Āzādeler içünde sen serv-ḳad-i nigāruñ
Bār-ı ḡamını çekmek ben mübtelāya ḳaldı

3 Ālāt-ı bezm-i ' irfān cümle olup müheyyā
Sāḳī-i sükkerin⁸⁷ -leb şirin-edāya ḳaldı

⁸⁶ Abdullah Tataroḡlu, **Muḥīṭi Hayatı, Eserleri ve Edebi Kişiliḡi, Dīvānı'nın Tenkitli Metni**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya 1995, 192.gazel, s. 286.

⁸⁷ "sükkerin" kelimesi Muḥīṭi Dīvānı'nda "şeker" şeklindedir.

4 Bir iki ayağ ile yıkıldı gitdi ağıyar
Maḥbūb-ı meclis-i mey ehl-i şafāya ḳaldı

5 Yār ile ey Muḥīti hicrān gūni dōgūndi
‘İd-i vişāle irdik bir merḥabāya ḳaldı

-184-

Ġazel-i Ḥasan

Fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilātūn fā‘ ilūn

1 Nāḳa-i Leylāda şanmañ kim ceres efgānidur
Durmayup feryād ider Ḳaysuñ dil-i nālānidur

2 Nice bir üftāde-i ḥākūñ belādan ḳaldıran
Ol şeh-i zerrīn-ḳabānuñ kūşe-i dāmānidur

3 Būma döndi genc-i vaşluñ şevḳi ile murğ-ı dil
Bu bütūn şad-çākūm anuñ gūyiyā vīrānidur

4 Gird-bādāsā dönerse bu ten-i ḥākī n'ola
Deşt-i ğamda ‘ālemūñ Mecnūn-ı ser-gerdānidur

- 5 Hüsrevāna n'ola tertīb eyleseñ dīvānını
Ey Hasan ʃab' uñ belāgat mülkinüñ hākānidur

15b

-185-

Meşāmī⁸⁸

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Boşala kīse-i kân kāse-i 'ummān dükene
Ne ğam-ı dil ne nem-i dāde-i giryān dükene
- 2 Dīdeden hūn-ı ciger olmaya bir dem hālī
Bağrlar berr ola deryā-yı firāvān dükene
- 3 Çekmeziñ ğam çekeriñ gözüme hāk-i ʃademüñ
Meger ey nūr-ı başar kuḥl-ı Şıfāhān dükene
- 4 Şol ʃadar arayayın şāhid-i maḫşūdumı kim
Cüst ü cūda ʃalebüm raḫşına meydān dükene
- 5 Gide mi fikr-i leb-i yār Meşāmī dilden
Kāndan hiç ola mı la' l-i Bedāhşān dükene

⁸⁸ Emine Yeniterzi, "On Altıncı Yüzyılda Konyalı Bir Şair: Meşāmī", **Türk Dili**, Yıl 2001, Sayı 591, s. 317-328.

-186-

Necâti⁸⁹

Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Lâle-ğadler yine gülşende neler itmediler
Servî yürütmediler goncaıı söyletmediler
- 2 Taşradan geldi çemen mülkine bî-gâne diyu
Yine⁹⁰ gül şöhetine lâleyi iletmediler
- 3 'Ādeti hūblaruñ cerv ü cefādur ammā
Baña itdüklerini kimselere itmediler
- 4 Ĥamdü lillāh mey-i cān-bağş ile sākīlerümüz
Āb-ı Ĥayvān ile kevşer şuyın istetmediler
- 5 Ey Necâtî yūri şabr eyle elūñden ne gelür
Ĥūblar cevr ü cefāyı kime öğretmediler

⁸⁹ Ali Nihat Tarlan, **Necâtî Bey Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1992, 198. gazel, s. 240.

⁹⁰ "yine" kelimesi Necâtî Bey Dîvânı'nda "devr-i" şeklindedir.

-187-

Kerîmî

Mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün

- 1 Ol ' aqd-i güher kim leb-i cânân arasında
İncü gibidür hoşka-yı mercân arasında
- 2 Hengâm-ı tebessümde dehānuñ gören ider
Bir gönce durur ravzâ-yı rıdvân arasında
- 3 Gülzâr-ı cemâlünde şağın ey dil-i şeydâ
Ġâfil yürüme çâh-ı zenehdân arasında
- 4 Endîşe-i vaşl itme ki vuşlat ele girmez
Mu' tâd ide göründüğü hicrân arasında
- 5 Bu tab' durur bârını ger görürse Kerîmî
Hüsner oğur idi saña yârân arasında

16a

-188-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Yiter derd-i firāķuñla derūnum derdnāk itdūñ
Yiter ŧemŧir-i hicrūñle vücūdum çāk çāk itdūñ

- 2 Yiter pā-māl idüp cismüm reh-i 'aşķuñla ħāk itdūñ
Yiter cevr ü cefāñile bizi cānā helāk itdūñ

-189-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Bunca feryādum iŧitdūñ dimedūñ dād ideyin
Sen ki dād itmeyesin ben kime feryād ideyin

-190-

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

Beyāz üstine buyrulmağla dil-ber der-kenār olmaz
Maħallī defter-i luţfuñda meŧūr u muķayyeddür

-191-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Çār-ebrü bir perī-ruhsāra meftün olmışuz

Ḥamdü lillāh şimdi dostlar zevkumuz dörd üstine

-192-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Yār-ı şādık arama dünyāda

Ele girmez o hümā ' anķādur

2 Hoş gör ebnā-yı zamānuñ ḥālin

Cevr-i yārān çekilür dünyādur

-193-

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

Gülşen-i bāğ-ı leṭāfetde ' izāruñ var iken

Nergisāsā gözi çıksun gül-i bāğa dikenüñ

-194-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Neşr ider gül gibi der-desti şabā-himmet olan

Şıgamaz gönce-şifat kabına nev-devlet olan

16b

-195-

Vecdi⁹¹

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1 Dil-i çeşm-āşinā sāmān ile bī-gāne olmaz mı
Hemīşe mest ile ülfet iden mestāne olmaz mı

2 Hevā hoş her taraf gülzār bülbül zār gül ḥandān
Bu esbāb-ı cünūnı seyr iden dīvāne olmaz mı

3 Kenār-ı āb u sākī tāze vü mey köhne dil pür-şevk
Bu bezme tevbeler nuql ü verā peymāne olmaz mı

4 Mey anda dil-ber anda cümle yārān-ı şafā anda
Geçüp dünyadan⁹² ādem sākīn-i mey-ḥāne olmaz mı

⁹¹ Kavruk, a.g.e., 61. gazel, s. 43.

5 Sebū zānūda sāġar elde yār āġūş-ı vuşlatdı
Bu tarz-ı hāş ile meclis 'aceb rindāne olmaz mı

6 Açılmış gül gibi pehlū-ruġ āteş-bār olur meydeñ
Gönül hem bülbül-i şūrīde hem pervāne olmaz mı

7 Bu maḥsūd-ı ṭabāyı sözleri ḳande bulursun señ
Küdüret virmesen Vecdī 'aceb yārāna olmaz mı

-196-

Nedīm⁹³

6+5=11

1 Sevdigüm cemālūñ çünkim göremem
Çıķmasun ḫayālūñ dil-i şeydādan
Ḥāk-i pāye çünki yüzler süremem
Alayım peyāmın bād-ı şabādan

2 Kebūd çeşmi bī-raḫm etdi nigāhın
'Āşıķlaruñ gögde çıķardı āhın
Şordum gerdeninden zülf-i siyāhın
Bir cevāb virmedi aḳdan ḳaradan

⁹² "dünyadan" kelimesi Vecdī Divānı'nda "cennetden" şeklindedir..

⁹³ Macit, a.g.e., 1. koşma, s. 250.

3 Sevdigüm bendeñe düşerse hıdmet
 apunda ul olmak cānuma minnet
 Gre idm sende by-ı maabbet
 İstedigm budur sen bī-vefādan

4 Nedimā hsnñe olmişdur ‘āřık
 yle bir ‘āřık kim avlinde řādık
 Kereme ne kadar deglse lāyık
 ‘ār itmez efendim şehler gedādan

17a

-197-

řābit⁹⁴

Mefā‘ iln Mefā‘ iln Mefā‘ iln Mefā‘ iln

1 O-ār ebryile ba al‘ at-ı dil-c-yı cānāna
 Murabba‘ vef-i devletdr ki onmiş ry-ı cānāna

2 Aup āgřumı bir der-kenār itmek recāsiyle
 şarıldum ol adar sz gemedi pehl-yı cānāna

⁹⁴ Karacan, a.g.e., 293.gazel, s. 561.

3 Kemāl-i hüs-nine göz degmesün āsīb-i encümden⁹⁵

Meh-i nev bir hamā'il ' arz ider bāzū-yı cānāna

4 Raķibi tīg-i cevherdārına üftādedür dirlər

Düşürmezdüm anı ben hañçer-i ebrū-yı cānāna

5 Yine bir kayda düşdüm Şābitā baht-ı siyāhumla

Dolaşdı pāy-ı ' aqlum dāne-i gīsū-yı cānāna

-198-

Şehri⁹⁶

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1 Dil-i zārumla germ-ülfet hayāl-i yār bir yirde

Ne hāletdür bugüne külhanı u gülzār bir yirde

2 İder hem remz-i vaşlın hem hilāfin bir nigāhında

Olur mı müttehid ikrār ile inkār bir yirde

3 Göñül kim gūşe-i çeşmüñdedür al cānı da luţf it

Ķo olsun ol iki āşüfte vü ğam-hār bir yirde

⁹⁵ "āsīb-i encümden" ifadesi Sābit Dīvānı'nda "diyü kevākibden" şeklindedir.

⁹⁶ Şener Demirel, **Şehri Dīvānı**, Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56340,sehri-Divani.pdf?0>, Ankara 1999, 119. gazel, s. 177, [Erişim Tarihi: 30 Ocak 2018].

4 Sevād-ı çeşmüme taşvîr olunmuş ‘aks-i ruhsârı
‘ Acebdür imtizâc-ı sâye vü envâr bir yirde

5 Der-i mey-ğānede Şehrî-i rüsvā-mesti dün gördüm
Yıkılmış kendi bir yirde yatur destâr bir yirde

17b

-199-

Şehrî⁹⁷

Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün

1 Belâ-yı ‘aşka düşdüñ ‘aşk-ı mihnetkârı gördüñ mi
Beni âzâr iderdüñ sevdigüm âzârı gördüñ mi

2 Görüp ħandān olurduñ meh- cebinüm zerdî-i rüyum
Hilâl itmiş vücūduñ ħasret-i dîdârı gördüñ mi

3 İştüdüm ‘aşk-ı İbrāhîm ile yanmış yakılmışsuñ
Gözüm nûrı beni sūzān iden ol nârı gördüñ mi

4 Ğurūr-ı ħüsn ile dünyā vü mā-fihâyı görmezdüñ
Hele şubĥ u mesā ol dîde-i bî-dârı gördüñ mi

⁹⁷ Demirel, a.g.e.,124. gazel, s. 181.

- 5 Görürseñ her zamān dildāruñi def^ç -i ğam eylersüñ
Seni hiç görmeyen ol Şehrī-i ğam-ĥārı ğördüñ mi

-200-

Rāzī

Mefā^ç ilün mefā^ç ilün mefā^ç ilün mefā^ç ilün

- 1 Ĥudā rīş-i sefidüm eyledi çārüb-ı fazlıyla
Dür ü vālāsı faĥrül-enbiyā sultān-ı kevneyne
- 2 Ța^ç arruz eylemez nār-ı cehennem müjde ey Rāzī
Ĝubār-ı āsitānı dergehi çün girdi mābeyne

-201-

Nābī

Mef^ç ūlü mefā^ç ilü mefā^ç ilü fe^ç ūlün

Āyīnedeki ^ç aksine nāz eyleyen āfet
Bir haftada eyler iki kez berbere minnet⁹⁸

⁹⁸ Bilkan, a.g.e., 30. gazel 6. beyit, s. 412.

-202-

Rūhī**Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün**

Şol kadar yaraladı tığ-i firāķuñ beni kim

Ne belā çekdigümi yaradan Allāh bilür

-203-

Müfred**Fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün**

İki nesne ħarāb itdi cihānı

K'olanuñ şūfī surūnuñ ' avāmı

-204-

Müfred**Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilü fā' ilün**

Didüm şānemā muşmula gibi lebüñ emsem

Hışm itmişiken didi yine dön gel

18a

-205-

Ġazel-i Nesib Pākīze-edā

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1 Neden ser-mest-i hayretdür dil-i bīmār besbelli

Neden āvāre böyle hātır-ı ğam-hār besbelli

2 Kızarmış rüy-ı alı halka halka farṭ-ı naḥvetle

Zehirlendi yine bir būsesin aġyār besbelli

3 Ṭulū' indan hüveydādur şabāhu'l-ḥayrı hūrşidūñ

Hırām-ı cünbiş-i gehvāreden dildār besbelli

4 Ne ḥācet kıl [ü] kāl ile dehān açdıрмаğ ol yāre

Leb-i lerzende senden şive-i güftār besbelli

5 Kemān-ı ebruvāndur zih-i ḥadeng müjedür nāḥun

Yine yağmā-ı mülk cānā ağan var besbelli

6 Yıķup ey āfet-i cān hātırım inkāra ḥācet ne

Nüvāz-şikāri-i luṭf-ı sūḥan-āzār besbelli

- 7 Biñ inkār eyleseñ deprīc-i āgūş olduġuñ zāhir
Şiken-ender-şikendür kūşe-i destār besbelli
- 8 Kūmāş-ı işvekār-ı vaşlı ol şeh-bender-i hūsnūñ
Degül muhtāc-ı lücc-i keş-me-keş bāzār besbelli
- 9 Belürdi dest-bürd-i fitne-i ceyš haţţ-ı miyānında
Nizām-ı hūsne geldi var ise edbār besbelli
- 10 Mey-āşām olduġuñ aġyār ile gitmene tākat yok
Daġı peydā gözinde bāde-i zürkār besbelli
- 11 Nesībā imtiyāz-ı şab^ç ile lāf u güzāf itme
Ne hācet merd-i da^ç vāyı sūhān-āşār besbelli

-206-

Şābit⁹⁹

Fe^ç ilātün mefā^ç ilün fe^ç ilün

- 1 Dil-ber olunca mübtelā müşfik
Arķasında huzūr ider ^ç āşık

⁹⁹ Karacan, a.g.e., 202. gazel, s. 514.

2 Didüm eyvân-ı vaşluña çıkayum
 Hānde- fermā-yı nāz olup didi çık

3 La' lūñi dişlerin dimiş ağıyar
 Kāfirūñ dişlerin boğazına tıķ

4 Cāme-i nev giyüp o serv-i revān
 Baña bir buse virdi helvālık

5 Şābitā bahtınuñ güşādeligi
 O gülūñ çāk-ı sīnesinden açık

18b

-206-

Ġazel-i es-seyyīd ' Acīb

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1 Düşeydi ' aks-i bālāyı hırāmı şahn-ı gülzāra
 İderdi serv-i ' ar' ar ser-fürü kıadd-i dildāra

2 Süvār olmuş o nāzük esb-i nāza raht-ı sīnemle
 Muraşşā' bir topuzla gönülüm aldı sīm-i ğaddāra

3 Hırām eyler dil-i meh-demde tıfl-ı nāzenīn her dem

Alışmışdur h̄arābātī gönül mihmāna h̄ünkāra

4 Bu şeb buse kenāra el t̄utuşduķ virmege cānım

Peşīmān oldı şimdi itdigi güftār u bāzāra

5 Begüm gülzār-ı h̄üsne bāgbān itsek ‘ Acībāyı

Teraşşūh itdirirdi h̄āmesin mazmūn-ı eş‘ āra

-207-

Ġazel-i es-Seyyīd Müşīr

Mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn mefā‘ ilūn

1 Getürse b̄uy-ı zūlfūñ ey perī-rū bād çemenzāra

Düşerdi mest olup bülbul hemān-dem kūy-ı dildāra

2 Semend-nāz eyle ol şūh-ı hırām eyler iken bāğda

Nihālan-ı çemen cānā görüp hep geldi reftāra

3 Gül-i aħmerveş ey sākī yine ruhsāruñ al olmış

Nedīm olduñ gibi varsa bu şeb sen bezm-i h̄ün-kāra

4 Dil-i ʿuṣṣāk-ı mehcūrı perīṣān itmedür kārı
O āfet zülf-i ŧeb-gūnuñ anuñ'çün dökdi ruḥsāra

5 Viribidi bāde-i la' lüñ ger ol āfet Müṣīrayā
ʿAcībāveṣ dizerdi dürr-i nazmı silk-i eṣ' āra

19a

-208-

Ġazel-i Rātīb-Pākīze-edā¹⁰⁰

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Dūd-ı ʿanber mi ʿaceb micmere-i nūr üzre
Ṭurralar mı dökülen sīne-i billür üzre

2 Şarılan ŧu' le-i āhumdur ʿamūd-ı ŧubḥa
Ṭavḳ-ı zerrīn degül ol gerden-i kāfūr üzre

3 Dil-i sevdā-zedede naḳş-ı ḥayāl-i zülfüñ
Resm-i sünbül gibidür kāse-i fağfūr üzre

¹⁰⁰ Kılıç, a.g.e., 177. gazel, s. 330.

- 4 Mihr-i ruhsārına cān virmek için ‘uṣṣākuñ
Ditreşür zerre-şifat kabza-i sātūr üzre
- 5 Yem-i nūr-ı siyeh olmuş şanurum mevc-zede
Göriccek kākülini ferve-i semmūr üzre
- 6 Hıfz için merdümek-i nāzı füsün-ı dilden
Kān ider gānzelerüñ dīde-i maḥmūr üzre
- 7 Rātibā eyleridük ṭab‘ı kederden ḥālī
Ġamı terciḥ idebilsek feraḥ-ı sūr üzre
- 209-

Nazīre-i Seyyid Fehīm

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

- 1 Hāl-i Hindū rūḥ-ı sevri gül-i meşhūr üzre
Şan kelef māh-ı çeh-ı Naḥşeb-i meynūr üzre
- 2 Ditreden lerziş-i şiryān raḥm-ı küşteleri
Bend idüp rişte-i cān kabza-ı sātūr üzre

- 3 Şanma zülf-i siyehi dūd-ı dil-i zārı görüp
Gerden berk-i fezā meşrebe-i nūr üzre
- 4 Mihr ile nūr-ı siyeh bir görünürdi olsa
Kākī sīne-nümün serçe-i semmūr üzre
- 5 Şubh-ı maḥşer daḥı hüşyār olamaz şeydādur
Mest olan la' l-i leb-i dil-ber-i maḥmūr üzre
- 6 Zaḥm-ı enzār ile āzürde bakılmaz ruḥsār
Döndi gülmīḥa çü gel sāğar-ı fağfūr üzre
- 7 İntisāb ise ğaraż çeşm-i siyeh ḥüsne Fehīm
Şarf rindi ideğör sa' yunı meşkūr üzre

19b

-210-

Ġazel-i Rāġıb Meġmed Pařa¹⁰¹

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Şaġın dest-i ferāġā rişte-i tül-i emel virme
Nizām-ı mülk-i istiġnāya ġafletle ġalel virme
- 2 Olur bir ġünde bünyān-ı ' adāvet zür-ı nermīden
Heman sen bāzū-yı saġt-ı mudārāya kesel virme
- 3 İdersin ġāk-ber-ser ġānümān-ı zühd ü taġvāyı
Gel ey burc-ı řehāmet zür-ı meyden böyle bel virme
- 4 Bu meydān-ı maġabbetdür ' aġāya aġz olur ġālib
Ayaġ almaġ zeber-destānedür pīrāna el virme
- 5 Meded hem-ġāl seher āb eyleme bīmār-ı hicrānuñ
Virirseñ nüş-ı dārū-yı viřālūñ¹⁰² bī-maġal virme

¹⁰¹ Hüseyin Yorulmaz, **Koca Raġıb Paşa Dīvānı(Araştırma ve Metin)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1988, 140. ġazel, s. 147.

¹⁰² "viřālūñ" kelimesi Koca Raġıb Pařa Dīvānı'nda "fāġat" řeklindedir.

- 6 Kibār-ı devleti hem-meşreb-i pîr-i muġān buldum
 aşıde diñlemezler Rāġıb almazlar ġazel virme

-211-

Es-seyyidNesīb Nādire-ġū

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Daġı düş olmadın nezzāre-yi çeşmüm temāşāya
 apıldum şebnemāsā ben o mihr-i 'ālemārāya
- 2 abul itmez tabaşbuş ab' -ı pür-kîn-i 'adū hergiz
 Hemān bî-hüde pîçiş virme sen dest-i temennāya
- 3 Taġammül sūz-ı ülfetdür serāpā vaz' u evārı
 Raīb-i bedliāveş gömdüm hiç bir girān-sāye
- 4 Nevā-endiş-i la' l-i dil-beri eylerken istimġāl
 Our geh būselik murib gehī āvāz ider māye
- 5 Olanlar büse-i çin la' li o şūġuñ ider teşbîh
 Nebāt-ı and ile taġmîr olunmuş atlu ġelvāya

- 6 Nesibā eyle pāy-endāz-ı ta‘ dīli dūr-i nazmuñ
Sūhan-ārā cenāb-ı Rātīb-ı destūr-ı yektāya

-212-

Nābī¹⁰³

Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün

- 1 Söylemez dil derdin ammā yāre söyler söylese
Biñ dehenle sine-i şad-pāre söyler söylese
- 2 ‘Aqlına Mecnūnlaruñ taḥsīn ki ketm-i rāz idüp
Geh sipihre geh der u dīvāra söyler söylese
- 3 Dil cünūnından zebānın maḥrem itmiş rāzına
Yohsa şāhib-‘ aql emānetkāre söyler söylese
- 4 Olmaz eş‘ arında lezzet dil-rübāsız ‘āşıkuñ
Tūṭiyān āyine-i ruḥsāra söyler söylese
- 5 Rāh-ı gūşından şalar sūziş derūn-ı ‘āşıkā
Şi‘ ri Nābī böyle āteş-pāre söyler söylese

¹⁰³ Bilkan, a.g.e., 682. gazel, s. 875.

20a

-213-

Ġazel-i Nesīb hoş-edā

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Şayd iden murğ-ı dil-i turesidir dām degül

Mest iden böyle beni lebleridür cām degül

2 Her ne çend-i rā'ic ise olur ' ayyārı alçağ

Cān-ı ' aşık gibi eşk-āb-ı raķīb tām degül

3 Kayd-ı şöhretdir olan çehre-ħırāş-ı ħātem

Zer-i şehvāre anuñ'çün heves-i nām degül

4 Başum üzre yiri var tursa sözünde ammā

Daldan dala konar hiç o hümā rām degül

5 Şöhret-ārā-yı cihān mıdur iden bezm-i Cem'i

Yoħsa bir ağzı kırık cām-ı siyeh-fām degül

6 Bir baķışda dil-i ' uşşāķı dü-nīm eyler idi

Neylesün tiğ-i nigāhı o benek şām degül

7 Kendinüñ lütfidur incâz-ı havâ 'id-ı vişâl

Miri hâş gibi vefâ boynuna ilzâm degül

8 Kaşdı ta' rîzdür o şūhuñ varise ağıyāra

İltifât 'āşıkına yoğsa pek ikrām degül

9 Kūhken olsa taḥammül bu cefāya idemem

N'işlesün 'āşık-ı dil-ḥaste vü zār Sām degül

10 Şetm idüp gāhi vü gehi va' de-i vuşlat itdi

Cezb-i Şirîn qarışık hep içi düşnām degül

11 Būy-ı zūlfidür o şūhuñ beni dil-ḥaste iden

Ey Nesīb yoğsa teb u tábıla zükkām degül

20b

-214-

Gazel-i Rātīb Pākīze-edā¹⁰⁴

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1 Muḥālif devr ile mīnā-yı çarḥda infi' āl olmaz

Nikāb-ı pīre-zen āyīne-i beytū'l-ḥicāl olmaz

¹⁰⁴ Kılıç, a.g.e., 86. gazel, s. 242.

- 2 ‘Alevdür cilvesi ‘anberle āteşdān-ı sūzānuñ
O şūhuñ şu‘le tāb-ı mihr-i ruhsārında hāl olmaz
- 3 Nigāh-ı germ-i ‘āşık nā’ir-i hūsn-i dil-ārādur
Anuñ’çün reng-i ruhsār-ı gül-i bī-hār olmaz
- 4 Dūtādur kāmēt-i iklet-geri şaḥş-ı diremdāruñ
Diraḥt-ı bār ü ber dāmende ekşer yāl ü bāl olmaz
- 5 Berīdür keşmekeşden kalb-i vüs‘at-gerde-i ‘ārif
Belī şūfī ḥarīm-i Ka‘bede ceng ü cidāl olmaz
- 6 Şere-sūz-ı derūn füzūn-ter-i maḥrūr bīrūndur
Saña hūrşīd-i maḥşer ey perī-peyker mişāl olmaz
- 7 Kader-senc-i rızānuñ endek ü bisyārı ber-cādur
Terāzū-yı kef-i men‘ ü ‘atā nā-i‘tidāl olmaz
- 8 Elā gözli olur ekşer bu ḥākuñ dil-beri ‘āşık
Sevād-ı tengnā-yı Rūmdur bunda gāzāl olmaz

- 9 Żarūrīdür kemāl erbābına efkār-ı nāmūsı
Girān-bār-ı ħıred endiŕe-zārı ħurde-sāl olmaz
- 10 Ne rütbe zīver olsa häle řavķ-ı māha ŗıķletdür
Ŗabā zülfinden özge yāra gerdāniyye ŗāl olmaz
- 11 ‘Adīl-i cehl ü dāniŗ nezd-i ‘ārifde ser ü pādur
Ne yüzden olsa yek zāt āŗinā-yı ittiŗāl olmaz
- 12 N'ola yoķdur disem hīç ğıl ü ğıŗŗ mir ’āt-ı ħüsnüñde
Ki evŗāfında mihr-sāde levĥüñ ķıl ü ķāl olmaz
- 13 Mu‘ āvāzdur ğüsāyiŗ insidās-ı merdüm-i zāra
Budur ħikmet ki Rātib ŗaĥŗ-ı bī-engüŗt lāl olmaz

21a

-215-

Nazīre-i Raĥmī Efendi

Mefā’ ilün mefā’ ilün mefā’ ilün mefā’ ilün

- 1 Ħaĥt-āver olmadıķca rüy-ı ümmīd-i viŗāl olmaz
Velī jengārsız āyīne-i timsāle mecāl olmaz

2 Felek meşreb degüldür meşrebi hep şevke dā'irdür

Anuñ'çün meclis-i sāğarda āyın-i kelāl olmaz

3 Olur mı hod-nümāyān recādan şaf-dil rev-nāb

Ki zirā cebhe-i āyinede çin-i melāl olmaz

4 Virür vaşf-ı süheyl-i hāl-i dil-ber reng [bū] bu nazma

Ki yoḡsa ḡām olur maḡşül-i ma' nāda mā 'il olmaz

5 utursun zülf-i ḡāmdır ḡām o servüñ āmetüñ vaşf it

Ki ab' -ı rāst-ı bīnān-ı hünerde kec ḡayāl olmaz

6 Süḡan bu ḡāl ile şāyān olur mı naş-ı taḡsīne

Mişāl-i sīm tā kim pūte-i ḡātırda āl olmaz

7 Cenāb-ı Rāıb- dānāya Raḡmī pervā ol yoḡsa

Sözün hem rütbe-i ḡüftār erbāb-ı kemāl olmaz

-216-

Gazel-i Nâbi¹⁰⁵

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1 Münāsib hem-zebān rüşenger-i āyīne-i dildür

Ġubār-ı çehre-i ħātır-ķarīn nā-muvāfiķdur

2 Tevāfuķ ķande var kim āb-ı çerħüñ mihr ile mehdür

Bir iki na' li var biri birine nā-muṭābıķdur

3 Sebū-yı meyde ibrik-i vuzū' bir ħakdür ammā

Ne ħikmetdür bilinmez biri sāliħ biri fāsıķdur

4 İnanma imtizācın seyr idüp bu çar-erkānuñ

Dem-ā-dem bir birüñ fırsatın gözler münāfiķdur

5 Daħı kimden ümīd-i şıdķ idersin Nābīyā bilmem

Şabāhuñ bir nefesde nışf-ı kāzib nışf-ı şādıķdur¹⁰⁶¹⁰⁵ Ali Fuat Bilkan, **Nâbi Dîvânı**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1. Cilt, İstanbul 1997, s. 585-586.¹⁰⁶ Dîvānda 1.beyitten önce yer alan şu beyitler mecmuada yoktur:

"O dil kim sāġar-ı bī-reng-i şahbā-yı ħaķāyıķdur

Anı leb-rīz-i çirk-āb-ı mecāz itmek ne lāyıķdur"

ve

" Tecerrüdle olur āġuş-ı vaşla pīrehen nā' il

Ķabāyı vaşıdan maħrūm iden ķat ķat 'alāyıķdur"

21b

-217-

Gazel-i Nâbi¹⁰⁷

Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Niyyetüñ eyledüğüñ va' de-i incāza midür
Yohsa kaçduñ dil-i zāre sitem-i tāze midür
- 2 Var midür sūziş-i gam sende de pervāne gibi
Yohsa ey murğ-ı çemen bir kırı āvāze midür
- 3 İki per gibi zühür eyledi haṭ rūyuñda
Murğ-ı hüsñüñ 'acabā niyyeti pervāze midür
- 4 Tırveş sen düşicek sinesine ağıyāruñ
'Aşıkūñ kıavs-şifat hışşesi hamyāze midür
- 5 Ahdan perde çeker bāğa hezār ey Nâbi
Bu tedārük o gül-i perde ber-endāze midür

¹⁰⁷ Bilkan, a.g.e., 221. gazel, s. 550.

-218-

Ġazel-i Nābī¹⁰⁸

Mef' ulü mefā' ilü mefā' ilü fe' ulün

- 1 Bir dil-bere dil vir ki belādur dimesünler
Bir bādeyi nūş it ki ḥaṭādur dimesünler
- 2 Bir derde esīr ol ki eṭibbā-yı zamāne
Pāyeste-i tedbīr-i devādur dimesünler
- 3 Taḥt-ı ciger ü nāleñi ızhāra şitāb it
Tā kim saña bī-berg ü nevādur dimesünler
- 4 ' Abdī gibi āşüfte-i ḥübān-ı cihān ol
Nābī saña tā ehl-i riyādur dimesünler

¹⁰⁸ Bilkan, a.g.e., 222.gazel, s. 560.

22a

-219-

Diger Nābī¹⁰⁹

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Zevk-i ğam dilde midür dāğda mı tende midür
Neşve bülbülde midür gülde mi gülşende midür
- 2 Oldı sermāye hayret baña bīm ü ümmīd
Bilemem eyleyecek girye midür hānde midür
- 3 Oldı bāzīçe-i ' aşkuñda nihān hātem-i dil
Çin-i zülfünde midür sende midür bende midür
- 4 Gül hem açıldı hem ārāyiş-i destār oldı
Bilbil-i bī-ħaber āyā daħı şivende midür
- 5 O tevāzū' anı mümtāz-ı cihān itmişdür
Naħl-i gül bāğda bīhūde ser-efgende midür

¹⁰⁹ Bilkan, a.g.e., 213. gazel, s. 551.

6 Dürr ü mercân bulunurmuş tütalum deryâda
Bu kadar çîn-i cebîn şatmağa erzende midür

7 H̄'āh u nā-h̄'āh olur āvīze-i gūş-ı gerhun
Nābiyā her ğazelüñ böle hoş-āyende midür

-220-

Nābi¹¹⁰

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

1 Ne dāde-i maḥlūka ne sīm ü zere minnet

Dīvān-ı ezelde yazılan deftere minnet

2 Kaṭ' itmişüz ümmīd-i 'aṭāyā-yı felekden

İḥsān-ı ḥudāvend-i cihān-pervere minnet

3 Pāyında bulur şaydını 'Anḳā-yı tevekkül

İtmez heves-i şayd ile bāl ü pere minnet

4 Ümmīd-i nevāl aşldan it fer' den itme

Āteş var iken eyleme ḥākistere minnet

¹¹⁰ Bilkan, a.g.e., 30. gazel, s. 412.

5 Āyīnedeki ʿ aksine nāz eyleyen āfet
 Bir haftada eyler iki kez berbere minnet

6 Ol bī-der ü bī-pāya ḥased kim seferinde
 Ne pāye ider lābe ne eyler sere minnet

7 Mestāne ser-endāzı ḳomaz itmege Nābī
 Zevḳ küleh-i faḳr u fenā-efsere minnet

22b

-221-

Nābī¹¹¹

Feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilün

1 Hişşeme ḳanda ki bir dil-ber-i meh-pāre çıkar

Ṭālīʿ ümdür yā sitemkār ü yā āvāre çıkar

2 Ḳanda bir fitne-i düzdīde zuhūr eyler ise

Yine baḳsañ bir ucı ğamze-i mekkāra çıkar

¹¹¹ Bilkan, a.g.e.,72. gazel, s. 447.

3 Gice kimlerle şarāb içdügin ol mest-i ğurūr

Evvel inkār ammā şoñı ikrāre çıkar

4 Gelse mīzān-ı cemāl ortaya ey Yūsuf-ı ħüsn

Ķatı çok kimselerüñ ipliği bāzāre çıkar

5 Olma ma' bün-ı riyākār-ı ehl-i tezvīr

Subĥasınuñ neseb-i riştesi zünnāre çıkar

6 [Çāre ħ'āhāne]¹¹² kime derdümi açsam Nābī

Benden efzün o da ser-geşte vü bī-çāre çıkar

-222-

Nābī¹¹³

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

1 Bir devlet için çarĥa temennādan uşanduk

Bir vaşl için aġyāra müdārādan uşanduk

2 Hicrān çekerek zevĥ-i mülākātı unutduk

Maĥmūr olarak lezzeti şahbādan uşanduk

¹¹² Metinde geçen kelimeler silik olduġu için Dīvāndan tamamlanmıştır.

¹¹³ Bilkan, a.g.e., 395. gazel, s. 676.

3 Düşdük katı çokdan heves-i vuşlata ammā
Ol dā' iye-i dağdağa-fermādan uşanduk

4 Dil ğamla daħı dest ü girībāndan uşanmaz
Bir yār için aġyār ile ğavġādan uşanduk

5 Nābī ile ol āfetūñ aħvālını naql it
Efsāne-i Mecnūn ile Leylādan uşanduk

-223-

Nābī¹¹⁴

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Dökelüm biz gözümüz yaşını şeb-nemcesine
Ĥandeler itsün o āfet gül-i ĥurremcesine

2 Girelüm bāġ-ı vişāline o serv-i nāzuñ
Şaħn-ı firdevs idelüm meskeni ādemcesine

3 Zaħm-ı hicrānını çok çekdük o şūħuñ bārı
Bir zamān da şaralum sīneye merhemcesine

¹¹⁴ Bilkan, a.g.e.,783. gazel, s. 945.

4 ‘Azmümüz Ka‘beydür devlet-i şāhenşehde
Şimdiden nūş idelüm şuları zemzemcesine

5 Nābiyā ḥazret-i Ḥaḳ pādīşeh-i devrānuñ
İde ‘ömrini füzün ‘īsivü Meryemcesine

23a

-224-

Nābi¹¹⁵

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

1 Bir zamān daḡı hem-şoḡbet-i cānāne idük
Gülüne bülbül idük şem‘ine pervāne idük

2 Şimdi ber-‘aksdür aḡvāl-i vişāl ü hicrān
Vaşlına maḡrem idük hicrine bī-gāne idük

3 Şimdi ḡamyāze-i hicrāna giriftār olduḡ
Bir zamān meykede-i ḡurbda mestāne idük

¹¹⁵ Bilkan, a.g.e., 447. gazel, s. 717.

- 4 İtdi hüşyār bizi neşve-i ma^c cūn-ı firāk
Nev-bahār-ı nigh-i luṭf ile dīvāne idük
- 5 Nābiyā sāķi-i çerḫ eyledi kām-i dili telḫ
Bir zamān gerçi ki leb-ber-leb-i peymāne idük

-225-

Nābi¹¹⁶

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

- 1 Bir kerre iltifātuñ ile ḫurrem olmaduk
Bī-gāne deñlü şöhetüñe maḫrem olmaduk
- 2 Bilmem bizi gözüñle niçün yersin ey felek
Bu gülsitāna düşdük ise şebnem olmaduk
- 3 Ḥarf-i vefā nüvişte-i levḫ-i cebīn iken
Engüş-t-i i^c tibāra sezā ḫātem olmaduk
- 4 Eṭvārumuz müselle-i ebnā-yı cins¹¹⁷ iken
Cānā senüñ yanuñda hemān ādem olmaduk

¹¹⁶ Bilkan, a.g.e., 393. gazel, s. 675.

¹¹⁷ "ebnā-yı cins" ifadesi Nābi Dīvān'ında "erbāb-ı ṭāb" şeklindedir

- 5 Nābī-i ḥaste-dilde girībān mı var meger
Cevrūñle çāk-ḥurde-i dest-i gam olmaduḡ

-226-

Nābī¹¹⁸

Fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilātūn fe' ilūn

- 1 Herkesūñ vefḡ-i murādınca Ḥudā-yı müte' āl
Şāma ḥüsn eylemiş iḥsān Ḥalebe māl ü menāl
- 2 Şāmda her ne ḡadar ḡaḡt-ı mekāsib var ise
Bulunur şehr-i Ḥalebde o ḡadar ḡaḡt-ı cemāl
- 3 Eyleyen māl ü menāl ile leb-ā-leb Ḥalebi
Eylemiş Şāmı daḡı dil-ber ile māl-ā-māl
- 4 Ḥaleb içre arayup bulduḡını māh-ruḡān
Şāma var tā ide yek merḡaleden istiḡbāl
- 5 Başḡa bir ḡüsni de Nābī budur ol şehrūñ kim
Māh-rūyānı ider ' āşıḡa teklīf-i vişāl

¹¹⁸ Bilkan, a.g.e., 491. gazel, s. 747.

23b

-227-

Hâtem-i hoş-edâ¹¹⁹

Mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Şahbâyı şeyh efendi şumâr itme sizlüdür
Ol zevkle dâ'ir ibn-i vaķit sizlü bizlüdür
- 2 Bir kızcağızdur ' işret-i gülşende bülbüle
Fağfūr benizlü cāriyedür Portekizlüdür
- 3 Saķız şuyuyla ülfeti āyāna men' ider
Müfti anuñla ortalıdur kız mızlüdür
- 4 Bintü'l-'inebde muğ-beçenüñ beslemesidür
Meşrebde birdür ikisüde ikizlüdür
- 5 Sāğar ki duķteri rezk altün çırağıdur
Bī-gāne şanmañız anı hemşiremizlüdür

¹¹⁹ Varışoğlu, a.g.e., 35. gazel, s. 310.

- 6 Cāriyenine haṭāyīş şey degül
Bir tāze vuşlatınına kumāş şakızludur
- 7 Söylegin Haṭīb Efendiye tuğrālanmasun
Vādisi gerçi hoşçadur ammā genizlüdür
- 8 Nazm-ı Nedīm-i pāk ile olmaz muḳābele
Anuñ tūfengi ṭab' -ı sekiz kertezlüdür
- 9 Hātem lisān-ı 'aşr ile pek şūh olur ğazel
Cāfcāflıdur suḫan ki fülān fartelizlüdür

24a

-228-

Rūḫī¹²⁰

Mef' ulü mefā' ilü mefā' ilü fe' ulün

- 1 Endüh-ı gamuñ hem-reh-i cān u dilimüzdür
Ser-ḫadd-i beḳā āra yaṭı menzilimüzdür

¹²⁰ Coşkun Ak, **Bağdath Rūhî Dîvânı (Karşılaştırmalı Metin)**, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa 2001, 334. gazel, s. 527.

2 Deryā-yı muḥīṭüz dūr-i vaḥdetle leb-ā-leb
Kevneyn iki cānibde iki sāḥilimüzdür

3 Şaḥrāyı muḥabbetde şu dīvānelerüz kim
Mecnūn-ı melāmetzede en ‘āqilimüzdür

4 Bir ṭālib-i esrār-ı nükāt-ı ḥaṭ-ı yāruz
Ḥāl eyleyenüñ bendesiyüz müşkilimüzdür

5 Āgyār elemın çekme yapış zülfine Rūḥī
Men‘ eylemege cānı mı var ḳātilimüzdür

-229-

Ġazel-i Sırrı

Mef‘ ūlū mefā‘ ilū mefā‘ ilū fe‘ ūlūn

1 Hem-ser geçinür ḳaddüñe serv-i çemeni gör
Hem-sāye geçer ḳāmetüñe nārveni gör

2 Cānā göreyin derseñ eger rūḥ-ı muşavver
Mir ‘āt-ı mücellāya nāzar eyle seni gör

3 oynundan o meh-ryı ıarmaz gece gndz

Ey dil nice nzıklk ider prezeni gr

4 Keyfiyyet-i ml etdi beni blbl-i gy

o syleyeni ey yz gl syledeni gr

5 Zer gibi yzm zerd ideli derd  gamıyla

Ey Sırrı gler yzme ol sm-teni gr

-230-

Nbi¹²¹

Mef' l mef' il mef' il fe' iln

1 Yo Şem' -i nmynı bu pervne kimndr

Gencnesi n-bd bu vrne kimndr

2 Gr zlf-i raamda grinen nota-i hlin

' İrfn ile ba dm kimn dne kimndr

3 Bu emri mvell-yı hred faŐla ne kdir

Yo ' aŐıınu gyeti cnne kimndr

¹²¹ Bilkan, a.g.e., 194. gazel, s. 538.

4 Durmaz meh-i yek-hefte  arar  urra-i  amı

Me  a ası kimd r   acab   ane kim nd r

5 Zencir-i  ay l t ile  r m ider ancak

Dil n mına n dide bu d v ne kim nd r

6 Peym neye ta  zimde terk-i edeb itme

Bild nse  a ı atde bu meyh ne kim nd r

7  ok kimseyi g rd m bu  er g hda N bi

Bilmez ki kim n n mını yer  ane kim nd r

24b

-231-

Yahy ¹²²

F  il t n f  il t n f  il t n f  il n

1 Sen  arin-i  em  -i meclis ben  abib mden   ir k

Bir mid r perv ne-s z-ı va l ile n r¹²³-i fir k

¹²² Hasan Kavruk, ** eyh lisl m Yahy  D v nı**, K lt r Bakanlı ı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10655,seyhulislamyahyaDivanihasankavrukpdf.pdf?0>, Ankara yty, 173.gazel, s. 198, [Eri im Tarihi: 10 Eyl l 2018].

¹²³ "n r" kelimesi  eyh lisl m Yahy  D v nı'nda "s z"  eklindedir.

- 2 Ka'betü' l-uşşâk kûyına yetiştirse şabā
Döne döne eylesem ol şāha ' arz-ı iştiyāk
- 3 Dest-i ihsānuñla zulmānī cihānı¹²⁴ ref' kııl
Tā kim ol dergāha varam yüzüm açık alnum aķ
- 4 Her maķālün bir maķāmı var Hicāzı an baña
Eylemez kûyin koyup ' uşşâk āheng-i ' irāk
- 5 Kılmasun Yahyā ten-i fersüdede yoldaşdan
Kûy-ı yāre gitmege cān ü dil itmiş ittifaķ
- 232-

Nābī¹²⁵

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

- 1 Esrār-ı haţuñla dili medhūş idebilsem
Bir kez ğam-ı dünyāyı ferāmūş idebilsem
- 2 Eylerdüm iki destümi bir kufl-ı muţalsam
Ol kāmety mevzūnı der-āğūş idebilsem

¹²⁴ "cihānı" kelimesi Şeyhülislām Yahyā Dīvān'nda " hicābı" şeklindedir.

¹²⁵ Bilkan, a.g.e., 533. gazel, s. 774.

3 Göstermez idüm kimseye hîç lezzet-i la'lin
Mühr-i lebüm ol ni' mete ser-püş idebilsem

4 Tıfl-ı hıredüñ bārını çekmek ne belādur
Gāhice sebū-yı meyi ber-düş idebilsem

5 İtmek nice olur encümen-i dehri perîşān
Bir kez mey-i sāmān-şikenî nüş idebilsem

6 Virmez suhan-ārālīga hîç kimseye nevbet
Nābî dehen-i hāmeyi hāmüş idebilsem

25a

-232-

Ḥatem Efendî¹²⁶

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1 Ḥazer kim tel kırar vādileründe zülf-i şantūruñ
İki telli ḥaṭuñla bağlama ' uşşāk-ı rencūruñ

2 Ser-i zühhāda çal neyzen ' aşā-yı nāyı ben şimdi
Girift-işve¹²⁷-i kânūnıyam bir şah-ı Manşūruñ¹²⁸

¹²⁶ Varışoğlu, a.g.e., 86. gazel, s. 349.

- 3 Kara düze virür mi kadr-i mişkâl ‘ aşık-ı zâde
Bozuğdır kâr-sâz-ı erğanūnı çerh-i pür-şürũ
- 4 Düdüksün hep-nefir-i mahremân-ı ‘ işret olmazsun
Efendi perdesizdür sürme-i minğâr-ı menğūruñ¹²⁹
- 5 Tulum gibi çığırtma şeyh efendi tıfl-ı Bulğarı
Kudüm-ı vaşlatuñı çal pâreletme râz-ı mestūrũ
- 6 Şikâr-ı tabl-bâz-ı ‘ âlem-i h‘ âbide-hüş olma
Uyan tabluñ be-düş-ı râst eyle nefhaya şürũ¹³⁰
- 7 Rebâb olmaz mı tabl-ı sîne-i def germ-i ‘ uşşâkı
Boru-yı turş ile kôs diñlemiş bir mehter-i hūrũ
- 8 Geline meclisde ol âfitâb-ı mağribî Hâtem
Açıldı perde-i şarkîsi şivengâh-ı tanbūruñ

¹²⁷ "girift-işve" ifadesi Hatem Dîvânı'nda "girift-pençe" şeklindedir.

¹²⁸ Dîvânda 2.beyitten sonra yer alan şu beyit mecmuada yoktur:

"Belim бүkdi kemâni kaşlaruñ ‘ aşâ-yı ben şimdi

"Kaval itdi beni pes-perde istignâ-yı mevfuruñ"

¹²⁹ Dîvânda 4.beyitten sonra yer alan şu beyitler mecmuada yoktur:

"Düdüksün hem nefir-i mahremân-ı ‘ işret olmazsun

Efendi perdesizdir sürme-i minğâr-ı menğuruñ"

¹³⁰ " Uyan tabluñ be-düş-ı rast ile nefhaya şürũ" mısrası Hatem Dîvânı'nda "Uyan tabluñ be-düş-ı nefhasıyla ‘ üd-ı pür-şürũ" şeklindedir.

-233-

Hatem Efendi¹³¹

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 Ne cünd itse hazer âyîne-i dil-i bî-vefâlardan
Pür âşüb-ı şafâdur reng-i hodbîn dil-rübâlardan
- 2 Hüseynî-mâye bir mihr-i hicâzuñ devr-i hüsünde
Hevâ açıldı yıldız perdesiyle bî-nevâlardan
- 3 Nühüfte gamze-i şühûñla kânûnı cefâ itme
Nevâ-yı pencgâhı alma şeh-nâzum gedâlardan
- 4 Haşîr şekillü bercâ şekl-i tâc-ı sem' a kârûndur
Reh-i zilletde kalma zâhidâ geç bu riyâlardan
- 5 Cenâb-ı Râtıb-ı destûr-ı ekrem pî-rûz-ı Hâtem
Yine nây-ı şekerdür hâmemiz nûşîn edâlardan

¹³¹ Bu gazel dîvânda yer almamaktadır.

25b

-234-

Hâtem Efendi¹³²

Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilâtün Fe' ilün

- 1 Çıkdı gülzâra gonçce-dehenler top top
Sende ey derd-i cefâ naḥl-ı hayâdan kop kop¹³³
- 2 Gerçi lebrîz-i riyâzetedür efendi ammâ
Bulsa incîr-leb-yâri yuḥardı lop lop
- 3 Zerre-âsâ şerer-i şiven-i bir-geşte¹³⁴ dili
Oynadur pertev-i hürşid ' izâruñ ḥop ḥop
- 4 Vâ' az-ı kelle kulaḫ böyle hazîn itmîşken
Güşmâlınden anuñ başa çıkar mı çöp çöp¹³⁵
- 5 Ey çeşim-dâr-ı der-i ziver-i mir'ât -i ümîd
Şadef-i destini Hâtem gibi yâruñ öp öp

¹³² Varışoğlu, a.g.e., 4.gazel, s. 286

¹³³ "Sende ey derd-i cefâ naḥl-ı hayâdan kop kop " mısrası Hâtem Dîvânı'nda " Ey gül-i 'işve-nüma sen de yerüнден kop kop " şeklindedir.

¹³⁴ "bir geşte" ifadesi Hâtem Dîvânı'nda "ser-geşte" şeklindedir.

¹³⁵ Bu beyit Dîvânda yer almamaktadır.

-235-

Hâtem Efendi¹³⁶

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

- 1 O şūhuñ pençe-i sîmîni mâh-ı   alem- r dur
Ser- med n hun-ı raşşendeler g y  ş reyy dur
- 2 O  fet b se- başş-ı gerdeninden imtin  itmez
Ki ekser h sn-i maşla  n mede ith f u ihd dur
- 3 S z m yok h le-i mihr¹³⁷-i felek-z bendeye ancak
Nigin-i y ruñ altun ebruv ni dağı z b dur
- 4 Fer g endişe-i la  l-i lebinden emr-i sehl amm 
Hev -yı k k li başumda bir p sk lli sevd dur
- 5 Taşavvurla ġarař bel  kıy s-ı vaş  -ı z t olmaz¹³⁸
Ne denl  z b¹³⁹ ise k l -yı ş li p -yı z r dur¹⁴⁰

¹³⁶ Varışoğlu, a.g.e., 26. gazel, s. 303.

¹³⁷ "mihr" kelimesi H tem D v nı'nda "m h " şeklindedir.

¹³⁸ Hatem D v nı'nda beşinci beyit ile altıncı beyit yer değiştirmiştir.

¹³⁹ "z b" kelimesi H tem D v nı'nda "z r" şeklindedir.

¹⁴⁰ D v nda 5.beyitten sonra yer alan şu beyitler mecmuada yoktur:

"K vid r gerçi kim zağm i  tiy d-ı s ne-i   aşık
O řuđuñ h ncer-i şaşat-g d zi dağı aşv dur"

6 Ne görmüş var ne şormuş la' l-i mevhüm-ı dil-ārāyı
Ser-ā-pā teşne-diller mest-i şahbā-yı temennādur

7 Nihāli dūz-ı kilik-i vādī-i güftārimız Hātem
Sitānbuluñ Çubuqlı bağçesi gibi temāşādur

26a

-236-

Ruḥ-i Bağdādi¹⁴¹

Raḥmetullāhi 'Aleyh

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

1 Şanman bizi kim şire-i engūr ile mestüz
Biz ehl-i ḥarābātdanuz mest-i elestüz

2 Ter-dāmen olanlar bizi ālūde şanur līk
Biz mā' il-i būs-ı leb-i cām u kef-i destüz

3 Şadrın gözedüp n'eyleyelüm bezm-i cihānun
Pāy-ı ḥum-ı meydūr yerimüz bāde-perestüz

4 Mā' il degülüz kimsenūñ āzārına ammā
Hātır-şiken-i zāhid-i peymāne-şikestüz

¹⁴¹ Ak, a.g.e., s. 187.

5 Erbāb-ı ğaraż bizden ıraĝ olduđı yegdür
Düşmez yire zîrā oğımız şāhib-i şastuz

6 Bu ‘ālem-i fānide ne mîr ü ne gedāyuz
A‘lālara a‘lālanıruz pest ile pestüz

7 Hem kāse-i erbāb-ı dilüz ‘arbedemüz yoğ
Mey-ĥānedeyüz gerçi velî ‘aşk ile mestüz

8 Biz mest-i mey-i meygede-i ‘ālem-i cānuz
Ser-ĥalka-i cem‘iyyet-i peymāne-keşānuz¹⁴²

26b
-237-

Süheyli-nāme¹⁴³

Nef‘î-i merĥūm

Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilātün Fā‘ilün

1 Merĥabā ey cām-ı mînā-yı mey-i yāĥūt-reng
Devri gelsün senden öĝrensün sipihr-i bî-direng

¹⁴² Bağdatlı Rûhî Dîvân’nda yer alan bu Terkib-i bent 16 bentten oluşmaktadır. Mecmuada ise ilk benti verilmiştir.

¹⁴³ Akkuş, a.g.e., 1. terkib-i bent, s. 423-427.

- 2 Merhabā ey yādigār-ı meclis-i devrān-ı Cem
 Āb-rūy-ı devlet-i Cemşid ü āyīn-i Peşeng
- 3 Merhabā ey şāhid-i ʿişret-serāy-ı meygede
 Duğter-i pīr-i muğān hemşire-i sākī-i şeng
- 4 Sensin ol rūḥ-ı revān-ı mürde-i endūh u ğam
 Saña nisbet çeşme-i āb-ı Hızır ʿayn-ı şereng
- 5 Sensin ol sermāye-i bāzār-ı şevḳ-ı ehl-i ʿaşḳ
 Düşdi feyzüñle kesāda cevher-i nāmūs u neng
- 6 Sensin ol pīrāye-i ḥikmet ki feyz-i kāmilūñ
 Kıldı mir ʿāt-ı zamīr-i ehl-i dilden ref ʿ-ı jeng
- 7 Cür ʿana virmezdü cān her ʿāşıḳ-ı efsürde-dil
 Olmasañ tāb-efgen-i her ḥātır-ı bitāb u teng
- 8 Mey degül rūḥ-ı revān-ı mürde-i ğamsın hele
 ʿĀlemūñ cānı degülsin cān-ı ʿālemsin hele

Velehü

II

- 1 Rāhsun rāhat-fezā-yı hātır-ı mestānesün
Rūhsun naqd-ı revān-ı āşıq-ı dīvānesün
- 2 Cür^ç a-i cān-bağşına leb-teşnedür Hızr u Mesīh
Āb-ı hayvānsun yāhūd la^ç l-i leb-i cānānesün
- 3 Ābsun ma^ç nāda ammā āb-ı āteş-pāresün
La^ç lsün şüretde reng-i rüy ile ammā nesün
- 4 Başlasan meclisde devre sāğar-ı mīnā ile
Lāle-i sīrāb-ı bāğ-ı bezm-i ^ç işrethānesün
- 5 Pür-şafādur tāb-ı dīdārun ile bezm ü bezmgāh
Rūşenāyī-bağş-ı kalb-i meclis ü peymānesün
- 6 Bī-ser ü sāmān edersün nice Sām u Rüstemi
Duğter-i rezsün velī ^ç aql almada merdānesün
- 7 Zevka dā'irdür şafā-yı hālet-i keyfiyyetün
Meclis-i rindāne mağrem ğayrıya bī-gānesün

- 8 Benzemez bir keyfe keyfũnde ‘ âlem var senũñ
Rũhsun elķiřsa rāḡ olmanda řũbhem var senũñ

Velehũ

III

- 1 Bāde-i zevķ u řafāsun gerçi nāmuñ bādedũr
Cũr‘ anı nũř eyleyenler ġuřřadan āzādedũr
- 2 Cān u dilden kimse yoķ kim saña meftũn olmaya
řāh u derviş ü gedā hep feyzũñle dil-dādedũr
- 3 Her kaçan luřf eyleyũp bezmi mũřerref eyleseñ
Ehl-i bezm ayaġına yũz sũrmege āmādedũr
- 4 řāh-ı evreng-i řafāsun luřf u ķahruñdur sebeb
Kimisi řulḡ ũzre mestāneñ kimi ġavġādadur
- 5 Ehl-i ‘ ařķa saña beñzer hemdem olmaz kim dilũñ
Hem kũdũretten beri hem ġıll u ġıřdan sādedũr
- 6 Sende neyler ġıll u ġıř bir řāf u pāk āyĩnesũn
Var ise az çoķ kũdũret sāġar-ı mĩnādadur

7 N'etsin ol esbābı   aşık kim saña rehn olmaya
 Āteře yansun gerek ırka gerek seccādedür

8 Meclis-i erbāb-ı dil bir laħza sensiz olmasun
 Ğürmetüñ inkār eden   alemde Ğürmet bulmasun

Velehü

IV

1 Ben hele bir saña benzer yār-ı hemdem bulmadum
 Hem senüñ bezmüñ gibi bir cāy¹⁴⁴-ı Ğurrem bulmadum

2 Nice mesrür olmasun ol meclisüñ ařābı kim
 Kaŗreni nüş eyleyende zerrece Ğam bulmadum

3 Saña Ğāřā benzedem afyon u berřüñ¹⁴⁵ neşvesün
 Anlaruñ daĞı Ğuřuřā keyfini kem bulmadum

4 Bir yere cem  olsa   aşık şem  ile maĞbüb ile
 Ğiŗ o bezm-i Ğāřa senden özge maĞrem bulmadum

¹⁴⁴ "cāy" kelimesi Nefi Dîvânı'nda "bezm" şeklindedir.

¹⁴⁵ "berřüñ" kelimesi Nefi Dîvânı'nda "bengin" şeklindedir.

5 Ehl-i ‘aşka tırfa ‘işrethâne buldum ‘âlemi
Sensiz ammâ ‘âlemüñ zevkünde ‘âlem bulmadum

6 İdeli seyl-i hücumuñ hâne-i zühdü harâb
Tevbenüñ bünyâdını hâtırda muhkem bulmadum

7 Zevkiñe vâsıl olunca tevbesün bozmağ degül
Tevbeyi hiç ihtiyâr etmiş bir âdem bulmadum

8 Dilgüşâdur meclisüñ gâyetde hem rindânedür
Her ne dirlerse senüñ hakkında hep efsânedür

27b

Velehü

V

1 Keyf-i cân-bağşuñ ki cism ü câna râhat bundadur
Hikmetin inkâr eder vâ‘ iz hamâkat bundadur

2 Öldürür renc-i humâruñ dirgürür feyzüñ yine
‘Āşık-ı bîmârı bir demde garâbet bundadur

3 Mürde-i endüha söz yok cân bağışlar şöhetüñ
Cân virür çok zevküne anuñ da şöhet bundadur

- 4 Gerçi varın şarf idersin sen gönüller açmağa
Şarf ider varın da herkes saña hikmet bundadır
- 5 Ehl-i hikmet bilmemiş bu ana dek keyfiyyetün
Yohsa her bīmār-ı gam derlerdi şihhat bundadır
- 6 Sükkeri şerbetden a' lāsun hele ehl-i dile
Telh-kām etsen n'ola gayrı halāvet bundadır
- 7 Hāşılı hem-meşreb olsan yaraşır rindān ile
Ter degül tab' ın araç gibi leṭāfet bundadır
- 8 Nef' i-i bīmāri gel keyfinle ihyā kıl yine
Ḥāṭır-ı maḥzūnunu gamdan müberrā kıl yine

-238-

Gazel-i Nef' i¹⁴⁶

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Bildirirdüm derdümi bir āh ile cānāne hep
Korqarın sūz-ı derūnumdan felekler yana hep

¹⁴⁶ Akkuş, a.g.e., 12. gazel, s.415.

2 Gün gibi bilmem kimüñ ğam-hānesün pür-nür¹⁴⁷ ider

Ḥalk-ı ʿālem mübtelā bir āfet-i devrāna hep

3 Dāne virmez ḥırmenünden merdüm-i dānāya çarḥ

Bezl ider varını ammā bulsa bir nādāna hep

4 Ceng iderler dīdede her şeb ḥayāl-i yār için

Girseler müjgānlarum n'ola boyunca kıana hep

5 Olmaz ey Nef ı bu vādīde benümle hem-inān

Gelsün esb-i ṭab ına mağrūr olan meydāna hep

-239-

Ġazel-i Nef ı¹⁴⁸

Fā ı ilātün fā ı ilātün fā ı ilātün fā ı ilün

1 Göz ucuyla ʿāşıka geh luṭf ider gāhı ı itāb

Bir su ʿāle yer kıomaz ol ğamze-i ḥāzır-cevāb

¹⁴⁷ "pür-nür" kelimesi Nefi Dīvānı'nda "pür-şevk" şeklindedir.

¹⁴⁸ Akkuş, a.g.e., 7. gazel, s. 452.

2 Çeşmi bezm-i fitne kırmış ' işve cām almış ele
Bāde-i nāz ile itmiş ğamzesün mest ü ħarāb

3 Lebleri üzre ğubār-ı ħaṭṭ-ı nev-ĥīzi degül
Nāfe-i āhū-yı çeşmünden dökülmiş müşk-i nāb

4 Çeşm-i mesti tīg çekmiş ğamzeden bir Ķahramān
Ebrū-yı müşkini bir şemşīrden ħālī-ķırāb

5 Nice ṭutsın tīr-i yāra sīnesin Nef' ī nişān
Anı ķor mu bir ķarār üzre dil-i pūr-izṭırāb

28a

-240-

Ġazel-i Nef' ī¹⁴⁹

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1 Ġamzesi maĥmūr olup şunduķça cām-ı nāza dest
Nāz u şīveyle urur her bir müje bir sāza dest

¹⁴⁹ Akkuş, a.g.e.,15. gazel, s. 456.

- 2 Çeşmi yüz biñ kan ider bir cünbiş-i müjgān ile
Dest-i kudretdür meğer ol mest-i tîr-endāza dest
- 3 Dil elünde tutmak ister zülfü ammā n'eylesin
Erişür mi hîç şahbāz-ı Hümā-pervāza dest
- 4 Vāsıta çok vuşlata ammā hemān lāzım olan
Yāra dāmān-ı keşide 'āşık-ı ser-bāza dest
- 5 Devlet el virmezse geçdik n'eylerüz dünyāyı biz
Olmadan erişse tek bir dil-ber-i mümtāza dest
- 6 Nice mümkün böyle vādide bu güne penc-beyt
Urmayınca tab' -ı Nef' i hāme-i i' cāza dest

-241-

Ġazel-i Nef' i¹⁵⁰

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

- 1 Bir yüzden idi yār ile üslüb-ı maḥabbet
Haḫḫıyla irişdi hele mektüb-ı maḥabbet

¹⁵⁰ Akkuş, a.g.e., 16. gazel, s. 457.

2 Gy-1 zeanu seyr ideli m' iabda
Açdı gge Hrid gibi ıop-1 maabbet

3 Ne ėamze esir idebilrdi dili ne ėam
Olmasa eger fitne v ab-1 maabbet

4 Snemde ne var ise ėamu sildi sprd
Pk itdi ėarim-i dili crb-1 maabbet

5 Mecnn ne bilr k' ide-i nz u niyzı
ık mı ŗanur kendin o meczb-1 maabbet

6 Nef' i gibi ksth ol eger ' aık olursan
Zir iremez vulata macb-1 maabbet

28b

-242-

Ġazel-i Nef'î¹⁵¹

Ĥoş-edā

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

1 Kāmet mi bu yā fitne-i ber-pā-yı kıyāmet

Şalınsa tutar 'ālemi ġavġā-yı kıyāmet

2 Reftār degül 'āleme bir turfa belādur

Seyr iden ider ŧanki temāşā-yı kıyāmet

3 Dehre bu qadar velvele virince ĥurāmuñ

Şarsılsa n'ola zelzeleden cāy-ı kıyāmet

4 Qaddüñ gibi olursa kıyāmetde dilāşüb¹⁵²

Cān ile eder ĥalq-ı temennā-yı kıyāmet

5 Dil-dāde-i qaddüñde qalur mı daĥı nāmūs

Ĥağ eylesün kimseyi rüsvā-yı kıyāmet

¹⁵¹ Akkuş, a.g.e., 17. gazel, s. 458.¹⁵² "Qadın gibi olursa kıyāmetde dilāşüb" mısrası Nef'î Dîvânı'nda "Olursa kıyāmetde kadın gibi dilāşüb" şeklindedir.

6 Rüsivā-yı dü-kevn itdi beni ol ad ü āmet
 Őimdengeri ne bīm ü ne pervā-yı ıyāmet

7 Nef ī gibi yo pāyuña yūz sūrmege āre
 Őutsam n'ola dāmānını ferdā-yı ıyāmet

-243-

azel-i Nef ī¹⁵³

Mef ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

1 'UŐŐā ile olsun der isen kūy-ı maabbet
 Gōsterme raīb olmayana rūy-ı maabbet

2 Kim gōrse olur amzeñe elbette giriftār
 Yā Rab ne fūsūn eyler o cādū-yı maabbet

3 'UŐŐāı esir itmek ise ādet-i amze
 Hūbānı Őikār eylemedūr hūy-ı maabbet

4 Fāne boyadı kūyunu seylāb-ı siriŐkūm
 Hūn-ı dil ile aŐdı meger cūy-ı maabbet

¹⁵³ Akkuş, a.g.e., 19. gazel, s. 459-460.

5 Nef'î gibi mest anlama bî-hûş görürsen
Almışdur olan 'aqlımız dârü-yı maḥabbet

29a

-244-

Ġazel-i Nef'î¹⁵⁴

Ḥoş-edā

Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilü fe' ūlün

- 1 Aldıķça ele ġamzeleri sāz-ı maḥabbet
Dünyāyı tutar naġme-i şehnāz-ı maḥabbet
- 2 Kim söyleşür ol çeşm-i füsün-sāz ile zīrā
Her bir müje bir nādire-perdāz-ı maḥabbet
- 3 'Āşık nice ketm idebilür rāzī dururken
Ol ġamze-i fettān gibi ġammāz-ı maḥabbet
- 4 Göñlünde yer eylerse n'ola 'āşıķuñ olmaz
Bir bunculayun hemdem ü hem-rāz-ı maḥabbet

¹⁵⁴ Akkuş, a.g.e., 20.gazel, s. 460.

5 Ammā yine ğamzeyle müdürā nice mümkün

Tā olmayıcağ ‘āşık-ı ser-bāz-ı maḥabbet

6 Hem öldürür üftādesünü hem ider ihyā

Maḥşūşdur ol āfete i‘ cāz-ı maḥabbet

7 Rüstem gibi geh şaf-şiken-i leşker-i ‘uşşāk

Nef ‘i gibi mest-i ser-endāz-ı maḥabbet

-245-

Ġazel-i Nef ‘i¹⁵⁵

Ḥoş-reftār

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1 Yazanlar peykerüm destümde bir peymāne yazmışlar

Görüp mest-i mey-i ‘aşk olduğum mestāne yazmışlar

2 Baña teklif-i zühd itmezdi idrāk olsa zāhidde

Yazıklar kim anı ‘ākil beni dīvāne yazmışlar

¹⁵⁵ Akkuş, a.g.e., 29. gazel, s. 466.

3 Değildür gözlerinde sāye-i müjgānı ‘ uşşākuñ
Haṭṭuñ resmün beyāz-ı dīde-i giryāne yazmışlar

4 Benüm ‘ aşık ki rüsvālıķla tıtdı şöhretüm şehri
Yazıklar kışsa-i Mecnūnu hep yābāne yazmışlar

5 Nice zāhirdür ey Nef’ i sözünden dildeki sūzuñ
Yazınca nüşha-i şi’ rüñ kalemeler yāne yazmışlar

29b

-246-

Ġazel-i Nef’ İ¹⁵⁶

Mefā’ ilün mefā’ ilün mefā’ ilün mefā’ ilün

1 Degül haṭṭ-ı mu’ anber sāye-i zülf-i siyāhıdur
Degül ebrū-yı pür-çin ğamzenüñ perr-i külāhıdur

2 Ne ğamze Ķahramān-ı kişver-ārā-yı melāhat kim
Dizilmiş leşker-i müjgān anuñ şaf şaf sipāhıdur

3 İki şaf ‘ asker-i hün-hārdur güyā ki müjgānı
Girişme aña şaf-pirā vü ser-‘ asker nigāhıdur

¹⁵⁶ Akkuş, a.g.e., 31. gazel, s. 467-468.

- 4 Girişme dil-firibâne tegâfüllerle nâzende
Nigâh mestâne katl-i bî-günâh ile mübâhîdür
- 5 Nice h̄āba varır ol ğamze-i ayyār kim çeşmi
Hezārān fitne-i mestānenüñ ārāmgāhıdur
- 6 H̄aṭ-ı nev-h̄īzi ancak bir belā oldı dile yoḥsa
Güzellik dil-rübāluḡ şūḥluḡ yine kemāhîdür
- 7 Esîr oldı gönül çāh-ı zenaḥdānunda ey Nef'î
Degüldür zülfü anuñ dūd-ı pîç ā pîç-i āhıdur

-247-

Ġazel-i Nef'î¹⁵⁷

Mef' ūlū fā' ilātü mefā' ilū fā' ilün

- 1 Ne tende cān ile sensiz ümîd-i şıḥḥat olur
Ne cān bedende ğam-ı firḡatüñle rāḥat olur

¹⁵⁷ Akkuş, a.g.e., 32. gazel, s. 468-469.

2 Ne çāre var ki firāķuñla eglenemem bir dem

Ne t̄ali' im meded eyler vişāle fırsat olur

3 Ne şeb ki kūyuña yüz sürmesem o şeb uyurin¹⁵⁸

Ne gün ki ķāmetinü görmesen ķiyāmet olur

4 Dil ise gitdi kesilmez hevā-yı 'aşķuñdan

Naşihat eyledigince beter melāmet olur

5 Belā budur ki alışdı belālaruñla gönül

Ġamuñda gelse dile bā' iş-i meserret olur

6 Nedür bu t̄ali' ile derdi Nef' ī-i zāruñ

Ne şūhu sevse mülāyim dedikçe āfet olur

-248-

Ġazel-i Nef' ī¹⁵⁹

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1 Kāse-i ser kim yoluñda ġarķa-i hūnāb olur

Baħr-ı 'aşķa geh ħabāb olur o geh girdāb olur

¹⁵⁸ "uyurin" kelimesi Nefi Divānı'nda "ölürüm" şeklindedir.

¹⁵⁹ Akkuş, a.g.e., 34. gazel, s. 470.

2 Āhna incünme gāhī ‘ aşık-ı dīvānenüñ
N'eylesün bî-çāre gördükce seni bî-tāb olur

3 ‘ Aşkı olmaz yine hālī hīç āb u tābdan
Kendüsi bî-tāb olursa dīdesi pür-āb olur

4 Dil giriftār olmamağ kâbil mi bend-i zülfüne
Anı dāma çekmege her hālka bir kullāb olur

5 ‘ Ārif ol gam çekme Nef' ī böyle kalmaz rūzgār
Luṭf ider bir gün Hudā elbette feth-i bāb olur

30a

-249-

Ġazel-i Nef' ī¹⁶⁰

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1 Niçün şāh-ı nihāl-i gülde bülbül āşiyān eyler
Bu günler hod maḥabbet ehli terk-i hānmān eyler

¹⁶⁰ Akkuş, a.g.e., 33. gazel, s. 469-470.

2 N'ola bu demde 'āşık mest ü dil-ber mey-perest olsa

Bu bir demdür ki hep şāh u gedāyı kāmṛān eyler

3 Hoşa feyz-i feraḥ-baḥş-ı nesīm-i şubḥ-ı cān-perver

Ki hep ğam mürdesün ihyā kıılır hem şād-mān eyler

4 Benefşe kām̄et-i ḥam-geşte 'arz itmek temāşādur

Bu faşluñ ḥükmü ḥod pīr-i dütāyı nev-cevān eyler

5 Serāpā nerkis encüm gül meh-i tābāne dönmişdür

Bahāruñ şun'ını gör kim zemīni āsmān eyler

6 Müzeyyen reng ü bŷy ile dil-i Nef' ī gibi gülşen

Meger ol cān-ı 'ālem gāhī geşt-i gülsitān eyler

-250-

Ġazel-i Nef' ī¹⁶¹

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

1 Reftāruna vābeste mühimmāt-ı kıyāmet

Eylerse o kām̄et n'ola işbāt-ı kıyāmet

¹⁶¹ Akkuş, a.g.e., 18. gazel, s. 459.

2 D ny yı es r itdi o reft r acep mi
Vaķf olsa tem ş suna evķ t-1 ķıy met

3 İmd d-1 nig h ile cih ng r -i fitne
 ş b-1 h r mıyla m b h t-1 ķıy met

4 Ol Şive-i reft ra kim olursa girift r
D ny da m b rek ola  f t-1 ķıy met

5 S yeň gibi yanınca s r nmek yeter aňa
Nef  ye ger olursa m k fat-1 ķıy met

-251-

Ėazel-i Nef  ¹⁶²

Mef   l n mef   l n mef   l n mef   l n

1 Ol ebr lar ki levĥ-i cebhe-i c n ne yazmışlar
Cem li maĥla  dur kim ser-i d v ne yazmışlar

2 Deg l gird-i leb nde ĥaĥtı ol  s -dem ň g y 
Du  -yı Ĥıztı bir merc ndan finc ne yazmışlar

¹⁶² Akkuş, a.g.e., 30. gazel, s. 467.

3 Muşavvirler yazup Ferhādı küh-ı bî-sütün üzre
Virüp destine tîşe haylî üstādâne yazmışlar

4 Şanurlar halka halka dūd-ı āhum evc-i a' lāda
Bir ejderdür ki saḡf-ı künbed-i gerdāne yazmışlar

5 Bu tarz-ı ḡāsa ey Nef' ī yine şūret viren sensün
Nazīre söyliyener ekserī efsāne yazmışlar

30b

-252-

Ġazel-i Nef' ī¹⁶³

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1 Ölmek āsān ' aşıḡa bir dem firāḡ-ı yār güc
Böyle müşkil derd esīri ḡasteye tīmār güc

2 ' Aşḡ mühlik yār ḡāfil mübtelālar n'eylesin
Birbirüne derdünü inkār güc ikrār güc

¹⁶³ Akkuş, a.g.e., 26. gazel, s. 464.

3 Gerçi 'aşk ızhârı bî-tâb olmayınca cürm olur
Dil-ber ammâ müdde' â-fehm olıcağ inkâr güc

4 Yâr eger 'âşık ne eylerse muhabbet iktizâ
İtmemek olur maḥallünde anı ızhâr güc

5 Olsa Nef' î n'ola ger endîşesüyle hem-zebân
N'eylesün yâ şoḥbet-i yârân-ı nâ-hemvâr güc

-253-

Bâkî¹⁶⁴

Mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

1 La' lüñ katında kıymet-i gevher şikest olur
Zülfüñ yanında revnağ-ı 'anber şikest olur

2 Meclisde la' 1-i yâre iñende ezilmesün
Va'llâhi yoḥsa kelle-i sükker şikest olur

3 Başlar yitürse meclis-i 'aşkuñda ğam degül
Bezm-i şarâbda nice sâğar şikest olur

¹⁶⁴ Küçük, a.g.e., 94. gazel, s. 117.

4 Şimşād-ı hoş-hırāmına ol servüñ öykünür

Reftäre gelse pāy-ı şnavber şikest olur

5 Bākī şikenc-i zülfi ğamın yazmaq istesem

Ṭāḳat getirmez elde ḳalemler şikest olur

-254-

Ġazel-i Nef'î¹⁶⁵

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1 Olmasa Mecnün-ı 'aşkı ol mehüñ ger āsumān

Nesr-i tā'ir eylemezdü bāşı üzre āşiyān

2 Didederdür zāhir ü bāṭun cemālün seyrine

Dilde zaḥm-ı nevk-i tırın tende dāġ-ı ḥün-feşān

3 Dikdi na' l-i sīneme çeşmüñ sinān-ı ğamzesün

Nizesüni ḥalḳadan gūyā geçirdü Ḳahramān

4 Ḥāne-i aġyār u 'uşşāḳa tenezzül eylemez

Bir Hümādur ol peri ammā Hümā-yı lā-mekān

¹⁶⁵ Akkuş, a.g.e., 52. gazel, s. 482.

- 5 Tab^ç -ı Nef^î i bülbül-i gūyādur ol gülşende kim
 Ġoncaveş dem-bestedür anda dehān-ı şā^ç irān

31a

-255-

Ġazel-i ‘Ālî¹⁶⁶

Mef^ç ūlū fā^ç ilātū mefā^ç ilū fā^ç ilün

- 1 Gülден kaçan ki bülbüle ref^ç -i hicāb olur
 Mā-beyne dūd-ı āhı girür bir niķāb olur
- 2 Tahrīke mā^ç il olma yaşum baħrın ey nesīm
 Her āşīnāya ol sebeb-i ıztırāb olur
- 3 Açdurma aġzumı taġıllur āhum āteşi
 Ma^ç mūre-i zemīn ü zamān hep ħarāb olur
- 4 Tīrūñ yürekde āhım ider göñlüm āteşin¹⁶⁷
 Güş eyledükçe anı cigerler kebāb olur

¹⁶⁶ İsmail Hakkı Aksoyak, **Gelibolulu Mustafa Ālî Dīvānı**, Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR-208602/gelibolulu-mustafa-ali-Divani.html>, Ankara, 452. gazel, s. 725. [Erişim Tarihi: 28 Kasım 2018].

¹⁶⁷ " Tīrūñ yürekde āhım ider göñlüm āteşin " mısrası Gelibolu Mustafa ‘Ālî Dīvānı'nda " Tīrūñ yürekde göñlüm ider āhım āteşin " şeklindedir.

5 Men' eyler oldı ŧūfī güzel sevmeden bizi
İnŧāf ŧūretine ne çirkin cevāb olur

6 'Ālī ıarılma genç-i felāketdeyin dime
Elbette rüzīgār eyle bir fetḥ-i bāb olur

-256-

Gazel-i 'Ālī¹⁶⁸

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1 Viŧālūñ fikrin itdüm dildeki ḥayret ziyād oldı
Saña ben āŧinā olduçça 'aqlum baña yād oldı

2 Beni arturma ey Yūsuf-likā kim mülk-i 'ıŧkuñdā
Dönüp dellāle nālem kul gibi gönüm mezād oldı

3 Dil-i ŧeydāmı ŧir'in leblerūñ kim telḥ-i kām itdü
O mazlūmuñ ser-küyunda kārı dād dād oldı

4 Alup 'aqlum beni bed-nām iden leylivüŧüm bilmez
Baña nisbet hemān dīvānelük Mecnūna ad oldı

¹⁶⁸ Aksoyak, a.g.e., 1389. gazel, s. 1173.

- 5 Düşinde kıllamış yārīni¹⁶⁹ ‘ Ālī sīneye çekmiş
Bi-ḥamdi ’lillah ki ol bī-çāre āḥir ber murād oldu

31b

-257-

‘ Ulvī¹⁷⁰

Mef’ ulü fā’ ilātü mefā’ ilü fā’ ilün

- 1 Bir bī-kesem ki ḥālüme maḥrem bulunmadı
Kıanlu yaşum gibi baña hem-dem bulunmadı¹⁷¹
- 2 Dārü ’ş-şifā-yı ‘ alemi geşt eyledüm dirîğ
Ölmekden özge yarama merhem bulunmadı
- 3 Bir bezm-i bī-şafāya getürdi felek bizi
Bāde dükendi cām tehī Cem bulunmadı¹⁷²
- 4 Mir¹⁷³ ü gedā fakir [u] ğanī hep esīr-i māl
Hiç kimsede nīşāne-i Ḥātem bulunmadı

¹⁶⁹ "yārīni" ifadesi Gelibolu Mustafa ‘ Ālī Dīvānı'nda "maḥbübün" şeklindedir.

¹⁷⁰ Çelik, Kılıç, a.g.e., 764.gazel, s. 762.

¹⁷¹ Dīvānda 1.beyitten sonra yer alan şu beyit mecmuada yoktur:

" Ḥālün yanında almaya firdevsi ḥabbeye
Ādem gibi cihānda bir ādem bulunmadı"

¹⁷² Dīvānda 3.beyitten sonra yer alan şu beyit mecmuada yoktur:

" Demler geçer ki biñ yaşaruz her birinde lik
Bezm-i ezelde sürdügümüz dem bulunmadı"

¹⁷³ "mir" kelimesi Derzi-zāde ‘ Ulvī Dīvānı'nda "bay" şeklindedir.

5 Bir   aleme erişmişidük   aşk-ı yarıla
Geldük cihāna getürdü o   alem bulunmadı

6  Ulvī getürdi canımı tuhfe kabul kııl
 Arz olmaĝa huzuruña nesnem bulunmadı¹⁷⁴

-258-

Ġazel-i Ķabūlī¹⁷⁵

Mef  l  f  il t  mef  il  f  il n

1 Ķařduñ egerçi c n dil ñ birisined r
İkisi de fed  yoluña birisined r

2 Senden bir iki mağlabımız var iki g z m
B s-ı la  l-i leb ñ birisi birisined r¹⁷⁶

3 Ol g rinenler ey per  dend n u leb deg l¹⁷⁷
Anuñ biri   aķıĝ-i Yemen birisi ned r¹⁷⁸

¹⁷⁴ D v nda 6.beyitten sonra yer alan şu beyit mecmuada yoktur:

"Ķarĝ inlemekde mihr ise yanup yaķılmada

 Alemlerde bir dil-i b -ĝam bulunmadı"

¹⁷⁵ Erdoĝan, a.g.e., 107. gazel, s. 585.

¹⁷⁶ "Senden bir iki mağlabımız var iki g z m

B s-ı la  l-i leb ñ birisi birisined r" beyiti Kab l  D v n'ında

"Senden muradum ikid r iki g z m iki

Birisi bus-ı la  l-i leb ñ biri sined r." şeklindedir.

¹⁷⁷ "Ol g rinenler ey per  dend n u leb deg l" mısraı Kab l  D v n'ında "Dend n u leb deg l g rinen ol g herler ñ" şeklindedir.

¹⁷⁸ D v nda 3.beyitten sonra yer alan şu beyit mecmuada yoktur:

"Ey k y-ı vasl-ı dil-bere yol ikid r diyen/ Biz daĝı birisin bil r z birisi ned r"

4 Hicr ü vişâldür iki nesne var imiş
Gördük anuñ birisini ya birisi nedür

5 Kaşdı Kaübüli ol kıya bağışlu âfetüñ
Cân ile dilden ikisinüñ birisinedür

-259-

Nedim¹⁷⁹

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1 Bir cebînin bir dağı zülf-i siyehfâmın bilür
Dil ne şubhun farkı ider bi 'llâh ne aḥşamın bilür

2 Günde biñ kez tevbe itsem i' itimad itmez yine
Şeh-levendüm kuvvet-i bâzû-yı ibrâmin bilür

3 Degme bir yanmağla meyl itmez dile ol ğamzeler
Mestdür ammâ kebâbın pūhtesin ḥâmın bilür

4 Bildiğüm ḥün-rîz ise çeşmi o çerkes-zâdenin
Şırf kâfirdür ne imânın ne İslâmın bilür¹⁸⁰

¹⁷⁹ Macit, a.g.e, 36. gazel, s. 271.

¹⁸⁰ Dîvânda 4.beyitten sonra yer alan şu beyitler mecmuada yoktur:
" Būsesinden gayri bir lezzet var öpmekte lebin

5 Bezm-i meyde nuḡle el Őunmaz hemān ancaḡ Nedīm

Dil-berin ʿunnāb-ı laʿ lin çeşm-i bādāmın bilür

32a

-260-

Veysi¹⁸¹

Feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilün

1 Genc-i vaşlın o perī illere iḡrār eyler

Bu ʿacebdür baña iḡrārını inkār eyler

2 ürüdüp naḡd-i sirişküm o cefākārı görüñ

ʿAŐımdur dimege Şimdi baña ʿār eyler

3 Yāre zaŐm-ı ġamı göstermek olurdı ammā

Ser-i peykān-ı belā ak-ı cigere kār eyler

4 Hāne-i cāna ḡayāl-i leb-i cānān geliyor

Cān ıŐsun bedenümden o da berdār eyler

ĀŐıŐa sorsan sebeb ol zevke dűŐnāmın bilür" ve

" Hadd-i zātında duyan āŐıŐıdır onun lezzetin

Lebleri dűŐnām-ı ŐİRİNİN heman nāmın bilür"

¹⁸¹ Zehra Toska, **Veysi Dīvānı (Hayatı, Eserleri ve Edebi Kişiliği)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1985, 12.gazel, s. 194-195.

- 5 Veysiyā salṭanat-ı dehri n'ider 'āķil olan
Bir ḳadeḫ mey ḳiṣiyi 'āleme ḫünkār eyler

-261-

Veysi¹⁸²

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

- 1 Meyl eylese aġyāra anı ŧanma vefādur
Aġyāra vefādan ġaraḫ baña cefādur
- 2 Aġyāra vefā itmege rāy itmiṣ o ḫūnī
Dil-ḫasteleri öldüren āḫ iṣte buradadur
- 3 Cām-ı 'araḳ-ı sāġar mı mey sāķi-i ġül-rūy
Āb-ı ruḫ-ı cem' iyyet-i yārān-ı ŧāfādur
- 4 Dil-dādelerūñ lezzet-i ġüftārīña ṭopumuz
ḫaḳḳā ki bu ŧir'in süḫānuñ rūḫa ġıdādur
- 5 ŧüret vireyin dirse eger ŧi' irine Veysi
Ruḫsāruña āyīne disün pāk-ı edādur

¹⁸² Toska, a.g.e., 9. gazel, s. 193.

-262-

Nedim¹⁸³

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

- 1 Zehr-āb çeşmesān mı bu çeşm-i ter midür
Bir sīne sūz-ı şu' le mi laht-ı ciger midür
- 2 Çeksem kenāra bāri bağanlar gümān ider
Bāzū-yı zer midür görinen zer kemer midür
- 3 Hurşid pençesin mi taçınmış cebīnine
Ol zūlf-i zerdden dökilen terler midür
- 4 Āşüb düşdi bezme tutuldu o āftāb
Devr-i piyāle fitne-i devr-i kamer midür
- 5 Nazm-ı terūñde böyle güşāyiş nedür
Tab' uñ senūñ levāmi' şubḥ-ı seḥer¹⁸⁴ midür

¹⁸³ Macit, a.g.e., 35. gazel, s. 271

¹⁸⁴ "şubḥ-ı seḥer" ifadesi Nedim Dîvânı'nda "muhibb-i nesim" şeklindedir.

32b

-263-

Nedim¹⁸⁵

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

- 1 Zannetme duḡter-i rezi rind ile gizlūdūr
Añunla şeyḡ efendi de babalı kızludur
- 2 Daḡtü 'l-^ç ineb de mūğ-beçenüñ tıpkıdur hemān
Bir meşrebi güşādece kızdur saķızludur
- 3 Bülbül ağırlıķ itse n'ola naķd-i şeb-nemi
Ebkār-ı gonce ḡaylī çemenlū çeyizlūdūr¹⁸⁶
- 4 Geçmez yoluñdan öpmeyicek naķş-i pāyiñü
Üftādeñ ey nihāl-i çemen yollu izlūdūr
- 5 İtdi sefīd dīde-i ' uşşāķı baḡr-ı eşk
Ol kıç levendi şūḡ meger Aķdenizlūdūr
- 6 Ḥākister olsa ten yine esrār-ı kākülün
Mānend-i cevher āyīne-i dilde gizlūdūr

¹⁸⁵ Macit, a.g.e, 14. gazel, s. 260.

¹⁸⁶ Nedim Dīvānı'nda üçüncü beyitle sekizinci beyitin yeri deġişmiştir.

7 Bu heşt beyt ile yine haqqā ki ey Nedīm
İmzāli-i belāgata kilkin sekizlūdūr

8 Zāhid řaķız řarābını pinhān çeküp demiş
Bī-gāne içmesün bu şudan kim řaķızludur

-264 -

Nedīm¹⁸⁷

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Biri biriyle müjgān řafları ğavġāya girmiřdūr
Nigāh-ı ġamze ġūyā řulġ için ārāya girmiřdūr
- 2 İřitdüm dūr řadef pīrāhenin řāk eyleyüp çıkmıř
Meger ol dil-ber-i sīmin-beden deryāya girmiřdūr
- 3 Dediler řehr-i nāz-ābād içinde ' iřve sūķunda
O tācir-beççe bir dükkān-ı istiġnāya girmiřdūr
- 4 Temāřā eyleyüp āyīne içre ' aks-i ruġsāruñ
Ķıyās itdüm peridūr siġr ile mīnāya girmiřdūr
- 5 Fürūġu kūhsār-ı āheni āb eylemek mümkin
Ol āteř kim ġayālūñle dil-i řeydāya girmiřdūr

¹⁸⁷ Macit, a.g.e., 30. gazel, s. 268.

6 Bugün pek ser-firâz u şâdmân gördim Nedimâyı
Meger kim meclis-i maḥdûm-ı bî-hemtâya girmişdür

33a

-265-

Tahmîs-i ' Âlî kı̄a ' ile¹⁸⁸

Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün Mefâ' ilün

I

Süzilsün çeşm-i mestüñ devlet-i bi-dârı görsünler
Bozilsun bend-i zülfüñ bendeler didârı görsünler
Çözilsün tügmeler mir' at-i pür-envârı görsünler
Çıkar pîrâhenüñ tâ kudret-i Settârı görsünler
Meded rûḥ-ı muşavver nic' olurmuş bârı görsünler

II

Ruḥuñ zülf içre¹⁸⁹ gösterdüñ kıyâmetden nişânsın sen
Günüñ mağribde toğmuş fitne-i âḥir zemânsın sen
Ser-â-pâ dehri vîrân eyleyen genc-i nihânsın sen
Ne mâhiyyetsin âyâ ya neden nâ-mihribânsın sen
Müneccimler ḳosunlar ḳayrı sen mekkârı görsünler

¹⁸⁸ Aksoyak, a.g.e., 1. muhammes, s.382.

¹⁸⁹ "Ruḥuñ zülf içre" ifadesi Gelibolulu Mustafa ' Âlî Dîvânı'nda " Kı̄ad-i bālânı" şeklindedir.

III

Lebünden buse almak mürde cân bulmak kadar vardur
 Şaçun koku mak hayât-ı cāvidān bulmak kadar vardur
 Miyānuñ kucmacık genc-i nihān bulmak kadar vardur
 Vişālūñ cāna almak rāygān bulmak kadar vardur
 Ne var bir himmet it şeydālar ol āşarı görsünler

IV

Yāhūd bir kāse içre misk-i terdür hırz için canı
 Yāhūd mülk-i melāhetde şāhınuñ tūğ-ı perīşanı
 Konupdur başına yāhūd hümā-yı evc-i sulţāni¹⁹⁰
 İnanmaz sen eger başdan hūdā-yı rūh-ı revān anı¹⁹¹
 ‘Arağ-çīnuñ çıkar ol turra-i tarrarı görsünler

V

O meh-rū baht-ı ‘Ālī gibi ğaddār olmak istermiş
 Kerem semtinden el çekmiş sitemkār olmak istermiş
 Kırup ‘aşıkların cellād-ı hūn-hār olmak istermiş
 Muhaşşal zulme meyl itmiş cefākār olmak istermiş
 Yetişünler meded üftādeler yalvarı görsünler

¹⁹⁰ "evc-i sulţāni" ifadesi Gelibolulu Mustafa ‘Ālī Dīvānı'nda "baht-ı sulţāni" şeklindedir.

¹⁹¹ " İnanmaz sen eger başdan hūdā-yı rūh-ı revān anı " mısrası Gelibolulu Mustafa ‘Ālī Dīvānı'nda " İnanmaz görmeyen kaç başdan ey şūh-ı cihān anı " şeklindedir.

-266-

Şabūhi¹⁹²

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 Ğam-ı 'aşkı demek eglence-i ehl-i dil imiş
Raħmı yođ şūha gönül virmek iñen müşkil imiş
- 2 Devlet oldur ki gice yārile evķāt-ı 'aziz
Yārsız devlet-i dehr-i deni bī-ħāşıl imiş
- 3 Añılır gerçi kemān-keşlik ile ebrūsu
Tīg-zenlikte veli ğamzesi de kāmil imiş
- 4 Ta'n eder şūfi ķaşı yāyına ķurbān olana
Görün ol tır-i ķazādan ne ķadar ğāfil imiş
- 5 Neş'e-i cām mey ü şoħbet-i eyyām-ı vişāl
'Ömr-i bī-ħāşıl-ı 'āşık gibi müsta'cil miş

¹⁹² Sarı, a.g.e., XXXIX. gazel, s. 265.

- 6 Medh idip āb ü hevāsını müdām ehl-i şafā
Şadr-ı mey-ḥāne Şabūḫī görecek menzil imiş

33b

-267-

Veysi¹⁹³

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Cām-ı mey şaldıkça ' aks ol la' l-i ḥandān üstine
Ey leb-i mül ruḫları gül ḳan olur ḳan üstine
- 2 Tiğ-i āḫım üzre gerdün beñzer ol raḳḳaşa kim
Kendüsin pertāb ider şemşir-i bürrān üstine
- 3 Mest gördüm yār-ı zānūsında aḡyārı yatur
Hiç düşürmezdüm anı bu şūḫ-ı fettān üstine
- 4 Nev-demide ḫaṭṭ degüldür gird-i la' lünde senüñ
Bir demet sünbül ḳomışlar āb u ḫayvān üstine
- 5 Veysiyā erbāb-ı ' aşḳı pāy-māl-ı ḡam iden
Bir cefākār olmaya bu çarḫ-ı gerdān üstine

¹⁹³ Toska, a.g.e., 52.gazel, s. 219.

-268-

Veysi¹⁹⁴

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Hālet-i vuşlat-ı dil-ber ne ' aceb yerler olur
 Ādemüñ ' aklı gider zevk u şafādan yer olur
- 2 İtme şemşir-i dili seng-i cefāyla şikest
 Şağın ey şüh¹⁹⁵ ki her pāresi bir hancer olur
- 3 ' Āşıkuñ almaz iseñ teff-i semūm-ı āhın
 Mīve-i bāğ-ı cemālūñ dağı nāzük-ter olur
- 4 Tār-ı mūy-ı siyehūñ ellere miskinlik eder
 Dil-i sevdā-zedeyi görse hemān ejder olur
5. Def' iderler oturup bir yere hicrān elemin
 Mey olur sāğar olur Veysi-i ğam-perver olur

¹⁹⁴ Toska, a.g.e., 14.gazel, s. 195-196.

¹⁹⁵ "şüh" kelimesi Veysi Dîvânı'nda "dost" şeklindedir.

-269-

Hayālî¹⁹⁶

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Şu' le-i ğam dilde vü cismümde dāğı çün fetil
Zāhir ü bāṭın getirdüm 'aşkuña iki delil
- 2 Çeşmesār-ı la' lüñi gördi ruḥuñda cān-fezā
Ol sebebden cennetüñ çıktı gözünden selsebil
- 3 'Aşk derdüne düşen dermān-ı ğayrı istemez
Āteş-i sūzāna istiġna ile girdi Ḥalil
- 4 Tīrini buldum ḥarīm-i sīnede ḥabs eyledüm
Oldı peykān-ı ciger-dūzu aña yarar kefil
- 5 Dūr olmasın Ḥayālî gözlerümden naķş-ı dost
Yūsuf-ı Mışra şeref virdükçe bu deryā-yi Nil

¹⁹⁶ Ali Nihat Tarlan, **Hayālî Bey Dîvânı**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1997, 261. gazel.

34a

-270-

Ḥayālî¹⁹⁷

Fe' ilātün mefā' ilün fe' ilün

1 Eylemiş ḥaṭṭ la' l-i reyḥānî¹⁹⁸Ehl-i 'aşka¹⁹⁹ şarāb-ı reyḥānî

2 Yüzü mir' ātına baḡan gördi

Cism içinde şüret-i cām

3 Seyr idicek ' izār-ı yārı felek

Yirlere çaldı mihr-i raḡşānı

4 Boyun baḡlı es'ir olup geldi

Lebi devründe la' l-i rümmānî

5 Ruḡ u zülfü Ḥayālî'nüñ oldu

Biri d'ini birisi imānı

¹⁹⁷ Tarlan 1997, a.g.e., 394. gazel.¹⁹⁸ "reyḥānî" kelimesi Ḥayālî Dîvânı'nda "cānānı" şeklindedir.¹⁹⁹ "ehl-i 'aşka" ifadesi Ḥayālî Dîvânı'nda "ehl-i şevka" şeklindedir.

-271-

Revānī²⁰⁰

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün

- 1 Eline lāle almış yine cāmı
Felekden²⁰¹ almağ için intiğāmı
- 2 Tıutup yāri öper meclisde her-dem
Piyāle başı açuğ bir ħarāmī
- 3 Namāz içinde de bulsam nigārı
Dönüp bizden yana virmez selāmı
- 4 Baña yiter ħayāli rüy-ı dil-ber
Bağışladum saña Mışr u Şāmı
- 5 Revānī ħamseye baqmazdı hergiz
Bu beş beyti eger görse Nizāmī

²⁰⁰ Avşar, a.g.e., 450 gazel, s. 440.

²⁰¹ "felekden" kelimesi Revānī Dîvânı'nda "cihāndan" şeklindedir.

34b

-272-

Nizâmî²⁰²

Mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

1 Çanum dökerse ğamzelerüñ ey perî-şifat

Şîrîn lebünden eyle mu' ayyen aña diyet

2 Ğamzeñ gelürse kaçduma ahlâ vü merhabâ

La' lüñ içerse çanumı şahhâ vü ' âfiyet

3 Ten kaldı ğâret itmedügi gözlerüñ hemîn

Gör nice çara çölde çodı beni ' âkıbet

4 İrmez bisâf-ı çurba gönül kimse sa' y ile

Devlet anuñ ki tãli' i eyler mu' âvenet

5 Eflâke irdi âhı Nizâmîñüñ ey ' aceb

Niçün işitmez ol meh-i çurşid-menzilet

²⁰² Haluk İpekten, **Karamanlı Nizâmî Hayatı Edebî Kişiliği ve Dîvânı**, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Ankara 1974, 4. gazel.

-273-

Fevrî

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

- 1 Gel ey dest-i belâda görmeyen taşvîr-i Mecnûnı
Gör ol Leylîveşüñ hicrûñde ben bî-mârı maḥzûnı
- 2 Figānum nāy ḳaddüm çeng sînem def ḳılır her dem
Bu bezm-i firḳatüñ sâḳî bu mîdur yoḥsa ḳânûnı
- 3 Şu gibi ḥarc ider eşküm sirişk-i merdüm-i çeşmüm
Yetîm iken 'acebdür ḳande buldı māl-ı Ḳārûnı
- 4 İki bir yere gelüp benüm için ağlaşurlardı
Gice seyr eyledüm seyrümde Mecnûnıla Ferhâdı
- 5 Turunc-ı ğabğabı sîb-i zenaḥdânı firâḳından
Yüzümüñ rengi oldu ey yüzi 'unnâb-ı limonı
- 6 Görelden Muşhaf-ı ḥüsünde Fevrî şekl-i ebrûsın
Düşürmez hiç bir laḥza elinden Süre-i Nûnı

35a

-274-

Ġazel-i Fazlî**Mef' ũlũ fã' ilãtũ mefã' ilũ fã' ilũn**

1 Buldum Őaçuñda leyletũ'l-İsrã ħaberlerin

Şordum lebüñe mu' ciz-i ' İsrã ħaberlerin

2 Bãd-ı Őabãya zũlfi peyãmin getür didüm

Gũldi getürdi başuma sevdã ħaberlerin

3 Mecnũn oturdı yıllar ile bağdı yollara

Bir kimse ŐoĖrı virmedi Leylã ħaberlerin

4 Dídãra ħarŐu durabilir misin ey Ėoñũl

İŐitmedũñ mi Ŧũrla Mũsã ħaberlerin

5 Kirpiklerinũñ ' askerini dizdi bir yire

Buyurdı Fazlî cãnuma yaĖmã ħaberlerin

-275-

Ġazel-i Rāmī Pāşā

Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün Mefā' ilün

- 1 Yed-i beyzāñi cānā seyr idenler nürdür dirler
Başanlar sīnene āyīne-i billürdür dirler
- 2 Görenler sīne-i mecrūhum üzre penbe-i yāri
Şarılmış yāreye kim merhem-ı kāfürdür dirler
- 3 Kayırmaz öpse mest-i 'aşk olanlar la' l-i dildāri
Kişi mestāne n'eylerse begüm ma' zürdür dirler
- 4 Hārābāt-ı muġāna gerçi çokdan varmadık ammā
İşitdük mest olanlardan kaçı ma' mürdür dirler
- 5 Hārābātılıġıyla şöyle şöhret bulmuşuz Rāmī
Kažā ile olursañ haste-i maħmürdür dirler

35b

-276-

Şabūhī²⁰³

Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilātün Fe' ilün

- 1 O leṭāfet o zārāfet nedür ol meh-rūda
 Hāḫ bu kim özge hūsün virmiş o çār-ebrūda
- 2 Çeşm-i pür-eşk-i revānımdan hayāl-i ḫaddūñ
 Beñzer ol serve ki ser çekti kenār-ı cūda
- 3 Hūblar 'āşık-ı bī-dil deseler baña revā
 Ḳaldı dīvāne gönül silsile-i gīsūda
- 4 Dün bir aḫ sāde giyinmişdü şarıldum yāre
 Başḫa 'ālem var imiş şāde ile pehlūda
- 5 Şöyle mest itdi Şabūhīyi şarāb-ı 'aşḫuñ
 Pend-i hüşyār aña hep şimdi gelir bī-hūde

²⁰³ Sarı, a.g.e., LXXIII. gazel, s. 300.

-277-

Şabūhî²⁰⁴

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Şağın ey ğamzesi kı̇atil gözü mekkāre şağın
Zulm ü cevr eyleme ' uşşāk-ı dil-efġāre şağın
- 2 Şağın aġyār-ı siyeh-rū ile olma hem-dem
Zāğlar kı̇onmasun ol ġülşen-i tīmāre şağın
- 3 Şağın erbāb-ı ġased sözüne dutma kı̇ulaġuñ
Virme ruġşat meded aġyār-ı sitemkāre şağın
- 4 Sāğın erbāb-ı ġamuñ nāle-i dil-süzundan
Şağın āh eylesesün ' āşık-ı bī-çāre şağın
- 5 Şağın aġlatma Şabūhî kı̇uluñu sulţānum
Eşer-i āh irer ol rūy-ı pür-envāre şağın

²⁰⁴ Sarı, a.g.e., LXIII. gazel, s. 290.

-278-

Hâletî²⁰⁵

Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Cân virürsem o şehüñ nâvek-i hün-pâşından
Dikesüz aña maķberümün taşından
- 2 Murğ-1 dil şaydına kaçd eylese şeh-bâz gibi
Ol ķul çıkarur üsküfni başından
- 3 Nâvek-endâz imiş ol ğamze dil-i ' uşşâķa
Añlamışduķ biz anuñ nidüğini kaçından
- 4 Kaşd ider başumuza hayf ki Leylâ-yı sipihr
Kırmasa kâsemüzi geçdük idi aşından
- 5 Nev-^c arūs-1 süķana Hâletî-i pāk-edâ
Şaçı virdi nice dürr nazm-1 güher-pâşından

²⁰⁵ Kaya, a.g.e., 628. gazel, s. 677.

36a

-279-

Hāletī²⁰⁶

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn

- 1 Biribiri ile nice itsünler imtizāc
Bülbül hevāyī güller ise āteşī-mizāc
- 2 Kullaruña o sīne-i sīmīni gösterüp
Ey şāh-ı hüsn bahşış için bir hazīne aç
- 3 Ağyāruñ alsa cān u dilin yār tañ mıdur
Kāfir memālikinden alur şāhlar harāc
- 4 Gel ey nesīm-i şubḥ tağıt zülf-i dil-beri
Dehri mu' aṭṭar it yine her yaña müşk şaç
- 5 Ben ḥastesini yoqlamadı ol ṭabīb-i cān
Var ise Hāletī degülüm k̄ābil-i ' ilāc

²⁰⁶ Kaya, a.g.e., 114. gazel, s. 368.

-280-

Hāletī²⁰⁷

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Dilā bir buse almak ol şehūñ ruhsār-ı alından
Hemān bir gül kıparmak gibidür bāğ-ı cemālinden
- 2 Gül-i gülşen ruḡ-ı rengin-i dil-berden alınmışdur
İder beyhüde ḡande ḡāyetiyle infi' ālinden
- 3 Öpüp ağızın belin kıçmak hevāsından güzār itdüm
Yine kırtulmadum ben ol raķibūñ kıl ü kıalinden
- 4 Mübeddel eyleme şubḡ-ı vişāli şām-ı hicrāna
Ḥazer kıl āftāb-ı ḡüsñüñ cānā zevālinden
- 5 Şu ' aşık kim ola şad pāre cismi tıg-i firķatle
Bilür ey Hāletī ben ḡastenüñ bir pāre ḡālinden

²⁰⁷ Kaya, a.g.e., 629. gazel, s. 677.

36b

-281-

Nedim²⁰⁸

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

- 1 Yazanlar peykerüm destümde bir kaşı sebū yazmış
 ' Aceb meşrebce taḥrîr eylemiş el-ḥaḳ nikū yazmış
- 2 Miyân-ı yāra dil-cūdur demek ḳaşdeylemiş ammā
 Yanılmış ḥāme-i mu' ciz-raḳam²⁰⁹ dil-cūyu mū yazmış
- 3 Cüvānum bir lügat gördüm lisān-ı ' aşḳ bābında
 Belüñ adı murād āgūşum adın ārzū yazmış
- 4 Edüp hū hū deyü feryādına telmîḥ ' uşşāḳuñ
 Celîḥaṭla cüvān-ı nāzenīnüm çifte hū yazmış
- 5 Nedimüñ ḥaḳ budur kim nazmı şuḥ düşdi cānā pek
 Şanırsun kim durup bir dil-ber ile rū-be-rū yazmış

²⁰⁸ Macit, a.g.e., 52. gazel, s. 280.

²⁰⁹ "ḥāme-i mu' ciz-raḳam" ifadesi Nedim Divānı'nda "ḥāme-i mutlak-inan" şeklindedir.

-282-

Bâkî-i Hoş-edâ²¹⁰

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Baña çok cevri itdüğün'çün ey sipihri-i bî-vefâ
 Âhumuñ dūd-ı kebūdı uydı ulaşdı saña
- 2 Eşkümüñ gevherlerin yazdum²¹¹ ışığı taşına
 Yâre ' arz idem diyü silmiş raķīb-i bed-liķā
- 3 Gömgök itdi sille-i âhum sipihrüñ şüretin
 Gök yüzine baķ inanmazsañ eger ey meh-likā
- 4 Gözüme ' âlem görünmez görmezem ruhsāruñı
 ' Ârızuñ mir'âtıdur âyīne-i ' âlem-nümā
- 5 ' Aks-i hāl-i ' arızından sākī-i gül-çihrenüñ
 Lāle-i sīr-âb olur cām-ı şarāb-ı dil-güşā

²¹⁰ Küçük, a.g.e.,15. gazel, s. 79.

²¹¹ "yazdum" kelimesi Bâkî Dîvânı'nda "dizdüm" şeklindedir.

6 Ruĥlaruñ vaşfında Bâkî bir ğazel nazm itdi kim

Ehl-i diller ĳodılar adını mir 'âtü 'ş-şafâ

37a

-283-

Bâkî-i pâkîze²¹²

Mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

1 İtdi şikâr göñlümi bir şūĥ-ı veş-levend

Müjgānı tîr ü ĳaşı kemān tırrası kemend

2 Telĥ-i şarāb-ı ğuşşa-i devrānı def' ider

Şîrîn lebin dehānuma alsam niteki ĳand²¹³

3 Bāzārlarda başladı naĥli tınatmaĝa

Dil baĝlayalı ĳāmet-i bālāña²¹⁴ naĥl-bend

4 Bu cism-i zerd ü zār u nizār ile nice bir

Yanam firāĳuñ āteşine nitekim sipend

²¹² Küçük, a.g.e., 34. ğazel, s. 87.

²¹³ Bâkî Dîvânı'nda ikinci ve beşinci beyitlerin yeri deĝişmiştir.

²¹⁴ "bālāña" kelimesi Bâkî Dîvânı'nda "zîbāña" şeklindedir.

5 Her dūna ŧāh-ı gūl gibi meyl itme dūstum
Dūŧmez giyāha hem-ser ola serv-i ser-būlend

6 A' dā yanuñda hurrem u handān u ŧādmān
Bāķi ğamuñda zār u dil-efğār u derdmend

-284-

Bāķi-i dil-bend²¹⁵

Mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn mefā' ilūn

- 1 Piyāle husrev-i mūlk-i ğama tāc-ı Keyānīdür
Hum-ı mey pādiŧāh-ı ' aŧka genc-i husrevānīdür
- 2 Dağı Cemŧidi yād eyler ğözinden yaŧ²¹⁶ doker meclis
Mey-i ğūlgūn siriŧki cām çeŧm-i hūn-feŧānidur
- 3 İŧiğūñde beni ey meh bulur bir ğūn ' adū nā-geh
Ķazā-yı āsmānīdür belā-yı nā-gehānīdür
- 4 Leb-ā-leb cām-ı dil hūn olsa tañ mı bezm-i fūrķatde
Ķüzeller ' aŧķına nūŧ itmek iķūn dūstğānīdür

²¹⁵ Küçük, a.g.e., 54. gazel, s. 97.

²¹⁶ "yaŧ" kelimesi Bāķi Divānı'nda "kan" ŧeklindedir.

5 Şafā-yı şî' r-i Bākī bā' is-i mihr ü maḥabbetdür

Bu āb-ı zindegānī ol ḥayāt-ı cāvidānīdür

37b

-285-

Bākī-i pākīze-edā²¹⁷

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Müje ḥaylin dizer ol ğamze-i fettān şaf şaf

Güyyā cenge ṭurur nīze-güzārān şaf şaf

2 Seni seyr itmek için reh-güzer-i gülşende

İki cānibde durur serv-i ḥırāmān şaf şaf

3 Mescid²¹⁸ içre göre tā kimlere hem-zānūsın²¹⁹

Şekl-i saḳḳāda gezer dīde-i giryān şaf şaf

4 Gökde efġān iderek şanma geçer ḥayl-i küleng

Çekilür kūyuna mürġān-ı dil ü cān şaf şaf

²¹⁷ Küçük, a.g.e., 229. gazel, s. 177.

²¹⁸ "mescid" kelimesi Bākī Dīvān'ında "cāmi'" şeklindedir.

²¹⁹ Bākī Dīvān'ında üçüncü ve beşinci beyitlerin yeri deġişmiştir.

- 5 Leşger-i eşk-i firāvān ile ceng itmek için
Gönderür mevclerin lücce-i ‘ummān şaf şaf
- 6 Vaşf-ı kıddüñle hırām itse ‘alem gibi kalem
Leşger-i satrı çeker defter ü dīvān şaf şaf
- 7 Ehl-i dil derd ü gamuñ ni‘metine müstağrak
Dizilürler keremuñ hānına mihmān şaf şaf
- 8 Kūyuñ etrāfına ‘uşşāk dizilmiş gūyā
Harem-i Ka‘bede her cānibe erkān şaf şaf
- 9 Kıadrüñi seng-i muşallāda bilüp ey Bākī
Durup el bağlayalar karşıña yārān şaf şaf

-286-

Bākī-i pākīze-edā²²⁰

Mef‘ülü mefā‘ilü mefā‘ilü fe‘ülün

- 1 Hüsn ile saña öykünemez çün gül-i ra‘nā
Hüzn ile baña beñzeyemez bülbül-i şeydā

²²⁰ Küçük, a.g.e., 5. gazel, s. 74.

- 2 Cān almada nāzūklık ile la' lūne söz yok
Hālūñ dađı bir dāne durur fitnede ammā
- 3 Tuğrāsı berātuñ yazılır ekşeri altun
Hüsnüñde²²¹ kaşuñ zerd olur ise n'ola şāhā
- 4 Bezm içre sürāhī gibi an ağladuğum bu
Sāķī lebüñe an yağı oldu mey-i amrā
- 5 İller yiye şeftālūsını bāđ-ı cemālūñ
Ey sīb-i zean Bāķī nice bir diye eyvā

38a

-287-

Yahyā²²²

Fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilātūn fā' ilūn

- 1 Hācınıñ maķşūdı Ka' be baña kūyuñdur ğarađ
Fikri cennet zāhidūñ ' uşşāa rūyuñdur ğarađ

²²¹ "hüsnüñde" kelimesi Bākī Dīvānı'nda "rūyuñda" şeklindedir.

²²² Kavruk, a.g.e., 16 . gazel, s. 192.

2 Mülk-i Çini itseler temlik maqbülüm degül
Baña ancak çin-i zülf-i müşg-büyuñdur ğaraz

3 Dā'imā deşt ü beyābān-ı talebde gezmeden
Ey ğazāl-i tırfa çık kim ğasb u ğālūñdür²²³

4 Bir yire cem' olmadan her gūşede erbāb-ı dil
Baĥs-i evşāf-ı cemālūñ güft ü gūyuñdur ğaraz

5 Ğonceyi vaşf eylese Yaĥyā dehānuñdur murād
Sūnbül-i hoş-būyı medĥ eyleyse mūyuñdur ğaraz

-288-

Yaĥyā²²⁴

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1 Bu kūyuñ kim gedā-yı bī-ser ü sāmānyuz cānā
' Aceb ālemdeyüz kim ' ālemün sulţānyuz cānā

2 Ğubār-ı ĥaţtuñuñ ĥayrānı olduĥ niçe günlerdür
Bizi güldürmedün bir gün anuñ ĥayrānyuz cānā

²²³ "ĥasb u ğālūñdür" ifadesi Yaĥyā Dîvânı'nda "ğaraz cüst ü cūyuñdur" şeklindedir.

²²⁴ Kavruk, a.g.e., 18. gazel, s. 37.

3 Dirîgâ bir nefes dinlenmedük gülzâr-ı ‘âlemde
Bu bâğuñ niçe yıldur bülbül-i nālānyuz cānā

4 Bizi bilsek niçün ser-defter-i ‘uşşâķ yazmazsuñ
Bilürsin nāme-i derd ü belā ‘unvānyuz cānā

5 Dime Yaḥyā neden pîr-i muġāna ser-fürü itmek
Bilelden kendümüz şermende-i iḥsānyuz cānā

38b

-289-

Nābi²²⁵

Mef’ ūlū mefā’ ilū mefā’ ilū fe’ ūlūn

1 Kālā-yı cihān germ-nigāh itmege degmez
El virmedi ḥayfā diyü āh itmege degmez

2 Yā bāde-i gülfām ola yā şūḥ-ı ḥoş-endām
Ādem daḥı bir ġayrı günāh itmege degmez

²²⁵ Bilkan, a.g.e., 272. gazel, s. 587.

3 Ma' lüm iken encām-ı cihān 'ömr-i 'azīzi
Taz̄yī' -i heveskārī-i cāh itmege degmez

4 Erbāb-ı fenānuñ nazarında gül-i ħurşīd
Ārāyiş-i eṭrāf-ı külāh itmege degmez

5 Ey çerĥ senüñ pertev ki geh-gāhī-i luṭfuñ
Kesr-i dil-i qarüre-i māh itmege degmez

6 Mışra meh-i Ken' anı 'azīz eylemek āĥir
Evvel anı üftāde-i çāh itmege degmez

7 Nābī o perī itmeyicek nāmeñe raġbet
Ruḥsāre-i evrāķı siyāh itmege degmez

-290-

Nābī²²⁶

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Geldi ĥaṭ şürdadur piste-i ĥandānı henüz
Mürdan olmadı zā' il şekeristānı henüz

²²⁶ Bilkan, a.g.e., 275.gazel, s. 589.

- 2 Gerçi haṭ qaraladı şafḥa-i ḥüsnin ammā
Meşḳ-i nāz itmededür ḥāme-i müjgānı henūz
- 3 Haṭṭı olmış ṭotalum perde-keş-i rüy-ı ümīd
Feth-i bāb itmededür çāk-ı giribānı henūz
- 4 Kaḡnadı dīg-i fenā dūd-ı haṭ oldı peydā²²⁷
Ṭoymadı mā'ide-i vuşlata mihmānı henūz...
- 5 Haṭ şikest itmedi ruḥsārınuñ āb u tābın
Ḥüsnden 'azli için çıḡmadı fermānı henūz
- 6 Tīg-i ḥāzır hele çıḡsun yüze görsün ḥālın
Haṭṭınuñ daḡı zuhūr itmedi 'işyānı henūz
- 7 Yine seyrānuña pāy-ı nıgehümdür Nābī
Bıtdı ḡārı yine ḡuşk olmadı bostānı henūz

²²⁷ Mecmuada eksik olan bu mısra dīvāndan tamamlanmıştır.

39a

-291-

Nâbi²²⁸

Mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ulün

- 1 Reşk-i ruḥ-ı âlüñle gül âteşlere düşmiş
Mey ḥasret-i la' lüñle keş-â-keşlere düşmiş
- 2 Ḥal kaydı ile mes' ele-i müşkil-i zülfüñ
Şâne 'acb efkâr-ı müşevveşlere düşmiş
- 3 Rû-mâl-i ḥayâl eyleyerek ḥaste-i çüşmüñ
Taşvîrli bâlin-i münakkaşlara düşmiş
- 4 'Uşşâkuñı ğarḳ eyledi ḥün-âbe-i eşke
'Aksüñ ki ḳadeḫde mey-i bî-ġışlara düşmiş
- 5 Ol mîveye beñzer ki alur rengi ḳamerden
Nâbî dil-i ḥün-geşte ki mehveşlere düşmiş

²²⁸ Bilkan, a.g.e., 337. gazel, s. 631.

-292-

Şābit²²⁹

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Seng-i cevri-î hādîşāta ser gerek pūlāddan
Ya mişl-i kûbbe bir miğfer gerek pūlāddan
- 2 Sîne-i vaşfı beyāza çekmege eş' ārum
Şafha-ı levh-i sîmden mıştar gerek pūlāddan
- 3 Şöyle rüyîn-ten-ṭabî' at seng-hilkat dil-bere
Taş dögen bir ' āşık-ı muzṭar gerek pūlāddan
- 4 Pençeleşmek isteyen yārāna zāl-ı ' ışık ile
Pençelere tîmûr u bāzûlar gerek pūlāddan
- 5 Āsumān-ı vuşlata pervāz iden ' Anḳālara
' Ömr-i nesr-i çarha bāl ü per gerek pūlāddan
- 6 Böyle āteşle niyāza döymege canānenüm
Sāhtlikde ḳalbi efzûn-ter gerek pūlāddan

²²⁹ Karacan, a.g.e., 269. gazel.

- 7 Yufkâdur kâğıd bu elfâza tayanmaz Sâbitâ
 Âhenin şîrâze bir defter gerek pülâddan

39b

-293-

Şâbit²³⁰

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

- 1 Cenâb-ı hâzretüñden şurre-i zer geldi sulţânım
 Vücûd-ı nâ-tüvâna kuvvet ü fer geldi sulţânım
- 2 Şararmışken 'izârum zer gibi fikr-i ma' ünetle
 Tene cân benze kan kâlbe ferahlar geldi sulţânım
- 3 Eli altun 'aşalı câmesi zer-bâb efrencî
 Refâkat itmege bir pâk ' asker geldi sulţânım
- 4 Cebîninde te 'şîrûn-nâzirin zer-ğâl ile mektûb
 Yüzi par par yanar bir mâh-peyker geldi sulţânım

²³⁰ Karacan,a.g.e., 252. gazel.

5 İşini luḡfunla altun itdi Şābit şimdiden şoñra
Du' ā-yı devlete iḡlāş ile yer geldi sulṡānum

6 Cenāb-ı kibriyā iḡbāl ü iclālūñ füzūn itsün
Dinūldükçe bu monlā gitdi aḡir geldi sulṡānum

-294-

Şābit²³¹

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Düşsün aḡyār o ḡazāl ardına bir dem görelüm
Şaydı ne güne ḡovar kelb-i mu' allem görelüm

2 Ḥayr gelmez bize ol muḡ-beçe-i vaḡşiden
Bir müselmāna yaḡın āhūyı hem-dem görelüm

3 Çihre göstermeyelüm perde-i nā-maḡremden
Duḡter-i rez de olur mı bize maḡrem görelüm

4 Tökmesün açmaḡa ḡalsun hele Fettāḡ kerīm
Ḥuşaḡı ḡaydı ehem anı muḡadden görelüm

²³¹ Karacan, a.g.e., 250.gazel.

- 5 Hancıer-i çeşm-i bütân vaşfına düşmiş Şābit
Yāre-i sine-i bî-kīneye merhem görelüm

40a

-295-

Şābit²³²

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

- 1 Āvīze kıllup bürka' uñ ey reşk-i melek aş
Der-çenber idüp hālesini māha elek aş
- 2 Dīdār yeter ' aşıka sen perde-i ebri
Hurşīde qaraltı idüp ey çarḥ-ı felek aş
- 3 Ey şahne senüñdür götüri şalb ü siyāset
Agyāra amān virme götür bir yir çek aş
- 4 Ol şūḥ ile da' vāmuzı ey kâzī-i dānā
Tedrīc ile bir semt-i şalāḥa çekerek aş

²³² Karacan,a.g.e., 172. gazel.

- 5 Bu ŧi' ri zer-efŧān idüp ehl-i dile ŧābit
Ögdül diyü bir ħil' at-ı zerrīne benek aŧ

-296-

ŧābit²³³

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

- 1 Üftādeñem ey serv-i revānum diye düŧdüm
Düŧmezdüm bu söz ğaflet ile söyleye düŧdüm
- 2 Ħün-ħāne-i ' aŧkuñdan ħayup pāy-ı ŧebātum
Endiŧe-i ŧahbā-yı lebüñle meye düŧdüm
- 3 Bir neyzene üftāde olup dā'ire der-kef
Ālüfte maħāmında hevā-yı neye düŧdüm
- 4 Gögsünde bir imānı bütün yāri düŧürdüm
Bir gül gibi berrāħ güzel sīneye düŧdüm
- 5 Mir 'ātda ħüsnüñ görüp ol māh dimez mi
' Aħlum gidiyor ħaldıruñ āyīneye düŧdüm

²³³ Karacan, a.g.e., 249. gazel.

- 6 Şābit kalem ile hūnerūñ kānını buldum
Bir cevheri çok māyeli gencīneye düşdüm

40b

-297-

Şābit²³⁴

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

- 1 Senūñle bilmez idüm ūlfet eylemek güc imiş
Ġazāl-i vahşīsın ünsiyyet eylemek güc imiş
- 2 O gül-^ç izār ^ç araḳ-rīz-i^ç ıtr-ı fitne iken
Nigāh-ı āb-ı rūḣ-ı ^ç iffet eylemek güc imiş
- 3 Şurāḣı pür dimişüz yāra boş bulunmaḳ ile
Meded tehīyire germiyyet eylemek güc imiş
- 4 Bilindi bā' iş-i ḣırmānı ehl-i ^ç irfānuñ
Sipihre rif' at içün minnet eylemek güc imiş

²³⁴ Karacan, a.g.e., 164. gazel.

- 5 Cevān-ı ʔabʕ uma Şābit suhen begendüremem
Efendi genc bege hıdmet eylemek güc imiş

-298-

Şābit²³⁵

Mefʕ ülü mefāʕ ilü mefāʕ ilü feʕ ülün

- 1 Geh bāde içür zāhide sākī geh ʕ arağ baş
Mestem ʔuramam dirse ʕ aşası ile ʔayağ baş
- 2 Başmağ şadidinde bu gice muhtesib ammā
Ey dühter-i rez meclise başdurma ayak baş
- 3 Bir tāze kabağ başdı ile meclis-i meyde
Ey muğ-beçe-i mest harifāne kabağ baş
- 4 Mey-hānede bir başına sulṫāndur abdāl
Ey pīr-i muğān bir iki şāhāne çanağ aş
- 5 Şābit gibi pīrāne düşüp vādī-i nazma
Pāy-ı ʔalebi hāme ʕ aşāsın kağarağ baş

²³⁵ Karacan, a.g.e., 169. gazel.

41a

-299-

Şābit²³⁶

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Çekdügin söylerdi birbir Leylî-i şahrâ reve
Depseydi Kays-1 nâ-kāmuñ eger aǵzın deve
- 2 Naqş-1 gül bir âteşi hārâ hayāl eyler gören
Sinede peyvestedür dāğ-1 kühen dāğ-1 neve
- 3 Dîdeler rûşen gönül baht-1 diyār²³⁷ üftâdemüz
Düşdi bir Hürşîd-i tal' at mäh-1 Zöhre perteve
- 4 Ğamze-i mesti metā' -1 şabri tārâc eyleyüp
Hâne-i dil döndi Tatar 'askeri urmuş eve
- 5 Vay ol âvâre-i 'aşka ki sulţānum gibi
Bî-ħaķîķat bî-vefâ hercâyî bir dil-ber seve

²³⁶ Karacan, a.g.e., XLVIII numaralı müzeyyel gazel.

²³⁷ "diyâr" kelimesi Sâbit Dîvânı'nda "vebâl" şeklindedir.

- 6 Şābitā bu hāme-i āteş-niṣār-ı ābdār
Dağlar yaḡsa n'ola cān-ı Emīr-i Dehleve

-300-

Şābit²³⁸

Mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

- 1 Ṭurrañ esir idüp dil-i zārı kemend ile
Dīvān-ı hüsne gönderecek ḡayd ü bend ile
- 2 Ol şehsüvār şiftesin nāza başdırur
Yanın ḡıçın ḡirām iderekden semend ile
- 3 Ey naḡl-i tāze himmete endāze olmaz
Luṭf eyle ölçelüm seni serv-i bülend ile
- 4 Sāḡī-i şūḡ teşne-i şahbā-yı la' lini
Şerbetler 'āḡıbet olur ol nūş-ḡand ile
- 5 Başdı bu gice şaḡne-i endīşe Şābitā
Bikr-i ḡayālī şāhid-i ṭab' -ı levend ile

²³⁸ Karacan, a.g.e., 290. gazel.

41b

-301-

Şābit²³⁹

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

1 Toldur diyü mīnāyī ' acül olma ziyāde

Ey sākī boyacı küpi midür ħum-ı bāde

2 Yayın çekemez ol şeh-i nev-devlet-i ħüsnuñ

Ebrū da meh-i nev gibi bir dünki kepāde

3 Yırtup dikerüz cübbe-i şad çāk-i vücūdı

' Aşkuñ ile ne işler ider ħāriḳ-i ' āde

4 Māluñ gibi āb-ı ruḫuñı bāde virür hep

Meyl itme şaḫın mey gibi bir ehl-i fesāda

5 Şābit yoğ ise şan' at-ı şi' riyye kayırmaz

Bir sāde güzel oldu bu nev-güfte-i sād

²³⁹ Karacan, a.g.e., 287.gazel.

-302-

Şābit²⁴⁰

Mef' ulü fā' ilätü mefā' ilü fā' ilün

- 1 Zann itme gülde jāl-i terdür varağ öreğ
Çatladı goncayı göbeginden çıkar ' arağ
- 2 Kabına sıgmıyor mey-i nābuñda cūsi var
Faşl-ı bahāra qalmaz atar bir yaña qapağ
- 3 Bir tu dimekle la' l-i melāḫat-nisār-ı yār
Hep tuzlı balğam oldu raqībūñ yüzine bağ
- 4 Heyhāt mülk-i dil qala ey mirzā maşuñ
Ebrūlaruñ orağ ola ğamzeñ yamān şadağ
- 5 Şābit hezāra gül yine meydān ider gibi
Her kıt' a gülbini degenek dökdi bir kucağ

²⁴⁰ Karacan, a.g.e., 204.gazel.

42a

-303-

Şābit²⁴¹

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 O semen-pīrehene uymış o fetvā-yı qabā
Şāh-ı hūbān-ı cihāndur ve 'aleyhi'l-fetvā
- 2 Tende igne başacaq yir qomadı zaḥm urdı
Sūzen-i gānze bulup 'āşık-ı zārı tenhā
- 3 Gösterüp zaḥmını yāra bu gice qal diyerek
Aqlamış sızlamış āşüfte şarılımış ammā
- 4 Duymasun la' lūñ ile mest idügin öykelenür
Meyi qabdan qaba qor sāķī-i bezm-i şahbā
- 5 Şābitā hāme-i nazmuñla biraz dilleşdüüm
Aña maḥşüş gibi tāze zebān-ı ma' nā

²⁴¹ Karacan, a.g.e., 14. gazel.

-304-

Şābit²⁴²

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn

- 1 Mīnā-sarāy-ı bāşırasından nihān ider
Virmez hayālūñ iki gözüm dīde kıan ider
- 2 Biñ naqd-i cāna būs-ı lebūñ rāyegān gelür
Bu māyeli mu' āmeleden kim ziyān ider
- 3 Göñlüm ki fikr-i kākül-i dil-berle zār olur
Bir kıumrıdur ki serv başında fiğān ider
- 4 Pīrāye-bahş-i ħüsn olıcağ dest-i nāz ile
Bedr ü hilāli āyine vü sürmedān ider
- 5 Cānı za' īfe çıkımağ için Sābīt-i nizār
Pehlūsı üstüh'anların nerdübān ider

²⁴² Karacan, a.g.e.,73.gazel.

42b

-305-

Şābit²⁴³

Mef' ūlū mefā' ilū mefā' ilū fe' ūlūn

1 Maḥcūbdur ol ğonca-ı şād-āb açılmaz

Tā öpmiyecek ağzını şab açılmaz

2 Ağyār kafasında iken vaşla maḥal yok

Ardında firengī olıcağ bāb açılmaz

3 Şerḥ-i dil için her ḳapudan gice söz açduğ

Varmazsa der-i yāre o bī-şāz²⁴⁴ açılmaz

4 Mādām ki bir cān ile al ğonca ḳapanmaz

Şoḥbetde gül-i ḥ'ahiş-i aḥbāb açılmaz

5 Şābit uyumışmış ṭotalum yār nedür sūd

Ġafletde ḳalur dīde-i pūr-ḥ'āb açılmaz

²⁴³ Karacan, a.g.e.,172. gazel.²⁴⁴ "bī-şāz" kelimesi Sābit Dīvānı'nda "bī-tāb" şeklindedir.

-306-

Şābit²⁴⁵

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Açıp sāķī raķibe sā' id-i billūr göstermiş
O fir' avna yed-i beyzā gibi bir nūr göstermiş
- 2 Şu naķd-i nā-mülāyim ķalbdür geçmez dimiş 'āşık
Göñül dildāra bir kaç dāğ-ı pür-nāsūr göstermiş
- 3 Göñül sen de o şūha penbe-i dāğ-ı cünün göster
Saña rağmen gül-i destarı pek şūr göstermiş
- 4 Siyeh sincāb-ı şebde ķāķum-ı şubh-ı sefidāsā
O māhı açmış ol şırtındaki semmūr göstermiş
- 5 Muşavvir ol büt-i çini güzel taşvır idüp Şābit
Elinde göñlümi bir kāse-i fağfūr göstermiş

²⁴⁵ Karacan, a.g.e., 157. gazel.

43a

-306-

Şābit²⁴⁶

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Setr için zāhid-i ālüfte-niş bādesini
Perde eyler der-i mey-ḥāneye seccādesini
- 2 Cāme-ḥābına ecel terleri dökdi 'āşık
Şoyup ol şūhı çıkardınca gice sādesini
- 3 Zülfi çengāl şalup çāh-ı zenaḥdanda arar
'Āşık-ı şīfte ḥālūñ dil-i üftādesini
- 4 'Āşıkā baḫmaduđı farṭ-ı maḥabbetdendür
Şaḫınur kendi gözinden daḫı üftādesini²⁴⁷
- 5 Kākülūñ açma düşürme o güzel başun için
Şābitūñ ḫayd-ı gama ḥāṭır-ı āzādesini

²⁴⁶ Karacan, a.g.e., 327. gazel.

²⁴⁷ "daḫı üftādesini" ifadesi Sābit Divānı'nda "daḫı dildānesi" şeklindedir.

-307-

Şābit²⁴⁸

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 O sehī kıaddi düşürdüm gice ğāyet maḥfi
Üstüne düşdüm idüp ḥ'āhiş-i vuşlat maḥfi
- 2 Güft ü guyı nigehe vākıf olınca aġyār
Geçdi ğamzeyle arada nice ḥālet maḥfi
- 3 Zaḥm-ı şemşir ile tenhāda raķibi öldür
Eskiden đarb-ı meşeldür ki 'ibādet maḥfi
- 4 Yāri ḥalvet bulıcaķ derd-i dilün 'arz eyle
'Āşıkā mes'ele ma' lūm kıabaḥāt maḥfi
- 5 Nuķl idüp meclis-i 'irfāna bu şirīn ğazeli
Eyle Şābit yine yārāna ziyāfet maḥfi

²⁴⁸ Karacan, a.g.e., 322. gazel.

-308-

Bākī²⁴⁹

Mef' ūlū fā' ilātū mefa' ilū fā' ilün

1 Devr-i gül irdi gönca-şifat olma teng-dil
 'Azm eyle ʔarf-ı gülşene gül gibi gül açıl

2 İtdi nisār 'āleme kef-i nesīm sīm
 Gülşende şāh-ı gül gibi sen de dökil şaçıl

3 Deryā-yı ahdar oldı çemen mevc urup yatur
 Rüy-ı zemīni faşl-ı bahār itdi yem yeşil

4 Baḥs eyleme 'izār-ı 'araḫ-rīz-i yār ile
 Yüzüñ şuyıyla ey gül-i ter yūri var açıl

5 Şahn-ı çemende nefḫa-i bād-ı bahār ile
 Bākī gül-āb u ğāliye misk oldı āb u gil

²⁴⁹ Küçük, a.g.e, 287.gazel, s. 202.

43b

-309-

Fuzûlî²⁵⁰

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Sâkıyâ cām dut ol ' aşıkā kim kayguludur
Kaygu çekmek ne için Cām ile ' ālem doludur
- 2 Telh güftārsız olmaz leb-i yār ey ' aşık
Çoğ²⁵¹ heves eyleme ol şerbete kim ağuludur
- 3 Koyalum başı hum-ı bāde ayağına gelün
Dutmamağ olmaz anuñ hürmetini bir uludur
- 4 Bunca²⁵² kim küh-şıfat başıma taşlar urulur
Dide-i bahtım uyanmaz ne ' aceb uykuludur
- 5 Dil-i pür-hūnuma yağdurma belā peykānın
Hazer et şīşeye nā-geh zarar eyler doludur

²⁵⁰ Mehmet Kanar, **Fuzûlî Dîvânı**, Ayrıntı Yayınları, İstanbul 2015, 98. gazel, s. 116.

²⁵¹ "çoğ" kelimesi Fuzûlî Dîvânı'nda "çoğ" şeklindedir.

²⁵² "bunca" kelimesi Fuzûlî Dîvânı'nda "munca" şeklindedir.

6 Gönlümüñ zaħmına peykānuñı itdüm merhem
Genc-i ğamdur n'ola ger böyle demür ğapulıdur

7 Nergisüñ fikri Fuzūlî göz ü gönünde²⁵³ gezer
Dutar āhū vaṭan ol yirde ki otlu şuludur

-310-

Fuzūlî²⁵⁴

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Güşe-yi ebrūlaruñda çeşm-i cādūlar mıdur
Yoğsa²⁵⁵ girmiş yaya tır endāz hindūlar mıdur
- 2 'İkd-ı şebnemdür gül-i ter üzre yāḥud her ṭaraf
Ķatre ḳatre terden ol ruḥsār üzre şular mıdur
- 3 İki ejderdür ki bir genc üzre baş ḳoymış yatur
Yā müselsel 'ārızuñ devrinde ğisūlar mıdur
- 4 Eşk-i çeşmümdür ser-i zülfüñ ḥayāliyle müdām
Yā düzülmüş rişte-yi müşkin lü' lü'lar mıdur

²⁵³ "gönlünde" kelimesi Fuzūlî Dîvânı'nda "gönlümde" şeklindedir.

²⁵⁴ Kanar, a.g.e., 86. gazel, s. 102.

²⁵⁵ "yoğsa" kelimesi Fuzūlî Dîvânı'nda "yoğsa" şeklindedir.

- 5 Sen misen ancak Fuzûlî böyle hûblar mâyili
Yoksa²⁵⁶   aşk ehli kamu sen belâcûlar mıdur

44a

-311-

Fuzûlî²⁵⁷

Mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ulün

- 1 Āh eyledigüm serv-i hırāmānuñ içündür
Kān ağladigüm gonce-i handānuñ içündür
- 2 Ser-geşteligüm kākül-i müşgīniñ ucundan
Āşufteligüm zülf-i perīşānuñ içündür
- 3 Bīmār tenüm nergis-i mestüñ eleminden
Hūnin cigerüm lā' l-i dürefşānuñ içündür
- 4 Yağdum tenümi vaşl günü şem' tek ammā
Sa' yüm nazar-ı nergis-i fettānuñ içündür

²⁵⁶ "yoksa" kelimesi Fuzûlî Dîvânı'nda "yoħsa" şeklindedir.

²⁵⁷ Kanar, a.g.e., 84. gazel, s. 100.

5 Çurtarmaĝa yaĝmā-yi ĝamuñdan dil ü cānı
 Bil kim bu tedārük ŧeb-i hicrānuñ içündür

6 Cān vir ĝönül ol ĝamzeye kim bunca zemānlar
 Cān ile seni besledigüm anıñ içündür

7 Vā^ç iz bize dün dūzaĝı vaŧ itdi Fuzūlî
 Ol vaŧ senüñ Külbe-i Aĝzānuñ içündür

-312-

Fuzūlî²⁵⁸

Fā^ç ilātün fā^ç ilātün fā^ç ilātün fā^ç ilün

1 Çansı ĝülŧen ĝül-bünü serv-i ĝurāmānuñca var
 Çansı ĝül-bün üzre ĝonca la^ç l-i ĝandānuñca var

2 Çanĝı²⁵⁹ ĝülzār içre bir ĝül açılır ĝüsnüñ kimi
 Çansı ĝül bergi leb-i la^ç l-i dūr-efŧānuñca var

3 Çanĝı²⁶⁰ bāĝuñ var bir naĝlı ĝadüñ tek bār-vir
 Çanĝı²⁶¹ naĝlüñ ĝāŧılı ŧib-i zenaĝdānuñca var

²⁵⁸ Kanar, a.g.e., 85. gazel, s. 102.

²⁵⁹ "çanĝı" kelimesi Fuzūlî Dîvânı'nda "çānsı ŧeklindedir.

²⁶⁰ "çanĝı" kelimesi Fuzūlî Dîvânı'nda "çansı ŧeklindedir.

- 4 Çağı²⁶² ħūnīn sen kimi cellāda olmuştur esīr
 Çağı²⁶³ cellāduñ kılıcı nevk-i müjgānuñca var
- 5 Çağı²⁶⁴ yirde tapılır nisbet saña bir genc-i ħüsn
 Çağı²⁶⁵ gencüñ ejderi zülf-i perīşānuñca var
- 6 Çağı²⁶⁶ bezm olmuş münevver bir kadüñ tek şem^c den
 Çağı²⁶⁷ şem^c üñ şu^c lesi ruĥsār-i tābānuñca var
- 7 Çağı²⁶⁸ gülşen bülbülün dirler Fuzûlī sen kimi
 Çağı²⁶⁹ bülbülün²⁷⁰ nālesi āh ü efgānuñca var

²⁶¹ "çağı" kelimesi Fuzûlî Dîvânı'nda "çansı" şeklindedir.

²⁶² "çağı" kelimesi Fuzûlî Dîvânı'nda "çansı" şeklindedir.

²⁶³ "çağı" kelimesi Fuzûlî Dîvânı'nda "çansı" şeklindedir.

²⁶⁴ "çağı" kelimesi Fuzûlî Dîvânı'nda "çansı" şeklindedir.

²⁶⁵ "çağı" kelimesi Fuzûlî Dîvânı'nda "çansı" şeklindedir.

²⁶⁶ "çağı" kelimesi Fuzûlî Dîvânı'nda "çansı" şeklindedir.

²⁶⁷ "çağı" kelimesi Fuzûlî Dîvânı'nda "çansı" şeklindedir.

²⁶⁸ "çağı" kelimesi Fuzûlî Dîvânı'nda "çansı" şeklindedir.

²⁶⁹ "çağı" kelimesi Fuzûlî Dîvânı'nda "çansı" şeklindedir.

²⁷⁰ "bülbül" kelimesi Fuzûlî Dîvânı'nda "bülbülün" şeklindedir.

44b

-313-

Fuzûlî²⁷¹

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1 Müjem ser-çeşmeler menzil kılan²⁷² âşüfte Mecnündür

Anuñ'çün beste-yi zencîr-i seyl-i eşk-i gül-gündür

2 Sevâd-ı noқта-i gird-âba benzer merdüm-i çeşmüm

Ki dâ'im ğarğa-i gird-âb-ı eşk-i çeşm-i pür-hündür

3 Hamîde kıametüm kim dâğ-i dilden kıana ğarğ olmış

İçinde noqtası güyâ ki Kıan altındaki nündür

4 İştî derd-i dilim efsâne-i Mecnûna meyl itme

Kim ol efsâneden hem añlanan muılağ bu mazmündür

5 Ferağ-bahş-i ğam-ı²⁷³ ma' şük olur şerh-i ğam-ı ' âşık

Sürüd-ı bezm-i Şîrîn nâle-i Ferhâd-ı mağzündür

²⁷¹ Kanar, a.g.e., 87. gazel, s. 104.²⁷² "kılan" kelimesi Fuzûlî Dîvânı'nda "dutan" şeklindedir.²⁷³ "ğam-ı" terkihi Fuzûlî Dîvânı'nda "dil" şeklindedir.

6 Kemend-i çān-i zūlfūñ vehmi gitmez zār göñlümden
Baña ol rişteyi ejder kılan bilmen ne efsündür

7 Fuzūlī virmedi ta' n oqları göz yaşına teskīn
Öñün bend itmek olmaz hār ü hāşāk ile Ceyhundur

-314-

Fuzūlī²⁷⁴

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1 Ğubār-ı secde-i rāhuñ haṭ-ı levh-i cebīnümdür
Sücūd-ı dergāhūñ ser-māye-i dünyā vü dīnimdür

2 Eger 'āzm-i reh itsem şevḳ-ı vaşluñ hādī-yi rāhum
Ve ger ārām hem ṭutsam ḥayālūñ hem-nişīnimdür

3 Hevā-yı ravza-yı kūyuñ bahār-ı gülşen-i cānum
Nihāl-i kāmētūñ servüm 'izāruñ yāsemīnümdür

4 Yaḳīnimdür ki maḳşūdum olur hāşıl saña yetsem
Bi-ḥamdi 'llāh baña senden yaña reh-ber yaḳīnümdür

²⁷⁴ Kanar, a.g.e., 88. gazel, s. 104.

- 5 Talebkār-i vişālem müjde-i vaşluñ dirġ itme
Kim ol müjde ferāḥ-baḥş-i dil-i endūhgīnūmdür
- 6 Çıkdı zevċ-i vaşluñ ḥāṭırumdan ravza pervāsun²⁷⁵
- 7 Baña²⁷⁶ yüz gösterür her lāḥza yüz biñ şāhid-i devlet
Çü mir'āt-i ruḥuñ manzūr-i çeşm-i pāk-bīnūmdür
- 8 Serīr-i salṭanat zevċinden efzūndur baña ol söz
Ki luṭf ileñ demişsen bir ğulām-ı kem-terīnūmdür
- 9 Berī oldum Fuzūlī ğayrdan ol dil-rübā ancaċ
Enīsüm münīsüm yārüm nigārum nāzenīnūmdür

45a

-315-

Fuzūlī²⁷⁷

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Çerḥ her ay başına şalmış қаşuñdan bir ḥayāl
Bu cihettendür her ay başuñda olmaċ bir hilāl

²⁷⁵ Fuzūlī Dīvānı'nda bu mısra yer almamaktadır.

²⁷⁶ "bana" kelimesi Fuzūlī Dīvānı'nda "mana" şeklindedir.

²⁷⁷ Kanar, a.g.e., 173. gazel, s. 192.

- 2 Māh-ı nev olmış aşuñ sevdāsınuñ ser-geştesi
Şehrden şehre gezer āvāreler tek māh ü sāl
- 3 İttigiy'çün ĥüsnüñe arřu kemāl izhārı gün
Bir gün olmaz kim aña gerdün yetürmez bir zevāl
- 4 Şubĥ ıldıuñ cilve gün çekdi özüñ bir gūşeye
Şām  arz itdüñ ruĥuñ řem i eritdi infi āl
- 5 ılma gözden çihre vü ĥālüñ nihān kim ölümsüz²⁷⁸
Dūd-i āhum āfitābı çihre-i gerdüna ĥāl
- 6 Olmayub maĥbūl-i ĥāk-i der-gehüñ māh-ı tamām
Zā f-i tāli²⁷⁹ virdi gün günden aña taĥyīr-i ĥāl
- 7 Ey Fuzūlī māhnīsbet maĥv ıl varuñ temām
Ger dilerseñ bulmaĥ ol ĥur-řīd ile bir ittiřāl

²⁷⁸ "ölümsüz" kelimesi Fuzūlī Dīvānı'nda "salmaya" řeklindedir.

²⁷⁹ "tāli" kelimesi Fuzūlī Dīvānı'nda "tābı" řeklindedir

-316-

Fuzûlî²⁸⁰

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

- 1 Ne hoşdur 'arızuñ devrinde zülf-i 'anber-efşānuñ
Bu devrānda ne hoş cem' iyyeti var ol perişānuñ
- 2 Ruħuñ devrinde bir divānedür sevdālı zülfüñ kim
Perişānlıktan olmuş ben kimi meşhūru devrānuñ
- 3 Hevādan kākülüñdür deprenen yā rişte-i cāndur
Ki her dem çizginip başma ister ola qurbānuñ
- 4 Müselsel zülf-i müşgīniñden artırmış ruħuñ revnaq
Zihī sünbül ki olmuş zīveri gül-berg-i ħandānuñ
- 5 Qararıbdur tütün tek rūzigārum ol zamāndan kim
Tenüm ħāşākine odlar urubdur berg-i hicrānuñ
- 6 İşimdür sāye tek yirden yire yüz urmaq ol günden
Ki başumdan gidipdür sāye-i serv-i ħırāmānuñ

²⁸⁰ Kanar, a.g.e., 171. gazel, s. 190.

- 7 Fuzūlîni ayakdan şaldı bār-ı miḥnet-i ʿışkuñ
Niçün dutmazsen ey kāfir elini bir müselmānuñ

45b

-317-

Fuzūlî²⁸¹

Feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilün

- 1 Ramazān oldı çekip şāhid-i mey perdeye rū
Mey için çeng dutup taʿ ziye açdı gīsū
- 2 Bildi muṭrib ki nedür hāl götürdi qopuzın
Bezmden çekdi ayağum sürāhī vü sebū
- 3 Bezm kânūnu bozuldı ne için çeng ile def
Yıgılu itmeyeler ḥākim eşigünde gülū
- 4 Ramazān ayı gerek açıla cennet qapısu
Ne revā kim ola mey-ḥāne qapısı bağılu
- 5 Feth-i mey-ḥāne için oquyalum Fātiḥalar
Ola kim yüzümüze açıla bir bağılu qapu

²⁸¹ Kanar, a.g.e., 241. gazel, s. 268.

6 Āfitāb-ı kadeh itmez ramazān ayı tūlū'
Ne belādur bize yārab ne k̄ara gūndür bu

7 İntizār-ı mey-i gül-reng ile bayram ayına
Bağa bağa inecedür gözümüze k̄ara şū

8 Ramazān oldu budur vehmi Fuzūlinūñ kim
Nice gün içmeye mey zūhd ile nā-geh duta hū

-318-

Fuzūli²⁸²

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

1 Maḥşer günü görem derim ol serv-ķameti
Ger anda hem görünmese gel gör kıyāmeti

2 Terk-i mey ettūñ ey gönül eyyām-i gül gelir
Elbette bu işūñ çekilür bir nedāmeti

3 Mecnūn ki pād-şāh-ı sipāh-i vuḫūş idi
Ben tek musaḥḫar itmedi mülk-i melāmeti

²⁸² Kanar, a.g.e., 296. gazel, s. 328.

4 Şahrâ-neverd iken baña taşvîr-i Kûh-ken
Öğretti şehr-i ʿaşkda resm-i iķâmeti

5 Seng-i melâmet ile çekûñ çevreme hîşâr
Eşküm fenâya virmesün ehl-i selâmeti

6 Zâhid çok itme taʿ ne mey üftâdesine kim
Çokları²⁸³ yıktı pîr-i muğānuñ kerâmeti

7 Ğam zulmetinde bulmağa derd ü belâ beni
Hoşdur Fuzûlî âteş-i ʿaşkum ʿalâmeti

46a

-319-

Fuzûlî²⁸⁴

Mefâʿ ilün mefâʿ ilün mefâʿ ilün mefâʿ ilün

1 Bırakdı hâke hüsnuñ âf-tâb-i ʿâlem-ârâyı
Götürdi yer yüzünden muʿciz-i laʿ lüñ Mesîhâyı

²⁸³ "çoklar" kelimesi Fuzûlî Dîvânı'nda "çoğları" şeklindedir.

²⁸⁴ Kanar, a.g.e., 267. gazel, s. 296.

- 2 İki gözden revân itmiş sirişküm kâmetüñ şevki
 ‘Aşâ-yı mu‘ cizi gör kim iki bölmiş bu deryâyı
- 3 Bükülmüş kaddümü kırtaragör kullâb-i zülfünden
 Hâfâdur çekmesün çok bağı çökmüş bir şınuk yayı
- 4 Ruhuñ üzre ham-i ebrûnu görmek isterüm ammâ
 İyen düşvâr olur gün var iken görmek yeni ayı
- 5 Şarâb-i nâba lûtf it muhtesib çark kahr eyle bakma²⁸⁵
 Mükedder kıılma ‘aks-i tîreden câm-ı muşaffâyı
- 6 Yedi gündür ol ayı görmezem âhım şerâriyle
 N'ola kılsam Benâtü'n-na‘ ş ile yeksân Süreyyâ‘ yı
- 7 Fuzûlî eşk seyliyle perişân olma şabr eyle
 Aña hem var ola âhîr dutup durmaz dünyâyı

²⁸⁵ " Şarâb-i nâba lûtf it muhtesib çark kahr eyle bakma " mısrası Fuzûlî Dîvânı'nda " Şarâb-i nâba lûtf it muhtesib kahr ile çoh bakma" şeklindedir.

-320-

Fuzûlî²⁸⁶

Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 İşıgûñ taşını kıan ile yudu çeşm-i terüm
Bes ki pâkem taşı lâ' l eyledi feyz-i nazarum
- 2 Cigerüm dâğına merhem bulamadum senden
Nice âh eylemeyem âh yanubdur cigerüm
- 3 Didi ol yâr seher vaqti gelem lik ne sūd
Vaqt ma' lüm degül şâm ile birdür seherüm
- 4 Ey hoş ol vaqt ki bî-ğod gidem ol kûya vü şubh
N'eyledüm anda deyü ğayrıdan alam ğaberüm
- 5 Düşmezem göñlüne yâ' ni oluban öyle zâ' if
Derd-i aşkuñla ki gözgüde görünmez eşerüm

²⁸⁶ Kanar, a.g.e., 194. gazel, s. 216.

6 Nice biñ 'āşıka ancak bir oğ atduñ demedüñ
Ki düşer birbirine bir nice üftâdelerim

7 Ey Fuzûlî dura benden ala ta'lim-i vefâ
Nâ-geh er merkad-i Mecnûna düşerse güzerüm

46b

-321-

Fuzûlî²⁸⁷

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

1 Nihâl-i derddür Mecnûn yer itmiş sâyesin âhû
Başunda kuş yuvası berk ayagunda selâsil şu

2 Baña zâl-i felek çekdürdi ol mûy-miyân cevrin
Görüñ bir târ-i mûyu nice ejder itmiş ol cādū

3 Olur meyl-i dil efzûn âsitânuñ taşına her dem
Egerçi resmdür yaştıktan ikrâh eylemek şayru

²⁸⁷ Kanar, a.g.e., 242. gazel, s. 270.

- 4 Teraḥḥum kı́l bükülmüş kı́dđime vehm eyle āhımdan
Şaķın çıķmaya nā-geh yaydan ol oķ ey kemān-ebrü
- 5 Nedür dedüm ruḥ-ı şāfuñda ‘ aks-i merdüm-i çeşmüm
Didi gelmiş gemiyle Rūma deryā kı́ať edip Hindü
- 6 Kı́aşuñ yayı firāķından ḥādengüñ kimi inceldüm
Nice bir çekdirür aşkuñ baña zılmüñ ne gücdür bu
- 7 Fuzülı ayrı düşdüķ yārdan şabr itmege yer yok
Düşüp şahrāya efgān idelim sen ayru ben ayru
- 322-

Fuzülı²⁸⁸

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

- 1 Gör sirişküñ şeb-i hicrān deme kim kı́andur bu
Zerre zerre serer-i āteş-i hicrāndur bu
- 2 Şanmañuz kı́anlı döğün sine delüb baş çekmiş
Şü‘ le-i āteş-i āh-ı dil-i süzāndur bu

²⁸⁸ Kanar, a.g.e., 239. gazel, s. 266.

3 Kesme ümmîd gönül başuña çizginmekden

Ola nâ-geh düşe fırsat ele devrândur bu

4 Dem-be-dem cânımı ey derd ü belâ incitmen

Lûtf edin bir iki dem kim size mihmândur bu

5 Ne yağarsın oquñ ey âteş-i dil vaşl günü

Bize hicrân gicesi şem^c -i şemistândur bu

6 Gönül ister ala bir bû ser-i zülfünden lîk

Virmeden cân diler almağ şanur âsândur bu

7 Dün demişsen ki Fuzûlî baña kurbân olsun

Saña kurbân olayum yine ne ihsândur bu

47a

-323-

Hüdâyî

Fâ^c ilâtün fâ^c ilâtün fâ^c ilâtün fâ^c ilün

1 ^c Āşık olmuş dil-berüm bir yâr-ı bî-hemtâyiken

Bülbül olmuş bâğ-ı ^c aşka gonce-i zîbâyiken

2 Bir saç miskīnūñ almış başına sevdāsını
Halk-ı ʿālem zülfüne āşüfte vü şeydāyiken

3 Bende-i ednāsı olmuş bir güzeller şāhınıñ
Pāye-i kıadd-i cemāli ʿarşadan aʿlāyiken

4 Dolanur her gece varup ol şehūñ menzillerūñ
Şubḥ-ı ḥüsne ruḥları mihr-i cihān-ārāyiken

5 Ey Hüdāyī Ḥamdu-lillāh böyle gördük ol mehi
Dem-be-dem ʿāşıklar yine kār-ı istignāyiken

-324-

Hüdāyī

Mefʿ ulü fāʿ ilātü mefāʿ ilü fāʿ ilün

1 Ol meh gelürse ḥāneme mihr-i seḥer gibi
Çesmümde cāy idem aña nūr-i başar gibi

2 Eşkāl-i cevri ol şanemūñ gūne gūnedür
Deyr-i cihānda şüret-i nevʿ - i beşer gibi

3 Zencir-i zülfün ile kesâkesdedür gönül
Şol ejdehâya pence uran şir-i ner gibi

4 Virmiş leţâfet ol lebe haţ-ı i' rāk-feşāna
Şāfi şarāb-ı dürde konan misk-i ter gibi

5 Güş eyle dürr-i nazmını şāhum Hüdāyinün
Ref' eyle hākden añı genc-i güher gibi

47b

-325-

Şābit²⁸⁹

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Keşret-i gamzesi fikriyle bizüm vırāne
Oldı bir nişteri çok taraflı berber-ḫāne

2 Her hilāline diş urmağ şadedinde şāne
Eylemiş hey'et-i mecmū' asını dendāne

3 Nigeḫi usturasın itdi niçe ḫana şerik
Ortağı kāfir ile kıydı müselmānāne

²⁸⁹ Karacan, a.g.e., 312. gazel.

- 4 Perçemünde dil-i giryānuma ta^ç rīz eyler
Saṭl-ı nemnākini zencīre ıkup²⁹⁰ cānāne
- 5 Daḥı ağızında iken kerpedeni lāyık mı
Vā^ç izüñ burnına mıkrāş gire ḥaşmāne
- 6 Her gören şiftenüñ dīdeleri kalmışdur
Çekilen ağ degül pīşgeh-i dükāne
- 7 Dil-i sengini ile geldi fesāni hem-seng
Göz terāzūsına aldum ikisin rindāne
- 8 Kayışı ḥarcı daḥı ^çāşıkı şırtındandur
Derisin yüzse bütün yok diyemez ḥübāna
- 9 Peştemāl ide diyü sīnesi cildin ^çāşık
Gömgök itmiş döğerek yumruğ ile dīvāne
- 10 ^çAksini gösterür āyinede ol müflise kim
Nuğresüz ^çazm-i kenār eyliye küstāḥāne

²⁹⁰ "ıkup" kelimesi Sābit Dīvānı'nda "tağup" şeklindedir.

11 Şeyh Efendiye bu gün mirvaḥa-cünbān olarak

Şokdı kıuyruk şalup ol riş-i dırāza şāne

12 Hūn-ı erbāb-ı dile şīşe gibi teşne imiş

Çekelüm Şābit ile şāhid ile erkāna

13 Beñzedürsem n'ola gözden geçirüp müjgānın

Ucı çıkmış ikişer kat şaf-ı nişter-dānā

48a

-326-

Şābit²⁹¹

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn

1 Pāyüñle girme āteşe ey mürtekib yūri

Yüklenme bār-ı hezīrim zeri eliñ kuru

2 Bir torba sengi şırtına almış nücūmdan

İnsāna taş atar şu sipihrüñ de kıanburı

²⁹¹ Karacan, a.g.e., 346. gazel.

- 3 Fikr-i te'ehhüli o ki evlāda ignedüp
Başdurma eyler ādemi şoñra arı urı
- 4 Gerden uzatma ıdde şıbyān semtine
Virme boğazı ele mişāl-i alā-būrı
- 5 Uşşā oçları yine urbāna geldiler
Şehrūñ soalarında gezerler süri süri
- 6 Sünbül benefşedür yakışan bāğ-ı hüsñüne
aftānuñ āsümāñisi ferrācenüm morı
- 7 Cānum şııldı nergise gülşende Şābitā
Dikmiş aşāyı cerre ıup abenūñ köri

-327-

Şābit²⁹²

Fe ilātün fe ilātün fe ilātün fe ilün

- 1 Vezn idüp sīb-i behişt ü zean-ı dil-cūyı
Göz terāzūsına aldum yine şeftālūyı

²⁹² Karacan, a.g.e., 329. gazel.

2 Āteş-i sîne-i ' aşıkla mülâyim olmaz
Serddür tîğ-i bî-gāhımuñ efendi şuyı

3 O güle göz dikenüñ dîdesini iħrāca
Sūzen-i ħār-ı cefā müjenüñ her mūy

4 Avlayup ħātır-ı ' uşşāķı raķibe ' unfen
Hep iti söyledi dirler o gözi āhūyı

5 Şābitā şaĥn-ı ġazelde nic'olur göstereyüm
Reviş-i tāze²⁹³ pervāzi maźmūn-gūyī

48b

-328-

Şābit²⁹⁴

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

1 Ber-vech-i iltizām alup bî-vefālġı
Çaldurdu mālīkānem iken āşinālġı

²⁹³ "taze" kelimesi Sābit Dîvânı'nda "nādire" şeklindedir.

²⁹⁴ Karacan, a.g.e., 355. gazel.

- 2 Aķ sāde ile kendüsi baħr-ı sefidür
 Ğançer miyān-ı baħrda mercān balıĝı
- 3 Çoķdur burun ucında melāmet dükündüsi
 Şāhib-i dimāĝ gibi²⁹⁵ şaķınsun ķayalıĝı
- 4 Ebnāsi ile ad-i uĝuvvet ider miydi
 Şeytānuñ olmasa zen-i dūnyā analıĝı
- 5 Ey nev-zuhūr vādī-i ‘indī-i ‘izz ü nāz
 Biz görmedük şu ķā‘idede dil-rübālıĝı
- 6 Gösterdi her mu‘āmelede dilsitānlıĝı
 Görsün o da muķābelede mübtelālıĝı
- 7 Sünböldür iki cānibi divān-ı Şābitüñ
 Bir taĝta dikme berg-i semendür aralıĝı

²⁹⁵ "sāhib-i dimāĝ gibi" ifadesi Sābit Dīvānı'nda "bīnī-nümā-yı kibr" şeklindedir.

-329-

Şābit²⁹⁶

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn

- 1 Aşlı o düzd-i ğamzesünüñ Çaldıranlıdur
Çeşm-i siyāhınıñ reviş-i İsfahānlıdur
- 2 Ol nev-zuhūr-ı devlet-i hüsnuñ nazarı yok
Ser-ḥān-ı cevri n'eyleyeyim imtinānlıdur
- 3 Ol köpek işve-bāzı görüp kıyruğın şalar
Duyduğ raķibisüñ münş-i ihtimānlıdur
- 4 Ser-i taķdīm tenāsüb-i 'āzā yerindedür
Yancıklı pānlı ol şah-ı nāz etli cānlıdur
- 5 Yek mest-i nāz-i 'işvedür 'ağū eyle Şābitā
Kılma kıuşūr-ı ğamzesine dili kıanlıdur

²⁹⁶ Bu gazel Dīvānda bulunmamaktadır.

49a

-330-

Kāmi²⁹⁷

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Zevāl-i āfitāb-ı hüsni-yäre hıa medār olmaz
 'Amelde säye-i nişfu' n-nehāra i' tibār olmaz
- 2 Cemālũñde zekandur maımaı-ı enzār 'uşşāka
 ıarın-i darb-ı tamga-yı melāhat kem-'ayār olmaz
- 3 Dil-i uşşāka cevri-ı çeşmüm mestũñ bi-hisāb eyler
 Siyeh mestāne gũyā pür-siteş rüz-ı şimār olmaz
- 4 Raııbā gel ııkar ol serv-ıad sevdāsını dilden
 Bu vaz' -ı nā-revādur kũy-ı kāfirde menār olmaz
- 5 Egerçi şuretā 'aks-i cemālũñ gösterür mir'āt
 Velı bir vech ile hüsni ü melāhat müste'ār olmaz

²⁹⁷ Yazıcı, a.g.e., 82.gazel, s. 213.

6 Suḡanda²⁹⁸ tāze ma' nā kārṽān-ı güft ü gūdan hep

Beyābān-ı tehīnūñ bācdārı vāyedār olmaz

7 Belā-yı ser degül mi Kāmiyā derd-i ḡumār-ı mey

Saña ḡūn-ı ciğerden özge cām-ı ḡoş-güvār olmaz

- 331-

‘Ārif²⁹⁹

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Muttaşıl³⁰⁰ āh-ı seḡer ü nāle-i şeb-gīr idelüm

Gice gündüz elem-i firḡati taḡrīr idelüm

2 Ruḡ-ı zerd üzre ḡılup ḡūn-ı sirişki rīzān

Ḥālimüz ḡāmeḡi müjgān ile taḡrīr idelüm

3 Ne lisān vaşfına ḡādir ne zebān-ı ḡāme

Renciş-i derd-i derūnı nice ta' bīr idelüm

4 Nūş-ı dārū-yı vişāl olmayıcaḡ çāre-nümā

Ḥaste-i miḡnet-i hicrāna ne tedbīr idelüm

²⁹⁸ "suḡanda" kelimesi Kāmī Dīvānı'nda "alındı" şeklindedir.

²⁹⁹ Şahin, a.g.e., 27. gazel, s. 152.

³⁰⁰ "muttaşıl" kelimesi ‘Arif Dīvānı'nda "her dem" şeklindedir.

5 Şadr-ı zīşān-ı şenākār idigün bildürelüm
 ʿĀrifüñ āyet-i ihlāşını tefsīr idelüm

6 Aña şākird-i haķīr olmaġā nā-lāyık iken
 İbn-i ʿıbbādı o zāta nice munţazır idelüm

49b

-332-

Tālib³⁰¹

Feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilātün feʿ ilün

1 Niçe bir hātırı zahmet-keş-i tedbīr idelüm
 Baʿ d-ezīn maţlabı vā-beste-i taķdīr idelüm

2 Alalım şüretini naķşını mehpāreleriñ
 Hārem-i sīneyi³⁰² mecmūʿ a-i taşvīr idelüm

3 Niçe bir tīre gibi renc-i humārı çekerüz
 Kaşr-ı cānı bir iki cām ile tenvīr idelüm

³⁰¹ Erdem, a.g.e., 78. gazel, s. 252

³⁰² "hārem-i sīneyi" kelimesi Tālib Dīvānı'nda "levh-i endīşeyi" şeklindedir

4 Bir zamān da olalım zevk-i riyāzet-me' nūs

Niçe bir havşala-i arzūy1 sīr idelüm

5 Dergeh-i meykede irşād yeridür varalım

Ṭālibā şıdķ ile gūş-ı nefes pīr idelüm

-333-

Şābit³⁰³

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Mey-furūşa yine bir tezkere taḥrīr idelüm

Vech-i taḥrīr ile bir 'ālem-i şeb-gīr idelüm

2 Yufkādur kāğız-ı dil eşk ile āḥārlayup

Mühre-i dāğ ile şeffāf ü kalem-gīr idelüm

3 Yāri āgyār-ı fusūn-sāza getürüp bezme

O perī-ṭal' atı şeytān ile teşhīr idelüm

4 Mebḥas-ı ruḥ-ı leb-i yāri açup meclise

Şüret-i mes'eleyi gül gibi taşvīr idelüm

³⁰³ Karacan,a.g.e., 245. gazel.

5 Yokladum nabz-ı tabîbi marâz-ı hicrâna
Zer virüp şerbet-i dînâr ile tedbîr idelüm

6 Sâbitâ ‘ Ārif Efendiye idüp peyrevlik
‘ Aşk-ı âheste-rev-i hâmayi teşmîr idelüm

-334-

Bâkı³⁰⁴

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

1 Zülfüñi görsem ‘ izâruñ üzre ey hür-i cemîl
Şanuram zencîr şeklin bağlamışdur Selsebîl

2 Secde-i hâk-i ser-i kûyunla mâh-ı çâr-deh
Çihre-i zerdin ğubâr-âlûde kılmış bir zelîl

3 Câmî‘ -i ‘ aşkında yâruñ çarḡ bir kandîldür
Āfitâb-ı ‘ âlem-efrüz aña bir rûşen fetîl

4 Yollar itdi çihre-i zerdümde seyl-i eşk ile
Çeşm-i giryân beñzer ol saḡḡâyâ kim eyler sebîl

³⁰⁴ Küçük, a.g.e., 285.gazel, s. 201.

- 5 Muntazır olsa n'ola nergis ğubār-ı kūyına
Tūtiyāya Bākīyā muhtāc olur çeşm-i 'alil

50a

-335-

Bākī³⁰⁵

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Nedür bu ħandeler bu ' işveler bu nāz u istiġnā
Nedür bu cilveler bu şiveler bu kāmēt-i bālā
- 2 Nedür bu 'arız u ħadd ü nedür bu çeşm ü ebrūlar
Nedür bu ħāl-i Hindūlar nedür bu ħabbetü' s-sevdā
- 3 Nedür bu pīç pīç ü çin çin ü ħam-be-ħam kākül
Nedür bu tırralar bu ħalkā ħalkā zülf-i müşgāsā
- 4 Miyānuñ rişte-i cān mı gūmiş āyine mi sineñ
Bināgūşuñla mengūşuñ gül ile jāledür gūyā

³⁰⁵ Küçük, a.g.e., 6.gazel, s. 75.

- 5 Vefā ummaz cefādan yüz çevürmez Bākī³⁰⁶ āşıkdur
Niyāz itmek aña cānā yaraşur saña istiğnā

-336-

Bākī³⁰⁶

Mef³⁰⁶ ūlū mefā³⁰⁶ ilū mefā³⁰⁶ ilū fā³⁰⁶ ilūn

- 1 Hōş geldi baña mey-gedenüñ āb u hevāsı
Va'llāhi güzel yirde yapılmış yıķılası
- 2 Men³⁰⁶ eyler imiş mes³⁰⁶ ele-i ' aşkı müderris
Ey h³⁰⁶āce anuñ var ise yaklaşdı kaçāsı
- 3 Gıtmez o mehūñ rā gibi hañçer ķemerinden
Üftādelerin öldürür āh işte burası
- 4 Zībā yaraşur hil³⁰⁶ at-i nāz o boyı serve
İki ķolumı kılsam aña bil dolaması³⁰⁷

³⁰⁶ Küçük, a.g.e., 508. gazel, s. 297.

³⁰⁷ Dîvânda 4. beyitten sonra yer alan şu beyitler mecmuada yoktur:

" Dikkatler ile seyr iderüz yāri ser-ā-pā
Görmez mi idük biz de eger olsa vefāsı" ve
" Dünyā değer ol māh-likā dil-ber-i garrā
Yūsufda dahı yokdur anuñ hüsn ü bahāsı "

- 5 Meddāh olalı çeşm-i ğazālāneñne Bākī
Öğrendi ğazel tarzını Rūmun şu' arası

-337-

Bākī³⁰⁸

Mef' ulü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün

- 1 Āhum göge boyanmışidi gök boyanmadın
Yandum o şem' şevķine pervāne yanmadın
- 2 Āşüfte oldum ol yüze³⁰⁹ ħayrān u zār olup
Nergīs henüz ħ'āb-ı 'ademden uyanmadın
- 3 Ĥünīn olup aķardı yaşum ırmagı revān³¹⁰
Cūş u huruş ile şular aķup bulanmadın
- 4 Döne döne dolanur idüm kûyını anuñ
Çarĥa girüp felek daĥı dokuz dolanmadın³¹¹
- 5 Bākī yanardı āteş-i 'aşķ ile odlara
Tāk-ı felekde meş' ale-i mihr yanmadın

³⁰⁸ Küçük, a.g.e., 397. gazel, s. 249.

³⁰⁹ "yüze" kelimesi Bākī Dîvânı'nda "göze" şeklindedir.

³¹⁰ "revān" kelimesi Bākī Dîvânı'nda "müdām" şeklindedir.

³¹¹ Dîvânda 4. beyitten sonra yer alan şu beyitler mecmuada yoktur:

"Mîhr ile raķs iderdi tozum zerreveş benüm

Ġırbāl ile bu ĥāk-i vücūdum elenmedin"

50b

-338-

Bâkı³¹²

Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Giceler kâküli sevdâsı ile dildâruñ
 Haddi pâyânı mı var ola dırâz efkâruñ
- 2 Gülşene nergis ü gül hayli leţâfet virdi
 Şimdi açıldı dağı yüzi gözi gülzâruñ
- 3 Mâ'ıl olmaz gül ü şimşâd u çemen seyrine dil
 Görelî gülşen-i hüşnüñde kad ü ruhsâruñ
- 4 Jâleler tamlamağ ister gül-i terden güyâ
 Görinen dürr-i bünâğüşı degüldür yâruñ
- 5 Bâkıyâ söyle lebi yâdıma rengin gâzeli
 Demidür nüş-ı meyüñ mevsimidür eş' âruñ

³¹² Küçük, a.g.e., 276. gazel, s. 197.

-339-

Bâkî³¹³**Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün**

- 1 Nâle-i dil ol ham-ı zülf-i hümâ-pervâzdan
Şan figân-ı mürğdur ser-pençe-i şeh-bâzdan
- 2 Ağlayu ağlayu çıkdum gözden âhir kaçrevâr
Ayrı düşdüm çeşm-i hün-bârum gibi dem-sâzdan
- 3 Muttaşıl gamzeñ gezer bir lahza bakşañ 'âleme³¹⁴
'Âciz olduğ düstum ve '1-hâşıl ol gammâzdan
- 4 Beydağ-ı hâl-i ruhuñ zülfüñle mestür eyleme
Almağa şâhum gönül ferzânesin açmazdan
- 5 Vaşf-ı nâz-ı nâzenînümdür bu şi' rüm Bâkiyâ
Mutrib-ı meclis ser-âgâz eylesün şehnâzdan³¹⁵

³¹³ Küçük, a.g.e., 364. gazel, s. 235.³¹⁴ "âleme" kelimesi Bâkî Dîvânı'nda "hâlüme" şeklindedir.³¹⁵ Bâkî Dîvânı'nda ikinci, üçüncü ve dördüncü beyitleri yeri değışiktir.

-340-

Bāki³¹⁶**Mef' ulü fā' ilätü mefā' ilü fā' ilün**

- 1 Cānān odur ki meyl ide anı görince cān
Esbāb-ı hüsni hūb ola ammā be-şarṭ-ı ān
- 2 Cānā metā' -ı mihrüñe dil müşterī iken
Olmamış idi ' aşk iline kārṽān revān
- 3 Mihmān olunca derd ü ğamuñ dilde mā-ḫazar
İki enār dāneledi çeşm-i hūn-feşān
- 4 Ceng itmege sitāre-i baḫtumla eyledüm
Bu āh-ı pür-şirārımı bir tīg-i zer-nişān
- 5 A' dāya baş egdüremez kimse Bākiyā
Şemşir gibi olmayıcağ ser-be-ser zebān

³¹⁶ Küçük, a.g.e., 362. gazel, s. 234.

51a

-341-

Sābīt³¹⁷**Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün**

Şu mir 'ātü'l- ' avālüm nüshası kim sinedür cānā

[Görülmişdür naẓar hüsni ħat-ı]³¹⁸ rengidür cānā

51b

-342-

Sabīt³¹⁹**Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün**[Bezm-i meyde]³²⁰ iki cām içse gül-ğonca mizāc[Rengden renge girer]³²¹ gülleri mānend-i zücāc

52a

-343-

Bākī³²²**Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün**

1 Nağamāt eylemege başladı şanma anı sen

Ehl-i ' aşkuñ şanemā āteşin üfler ney-zen

³¹⁷ Karacan,a.g.e., 8. gazel.³¹⁸ "Görülmişdür naẓar hüsni ħat-ı" ifadesi kelimesi mecmuada yırtık olduğundan şairin basılı Dîvânından tamamlanmıştır.³¹⁹ Karacan,a.g.e., 48. gazel.³²⁰ "Bezm-i meyde" ifadesi kelimesi mecmuada yırtık olduğundan şairin basılı Dîvânından tamamlanmıştır.³²¹ "Rengden renge girer" ifadesi kelimesi mecmuada yırtık olduğundan şairin basılı Dîvânından tamamlanmıştır.³²² Küçük, a.g.e., 358. gazel, s. 233.

2 Meclis-i ʿaşqda ney-zen ne çalar yanumda
Ġam-ı hecrũñle ser-āġāz idicek nāleye ben

3 Ġoncalar dügmelerin çözdü bahār oldı diyü
Sīnesin açdı girfbānını çāk itdi semen

4 Şahñ-ı gülzāra düşersek yeridür³²³ lāle-şıfat
Nev-bahār oldı gül açıldı güzellendi çemen

5 [Bāķiyā]³²⁴ ışret ü ʿayş itmege hecrũñde yiter
[Nāle-ney]³²⁵ göz yaşı mey fikr-i vişālũn gülşen

-344-

Bāķi³²⁶

Feʿ ilātũn feʿ ilātũn feʿ ilātũn feʿ ilũn

1 Ser-i kūyuñ şanemā cennet-i aʿ lā bilürin
Mũntehā ķāmetũñi Sidre vü Tũbā bilürin

2 Seni Yūsufıa güzellikde şorarlarsa baña
Yūsufı bilmezın ammā seni raʿ nā bilürin

³²³ "yeridür" kelimesi Bāķi Dīvān'ında "demidür" şeklindedir.

³²⁴ "Bāķiyā" kelimesi mecmuada silik olduğundan şairin basılı Dīvānından tamamlanmıştır.

³²⁵ "Nāle ney" ifadesi mecmuada silik olduğundan şairin basılı Dīvānından tamamlanmıştır.

³²⁶ Kũçük, a.g.e., 363. gazel, s. 235.

- 3 Zā' il olmaz heves-i zülf-i siyāhım dilden
Hāsıl olmayacağıın gerçi bu sevdā bilürin
- 4 Bilmezin n'eyleye derd ü gam-ı cānāne baña
Ne müdārāya meded var ne müdāvā bilürin
- 5 Bākiyā gülşen-i firdevsi baña ' arz itme
Āsitānın ben anuñ cennet-i³²⁷ me'vā bilürin

-345-

Bāki³²⁸**Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün**

- 1 Mübtelā oldı gönül cām-ı şarāb-ı nāba
Āh kim zevrağ-ı dil düşdi yine gird-āba
- 2 Ser-i zülfünde iken çeşmüne meyl itse gönül
Beñzer ol tıfla varur evvel-i şebden h'āba
- 3 Ser-i zülfiyle çeker kendüye ser-keşleri yār
Ne kadar saht kemān olsa urur kullāba
- 4 Kūyuña gayrıları çekse raķīb-i ħar-ṭab'
Seyl-i eşkümle döner qadd-i dü-tā dülāba

³²⁷ "cennet" kelimesi Bāki Divānı'nda "menzıl"şeklindedir.

³²⁸ Küçük, a.g.e., 436. gazel, s. 267.

- 5 Tāk-ı ebrū-yı nigārı görelı ey Bākī
Ser-fürū kılmadı ‘ aşk ehli dağı mihrāba

52b

-346-

Bākī³²⁹**Fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilātün fā‘ ilün**

- 1 Ol şeh-i hüsnüñ gözi üzre bağanlar kaçına
Sāye-i perr-i hümā düşmiş şanurlar başına
- 2 Ğayrıdan hālī anuñ‘çün eyledüm dil hānesin
Tā senüñ raht-ı gam-ı ‘ aşkuñ içine taşına³³⁰
- 3 Şöyle ağlar merdüm-i çeşmüm ki ğark itdi özin
Güyyā bir tıfldur ol şimdi girdi yaşına
- 4 Meclis-i cānāneye sākī çoğ alsun bādeyi
Başka bir desti gerek zīrā rakībuñ başına
- 5 Nağş-ı hüsnüñ kimse Bākī gibi tasvīr itmeye
Şafha-i eş‘ārda anca kalemler āşinā

³²⁹ Küçük, a.g.e., 421. gazel, s. 260.³³⁰ Dîvânda 2. beyitten sonra yer alan şu beyitlerler mecmuada yoktur:

" Sûret- i zîbāya meyl itsem baña ta‘ n eyleme
Var su‘āl it böyle dil-keş nağş iden nağkâşına" ve
"Bāde-i ‘ aşka vücüdi cāmesin rehn itdi Kays
Āferīnler ol melāmet bezminüñ kıllāşına"

-347-

Bākī³³¹**Mef' ulü fā' ilätü mefā' ilü fā' ilün**

- 1 Biñ mübtelāyı miḥnet ile her dem öldürür
Dil-ber mülāyim olmayıcağ ādem öldürür
- 2 Genc-i vişāl t̄alibini ejdehā-şifat
Ol ḥalka ḥalka zülf-i ḥam-ender-ḥam öldürür
- 3 Çeşmüñ şu resme ' aşığı ğamzeñle katl ider
Bir nā-tevānı t̄iğ ile şan Rüstem öldürür
- 4 Dursun yirinde ğamze-i ḫattāl-i cānsitān
Başdan belālu ' aşığı ol perçem öldürür
- 5 Bākī peleng-i kūh-ı ğamuñ pençesindedür
Luṭfuñ meded yitişmez ise bir dem öldürür

-348-

Bākī³³²**Fe' ilätün fe' ilätün fe' ilätün fe' ilün**

- 1 Seyre çıksun ne temāşā ola peydā göresin
Bir iki gün hele şabr eyle temāşā göresin

³³¹ Küçük, a.g.e., 33. gazel , s. 134.

³³² Küçük, a.g.e., 384. gazel, s. 243.

2 Leb-i cān-baḥşı ile mürdeler iḥyā itsün
Nic'olur mu' cize-i Ḥāzret-i 'Īsā göresin

3 Çekinür silsile-i zülf-i siyehkāruña dil
Beni dīvāne kıılır bir gün o sevdā göresin

4 O mehūñ şevḳına yir yir yaḳayın nice fetīl
Sīnemūñ dāḡların şekl-i Şüreyyā göresin

5 Bāḳiyā cilve kıılır sūret-i iḳbāl ol dem
Ki gönül āyīnesin pāk ü mücellā göresin

53a

-349-

Bāḳi³³³

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Ğoncalar içre nihān eyleme gül-berg-i terūñ
Ya' nī seyr eyleyelüm sīneñi çöz dügmelerūñ

2 Ḳandasın biz de gel [ey] āfet-i devrān görelüm
Nice bir öpe ḳuca görīşe ṭavḳ u kemerūñ

3 Pertev³³⁴ -ı ḥūsne ḥalel virmez o ḥaṭṭ-ı müşḡin
Arturur belki şeb-i tār şu' ā' in ḳamerūñ

³³³ Küçük, a.g.e., 227. gazel, s. 176.

³³⁴ "pertev" kelimesi Bākî Dīvānı'nda "revnāḳ" şeklindedir.

- 4 Zāhidā rind-i ḥarābāta iken ta' n itme
Var ise zerre kadar sırr-ı kazādan ḥaberüñ
- 5 Nazm-ı Bāķīye ḳulak ṭutmasa zāhid ne ' aceb
Söz güherdür ne bilür ḳadrini nādān güherüñ

-350-

Bāķī³³⁵**Mef' ūlü fā' ilātü mefā' ilü fā' ilün**

- 1 Ey dürr-i pāk ağzuña nisbet senüñ şadef
Deryā sevāhilinde yatur pāre-i ḥazef
- 2 Baḥr-i muḥīṭ-i eşküme ger dil uzatmasa
Deryā yüzine urmaz idi bād-ı şubḥ kef
- 3 Ḥāk-i rehüñden irdi meger şubḥ-dem nesīm
Büy-ı ' abir ü ' anber ile ṭoldı bu ṭaraf
- 4 Eşküme gibi ḡamuñla ḳılup terk-i ḥānmān
İtdüm yoluñda varumı çeşmüm gibi telef
- 5 Esrār keşfin itmek için şeyḫ Bāķiyā
Başın muraḳḳa'ına çeker nitekim keşef

³³⁵ Küçük, a.g.e., 228. gazel, s. 177.

-351-

Bâkî³³⁶**Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün**

- 1 Devlet el virse yüzün gördüğüm eyyâm olsa
Merhabâ eylesem ol şüh ile bayram olsa
- 2 Olıcağ yâr gibi dil-ber-i şîrîn-harekât
Teni pâlûde-i ter gözleri bādâm olsa
- 3 Gül gibi bāde-i gülgūña³³⁷ ne ibrām gerek
Zāhidūñ kanın içerdüm eger ibrām olsa
- 4 Hâsret-i kıddūñ ile kıanlı elifler çeksem
Sînede her biri bir serv-i gül-endām olsa
- 5 Bâkıyâ 'ayş-ı bahâr eyler idük meclisde
Sâkî-i lāle-'izâr u mey-i gülfām olsa

³³⁶ Küçük, a.g.e., 460.gazel, s. 276.³³⁷ "gülgūña" kelimesi Bâkî Dîvânı'nda "rengîne" şeklindedir.

53b

-352-

Bākī³³⁸**Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün**

- 1 Bir lebi gonca yüzi gülzâr dirseñ işte sen
Hâr-ı gâmda ' andelîb-i zâr dirseñ işte ben
- 2 Lebleri mül saçları sünbül yanağı berg-i gül
Bir semen-ber serv-i hoş-reftâr dirseñ işte sen
- 3 Pâyine yüzler sürer her serv-i dil-cünün revân
Şu gibi bir ' âşık-ı dîdâr dirseñ işte ben
- 4 Zülfi sâhir turrası tarrâr şüh-ı şîvekâr
Çeşmi cādū gamzesi mekkâr dirseñ işte sen
- 5 Bākîyâ Ferhâd ile Mecnûn-ı şeydâdan bedel
' Âşık-ı bî-şabr u dil kim var dirseñ işte ben

³³⁸ Küçük, a.g.e., 380. gazel, s. 241.

-353-

Bâkî³³⁹

Mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Bezmün³⁴⁰ eritdi bād-ı şabā bağırı yağını
Yağdı çemende nergisün altun çerāğını
- 2 Gülşende lāle şanma ' araķnāk olup çemen
Bir al dest-māl ile sildi yañağını
- 3 Odlar yaķardı başına murģuñ çemende gül
Şeb-nem şuvarmayaydı seherden kulağını
- 4 Rez duħterinün adı çekilse ' aceb degül
Hınnālar oldı illere karşı ayağını
- 5 Mestāne şoydı o mehi Bākî geçen gice
Nāzüklik ile çözdi muķaddem kuşacağını

³³⁹ Küçük, a.g.e., 487. gazel, s. 288.

³⁴⁰ "bezmün" kelimesi Bâkî Dîvânı'nda "berfün" şeklindedir.

-354-

Bâkî³⁴¹

Mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Pervâne gibi şu' le-i şevkuñla yanmadın
 ' Aşık maḥabbet adın añar mı utanmadın
- 2 Pār pār yazdı³⁴² sīnede dāğ-ı maḥabbetüñ
 Bezm-i felekde şu' le-³⁴³ i mihr uyanmadın
- 3 Cānā ḥayālüñ egler idi ḥasta göñlümi
 Şubḥ-ı ezelde ḥ' āb-ı ' ademden uyanmadın
- 4 Hoş ' ādil idi sākī-i bezm-i cihān eger
 Cām-ı şarāb-ı vuşlatı almasa ḳanmadın
- 5 Kesb-i hevā-yı ' aşḳ ide gör Bākīyā hemān
 Dil ḥānesine revzen-i dīdeñ ḳapanmadın

³⁴¹ Küçük, a.g.e., 369. gazel ,s. 237.

³⁴² "Pār pār yazdı" ifadesi Bâkî Dîvânı'nda "pertev şalardı" şeklindedir.

³⁴³ "şu' le" kelimesi Bâkî Dîvânı'nda "meş' ale" şeklindedir.

54a

-355-

Bâkî³⁴⁴

Mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Yazmış o pîr-i³⁴⁵ hikmet ezel şafha-i güle
Bülbül dem-â-dem ağlaya dâ'im³⁴⁶ gül güle
- 2 Şol deñlü itdi güllere bülbül şeşâreti
Düşdi çemende kırre-i şeb-nem güle güle
- 3 Müşgîn şaçuñda ey yüzi gül cân-ı nâ-tevân
Ol riştedür ki bağlana bir deste sünbüle
- 4 Sînemde zařmuñ içre olan penbe-i fetîl
Ol yasemîne döndi ki kırklar kıranfüle
- 5 Bâkî çemende şîşe-i mey gülgül eylese
Muřrib³⁴⁷ terâne başlayıcaş uysa bülbüle

³⁴⁴ Küçük, a.g.e., 447. gazel , s. 271.

³⁴⁵ "o pîr-i" ifadesi Bâkî Dîvânı'nda "debîr-i" şeklindedir.

³⁴⁶ "dâ'im" kelimesi Bâkî Dîvânı'nda "safha" şeklindedir.

³⁴⁷ "muşrib" kelimesi Bâkî Dîvânı'nda "bülbül" şeklindedir.

-356-

Bâkî³⁴⁸

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

- 1 Nesîm-i şubh eser cân-bağş olup âheste âheste
Cihânda böyle cân virmiş degüldür dağı bir haste
- 2 Ayağı elde ' ayş eyler çemende baş kaldurmaz
Şunılmış sāğar-ı ' işret ezelden nergis-i meste
- 3 Temāşāgāh-ı hüsniñde cihānı hayret almışdur³⁴⁹
Ġanīniñ gözleri hayrān fakirūñ çeşmi dem-beste
- 4 Dolaşmağdan degül hāli³⁵⁰ kemend-i kākūli dā'im
Ulaşmağdan degül fariğ³⁵¹ kemān ebrūsı peyveste
- 5 Bâkî çemende şīşe-i mey gūlgul eylese
Bülbül terāne başlayıcak uysa bülbüle³⁵²

³⁴⁸ Küçük, a.g.e., 445. gazel, s. 270.

³⁴⁹ Bâkî Dîvânı'nda üçüncü ve dördüncü beyitin yeri değişiktir.

³⁵⁰ "hāli" kelimesi Bâkî Dîvânı'nda "fariğ" şeklindedir.

³⁵¹ "fariğ" kelimesi Bâkî Dîvânı'nda "hāli" şeklindedir.

³⁵² Bâkî Dîvânı'nda 447. gazelin 5. beyitidir.

-357-

Bâkî³⁵³**Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün**

- 1 Câm la' lüñdür senüñ äyîne rüy-1 enverüñ
Adı var Câm-1 Cem ü äyîne-i İskenderüñ
- 2 Kâh-1 hüsñ-i yâre baq seyr it ham-1 ebrüsını
Adın añma tāk-1 Kısra ile qatr-1 Qayşerüñ
- 3 Nüş iden cām-1 lebüñ ölmekden aşlā gam yimez
Kim humārı olmaz ey mihr ü³⁵⁴ şarāb-1 Kevşerüñ
- 4 Nār-1 āhumdan hāzer kııl ey sipihr-i pīre-zen
Tutışur bir gün şaķın ol āsmānī çenberüñ
- 5 Bir içim şu istedi hecrüñde Bākî haste-dil
Virmedi qaṭ' ā cevāb añna dayandı hañçerüñ

³⁵³ Küçük, a.g.e., 258. gazel, s. 190.

³⁵⁴ "mihr" kelimesi Bâkî Dîvânı'nda "sākî" şeklindedir.

54b

-358-

Bâkî³⁵⁵

Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Tıtalum mihri görem tal' at-i dil-ber yirine
 Kime dil bağlayam ol zülf-i mu' anber yirine
- 2 Giceler şanma sipihr üzre kamerdür görünen
 Cānumuz 'aksi geçer mihr-i münevver yirine
- 3 Görmese yār gāzabnāk olıcağ ağyārı
 Hışm idüp 'āşıkın āzārlar itler yirine
- 4 Kāfes-i gāmda n'ola kaldum ise tūṭivār
 Vaşf-ı la' lüñ hele ağzumda ya sükker³⁵⁶ yirine
- 5 İşigün taşı ile hāk-i hārimün besdür
 Bākî-i haste-dile bāliş ü bister yirine

³⁵⁵ Küçük, a.g.e., 422. gazel, s. 260.

³⁵⁶ "sükker" kelimesi Bâkî Dîvânı'nda "şekker" şeklindedir.

-359-

Bâkî³⁵⁷**Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün**

- 1 Bî-tekellûf yüz sürer her şeb ruḡ-ı renginüñe
Böyle niçün yüz virürsin düstum bālīnūñe
- 2 'Āşık-ı bî-dil ruḡ-ı zerd ile yaşdānsun ḡoluñ
Yaraşur zerrīn ḡamā' il şā' id-i sīmīnūñe
- 3 'Ārızuñ durmaz öper zülf-i siyeh-rū göz göre
Hiç yüz virmezsin ammā 'āşık-ı miskīnūñe
- 4 Ey nihāl-i bāḡ-ı ḡüsn andan ne dadı dalı var
La' 1-i nābı beñzedürlermiş leb-i şīrīnūñe
- 5 Cilvegāh-ı şāhid-i ma' nā olaldan Bāḡīyā
Reşk ider āyīneler ḡab' -ı şafā-āyīnūñe

³⁵⁷ Küçük, a.g.e., 425. gazel, s. 262.

-360-

Bâkî³⁵⁸

Mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Şahrälara döşendi bisâf-ı zümürüdün
Devlet anuñ ki lâle-ruhuñ kıldı³⁵⁹ hem-nişin
- 2 Çārüp-keş oldı sünbül-i ter bâğa nitekim
Şahn-ı bihişte turra-i müşgîn-i hūr-ı cîn
- 3 Çin içre yoq şaçuñ gibi bir müşk-i ter veli
Müşgîn şaçunda bulmağ olur şad hezâr çin
- 4 Āb-ı revān-ı gülşen-i emn ü emān yiter
Tig-i cihān-güşā-yı shehşāh-ı pāk-din
- 5 Bâkî işigi hākine tutsun kimüñ ki var
Ahter gibi bülend-nazar çeşm-i dūr-bin

³⁵⁸ Küçük, a.g.e., 379. gazel, s. 241.

³⁵⁹ "kıldı" kelimesi Bâkî Dîvânı'nda "oldı" şeklindedir.

55a

-361-

Bākī³⁶⁰

Mef' ūlü fe' ilätü mefā' ilü fā' ilün

- 1 Yoğdur şebāt çünki cihān-ı ħarābda
Birdür hezār-sāl ile yek-dem ħisābda
- 2 Devr-i gül irdi tāze cevāndur cihān yine
Sa'y eyle 'ayş u 'işrete 'ahd-i şebābda
- 3 Rūyında la' li üzre ħaṭ-ı müşg-bār-ı yār
Şirīnlik yazar şeref-i āfitābda
- 4 Kāpuñda nāle kılmamağa iḥtiyār yoğ
Va'llāhi bī-günāhın efendi bu bābda
- 5 Bākī şafağda mihr-i münevver şanur gören
'Aks-i 'izār-ı sākīyi cām-ı şarābda

³⁶⁰ Küçük, a.g.e., 469. gazel, s. 281.

-362-

Bâkî³⁶¹

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

- 1 Göñül aqđı gözüm yaşı gibi ol add-i dil-cüya
Niçün meyl itmez ol serv-i ırāmānum aar şuya
- 2 Baña devlet yüzün göstermeyen baht-ı siyāhumdur
ara zülfün ki çekmiş perde ol ruhsār-ı nīkūya
- 3 Şu ' aşık kim senün ' aşkun belāsından helāk oldu
Şan ol bīmārdur şıhhat yitişdi vardı uyuya
- 4 Felekde ay u gün sen şehryāruñ şehri ' aşkında
Kesilmiş başlardur kim dikildi burc u bārūya
- 5 Yine ' aşkuñda³⁶² Bākī ançerünle yaralar çizdi
Şanasın sāde-rū bir dil-rübāyı çekdi pehlūya

³⁶¹ Küçük, a.g.e., 458. gazel, s. 276.

³⁶² "'aşkuñda" kelimesi Bākī Divān'ında "cisminde" şeklindedir.

-363-

Bākī³⁶³

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Halka halka zülf kim ol haṭṭ u hāl üstindedür
Şekl-i tuğrādur mişāl-i bī-mişāl üstindedür
- 2 ' Ārız-ı gül-gūnuñ üzre hāl-i fettānuñ senüñ
Fitneden hālī degül her laḥza āl üstindedür
- 3 Sā' id-i sāķī ile cām-ı mey-i gül-gūna baķ
Bir gül-i sīr-ābdur gūyā nihāl üstindedür
- 4 Naķş-ı hadd-i lāle-reng ol ' ārız-ı pākīzede
Berg-i güldür gūyiyā āb-ı zülāl üstindedür
- 5 Çarḥ yüz döndürmedin gülşende ' ayş it Bākīyā
Sebzeler zībā hevālar i' tidāl üstindedür

³⁶³ Küçük, a.g.e., 124.gazel, s. 130.

55b

-364-

Bākī³⁶⁴

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

1 Sıneye çekmege bir serv-i dil-ārām olsa
Ser-keş olmasa iñeñ ' aşığına rām olsa

2 Biz dağı kâ' ilüz inşāfa dilā būs u kenār
Her gün olmazsa hele bāri her aḥşam olsa

3 Mevsim-i gülde n'olur medrese vü mescidden
Leb-i cūy u leb-i cānān u leb-i cām olsa

4 Künc-i mey-ḥāne ile gūşe-i gülşen birdür
Sākī-i lāle-^c izār u mey-i gülfām olsa

5 Terk iderdi mey ü maḥbūb hevāsın Bākī
Cānda şabr u dil-i āvārede ārām olsa

³⁶⁴ Küçük, a.g.e., 435. gazel, s. 266.

-365-

Bākī³⁶⁵

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Açılsa gönca mānend-i leb-i la' l-i nigār olsa
Şaçılsa hürde-i pīrūze şahrā sebzezār olsa
- 2 Getürsem pendini bir bir yirine vā' ız-i şehrüñ
Bahār olsa nigār olsa şarāb-ı hoş-güvār olsa
- 3 Elinden sākī-i dehrüñ ne qanlar yutduğun görseñ
Açılsa lāleveş dāğ-ı nihānum āşikār olsa
- 4 N'olur bī-rahm u sengīn-dil cefā-hü tünd ü ser-keşden
Göñüller iñlese şūh olsa dil-ber şivekār olsa
- 5 Piyāle dönse ey Bākī yine gül devrini görsek
Kenār-ı cūdā ' ayş itdükçe dil-ber der-kenār olsa

³⁶⁵ Küçük, a.g.e., 452. gazel, s. 273.

-366-

Bâkî³⁶⁶

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Nev-bahār oldı gelüñ ' azm-i gülistān idelüm
Açalum gonca-i qalbi gül-i hāndān idelüm
- 2 Qomayup lāle gibi elden bir dem ayağı
Mest olup gonca gibi çāk-ı girībān idelüm
- 3 İçelüm la' l-i müzābı şaçalum cür' aları
Hāk-i gülzārı bu gün la' l-i³⁶⁷ Bedahşān idelüm
- 4 Menzil-i ' ayş u tarāb hürrem ü hāndān³⁶⁸ olsun
Yıqalum zerq u riyā deyrini vīrān idelüm
- 5 Oqusun vaşf-ı ruh-ı yār ile Bākî şî' rin
Bülbül-i gülşeni meclisde ğazel-h'ān idelüm

³⁶⁶ Küçük, a.g.e., 323. gazel, s. 217.

³⁶⁷ "la' l" kelimesi Bâkî Dîvânı'nda "kân" şeklindedir.

³⁶⁸ "hāndān" kelimesi Bâkî Dîvânı'nda "ābād" şeklindedir.

56a

-367-

Hâletî³⁶⁹

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

- 1 ʿAraḡnāk olsa dil-ber bādeden geldükçe germiyyet
Bulur erbāb-ı meclis ol ʿarakdan başka keyfiyyet
- 2 Kanāʿ at eyle hālūñe dem-ā-dem baḡma [bālāya]³⁷⁰
Eger kim düşmesün dirseñ başuñdan efser-[i devlet]³⁷¹
- 3 Kelām-ı sūz-nāk-i ehl-i ʿışka tut kulak zāhid
Eger kim var ise gūş-ı dilūñde penbe-i gaflet
- 4 Gelür diyü hayālūñ şāhı cānā gice olmaz kim
Revāk-ı dīdeyi dürr ü güherle itmeyüm zīnet
- 5 Degül cān u tenüm sūz-ı belādan bir zamān hālī
Vücūdum nüshasın yakmag içün yazmış yed-i kudret
- 6 Bugün ben hissedārum mihnet-i Ferhād u Mecnūn'dan
Yirüm kühsār-ı gamdur reh-güzārum vādi-i hayret

³⁶⁹ Kaya, a.g.e., 90. gazel, sayfa yırtık olduğundan dolayı devamı yoktur.

³⁷⁰ "Bālāya" kelimesi mecmuada silik olduğundan şairin basılı Dīvânından tamamlanmıştır.

³⁷¹ "-i devlet" ifadesi mecmuada silik olduğundan şairin basılı Dīvânından tamamlanmıştır.

7 Eger el çekse anlardan o tıfl-ı nāz-perverdüm
İder miydi ‘adūlar dest-būsa muttasıl cür’et

8 Görüp rahm itmesün dil-ber diyü a‘ dā siler yaşın
Sanur bu Hāletī-i sāde-dil kim itdiler şefkat³⁷²

-368-

Yahyā³⁷³

57a

-369-

Bāki³⁷⁴

Mef’ ūlü fā’ ilātü mefā’ ilü fā’ ilün

1 Cevr ile terk ider mi kişi şehr-i yārını
Lāyık mıdur ki terk ide kul şehr-i yārını

2 Şāyed terahhüm ide görüp hāksārını
‘Ömrüm geçince bekleyeyin reh-güzārını

3 Şarf itdi dīde sīm-i şirişkin vefāñ için
Bilmezlik ile yoq yire terk itdi varını

4 Hāric vecihden ey şanem-i dil-rübā hūtuñ
Yazmış kitāb-ı hūsnūñ egerçi kenārını

³⁷² Bu gazelin 3,4,5,6,7 ve 8. beyitleri mecmua tahrip olduğu için okunamamıştır ve şairin basılı Dîvânından tamamlanmıştır.

³⁷³ Bu sayfa yırtık olduğu için okunamadı.

³⁷⁴ Küçük, a.g.e., 517. gazel , s. 301.

- 5 Cān virdi şevķ-i ħüsnüñe Bāķi-i ħaste-dil
Pür-nür ide Ĥudā-yı Te'ālā mezārını

-370-

Bāķi³⁷⁵

Mef' ulü fā' ilätü mefā' ilü fā' ilün

- 1 Ebr-i bahār-ı 'işvedür ebrü degüldür ol
Bārān-ı ħüsn riştesidür mü degüldür ol
- 2 Tāvüsdür ki ravzada cevlāna başlamış
Ruĥsāruñ üzre zülf-i semen-bü degüldür ol
- 3 Jengār şanduñ āyīnede naķş-ı ħaţtuñı
Yañlış görışdüñ ey yüzi gül o degüldür ol
- 4 Zencir-i zülf-i dil-bere dīvāne olmayan
Bağlamaludur ey gönül uşlu degüldür ol
- 5 Geşt itme deşt-i ħasreti āhuñla Bāķiyā
Şayd-ı kemend-i āh olur āhü degüldür ol

³⁷⁵ Küçük, a.g.e., 295. gazel, s. 205.

-371-

Bâkı³⁷⁶

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

1 Şaḥn-ı gülşen mülk-i Bağdād oldı āb-ı cūy Şat
Yāsemenler su yüzinde seyr ider mānend-i baṭṭ

2 Şaḥn-ı bāğı ṭutdı encüm gibi nergis şöyle kim
Mestler fark eylemez yirden gögi eyler ğalaṭ

3 Bir Gülistān yazdı bir ay içre faşl-ı nev-bahār
Lāle yir yir sürḥ olupdur sebze ḥaṭṭ şeb-nem nuḳaṭ

4 Aldılar ol şem' -i bezm-ārāyı aġyār ortaya
Zāhir oldı nükte-i lā ḥayra illā fi'1-vasaṭ

5 Ḥaṭṭ-ı la' lin Bāḳiyā ol ğonca-i nev-restenüñ
Seyr idenler didiler ḥandānuñ olmaḳdur bu ḥaṭṭ

³⁷⁶ Küçük, a.g.e., 222. gazel, s. 174.

57b

-372-

Bâkî³⁷⁷

Mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü fa' ülün

- 1 Hāk-i kademüñ irer ise gözüm üzre
Küyuñ yolunuñ hizmeti başum yüzüm üzre
- 2 Rüşen kılalı meş' ale-i āh-ı derūnum
Ġālib görünür gicelerüm gündüzüm üzre
- 3 Güller bitüre gülşen ola hāk-i mezārum
Peykānuñ eger su sepelerse yüzüm³⁷⁸ üzre
- 4 Gözden şaķınur hāk-i derin beñzer o māhuñ
Āhum dütüni perde çeker yılduzum üzre
- 5 Bâkî gibi nazm eyler iken dür dişi vaşfın
Dāmān-ı müjem dökdi cevāhir sözüm üzre

³⁷⁷ Küçük, a.g.e., 462. gazel, s. 277.

³⁷⁸ "yüzüm" kelimesi Bâkî Divânı'nda "tozum" şeklindedir.

-373-

Bākī³⁷⁹**Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün**

- 1 Levh-i hāṭırda ḥaṭuñ naḫşını yazmaq ' amelüm
Künc-i ḥalvetde senüñ fikr-i lebüñdür emelüm
- 2 Yitişinceydi hemān derdine ben bīmāruñ
Mīve-i vaşlına yāruñ n'ideyin irmez elüm
- 3 Ādemüñ ehl-i riyā sözleri ḫanın ḫurıdur
Sāḫiyā doldura şol ḫan olacağı içelüm
- 4 Bülbülüñ medḥ idüp ol şāḥ-ı gül-i ter didügi
Bir 'ömür törpüsidür ḫaddüñe nisbet güzelüm
- 5 Bāde-i mihr ü vefā sāğarıdur ey Bākī
N'ola devr eyler ise bezm-i cihānı gazelüm

-374-

Bākī³⁸⁰**Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün**

- 1 Nice tūfān oldı peydā dīde-i ḥün-pāşdan
Nūḥ çeşmüm yanına gelse dem urmaz yaşdan

³⁷⁹ Küçük, a.g.e., 332. gazel, s. 221.

³⁸⁰ Küçük, a.g.e., 376. gazel, s. 240.

- 2 Tîr-i ğamzeñ nice ğarrâ râstlar ħayretdeyem
 ana müstağrak ciger a³⁸¹ ğörinmez badan
- 3 Jâle dümi berg-i süsendür muraa ħanerüñ
 Berdür ey seng-dil ammâ demürden adan
- 4 Hânkâh-ı auñuñ mihmânlarıdur cân u dil
 Tekyedür ħâlî degül evbâdan allâdan
- 5 Bâîyi ğam öldürür auñ yolında orarın
 imdi mi ekdi belâyı râh-rev yoldadan

58a

-375-

Bâî³⁸²

Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Eyledi müjde-i gül bülbüli âd u ħurrem
 Ğoncanuñ ğöñli açıldı güle düdi eb-nem
- 2 Âlemüñ n'eyleyeyin bâğ u bahârın sensüz
 Baña sen ruları gülzâr ile ħodur âlem

³⁸¹ "aâ" kelimesi Bâî Dîvânı'nda "alâ" şeklindedir.

³⁸² Küçük, a.g.e., 331. gazel, s. 221.

- 3 Dāne-i hāline baḳ cennet-i ruḥsārında
Nice şabr eylesün Allāhı severseñ ādem
- 4 Dil-i şūrīdeye ḳıl pend ü naşīḥat geh geh
Nefesüñ gelsün eyā şūfi-i nāşīḥ dem dem
- 5 Ābdār olsa n'ola mīve-i şi' r-i Bāḳī
Urmadı kimse bu bāḡ içre daḫı böyle ḳalem

-376-

Bāḳī³⁸³

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn

- 1 Āşüfte bend-i silsile-i zūlfüñe nesīm
Mā' il nihāl-i ḳāmetüñe ṭab' -ı müstaḳīm
- 2 Ayrıldı dil şadef gibi sen dürr-i pākden
Şemşīr-i hecrüñ eyledi bī-çāreyi dü-nīm
- 3 Ḳadr ü şerefde sen güher-i kân-ı salṭanat
Baḫr içre dürr-i nāb gözi yaşlu bir yetīm
- 4 Sensüz cināne ḳalması meylüm cihān degül
Kūyuñ riyāz-ı ḥuld vişālūñ yiter na' im

³⁸³ Küçük, a.g.e., 334. gazel, s. 222.

- 5 Bākīye virdi müjde-i lütfuñ³⁸⁴ hayāt-ı nev
 ˆ Ömrüñ mezid pādişehüm yarıcuñ Qadīm

-377-

Bākī³⁸⁵

Mef' ulü mefā' ilü mefā' ˆ ilü fa' ulün

- 1 ˆ Aşkuñla kı lup kāmētini dāl qaranfül
 ˆ Arz itdi saña müy-ı sefid āl qaranfül
- 2 Farqında kı lup yāsemeni dāğına penbe
 ˆ Aşkuñda geçer baş açuq abdāl qaranfül
- 3 Qad serv-i çemen yāre dehen gonca-i gülzār
 Haqq müşg-i Hutēn çihre semen hāl qaranfül
- 4 Maqşūdı bu kim lāle-şıfat göstere didār³⁸⁶
 Ruhsārı hevāsında açar bāl qaranfül
- 5 Geh şīşe gehī kühne-sifāl ile ider ˆ ayş
 Bākīveş olup işrete meyyāl qaranfül

³⁸⁴ "lütfuñ" kelimesi Bākī Dīvânı'nda "vaşluñ" şeklindedir.

³⁸⁵ Küçük, a.g.e., 284. gazel, s. 201.

³⁸⁶ "didār" kelimesi Bākī Dīvânı'nda "pervāz" şeklindedir.

58b

-378-

Bākī³⁸⁷**Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün**

- 1 Meclis-i 'aşka girüp ayağı evvel çekdüm
Mā-sivādan götüri āḥir-i kār el çekdüm
- 2 Sīnem üzre görinen ḳanlu elifler sanmañ
Şafḥa-i derd ü ğama sürḥ ile cedvel çekdüm
- 3 'Alev-i āteş-i āhum degül eflāke çıkan
Aḥter-i baḥtuma bir tīr-i muşayḳal çekdüm
- 4 Dāğlar na' 1 ü eliflerle degül peyveste
Şafḥa-i sīneye bir ḥaṭṭ-ı müselsel çekdüm
- 5 Bākīyā ḥūn-ı dili dīde dūketdi gördüm
Mey-i nābı bedel-i mā-yeteḥallel çekdüm

³⁸⁷ Küçük, a.g.e., 327. gazel, s. 219.

-379-

Bākī³⁸⁸

Mef' ūlü mefā' ilü mef' ūlü mefā' ilü

- 1 Şeb-nem gibi saçılısun koñ eşk-i firāvānum
Güller gibi açılısun tek gonca-i ħandānum
- 2 Yād-ı ser-i zülfüñle gülzār-ı dil ü cānda
Sünbüller ider peydā efkār-ı perişānum
- 3 Cām-ı mey-i 'işretdür 'aşkuñda dil-i pür-ħūn
Şem' -i şeb-i vuşlatdur dāğ-ı dil-i sūzānum
- 4 Nāz uyħusına varmış 'ālemden olup fāriğ
Ādem mi görür şimdi ol gözleri mestānum
- 5 Bākī reh-i 'aşkuñda döksün güher-i eşki
Maħşül-i dil ü dīde hep yoluña sultānum

³⁸⁸ Küçük, a.g.e., 338. gazel, s. 224.

59a

-380-

Hüve 'l-feyyâz

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Nâr-ı reşkile gülâb oldı ' izâr-ı yâre gül
Âb-rûyın hâke-rîzân eyledi bî-çâre gül
- 2 Güş idüp vaşfuñ lisân-ı ' andelîb-i zârdan
Düşdi derd-i seyr-i ruhsârûñ ile bâzâra [gül]
- 3 Al varaqlı bir kitâb-ı gülsitân der-ceyb idüp
Nâz u şîve bâbını ezber ider hemvâre gül
- 4 Çıkdı gül-gün pûş olup şad nâz ile şâh üstine
Bülbülüñ urdı dil-i mecrûhuna biñ yâre gül
- 5 Şanuram bâlâ-yı serve kındı bir tütî-i al
Her kaçan şedd eylese ol gonce-leb destâra gül
- 6 Geşt-i bâğ eyler iken girmiş ayağına diken
Destine sūzen virüp sâz çıkardı hâre gül
- 7 Rûy-ı hûbâna müşâbih olmasaydı rengde
Olmaz idi ' izzile şâyeste-i nezzâre gül

- 8 Taşasından çatladı çok gonce-i şüküfteler
Bu seher açıldığın görüp hezār zāra gül
- 9 Varise şāh-ı bahāra şekve hār eyledi
Kim giribānın çeküp etmiş hezāran pāre gül
- 10 Şol kadar nāzük tabī' at kim şabādan incinür
Nice tāb-āver ola rencide-i āgyāra gül
- 11 Şusaldı şebnemi görüp dil-i sūzānına
Düşmişidi ıztırāb hār-ı yed-i kirdāra gül

59b

-381-

‘Ulvi³⁸⁹**Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün**

- 1 Günāhum bildüm eylersem n'ola şefkat recā senden
Benüm devletlü sulţānum haţā benden ' aţā senden
- 2 Beni zulm ile öldürmek diler hançer çeküp ğamzeñ
Şehā dīvān-ı hüsnüñde şikāyet var saña senden
- 3 Niçe nev-rūzlar geçdi niçe bayrāmlar geldi
Müyesser olmadı gitdi bize bir merhabā senden

³⁸⁹ Çetin, a.g.e., 503. gazel, s. 478.

- 4 Hayāt-ı cāvidānımsın şıḥhatüm ‘ömr-i ‘azīzümsin
 Ḥudādan istersen kim olmayam bir dem cüdā senden
- 5 Gerek öldür gerek dūr ger seni terk eylemez ‘Ulvī
 Cefāña rāzıdur lāzım degül aña vefā senden

-382-

‘Ulvī³⁹⁰

Fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilātün fe‘ilün

- 1 Tıfl-ı dil eyledi seyr-i ruḥ-ı cānāna heves
 Nev-hevesdür n'ola eylerse gülistāna heves
- 2 Beñzer ol merdüm-i maḥmūra ki özler mey-nāb
 Dem-be-dem anuñ için çeşmüñ ider kıana heves
- 3 Meclisüñde saña dil ḥālını yanmağ ister
 Şem‘ -i cem‘ a nitekim eyleye pervāne heves
- 4 Kıurb-ı sulṭāna gönül āteş-i sūz-āb dirler
 ‘Ākıl olan ide mey-i āteş-i sūzāna heves
- 5 Şimdi āh itmez iken hicrüne mu‘ tād ancağ
 Ne hevā kıaldı dil-i ‘Ulvīde cānāna heves

³⁹⁰ Çetin, a.g.e., 242. gazel, s. 331.

60a

-383-

‘Ulvî³⁹¹

Fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün

- 1 Hağ bu kim özge şafâ yok mı mey-i hamrâda
 Ola meclisde huşûşâ o gül-i ra‘ nâda
- 2 Gözüme şekl-i beşerde görünür bedrimüz
 ‘Aks-i hüsnüñ ki görem cām-ı mey-i şahbâda
- 3 ‘Ākıbet hāk olıcağ cism için efkârüñdur
 Ey gönül gam mı çeker ‘âkil olan dünyâda
- 4 Murg-i dil nâ-hasteveş âh u figân eylemede
 Ol boyı serv-i ser-efrâz ise istiğnâda
- 5 Sâyeveş hâke düşersem ne ‘aceb ey ‘Ulvî
 Oldı bir serv-ı hırâmâna gönül üftâde

³⁹¹ Çetin, a.g.e., 550. gazel, s. 330.

-384-

‘Ulvî³⁹²

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

- 1 Her seher cām-ı şarāb ile yumazsağ yüzimüz
H̄‘āb-ı miḥnetde³⁹³ kalur hergiz açılmaz gözimüz
- 2 Lāleveş doldura zerrīn ḳadeḫi sāḳī müdām
Nergisāsā çü benefşe ile açıldı gözimüz
- 3 Bunca yıldur yılaruz vādī-i ‘aşḳuñda şehā
Bir selāmuña senüñ geçmedi hergiz sözimüz
- 4 Göz yaşın dökdük o meh yüzimüze baḳmadı āh
Vāh ki barışmadı yār ile bizüm yıldızımız
- 5 Ḥasteler eyler imiş bāde ile derde ‘ ilāc
N'ola meyl itse üzüm şuyına ‘Ulvî özimüz

³⁹² Çetin, a.g.e., 201. gazel, s. 308.

³⁹³ "miḥnetde" kelimesi ‘Ulvî Dîvânı'nda "ġafletde" şeklindedir.

-385-

Bākî³⁹⁴**Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün**

- 1 Ehl-i dil cānlara meyl it şeref ü ' izzet bul
Nazaruñ ānlara kı l gevher-i zî-kıymet bul
- 2 Virme bî-nām u nişān ehl-i hārābat içre
Yüri var şehir-i melāmetde biraz şöhret bul
- 3 Zāhid ol şıķlet ile uçmağa hāzırlanma
Çıķar ol cübbe vü destārı biraz hıffet bul
- 4 Bî-riyā merd-i Hüdāsın bilürüz ey vā' aza
Ğarazuñ rahmet-i Hāķdur o kadar rahmet bul
- 5 Kendüden geçse müdām içse ' aceb mi Bākî³⁹⁵
Derd ü ğamsuz güzerān eyleye bir sâ' at bul

³⁹⁴ Küçük, a.g.e., 307. gazel, s. 210.

³⁹⁵ "Kendüden geçse müdām içse ' aceb mi Bākî" mısraı Bākî Dîvânı'nda "Mey içüp mest-i müdām olsa ' aceb mi Bākî" şeklindedir.

60b

-386-

‘Ulvî³⁹⁶

Mef’ ulü fâ’ ilâtü mefâ’ ilü fâ’ ilün

- 1 Kaşuñ ğamıyla ƣaddüñi ‘ aşık kemân ider
 Ah oƣlarına ƣalb-i ‘ adüyi nişân ider³⁹⁷
- 2 Küyuñda cân viren bu ğün ey şüh u şivekâr
 Ġülzâr-ı hulkı kendüye yarın mekân ider
- 3 Bir nâle irdi sem’ üme ğülşende degüldüm
 Yâr oldu hâre ğül diyü bülbül fiĝân ider
- 4 Öpüp lebin miyânını ƣucmaƣ olurdı âh
 Şemşîr-i yâr orda yoƣ yire ƣan ider
- 5 Şabrim dükenmesün derken ğitdi naƣd-ı cân
 ‘Ulvîne ƣâre az ƣama’ ƣoƣ ziyân ider

³⁹⁶ Çetin, a.g.e., 186. gazel, s. 300.

³⁹⁷ "Ah oƣlarına ƣalb-i ‘ adüyi nişân ider" ‘Ulvî Divânı'nda "Yâhüd haddüñ ki ğamzeñe cânın nişân ider" şeklindedir.

-387-

‘Ulvî³⁹⁸

Mef’ ulü mefâ’ ilü mefâ’ ilü fa’ ilün

- 1 Güb düşme şarâb üstine mestâne düşersin
Yâr olma hevâ³⁹⁹ ehline yâbâna düşersin
- 2 Mestâne ser-i kûy-ı dil-ârâda gezersin
Bir gün şaķın ol çâh-ı zenehdâna düşersin
- 3 Alınma⁴⁰⁰ igende müje-i çeşm-i nigâra
Korkum budur ol hañçer-i bürrâna düşersin
- 4 Ol dürr-i girânmayeye ‘aşık geçinürsin
Ġavvâş-şifat kûlzüm-i hicrâna düşersin
- 5 Pervâne misin ey göñül ol şem’ -i cemâle
‘Ulvî gibi ‘aşķ âteşine yana düşersin

³⁹⁸ Çetin, a.g.e., 445. gazel, s. 445.

³⁹⁹ "hevâ " kelimesi ‘Ulvî Dîvânı'nda "cünün" şeklindedir

⁴⁰⁰ "alınma" kelimesi ‘Ulvî Dîvânı'nda "atlama" şeklindedir

61a

-388-

‘Ulvî⁴⁰¹**Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün**

- 1 Vefâsuz yârũñ el çek ‘arızından kâkülinden hem
Ferâgat kııl cihânuñ lâlesinden sünbülinden hem
- 2 Nesîmâsâ gezüp bũy-ı vefâdan yok eşer gördüm
Gözüm nergis gibi yumdum bu gülşende gülinden hem
- 3 Baña hem-dem yiter dâğ-ı muhabbet hem-nefes nâlem
Fenâ gülzârınuñ geçdüm gülinden bülbülinden hem
- 4 Dehân u gerdenũñ bũs eyleyen sâķi olur fâriğ
Şafâ-yı devr-i sâğardan şurâķi kulķulından hem
- 5 Hâzân olur bahârından ĥumâr olur şarâbından
Geçilmez⁴⁰² ‘Ulvîyâ dehrũñ gülinden hem mülinden hem

⁴⁰¹ Çetin, a.g.e., 412. gazel, s. 389.

⁴⁰² "Geçilmez" kelimesi ‘Ulvî Dîvânı'nda "kesilmez" şeklindedir.

-389-

‘Ulvi⁴⁰³

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

- 1 El yudum āb-ı revāndan diyemem aña dimiş
Yunsa yunmışdur o māhuñ yūzi yunmasa imiş
- 2 Şöyle nāzik durur ol sīm-tenüñ elleri kim
Neye beñzer göre parmaqları yanında kıamış
- 3 Olımazsın kıadd-i bālāsına hem-ser yārüñ
Saña ey serv-i sehī kim didigüm aña iriş
- 4 Cünd-i kıahr ile gelen ol gözi tātār ancak
Ĝāfil olma gözün aç kıayli yamandur bu kıliš
- 5 Güher-i ma‘ rifeti kıabbeye kıaymaz kimse
‘Ulviyā kıäre nedür kıār-ı cihād böyle imiş

⁴⁰³ Çetin, a.g.e., 255. gazel, s. 338.

61b

-390-

‘Ulvî⁴⁰⁴**Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün**

- 1 Vefâ gelmek muhâl oldu nigâr-ı dil-pesendümden
Olı mam ihtiyâr itdüm uşandım kendü kendümden
- 2 Beni öldürmege ‘ahd eylemişken şimdi el çekdi
Umulmazdı bu deñlü bî-vefâsuzluk şeh-i levendümden
- 3 N'ola şekvâ idersem rûzgâr-ı nâ-muvâfıqdan
Ayırdı hıyır ile dil mürğini serv-i bülendümden
- 4 Ğarîb ü bî-kes oldum çâresiz kaldım cüdâ düşdüm
Begümden sevdüğümden pâdişâhumdan efendimden
- 5 Haţtı geldükde didüm yâre zülfi geçdügi bendi
Didi şükr eyle ‘Ulvî halâş olduñ kemendümden

⁴⁰⁴ Çetin, a.g.e., 490. gazel, s. 471.

-391-

‘Ulvi⁴⁰⁵

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

- 1 Nür-ı çeşmüm benüm ol nergis-i bīmāra fedā
Dil ü cānum ol iki ğamze-i hūn-ğāra fedā
- 2 Gözlerümde bu iki merdüm-i ğam-dīdelerüm
Ruḥlaruñda şol iki ḥāl-i siyekāra fedā
- 3 Dil-i bī-çāremi itdüm reh-i ‘aşķuñda ğubar⁴⁰⁶
Ten-i şad-pāremi itdüm⁴⁰⁷ sen dildāra fedā
- 4 Çeşm-i pür-hūndan aķan dāne-i eşķüm güheri
La‘l-i dil-berde dizilmiş dürr-i şeh-vāra fedā
- 5 ‘Aķl u şabr u ten cān u dil dīnüm ne ki var
‘Ulviyā cümlesi ol turre-i țarrāra fedā

⁴⁰⁵ Çetin, a.g.e., 10. gazel, s. 199.

⁴⁰⁶ "ğubar" kelimesi ‘Ulvi Dīvânı'nda "hebā" şeklindedir.

⁴⁰⁷ "itdüm" kelimesi ‘Ulvi Dīvânı'nda "ķıldum" şeklindedir.

-392-

Raḥmī⁴⁰⁸**Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün**

- 1 Lebüñde nev-remide ḥaṭṭ mı yā misk-i Ḥotendür bu
 Kenār-ı çeşme-i ḥayvānda bitmiş yā çemendür bu
- 2 Qadeḥ tüt lāleveş cāmın şikeste itmeden devrān
 Nice Cem kellesin sāgar iden bir encümendür bu
- 3 Başıñda kākülün mi yā nihāl-i serv-i bālādan
 Melāḥat gülşenine sāye salmış yāsemendür bu
- 4 Şarılmış zülfine görmüş düşünde Qays Leylāsın
 Dimiş ben zārı deşt-i ğamda Mecnün eyleyendür bu
- 5 Bu tarz-ı ḥāşı görse Raḥmiyā el-ḥak diye Ḥüsrev
 Ma' ānī cāmını bezm-i süḥanda nüş idendür bu

⁴⁰⁸ Erdoğan, a.g.e., 169. gazel, s. 402.

62a

-393-

‘Ulvi⁴⁰⁹

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

1 Göñül āh itdi hicrūñle gözüm dökdi bu şebnem hem
Benümçün inledi bülbül seher ağladı şebnem hem

2 Gözüm cām-ı cihān āyine-i ‘ālem-nümā göñlüm
Benüm bu remzümi fehm itmedi İskender ü Cem hem

3 Ahibbādan şanup rāz açma ey dil kimseye hergiz
‘Adāvetle muḥabbet şimdi birdür medḥile zem hem

4 Sifāl-i ser ḳadeḥdür meclisümde bāde göz yaşı
Ḥabībim der ü miḥnetdür enīsim ḡuşşa vü ḡam hem

5 Nice tīmār iderler yarama cerrāḥlar bilsem
Ṭutuşur ‘Ulviyā süz-ı dilimden penbe merhem hem

⁴⁰⁹ Çelik, a.g.e., 501. gazel, s. 610-611.

-394-

‘Ulvî⁴¹⁰

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

- 1 Şatma ey h̄āce nebāt-ı h̄amevīden bize hiç
Dehen-i yār durur iken şekerüñ ez şuyın iç
- 2 Yāre didüm ki niçün şabrumı yağmā kılduñ
Faḫr u fāḫam göricek didi ki lağnet bir hiç
- 3 Dil-i şad-pāreme beñzedügiçün dendānun
Kākülün oldu bu gün şāne ile pīç-çā-pīç
- 4 Sīneden gözlerümüñ yaşı revān oldu yine
Beñzer ol şehre içünde aḫa tunc ile Meriç
- 5 Meyl iderse seni ḫoyup dil-i ‘Ulvî ḡayra
Ḳāleb-i fersüdesini tīg-i müjeñle iki biç

⁴¹⁰ Çetin, a.g.e., 64. gazel, s. 230.

62b

-395-

‘Ulvî⁴¹¹

Fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilâtün fe‘ ilün

- 1 Maraz-ı ‘aşk-ı devâsın leb-i cânâna şor
Yüri ey haste gönül hikmet Loqmândan şor
- 2 Āb-ı hüsline kul oldumsa mecâzî şanma
Vâ‘ izâ hiddeti ço aşlını bilenden şor
- 3 Göre ey kühl-i cilâ niçe dökilüp saçılır
Kıymet-i hâk-i rehin dide-i giryândan şor
- 4 Teb-i bî-cânı su’al it sitem ü derd ü ğama
Haber-i pîrehen-i Yūsufi iḥvândan şor
- 5 Etlерüñden dil-i ‘Ulvîyi teccüs eyle
Bilmek isterseñ anuñ ḥâlini yârândan şor

⁴¹¹ Çetin, a.g.e.,113. gazel, s. 288.

-396-

‘Ulvî⁴¹²**Mef’ ulü fâ’ ilâtü mefâ’ ilü fâ’ ilün**

- 1 Hoş yaraşur cemâlüne bu haţt-ı müşg-bār
 Āmentü bālizi halku ’l-leyl ü en-nehār
- 2 Ĥüsnüñ zamānınuñ meger evvel bahārıdur
 Yir yir baturdı tāze çemen şun’ -ı gerdkār
- 3 Devr-i ruĥuñda ey şanem üstād-ı lem-yezel
 Bir ĥüb naqş baġladı nāmı benefşezār
- 4 Zerd olduġı bu kim haţt-ı ĥüsnüñ berātñ
 Tuġrā-yı zer-nişānladur ĥükme i’ tibār
- 5 ‘Ulvîçü gördi Muşĥaf-ı ĥüsnünde haţtuñı
 Seb’ ü ’l-mesāni remzini fehm itse vechi-vār

⁴¹² Çetin, a.g.e.,153. gazel, s. 281.

-397-

Bâkî⁴¹³**Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün**

- 1 Lebüñi âl ile öpmiş ola mı peymâne
İçeyin ölmez isem kanını kana kana
- 2 Nüş-ı cām eyler iken meclis-i mestân içre
Lebüñ ol hâlet ile girmemek olmaz kana
- 3 Bezm-i meydür güzelüm kan ola şâyed arada
Çekmesün hañçerini gamzelerüñ mestâne
- 4 Râzumı nâle ile ' âleme fâş eyledi dil⁴¹⁴
Bizi rüsvây-ı cihân eyledi bir dîvâne
- 5 'Ayş u 'işret demidür çekme gam-ı dünyâyı⁴¹⁵
Bâkiyâ gel berü sāğar çekelüm rindâne

⁴¹³ Küçük, a.g.e., 437. gazel, s. 267.

⁴¹⁴ "fâş eyledi dil" ifadesi Bâkî Dîvânı'nda "fâş itdi gönül" şeklindedir.

⁴¹⁵ "gam-ı dünyâyı" ifadesi Bâkî Dîvânı'nda "gam-ı devrânı" şeklindedir.

63a

-398-

Raḥmī⁴¹⁶**Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün**

- 1 Ḳulu oldum yine bir ḥusrev-i şīrīn-dehenūñ
Baña degdi yine mīrāşı bugün Kūhkenūñ
- 2 Ḳad ü haṭṭuña müşābih diyüben bād-ı şabā
Gürleyüp vay ki düşer üstine serv ü çemenūñ
- 3 Ey gönül yār işigin mesken idinürseñ eger
Yiridür saḳf-ı semā olur ise ger vaṭanuñ
- 4 Servi dīvāne olup lāle özin çāk itdi
Göreliden ḳad-i ra' nāñ ile vech-i ḥasenūñ
- 5 Tiğ-i hecr ile helāk eyledüğine seni yār
Lāleveş şāhid ola Raḥmī bu ḳanlı kefenūñ

⁴¹⁶ Erdoğan, a.g.e., 115. gazel, s. 369.

-399-

Rahmi⁴¹⁷**Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün**

- 1 Miyānuñ mūya teşbīh eylemekde kı̇l ü kı̇āl itdüm
Hilāle beñzedüp ebrūlaruñ egri hayāl itdüm
- 2 Başında devleti varmış fenā deştinde Mecnūnuñ
Seg-i Leylāyı buldum kellesinden bir sıfāl itdüm
- 3 Te 'āla 'llah ne hikmetdür gelüpdür sūre-i Yūsuf
Ruḥuñ yādıyla her Muşḥaf ki açdum anda fāl itdüm
- 4 Arıṣto lāl olup açmadı ağızın ey Mesīḥā-dem
Kitāb-ı 'ilm-i iḥyāda lebūnden bir şu 'āl itdüm
- 5 Ma' ārif ehli geymeziş kı̇abā-yı aṭlas-ı şāhī
Anuñ'çün Raḥmiyā ben de libāsum köhne şāl itdüm

⁴¹⁷ Erdoğan, a.g.e., 144. gazel, s. 387.

-400-

Bâkı⁴¹⁸

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Ârzü eyler kemend-i kâkül-i cānāneyi
Bağlasan zencîrler tutmaz dil-i dīvāneyi
- 2 Gerdiş-i cām-ı meyi görsün şürāhî üstine
Şem' -i bezmi devr iderken görmeyen pervāneyi
- 3 Medh iderken lebleri devrinde ey pîr-i muğān
' Akıbet imānuña döndürdiler peymāneyi
- 4 H'āb-ı gāflet nice bir ey tālîb-i dünyā-yı dun
Var ise rāhat yiri şanduñ bu miḥnet-ḥāneyi
- 5 Zāhidā ' aşk içre te' şir eylemez Bâkıye pend
Mest-i lā-ya' kıl bilürsin diñlemez efsāneyi

⁴¹⁸ Küçük, a.g.e., 509. gazel, s. 297.

63b

-401-

Raḥmî⁴¹⁹

Mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Dil kim lebün vüçüdü için kı̇l ü kı̇l ider
Sâyil durur ki hâl-i 'ademden su'âl ider
- 2 Bir manzar açdı kaşr-ı melâhatda ḥüsn-i yâr⁴²⁰
Biñ şüret ile 'âşıka 'arz-ı cemâl ider
- 3 Abdâl olup fenâyı felekden kıyâs ide
Nürin kabâsını çıkarur köhne şâl ider
- 4 Nādân olana şâhid-i maşşüdü el virür
Dānā⁴²¹ ḥayâl-i yâr ile def' -i melâl ider
- 5 Raḥmî ruḥuñla leblerüññ vaşfın eyleyüp
Rengin edâyile gâzelin pür-ḥayâl ider

⁴¹⁹ Erdoğan, a.g.e., 35. gazel, s. 319.

⁴²⁰ "ḥüsn-i yâr" ifadesi Raḥmî Dîvânı'nda "ḥüsn-i dost" şeklindedir.

⁴²¹ "dānā" ifadesi Raḥmî Dîvânı'nda "'Āşık" şeklindedir.

-402-

Raḥmî⁴²²**Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün**

- 1 Ruḥuña ey şanem başın egüpdür yine gīsular
Şanasın āteşe secde ider Rüm içre Hindular
- 2 Gören ḥālũñle çeşmũñ üzre ey ḥurşid ebrũñı
Hilāli sihr ile tutmuş şanur bir iki cādular
- 3 Gelür ol ğonca-leb bāğ içre diyü intizār ile
İner serv-i dil-ārānuñ ayağına kıara şular
- 4 Düşelden 'aşkıña gūyā ki sīnem vādi-i ğamdur
Olupdur dāğlar yir yir anuñ içünde āhular
- 5 Egilmiş bād-ı āhumdan melāḥat şāḥsārıdur
Nigāruñ Raḥmiyā bāğ-ı ruḥı içinde ebrular

⁴²² Erdoğan, a.g.e., 88. gazel, s. 352.

-403-

Raḥmî⁴²³**Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün**

- 1 Mey şafaḳ olmış felek mey-ḥāne şeklin bağlamış
Hāle içre māh şan peymāne şeklin bağlamış
- 2 Ser-fürū gördüm çemen bezminde tāc lāleyi
Elde cāmin kec tutar mestāne şeklin bağlamış
- 3 Şem' -i meclis göricek cānā müselsel kākülün
Dūdeden zenciri var dīvāne şeklin bağlamış
- 4 Bir perīdür her biri bāğ-ı İremden geldiler
Şem' üne per yakmağa pervāne şeklin bağlamış
- 5 Bir büt-i Ferhāda resmin dilde naşş idüp ḥayāl
Raḥmiyā sineñ senün büt-ḥane şeklin bağlamış

⁴²³ Erdoğan, a.g.e., 101. gazel, s. 360.

64a

-404-

Raḥmî⁴²⁴**Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün**

- 1 Şekl-i ebrū-yı siyāhı ruḥ-ı cānān üzre
Güyyā besmeledür sūre-i Raḥmān üzre
- 2 Ḥasret-i la' lūñ ile merdümek-i dīdelerüm
İki noḡta gibidür kim yazılır ḡan üzre
- 3 Enbata 'llāhu nebāten ḡasenen yazdı ḡaṡuñ
Ḥaṡṡ-ı Yāḡūt ile ser-çeşme-i ḡayvān üzre
- 4 Devlet-i dehre irerse n'ola her dūn u denī
Devler ḡāhī çıkar taḡt-ı Süleymān üzre
- 5 Ḥāme-i zerle yazarsa yiridür kātib-i şun^c
Raḡmiyā bu ḡazelūñ şafḡa-i devrān üzre

⁴²⁴ Erdoğan, a.g.e., 207. gazel, s. 426.

-405-

‘Ubeydî⁴²⁵

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

- 1 İrmeyen bezm-i şafâ-bağşuña hürmet bulmaz
Düşmeyen ayağıña pāye-i rif‘ at bulamaz
- 2 Bil ki ey şahid-i kâşâne senüñle büt-i deyr
Da‘ vi-yi hüsni cemāl eylese şüret bulamaz
- 3 Mihr-i ‘uşşāk ile meh-rûlar olurlar meşhür
Yoğsa añlar bilüñüz hüsni ile şöhret bulamaz
- 4 Hâşre dek yaralarum ağız açup söyleseler
Miñnet-i derd ü ğam-ı yār nihāyet bulamaz
- 5 Maraz-ı ‘aşk-ı ‘Ubeydî ne ‘aceb miñnet olur
Kağrı ‘aşık ki aña uğraya şihhat bulamaz

⁴²⁵ Ömer Arslan, **Ubeydî Divanı (Metin ve İnceleme)**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 2013, 106. gazel, s. 359-360.

64b

-406-

‘Ubeydî⁴²⁶

Mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün mefâ‘ ilün

- 1 Ayağum adım atmaz bir kadem⁴²⁷ mey-ğāneden ğayrı
Elüm bir nesne tutmaz sākīyā peymāneden ğayrı
- 2 Koya ğavğayı ey vā‘ iz kulağum nesne ğuş itmez
Şürāhī kulkūliyle na‘ ra-i mestāneden ğayrı
- 3 ‘ Aceb mi zāhidā ħūr-ı behište nāzır olmazsam
Gözüm hiç nesne görmez şāhid-i kāşāneden ğayrı
- 4 Nice rengīn ü şīrīn olmasun güftār-ı dil-sūzum
Dilüm bir nesne zikr itmez leb-i cānāneden ğayrı
- 5 ‘ Ubeydīnūñ mekānı şorarsañ ey perī-peyker
Yatağı yoğdur ol dīvānenūñ vīrāneden ğayrı

⁴²⁶ Arslan, a.g.e., 318. gazel, s. 528-529.

⁴²⁷ "kadem" kelimesii ‘Ubeydī Dīvānı'nda "yere" şeklindedir.

-407-

‘Ubeydî⁴²⁸

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

- 1 Dime cānāneye aġyār ile şoġbet itme
Seni sevsün dir iseñ naşihat itme
- 2 Her ne ħālet ki zühür eyliye dil-berendür
Kimseye anuñiçün buġz u ‘ adāvet itme
- 3 Ĥayra meyl eylemezsin diyü yemān eylerise
Mümteni‘ dür inanup aña ħamākat itme
- 4 İġtiyār elde olaydı der-idüm saña göñül
Ĥūblar zümresine hiç muġabbet itme
- 5 Çünki bunlarda ‘ Ubeydî ġarazuñ var senüñ
Eh-i ‘ arz⁴²⁹ olımadun diyü nedāmat itme

-408-

‘Ubeydî⁴³⁰

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

- 1 Ĥamze-i mestüñ ucından nice ġavġālar ola
Fitne-i ħāl-i ruġuñla ne temāşalar ola

⁴²⁸ Arslan, a.g.e., 285. gazel, s. 503-504.

⁴²⁹ "‘arz" ifadesi ‘Ubeydî Dîvânı'nda "dil" şeklindedir.

⁴³⁰ Arslan, a.g.e., 297. gazel, s. 512-513.

2 Kākülün kim şalına mülket-i cānlar üzere
Hey ne diller alına anda ne yağmālar ola

3 Bu leṭāfet bu ḥāletle görünürseñ eger
Ḥalk-ı ʿālem götüri vālih ü şeydālar ola

4 İbdi acımayasın [güle] diye inşāf mıdur
Ben yetīmün gözi yaşı aḳa deryālar ola

5 Gel götür ḥākten üftāde ʿUbeydīyi bugün
Hey kıyāmet nice bir vaʿde-i ferdālar ola

65a

-409-

Figānī⁴³¹

Mef ʿülü fāʿ ilātü mef ʿāilü fāʿ ilün

1 Gördi nihāl-i ḳāmetünni sen semen-berün
Biñ pāre oldı ḳalbi ḥasedden şanavberün

2 Dağıt efendi gül yüzün üstine sünbülün
Yüzi ḳarası yanına ḳalsun ḳo ʿanberün

3 Zāhid şarāb-ı laʿlünni nüş eyliyeydi ger
Hergiz cihānda adını añmazdı kevşerün

⁴³¹ Ferdi Yorgun, "Figānī'nin Yayınlanmamış Bir Gazeli", *Littera Turca*, Yıl 2016, Sayı. 2, s. 147-154.

- 4 La' lüñ nebâtı virdi kesâda benüm begüm
İşin bitürdi kâmet-i mevzûnuñ ' ar' aruñ
- 5 Kimdür dir iseñ ey şeh-i hûbân Fiğānīyi
Bir derd esiri ' aşık-ı şūrīde kem-teruñ

-410-

Fiğānī⁴³²

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Gözümüñ kaşırını eylerse hayālüñ n'ola cāy
Şeh-i ' âlemdür idinse yiridür şırça sarāy
- 2 Şeb-i fürkatde gözüm h' āb ile ceng eylemege
Müjeden bağladı ey dil⁴³³ yine bir kara alay
- 3 Bām-ı çarḥ üstine nālem çıkuban tıfl gibi
Aşağa inmege korḡar çıgırup eydür vāy
- 4 Bir nefes ' âlemi dem urmağa komaz diyüben
Gösterür illere parmaḡla beni bezmde nāy

⁴³² Abdulkadir Karahan, **Fiğānī ve Dîvânçesi**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul1966, XCVI. gazel, s. 126.

⁴³³ "dil" ifadesi 'Ubeydî Dîvânı'nda "meh" şeklindedir.

- 5 İllere ayağı takṣim idesin bezm içre
Niçün ey sāķī Fiğānī ķuluña degmeye pāy

-411-

Fiğānī⁴³⁴

Mef' ūlū fā' ilātū mef' āilū fā' ilūn

- 1 Miķrāz-ı ğamzeñüñ işi 'uṣṣāķa yaradur
Āvāre diller anuñ içün pāre pāredür
- 2 Ey māh sīnem oldı benüm āsumān-ı mihr
Yir yir ūirāre-i dilüm anda sitāredür
- 3 Ğaṭṭ-ı ğubāruñuñ yazamazlar misālini
Nāmeñ ķatunda⁴³⁵ ħāmelerüñ yüzi karedür
- 4 Bezm-i fenāda virdi ṣadā çār 'unṣurum
Raķķāṣ-ı 'aṣķ elinde meger çār-pāredür
- 5 Ṭāvūsı çarḥ-i berīnūñ oldı dūd-ı āh
Yir yir benekler aña Fiğānī ūerāredür

⁴³⁴ Karahan, a.g.e., XIV. gazel, s. 44.

⁴³⁵ "ķatunda" ifadesi Fiğānī Divānçesi'nde "yanuñda" şeklindedir.

65b

-412-

Nev'î

Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Görinen mihr-i yüzinde şanemâ şanma şehâb
Yağmasun diyü yüzün mihri senün aşdı niķâb
- 2 Āteş-i fikr-i ruķuñ yaķdı derün-1 sînem
Ĝam-1 haķtuñla ciger olsa n'ola dūd-1 kebâb
- 3 Hicr-i la' lüñle senün her gice ey mäh-1 felek
Dideden yaş yirine ķan aķıdur şanma şihâb
- 4 N'ola zülf olsa miyānuñda miyānuñ dilde
Genc olur māra vaţan mesken olur gence ħarâb
- 5 Ħālümi aĝlamaĝa yāre utanmaya diyü
Nev' iyā ķihreme bu ķanlı yaşum oldu ħicâb

-413-

Nev'î

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

- 1 Senüñ maḥzūnuñ olmak baña şādān olmadan yegdür
Ġamuñla ağlamak yıllarla ḥandān olmadan yegdür
- 2 Cihānuñ 'izz ü cāhın böyle iz' ān eyledüm ben kim
İşigünde kıl olmak dehre sultān olmadan yegdür
- 3 Düşüp kūy-ı ḥārābat içre şūfî kāse-lis olmak
Serir-i devlet Fağfūr [u] ḥākān olmadan yegdür
- 4 Cihān-ı bī-şebātuñ rağmına devr itdürüp cāmı
İçüp lā-ya' kıl olmak şāh-ı devrān olmadan yegdür
- 5 Şarāb-ı 'aşk ile Nev'î gibi mest-i müdām olmak
Bağup bu ni' met-i dünyāya ḥayrān olmadan yegdür

66a

-414-

Bākī⁴³⁶**Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün**

- 1 Rūşen gerekse hāne-i dil ' aks-i yārdan
 Āyīne gibi sīneñi şāf it ğubārdan
- 2 Devr-i piyāle devlet-i Cemden haber virür
 Her bir habābı remz ile bir tādārdan
- 3 ' Ayš u şafā-yı ' ahd-i Cem ü devr-i cāmı gör
 Baḡs itme rezm-i Rüstem ü İsfendiyārdan
- 4 Şol hoş haber ki andan ola bŷy-ı vaşl-ı yār
 Yıgdür dimāġ-ı ' āşıķa bād-ı bahārdan
- 5 Bākī yitişdi gözlerüñ aydın nesim-i şubḡ
 Ḥāk-i cenāb-ı sāye-i Perverdġārdan

⁴³⁶ Küçük, a.g.e., 377. gazel, s. 240.

-415-

Bākī⁴³⁷

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

- 1 Nām u nişāne qalmanı faşl-ı bahārdan
Düşdi çemende berg-i dıraht i' tibārdan
- 2 Eşcār-ı bāğ hırqa-i tecrīde girdiler
Bād-ı hāzān çemende el aldı çenārdan
- 3 Her yañadan ayağına altun aqup gelür
Eşcār-ı bāğ himmet umar cūy-bārdan
- 4 Şahn-ı çemende durma şalınsun şabā ile
Āzādedür nihāl bu gün berg ü bārdan
- 5 Bākī çemende hayli perişān imiş varaq
Beñzer ki bir şikāyeti var rüzgārdan

⁴³⁷ Küçük, a.g.e., 371. gazel, s. 238.

-416-

Bâkî⁴³⁸

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Şevk-ı gülden nâle itmekdür şafâsı bülbülün
Bî-riyâ-yı' aşkdur olmaz riyâsı bülbülün
- 2 Şubh-dem şâma irince şâmdan tâ şubha dek
Vâşıl olmağdur güle vird ü du' âsı bülbülün
- 3 Gonce ağzından haber aldum zebân-ı hâl ile
Gül yüzine nâzır olmağdur ğidâsı bülbülün
- 4 Hiç bir âvâze vü âheng uymaz ' âşığa
Bezm-i gülde öyle nâzükdür nevâsı bülbülün
- 5 Olsa Bâkî olmasa fânî eger gülşende gül
Olmaz idi zâr ile öyle şadâsı bülbülün

⁴³⁸ Beyhan Kesik, "Bazı Şiir Mecmualarından Hareketle Basılı Divânlarda Bulunmayan Bâkî Mahlaslı Şiirler-II", *Turkish Studies*, Yıl 2013, Sayı 8 (13), s. 347-348.

66b

-417-

Bâkı⁴³⁹

Mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Cānā görinse ʔarf-ı ʔizāruñ niķābdan
Halk āfitāb doğdı şanurlar seķābdan
- 2 Kānmaz şarāb-ı nāba lebūñ ārzū iden
Sīr-āb olur mı teşne-i Kevşer serābdan
- 3 La' lūñden itme tiğ-i müjeñ birle cānı men'
Mümkin degüldür aña kesilmek şarābdan
- 4 Sāķi-i devr minnet ile şunsa içmezin
Āb-ı hayātı cām-ı zer-i āfitābdan
- 5 Bezm-i belāda nāle vü āhuñla Bāķiyā
Müstağniyüz terāne-i çeng ü rebābdan

⁴³⁹ Küçük, a.g.e., 365. gazel, s. 236.

-418-

Bâkî⁴⁴⁰

Mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Bildüñ mi sen de kendüñi ey bî-vefâ nesin
Âşüb-1 dehr ü âfet-i devr-i zamânesin
- 2 Saña bahâ ne idi cefâ-pîşe olmasañ
Hakķā budur ki bî-bedel ü bî-bahânesin
- 3 Müşkil belâ degül mi vefâsuz güzel sevüp
Ėuşşayla yata derd ü Ėam ile uyanasın
- 4 Gâhî cenâb-1 Leyliye mektüb uçurmağa
Urındı Ėays başına murĖ âşiyânesin
- 5 Bâķî yolında döke şaçā harc idüp gözüm
ÂĞir düketdi naķd-i şirişķüm hızânesin

⁴⁴⁰ Küçük, a.g.e., 382. gazel, s. 242.

-419-

Bākī⁴⁴¹

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Yılda bir açılıp ancağ şen olur bāğda gül
 Qanı ol gōnca-i ḥandān gibi şūh u şengül
- 2 Nağşlar bağıladı nev-rūz hevāsında çemen
 Eylesün ḥūb edālarla terennüm bülbül
- 3 Ruḥlarıñdur gül-i ter gōnca leb-i mey-gūnuñ
 Saña meyl itdi göñül bana gerekmez gül ü mül
- 4 Kendü başında degül mi niçün ol meh bilmez
 Dil-i miskīne ne bend eyledügin ol kākül
- 5 Dūd-ı āhın yine Bākī şerer-ālūd itdi
 Yāre ' arz eyledi bir dāne zer-efşān sünbül

⁴⁴¹ Küçük, a.g.e., 296. gazel, s. 206.

67a

-420-

Bâkî⁴⁴²**Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün**

- 1 Ğam-ı hıttıyla yâruñ dil nice bir pür-melâl olsun
Sür ey sâķī ayağı mür-ı guşsa pây-mâl olsun
- 2 Vişâlün  idına⁴⁴³ tek maħrem eyle cān-ı maħrūmı
İçerlese ħarāmī gözlerün ħanum ħelâl olsun
- 3 Yiter sīt u şadā-yı cān-ı nālānum bu gūlzārda
Çemen bülbüleri şimden girü hāmūş u lāl olsun
- 4 Ser-i kūyuñda ger ğavġā-yı  uşşāķ olmasun dirseñ
Raķīb-i kāfiri öldür ne ceng ü ne cidāl olsun
- 5 Dirīĝ eyler mi Bâķī cānı ħurbān olduĝum senden
Fidā yoluña cānı⁴⁴⁴ tek hemān  id-ı vişāl olsun

⁴⁴² Küçük, a.g.e. ,372. gazel, s. 238.

⁴⁴³ " idna" kelimesi Bâkî Dîvânı'nda "bezmîne" şeklindedir.

⁴⁴⁴ "cānı" kelimesi Bâkî Dîvânı'nda "vanı" şeklindedir.

-421-

Bâkî⁴⁴⁵

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Fitneye hemrâz⁴⁴⁶ idelden ğamze-i cādūlaruñ
Geh görünür gâh görünmez hilâl ebrūlaruñ
- 2 Bağmasa yıllarca Nâhîdüñ yüzine ğam yimez
Ayda bir kez hâl-i ruhsârın gören meh-rūlaruñ
- 3 Yüzleri böyle siyeh olmazdı⁴⁴⁷ ey mâh-rū eger
Âfitâba tapmayaydı turra-i hindūlaruñ
- 4 Hurrem olsa ğam degül eşk-i revānum görse yâr
‘ Âdeti tefrîh-i rûh itmekdür ağar şularuñ
- 5 Hurdeler geçmiş durur dendānuñ evşâfında kim
Hâme-i Bâkî delüpdür bağrını lü'lūlaruñ

⁴⁴⁵ Küçük, a.g.e., 253. gazel, s. 188.

⁴⁴⁶ "hemrâz" kelimesi Bâkî Dîvânı'nda "âgâz" şeklindedir.

⁴⁴⁷ "siyeh olmazdı" ifadesi Bâkî Dîvânı'nda "karamazdı" şeklindedir.

-422-

Baki⁴⁴⁸

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Bir iki gün çekelüm cevri ü cefâsın kadehün
Sürevüz bir dem ola zevk u şafâsın kadehün
- 2 Lâleveş bâğ-ı şafâda inen açıldığı yok
Hayli demdür göremez kimse karasın kadehün
- 3 Câm-ı mey böyle şikest olacağı bellü idi
Halk çokdan oğumışlardı du' âsın kadehün
- 4 Haymeler kurduğu dem kanı habâbuñ ayşa
İ' tidâl üzre görüp âb u hevâsın kadehün
- 5 Bâkiyâ dün gece meclisde gül-efşânlar ile
Mâh-tâb itmiş idük bezme ziyâsın kadehün

⁴⁴⁸ Küçük, a.g.e., 270. gazel, s. 194.

67b

-423-

Bâkî⁴⁴⁹**Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün**

- 1 Maḥabbet baḥridür āhum yilinden mevc urur yaşum
Melāmet fülkidür ser aña lengerdür iki қаşum
- 2 Peleng-i ' aşq-ı yāruñ bişesidür müy-ı jülidem
Diyār-ı derd ü miḥnet kūsārıdur benüm başum
- 3 Ne meclis içre nüş-ı cām idersem yād-ı la' lünle
O bezm ehlinde қalmaz cür' adan ğayrı ayaқdaşum
- 4 Bilürsin nūr-ı dīdem tütüyāya қatılur cevher
N'ola ağlarsa ḥāk-i pāyüñe çeşm-i güher-pāşum
- 5 Ayırdı sihr idüp yāri sipihr-i қаḥbe-zen⁴⁵⁰ benden
Ne lu' b itdi baña gör bi 'llāhi oynaşum

⁴⁴⁹ Küçük, a.g.e., 322. gazel, s. 217.⁴⁵⁰ "қаһbe-zen" ifadesi Bâkî Dîvânı'nda "pīre-zen" şeklindedir.

-424-

Bâkî⁴⁵¹

Mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

1 Kıddüñ misâli hem-ser-i serv-i sehî degül

Tübâyı alma sâyeñe ol kûtehi degül

2 Kevn ü mekânı şevk-i ruñuñ şöyle tıtdı kim

Hürşîdi kimse zerreye şaymaz mehi degül

3 Sulţân-ı çâr-bâliş-i iqlîm-i dehre dil

Kemter gedânı beñzedemez sen şehi degül

4 Meclisde büseñe tolaşur şöyle añların

Cāmuñ efendi bir ğarażı var tehî degül

5 Bâkî peleng-i kulle-i kûhsâr-ı ' aşğdur

Sālūs u zerķ mişesinüñ rûbehi degül

⁴⁵¹ Küçük, a.g.e., 288. gazel, s. 202.

-425-

Bâkı⁴⁵²

Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün

- 1 Saña teşbîh itmek olmaz ey şeh-i şâhib-cemâl
Âfitâba ger hilâl ebrû vü Nâhîd olsa hâl
- 2 Rûy u mûy-ı yâre beñzer dağı nesne görmedüm
Gerçi gördüm bî-vefâ dünyâda nice mâh u sâl
- 3 Diğkat itdüm şol kadar vaşf-ı miyânuñ kıлмаğa
Bulmadum aña münâsib hiç bir nâzûk hayâl
- 4 Gördüm ol çeşm ü çerâğ-ı cânı şevkum var yine
Şem' -i 'aşka yakmağa pervâneâsâ perr ü bâl
- 5 Bâkıyâ 'işrettedür 'aşkıyla yâruñ kâ'inât
Nuql encüm mey şafağ sâķi felek sâğar hilâl

⁴⁵² Küçük, a.g.e., 293. gazel, s. 204.

68a

-426-

DER SİTAYİŞ-İ ESBÂN-I ŞEHSÜVÂR-I ZAMÂN

HAZRET-İ SULTÂN MURÂD HÂN

BÂ-FERMÂN-I ÂLİŞÂN

Nef'î⁴⁵³

Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Bârekallâh zihî raḥş-ı hümâyün-simâ
Ki ḳomıḣ nâmını sulṫân-ı cihân Bâd-ı Şabâ
- 2 Ne Şabâ şâ' iḳa dersem yaraşur sür' atde
Ki segirdürken aña sâyesi olmaz hempâ
- 3 Bırağur anı daḣı sâyesi gibi yolda
Olsa ger şâtır-ı endişe ile pâ-der-pâ
- 4 Düşmeden sâyesi ḣâk üzre ider ' âlemi ṫayy
Sehv ile rākibi gösterse ' ināna irḣâ
- 5 Ḳuş yetişmez der idüm olmasa ṫayyâr eger
İremez gerdine zîrâ ki ne şarşar ne şabâ

⁴⁵³ Akkuş, a.g.e., 17. kaside, s. 171-178.

- 6 Nice ayyār o sebük-pāy-ı cihān-peymā kim
Aña hem-seyr olamaz hiç ne Anķā ne Hümā
- 7 Nürdan bāl açar uçmağa melekdür şanasın
Olsa zinpüş-ı serāserle ne dem cilve-nümā
- 8 ayy ider ‘ālemi bir göz yumup açunca bu da
Bu adar çābük ü çālāk olur mu ‘acabā
- 9 Meger Evren ola yā saçlı Toru yā Mercān
Yā Celālī Yağızı yā iki Edhem yā Tuma
- 10 Nice Evren ki ne dem eylese pertāb-ı bülend
Şanki reftāre gelür hışm ile bir ejderhā
- 11 Atılır hāmesi oķ gibi elünde durmaz
İtse bir şā‘ir eger medh-i şitābun imlā
- 12 Nice saçlı Doru bir bāl-güşā ‘Anķā kim
Bir anadıyla uçar uçduğu dem bī-pervā
- 13 Nice saçlı Doru guyā ki yanar āteşdür
Dūdudur anuñ o yāl-i siyeh-i ‘anber-sā

- 14 Bu da Evren gibi pertâb-ı bülend itse olur
Rākibi Zāl-i zer ü kendüsi gūyā ‘ Anķā
- 15 Nice Mercān o sebük-cilve-i çābük-rev kim
Aña gülgün-ı sirişk olur olursa hempā
- 16 İstese bu da ider bir ser-i mūda cevġān
Belki raķķāşlıķ itmekde olur ahyānā
- 17 Seyr iden cilvesini Şu‘ le-i cevvēle Şanur
Devr ider ‘ālemi sür‘ atle o denli zīrā
- 18 O Celālī Yağızı da ne ķadar çāpükdür
Ki olurken ana meydān-ı cihān teng-fezā
- 19 Başlasa cilveye mānend-i kümeyt ħāme
Merkez-i noķta olur aña fezā-yı pehnā
- 20 İki Edhem ħod iki Őuĥ ‘ Arab dil-beridür
Ki tefāvütleri yoķ biri biründen aşġā
- 68b**
- 21 Görse ger bunları Mecnūn-ı melāmet-dīde
Yādına gelmez idi bir daĥı ħüsn-i Leylā

- 22 İ' tiḳādum bu ki mānendi bulunmaz birinüñ
Bulunursa daḫı bir yerde bulunmaz illā
- 23 Yine iştābl-ı şehensāh-ı cihān-ārāda
Ki ne atlar bulunur biri biründen zībā
- 24 Evvelā Kapı ağası Dorusudur birüsi
Ki berāberdür aña pūyede kūh u şahrā
- 25 Kuḫl için ḳalmaz idi gerd-i zemīn-i eşt'ār
Olsa ger cilve-gehi arşa-i mülk-i ma' nā
- 26 Bir de Arslan Dorusudur ki gemin gördikçe
Kendidür aynı ile şīr-i ner-i silsile-hā
- 27 Urulur gerdenine anuñ için altundan
İki zencīr ki zābṭ itmesi āsān ola tā
- 28 Cebeli Doru ile hod Kayıšoĝlu Dorusu
Nicedür her birü sür' atde ḳıyās it meselā
- 29 Menzile nūr-ı bařar gibi berāber eriřür
Olsa her birüne hem-pūye eger tīr-i ḳazā

- 30 Birüsi dağı Ağa Alcası kim anuñ da
Yaraşur eyler isem medđini bu gūne edā
- 31 Āsumān-pūye zemīn-gerd-i müselsel-đarekāt
Bād-pā şu^çle-i cevvalē-i ālem-peymā
- 32 Bir de Şām Alcası kim itse ne dem meyl-i đırām
Şanki reftāra gelür bir şanem-i sürđ-đabā
- 33 Olsa bu cilve bu nāz Aşđar-ı Behrāmda ger
Zühre gökden inüp olurdı dil-ārām aña
- 34 Ŧurfa gülgūn-ı firī bende-reviş kim şanasun
Cümle endāmuna urmuş yed-i đudret đınnā
- 35 Bir de dağlar delisidür ki şitāb itdikçe
Pür olur zelzeleden lerze-i kūh u deryā
- 36 Şarşılur arz u semā şanki kıyāmet đoparur
Böyledür tünd şitāb eyledüğince ammā
- 37 Gelse reftāra döner bir şanem-i ra^çnāya
Başlasa cilveye đāvūs-ı cināndur gūyā

- 38 Nāmı dađlar delisi kendüsi Āhū-yı ħarem
Perçemü sünbül-i çin cephesi dībā-yı Hıtā
- 39 Cilve itdikçe ne dem olsa perīşān-kākül
Pür olur nükhet-i müşkiyle girībān-ı hevā
- 40 Birüsi dağı Şurāhī-i ser-efrāz ki çarĥ
Yaraşur pāyına yüz sürmek içün olsa düta
- 41 Nedür ol gerden-i mevzün o sürin-ferbih
‘ Aceb endāmı güzel şüh-ı cihāndur ĥaĥķā
- 69a**
- 42 Şivede cilvede mestāne ĥırām eylemede
Vār ise yine odur bir şanem-i müsteşnā
- 43 Şalınup her tarafa nāz ile itdikçe ĥırām
Bir nigāh ile ider cān-ı cihāmı yađmā
- 44 Dil-nevāz ola meger añā mu‘ ādil dil-ber
Yoĥsa ‘ ālemde bulunmaz dağı mişl ü hemtā
- 45 Tarz u tavrun nice ta‘ rīf ideyim anuñ da
Görmedüm bunculayın dil-ber-i şüh u ra‘ nā

- 46 Hüsni ahlâkı yeründe harekâtı mevzûn
Şivesi cilvesi hep birübiründen a' lâ
- 47 O revîş ol yürüyüş ol nîgeh-i düzdîde
Dil-ber-i şüh gibi şiveleri hüş-rübâ
- 48 Armağân gitse olur Çine hele taşvîri
Bu kadar ancak olur haq bu ki şun' -ı Mevlâ
- 49 Yaraşur atlas-ı çarh olsa aña pây-endâz
Eylese her ne zamân cilve-i pür-istîgnâ
- 50 Müdde' â-fehm o kadar kim eder âheng-i şitâb
Râkibi küşe-i ebrû ile itse imâ
- 51 Yaraşur dirsem eger aña Burâk-ı cennet
Ki revâdur buna ta' zîm o kadar kim farzâ
- 52 Pîş-i pâyunda melek gâşiyedâr olsa mağal
Na' l-i zerrînüne hürşîd yüzün sürse revâ
- 53 Çok midur bu şeref ol raşş-ı mübârek-ğademe
Ki sa' âdetle süvâr ola aña zıll-ı Hudâ

- 54 Mehdi-i devr-i zamān mā-ḥaşal-ı kevn ü mekân
 Āfitāb-ı dü-cihān zıll-ı Hudā nūr-ı Hudā
- 55 Ehl-i dil kân-ı kerem şahsüvār-ı ʿālem
 Husrev-i Cem-şiyem İskender-i iklim-güşā
- 56 Kām-baḥş-ı ʿazamat cān-ı cihān-ı devlet
 Revnaḳ-ı salṭanat ārāyiş-i dīn ü dünyā
- 57 Şeh-i meh-kevkebe Sultān Murād-ı zī-şān
 Şāh-ı seyyāre-ḥaşem māh-ı memālik-i ārā
- 58 Dād-ger pādīşeh-i ʿādil ü ālī-şān kim
 Her ne emr itse ḳazā ḥükmünü eyler imzā
- 59 O ḥudāvend-i muʿazzam ki olur hemvāre
 Pādīşāhān-ı cihān dergehine nāsıye-sā
- 60 O cihānbān-ı Hümā-sāye hümāyün-fer kim
 Cümle şāhān-ı cihān bendesidir ser-tā-pā
- 61 O şehensāh-ı direm-pāş-ı kerem-güster kim
 Bir eli baḫr-ı şehādur bir eli ebr-i ʿaṭā

69b

62 Birü derbānı olurdu birü mīrāhūru
Gelseler āleme devründe Peşeng ü Dārā

63 Reşha-i cūdu ile ebr-i bahārı dūr-pāş
Nūkhet-i hūlķu ile bād-ı şabā ğāliye-sā

64 Varsa ger nūkhet-i hūlķuyla şabā gülzāra
Lālede sūnbūl ü gül gibi olurdu būyā

65 Nergisūn düşmez idi cām-ı zeri destünden
Bulsa ger feyz-i nem-i cūdu ile neşv ü nemā

66 Kāse-i zehr-i ğam olurdu dile cām-ı şarāb
Hūķmü ger istese tebdīl-i havāşş-ı eşyā

67 Meşrebünde o leţāfet ki var ammā ber-aks
Neşve-i zehr virür ādeme keyf-i şahbā

68 Behre-yāb olsa cihān pertev-i re'yuenden eger
Zerre hūrşīd kadar āleme virürdi ziyā

69 Dilleri bār-ı şanavber gibi şad-pāre olur
Tīĝ-ı bürrānını yād eyledigünce a' dā

- 70 Һusrevā dād-gerā pādişehā tēc-verā
 Ey şehensāh-ı felek-mesned-i Һūrşid-livā
- 71 Pīşkeş çeksem olur bende semend-i ıtab‘um
 Ki virür cilvesi anuñ dağı bir gūne şafā
- 72 Benzemez bunlara ol ıurfadur anuñ ıarızı
 Reviş ü cünbişi ser-tā-be-ıadem nev-peydā
- 73 ‘Arş-peymālīga itdikçe heves ma‘nāda
 Teng olur cilvesine sāha-i meydān-ı semā
- 74 Olsa şāne yaraşur yāline bāl-i Cibrīl
 Olsa pā-bend-i maħal pāyuna zūlf-i ıavrā
- 75 Gerçi ıştābl-ı Şehensāha degüldür lāyık
 Yeridür bāğçe-i ıhāşşada itse çerā
- 76 Cirid oynamağa kıabil degül ammā yaraşır
 Bāğçe seyrine ııkıldııça süvār olsan aña
- 77 ‘Ömrüñ efzūn ide Allāh Te‘ālā dilerin
 İltifātuñla bu dil-mürdeyi itdin ihyā

- 78 Eyledin luṭf ile bir böyle ḳaṣīde teklīf
Ki nazīre diyemez bir yere gelse ṣu‘ arā
- 79 Var mı böyle ḳaṣīde demege cür‘ et ider
Şarḳdan ğarba varınca sūḥan ehline şalā
- 80 Söyleden himmet-i sulṭān-ı cihāndur yoḥsa
Ḳande ben ḳande bu gūhe kelimāt-ı ğarrā
- 81 Devletüñde n'ola Urfī gibi meşhūr olsam
Var mı bir bencileyin şā‘ ir-i pākīze-edā
- 82 Söz tamām oldu güzāfī ḳoyalum ey Nef‘ ī
Edelüm devlet ü iḳbālüne şıdḳ ile du‘ ā

70a

-427-

DER MEDḤ-İ VEZİR-İ A‘ ZAM MURĀD PĀŞĀ

Nef‘ ī⁴⁵⁴

Mef‘ ūlū fā‘ ilātü mefā‘ ilū fā‘ ilün

- 1 Ğamzeñ ne dem ki tīĝ çeküp ḥūn-feşān olur
‘Uşşāḳ-ı dil-figāra ecel mihrībān olur

⁴⁵⁴Akkuş, a.g.e., 28. kaside, s. 232-238.

- 2 Çeşmüñ o ahramān-ı azab-nākdür senüñ
Kim hışmı zā'ıl olsa daı bī-emān olur
- 3 Kim gördü böyle hindū-yı mest-i kemīn-güşā
Kim bir adengi āfet-i cān-ı cihān olur
- 4 Müjgānlaruñla seyr iden ol ebruvānı der
Birden bu denlü tır nice der-kemān olur
- 5 Ğamzeñ su'āle başlasa 'uřřāa her müjen
Güyā lisān-ı hāl ile bir tercemān olur
- 6 Ğamzeñ görür 'itāb ile öldürdüğün bizi
Durmaz kirişme daı aña hem-zebān olur
- 7 Bu nāz u bu nigāh-ı tegāfül ki sende var
ızr olsa āřıuñ sebab-i terk-i cān olur
- 8 Sen böyle nāz u şıve şatınca gedālara
Nar-ı metā' -ı derd ü belā rāygān olur
- 9 Yeksān ise yanunda seven sevmeyen seni
übāna bu mu'āmeleden o ziyān olur

- 10 Rāzī degülse ger buna nāmūs-ı dil-beri
‘Uşşāka derse böyle ihānet yamān olur
- 11 Her nā-maḥalle ruḥṣat-ı nezzāre yā neden
Bir gün demez misin ki maḥallende ḳan olur
- 12 Dil bu hevā ile ḳafes-i teng-i sīnede
Mānend-i murğ-ı bāl-şikeste tapan olur
- 13 Kim gülşen-i ruḥunda vire neğmeye ḳarār
Tā ol zamān ki bāğ-ı cihān pür-ḥazān olur
- 14 Fikr eyleyince dām-ı gire-gİR-i zūlfünü
Bir ḥālet el virür ki ḳafes gülsitān olur
- 15 Zūlfüñ mü yā gezende siyeh mār-ı ḥam-be-ḥam
Kim pāsbān-ı genc-i nihān-ı miyān olur
- 16 Yāḥūd Hümā şikār edici şāhbāzdur
Dā`im hevā-yı şayd ile bī-āşiyān olur
- 17 Gāhiki ḥalka ḥalka durur piç ü tāb ile
Tuğrā-yı ḥükm-i pādişeh-i ḥüsn ü ān olur

70b

- 18 Gāhī ki deste deste yatar yirde gūyiyā
Cārüb-1 āstān-1 memāliksitān olur
- 19 Ol şafder-i yegāne ki tāb-1 mehābeti
Cevşen-güdāz-1 Tehmeten ü Qahramān olur
- 20 Ol dāver-i zamāne ki āb-1 ‘adāleti
Gülbün-firāz-1 gülşen-i emn ü emān olur
- 21 Pāşā-y1 bī-ķarīne-i ‘ālem ki ‘āleme
İhsānı bī-nihāyet ü bī-imtinān olur
- 22 Düstūr-1 kāmķār ki yek-rūze baķşışı
Zaķl-i hezār-sāle-i deryā vü kān olur
- 23 Maķşūd-1 kā’ināt u murād-1 cihāniyān
Kim āsitānı ķible-geh-i ins ü cān olur
- 24 Şem‘ -i cihān-serāy-1 vezāret ki şu‘ lesi
Meş‘ al-fürüz-1 encümen-i ħusrevān olur
- 25 Māh-1 felek serīr-i sa‘ ādet ki pertevi
Nūr-1 çerāğ-1 baķt-1 şeh-i aķterān olur

- 26 Re`y-i mün̄iri kim felek-i fehm ü dānişe
Bir mihr-i zerre-perver   arş-ı āsumān olur
- 27 Ger zerre denl  n ru z̄iyā virse   āleme
H rş̄id zerre gibi nazardan nihān olur
- 28 Bād-ı şabā ki b y-ı g l   yāsem̄in i in
Cerrār-ı b̄i-nevā-yı reh-i b stān olur
- 29 Bir Őemmesini bulsa eger b y-ı h l kunuñ
  At ār-ı  arş y-ı zem̄in   zamān olur
- 30   Adli ki bir diyār-ı p r-āş ba h km ide
D zd-i h rām̄i bedra a-i k rbān olur
- 31 Ger virse i tidārı za  ifāna ta viyet
PeŐte h r̄if-i h mle-i p̄il-i demān olur
- 32 Ger   ankeb ta himmeti yār olsa perdesi
KeŐt̄i-i  p k-i feleke bādbān olur
- 33  ab  -ı h zāna olsa m rebb̄i m r vveti
Revna -f r z-ı reng-i g l   erg vān olur

34 Dīvāna çıksa Āşaf-ı Cemşid-kevkebe
Meydāna girse Rüstem-i şāhib-ķırān olur

71a

35 Tenhā çıķunca tīg ile meydāna gūn gibi
Ĥūrşiddür cilve-gehi āsumān olur⁴⁵⁵

36 Diller dōyer mi görmege ceng içre nīzesin
Ol dem ki hūn-ı düşmen ucundan revān olur

37 Gāyā ki çeşm-i Şāhid-i ra' nā-yı nusrete
Müjgān-ı tīr ü ğamze-i nā-mihribān olur⁴⁵⁶

38 Düşdükçe hāke gūy-şifat kelle-i adū
Pāy-ı semendi tūt ki aña şavlecān olur

39 Ol āsumān-şitāb ki hengām-ı pūyede
Her na' li bir hilāl-i kevākib-feşān olur

40 Ol āteş-i cehende ki olduķça germ-rev
Pīrāmeninde gerd-i siyāhı duhān olur

⁴⁵⁵ Dīvānda 35. beyitten sonra yer alan şu beyit mecmuada yoktur:

"Şemşiri gül gül etdiği dem hāki hūn ile
Cemşiddür ki bezm-gehi gülsitān olur"

⁴⁵⁶ Dīvānda 37. beyitten sonra yer alan şu beyit mecmuada yoktur:

"Yere düşünce aña mekān lā-mekān olur/ Çāpüklüğü o mertebe kim zıll-ı rākibi"

- 41 Şaflar düzüp hücum idicek hayl-i düşmene
Dehşetle āsumān u zemīn pür-figān olur
- 42 Şarşıldığınca zelzele-i hamleden zemīn
Āşüb-ı rüsteḥiz-i kıyāmet ‘ayān olur
- 43 Gerd-i siyehde şu‘le-i şemşir-i tābdār
Güyā seḥāb-ı tīrede berḳ-ı cihān olur
- 44 Oḳlar sihām-ı ḳavs-ḳazādan nişān virür
Peykān-ı tīr ise ecel-i mihrībān⁴⁵⁷ olur
- 45 Evc-i hevāda şıyt-ı çekāçāk-ı tīgdan
Āvāz-ı ra‘d u şā‘iḳa reh-gümkunān olur
- 46 Her hamlede hücum-ı dilirān-ı nizedār
Ḥayl-i ‘adūya ol ḳadar āfet-resān olur
- 47 Kim tenleründe rāh-ı mesāmāt serteser
Sūrāḳ-ı mār-mühre-rübā-yı sinān olur
- 48 Gāhī meyān-ı şafda durur kendi tīgveş
Gāhī meyān şikāf-ı şaf-ı düşmenān olur

⁴⁵⁷ "mihrībān" kelimesi Nef‘î Dîvânı'nda "nāgehān" şeklindedir.

- 49 Ol demde kim siyākat-ı ta^c dād-ı küştegān
BİRÜN-İ HAYTA-İ SER-İ KILK-İ BEYĀN OLUR
- 50 Ger āşiyān-ı rŭz-ı cezādan bir ehl-i ŧer
SEYR İTSE OL KİYĀMETİ KİM OL ZAMĀN OLUR
- 51 BİRden ider dilden o dem bĭm-i dŭzeħi
MEYDĀN-İ MAHŧER AĦA RİYĀZ-İ CİNĀN OLUR
- 52 Ey Āŧaf-ı zamāne ki her re^c y-i ŧā^c ibüñ
RŪNK-İ ESĀS-İ SALĦANAT-İ CĀVIDĀN OLUR
- 71b
- 53 Sensŭn o ŧaf-ŧiken ki yazılsa menāķıbuñ
HER MUNTAŧAR RİYĀYETİ BİR DĀSTĀN OLUR
- 54 TAĦRİR-İ MEDĦ Ü FIKR-İ ZİKĀT-İ SİTĀYİŧŪñ
NAZM-İ UMŪR-İ DEST Ü DİL-İ ŧĀ^c İRĀN OLUR
- 55 Ma^c nā ki silk-i gevher-i medĦŭñde yerleŧŭr
ENDİŧE KİM SENĀNİLE RAĦBŪ¹-LİSĀN OLUR
- 56 Ol dŭrr-i gŭŧvāre-i nāĦide nāz ider
BU TERCEMĀN-İ RĀZ-İ DİL-İ KŪDSİYĀN OLUR

- 57 Kim vaşf iderse zāt-ı şerīfūñ benüm gibi
Rūh-ı kelāmı kālīb-i maẓmūna cān olur
- 58 Haqqā benüm o nādire-perver ki her sözüm
Bir tuhfe gibi elden ele armağān olur
- 59 Tab‘um ki bād-ı cezbe-i medhūñle dem-be-dem
Bir baħr-ı pür-ħurūş-ı le‘ ālī-feşān olur
- 60 Her gevher-i nefis ki andan zuhūr ider
Ārayīş-i ħazā’in-i kevn ü mekān olur
- 61 Kim cem‘ iderse gevher-i maẓmūn-ı ħāşşını
Cem‘ iyyet-i cevāhir ile kāmran olur
- 62 Tab‘umla kimse baht idemez Kahramān gibi
Endiše ālemünde cihān-pehlevān olur
- 63 Tutdu cihānı debdebe-i kūs-ı şöhretüm
İşitmez anı gūşu ħasūdun girān olur
- 64 Ĥāsīd benümle da‘ vī-i naẓm eylese n'ola
Zu‘munca ħar süħan-ver-i ‘İsā-beyān olur

- 65 Gör i' tîkād-ı fāsıdın itmez bu fikri kim
Rūbeh nice muķābil-i ŗır-i jiyān olur
- 66 Bir düzd-i nābekār-ı ma' ānī-tırāŗ iken
Yārān sözüyle ŗā' ir olur nūktedān olur
- 67 Hāŗm ittiḥāz edinmek o terzīķ-gūyu ben
Nāmūs-ı ŗā' iriyyetüme keŗr-i ŗān olur
- 68 Anda liyāķat olsa ki ben lāf urup disem
Gelsün benümle var ise bir imtiḥān olur
- 69 Nef' i du' āya başla ķo da' vāyı kim du' ā
Nazm āhırunda ādet-i nazm-āverān olur
- 70 Tā kim fūrūķ-ı cām-ı zer-endūd-ı āfītāb
Revnaķ-fūrüz-ı bezmüne ḥāverān olur
- 71 Dönsün felekde sāġar-ı iķbāli ġün gibi
Tā āna dek ki āḥır-ı bezm-i cihān olur

72b

-428-

Ġazel-i Nef'î⁴⁵⁸

Mef' ũlü mefā' ilü mefā' ilü Fe' ũlün

- 1 Şanmañ ki felek devr ile şāmı seher eyler
Her vāqı' anuñ āķıbetünden ħaber eyler
- 2 Bir düş gibidür ħaķ bu ki ma' nāda bu ālem
Kim göz yumup açınca zamānı güzer eyler
- 3 Bir yerde ki ārāma bu miķdār ola mühlet
Erbābı nice kesb-i kemāl ü hüner eyler
- 4 Olmuş tatalım müddet-i ārāmı da mümtedd
'Āķil nice temyīz-i reh-i ħayr u şer eyler
- 5 Teşhīş-i reh-i ħayr u şer olur mu o dilde
Kim leşker-i ħam birbirüni bī-siper eyler
- 6 Bul mazreh-i ħaķķı meger ol kimse ki aña
Tevfikini Hādī-i ezel rāh-ber eyler

⁴⁵⁸Akkuş, a.g.e., 10. kaside, s.133.

- 7 Tevfik refik olmayacak fâ'ide yokdur
Her kim burada aqla uyarsa zarar eyler
- 8 'Aqluñ hüneri vâdî-i hikmetdedür ancak
Taḥkik ile hikmet nice bir dilde yer eyler
- 9 Hikmet ger o 'ilm ise ki aḥkâm-ı felekden
Endiŕe-i 'aql-ı beŕeri bā-bahar eyler
- 10 Düşmez dil ü ṭab' ehli bu endiŕeye zirā
Teŕviŕ-i dil ü ṭab' ı budahi beter eyler
- 11 Zu' munca olur her kiŕinüñ redd ü ḳabülü
Ḥaḳ söyleyeni ŕanma felekden ḫazer eyler
- 12 Rindān-ı Ḥudā-perver-i ma' nā bu maḫalde
Ne çarḫa ne ḳavl-i ḫükemāya naḫar eyler
- 13 Virmez felegin devr-i çep-endāzuna ḫükmü
Ḳor hikmeti teslīm-i ḳazā vü ḳader eyler
- 14 Gerdün meger āsüde midür kendi kederden
Devrān aña da mihrinü pür-niŕter eyler

- 15 Gün başına bir hil' at-i dībā virür ammā
Dāmānını ālūde-i hūn-ı ciger eyler
- 16 Ol kimsedür āzāde elemnden ki vücūdun
Gūy-ı ham-ı çevgān gibi bī-pā vü ser eyler
- 17 Yā ol kişi kim tīr-i ciger-dūz-ı kaçāya
Hāşmāne çekip tīg-i zebānun siper eyler
- 18 Yā ol kişi kim hırz için aqsām-ı belādan
Endiše-i evşāf-ı şeh-i dād-ger eyler
- 72b
- 19 Ol şeh ki cihān mevsim-i 'adlünde şafādan
Devrān-ı tarab-nāk-ı Ceme handeler eyler
- 20 Ol şeh ki gubārı süm-i yekrān-ı sipāhı
Deryā-yı muhīṭ-i felegi pür-keder eyler
- 21 Ol şeh ki kef-i himmeti hengām-ı keremde
Dünyāyı gānī kānı tehī bahrı ber eyler
- 22 Hān Aḥmed-i 'ādil ki kaçā na' l-i semendin
Māh-ı 'alem-i rü'yet-i fetḥ ü zafer eyler

-429-

Sūzī-i İzmīrī

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilūn

1 Vardıkda kūy-ı yāre gönül şād-mān olur
Görmezse yāri manzarada nā-tüvān olur

2 İtse haremde azm-i gülistān o şāh eger
Pīr görse 'aқabince yüzün bir civān olur

3 Didüm ki nisār ide ciger-i hūn-bārını
Zahmından aқan sīnede қan üzre қan olur

4 Luţf it raқīb-i seg-menişe itme iltifāt
Қorkum odur ki bil maқallūnde қan olur

5 Binse şikāra yār eger it raқīb ile
Şıғmaz zebān aғzına pek bed-zebān olur

6 Sūzī-i şīri avda görürse raқīb eger
'Av' av diyüp yāre doғrı daltaban olur

-430-

Sūzī-i İzmīrī

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Dil-i şayyādumı seyyāh iden ol şeh-levendümdür
O düzdī ğamzeler ol dīde-i āhū-pesendümdür
- 2 Görünen halka halka çin çin ğīsū-yı müşğini
Yüzi pār pār yanar ğüyā siyeh ejder-kemendümdür
- 3 Sebeb hiç kimseden olmadı illā bu dil-i zāra
Bu mihr yok derde bu ğāvğalara hep kendi kendümdür
- 4 Hevā-yı bāğ-ı İrem kūy-ı müferrih ğülşen cānım
O mevzūn kāmēti servüm cebīni yāseminümdür
- 5 Hārām olsun hīrāmumsız bu 'ālem dīdeme cāna
Behişt olursa eṭrāfım yine ḫasret terennümdür
- 6 Ne dirlerse disünler Sūziyā bāküm yok ā' dādan
Begümdür sevdüğümdür pādişāhımdur efendümdür

73a

-431-

Sūzī-i İzmīrī

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Rūy-ı pāk üzre o ebrū lām elif gibi ' alem
Gūyiyā besmele keşīdesidür haq-ı qalem
- 2 Gāh mir 'āta bakup ta' ziye qıl cemd-i şenā
Ki sa' ādetle geçe zātuña irmeye elem
- 3 Öyle bil nādir-i vechūnde senūñ bir müje ki
Alsa ger resmidemez destine Behzād qalem
- 4 Yazmada vaşf-ı cemālūñ ki senūñ tūgüne ger
Baħr-ı sefid-i mürekkebi mişesitān qalem
- 5 Qadr-i ħüsnūñ bilüp ey māh ğurūr itme şağın
Ne bilirsün nice kayd itdi seni levħa qalem
- 6 Dām-ı ğisū-yı perīşānuña dil bend olalı
Qurtuluş yoq n'ideyim aldı beni derd-i elem
- 7 Tövbeler Sūzī sevüp sevmege mağrūr güzeli
' Arş-ı kürs danıq ola qavlime hem levħ-i qalem

-432-

Figānī⁴⁵⁹

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Dökmege anıni alkuñ ki müjeñ āl eyler
Bize geldükçe doınmaz geer ihmāl eyler
- 2 Merdüm-i dīde kenār itmege ol serv adi
Yitmiş iki dereden su getürüp āl eyler
- 3 Dāne-i ālūñe meylüm duyup İblīs raīb
Beni Ādem gibi dergehūñden idlāl eyler
- 4 Doğruluk itdügüm iün midür ol serv-i revān
Sāyeveş yirlere alar beni pā-māl eyler
- 5 Gül yüzüñsüz idemez ab' -1 Figānī efğān
Gülşenüñ bülbülünü faşl-1 azān lāl eyler

⁴⁵⁹ Karahan, a.g.e., XII. gazel, s. 42.

-433-

Münif**Mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün**

- 1 Çün münbite-i tohm-ı belâ hırmenümüzdür
Çaddisiz o bâğ-ı İremi külhanumuzdur
- 2 Dâğ dâğa urur elem-i âteş-i ' aşkumuz
Her hâl ile şetm ü şitâb emegümüzdür
- 3 Bir ' aşık-ı zârüz ki dil-i pūhtemize
Reftâr ile yelpâze uran dâmenümüzdür
- 4 Bir sâki-i eşküz ki vü hūbân-ı cihân
Hem kâse-be-kef vâkıfe-i eymenümüzdür
- 5 Derd-âver olan bir ser-i Münife hemân
Sihr-i ' aceb hâme-i câdu fennümüzdür

73b

-434-

Bākī⁴⁶⁰

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Kāmeti vaşfını ' arz eylediler Tübāya
 Ser-fürü eyledi ol serv-i sehī-bālāya
- 2 Var ise tırta-i müşgīnūññ āşüftesidür
 Bī-sebeb düşmedi āhū-yı Huten şahrāya
- 3 Nāzenīnā dağı sen tıfl iken Allāh bilür
 Seni emzürmege ne cānlar eritdi dāye
- 4 Pençe-i mihri burarsa n'ola hüsniyle o māh
 Beñzer engüşti hilāle kefi desti aya
- 5 Kemer eylerdi kolın ince bilüne Bākī
 Girmese hañçer-i hūn-rizūñ eger araya

⁴⁶⁰ Küçük, a.g.e., 467. gazel, s. 280.

-435-

Ref'i

Mef' ulü fâ' ilätü mefâ' ilü fâ' ilün

- 1 Merdüm ki kanlu yaşımı saçdı bu dîdeden
Dökdi ' aķik oķına şân hocâyın
- 2 Bir çeşmedür bînarı akı gözümüñ şehâ
Müjgân şanma bitmiş anuñ ayağı çemen
- 3 Qana dönerse tek mi cebinüñ görince eşk
Tâb-1 süheyle kızarur cevher-i Yemen
- 4 Şanmañ necüm tâl' im için nohud çeker
Şahn-1 felekde şubha degin çarķ-1 pîre-zân
- 5 Ref' î n'ola düşerse de gözden kulaķdan ol
Lülüdesi çıkalı batıbdur dir ra' da

-436-

Figānī⁴⁶¹

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

- 1 Vaşluñla şād idük şanemā bir zamān idi
Bu zecr ü hecr ü ğam⁴⁶² gözümüzden nihān idi
- 2 Şol demde bulmuş idi senüñle dil ittiḥād
Kim cism-i Ādemün⁴⁶³ daḥı müştāk-ı cān idi
- 3 Tübā-leh ve ḥüsn-i me'āb⁴⁶⁴ idi zikrümüz
Ḳaddün şu dem ki serv-i riyāz-ı cānān idi⁴⁶⁵
- 4 Sīmurġı küh-ı Ḳāfila bilmezdi kimsene
Murġ-ı dilüm ki Ḳāf-ı ḳanā' at mekān idi⁴⁶⁶
- 5 Ey yüzi gül ḥiṭāb-ı Elest olmadın daḥı
Cān-ı Figānī bülbül-i kuds-āşiyān idi

⁴⁶¹ Karahan, a.g.e., CVI. gazel, s. 136.

⁴⁶² "ü ğam" ifadesi Figānī Dīvānçe'sinde "ise" şeklindedir.

⁴⁶³ "Ādemün" kelimesi Figānī Dīvānçe'sinde "Ādemī" şeklindedir.

⁴⁶⁴ Ra' d 13/29.

⁴⁶⁵ Bu beytit Figānī Dīvānçesi'nde aşağıdaki gibidir:

"Farḳ itmez idi kimse miyānı kenārdan
Yolunda 'ışkuñuñ ser ü cān der-miyān idi"

⁴⁶⁶ Bu beytit Figānī Dīvānçesi'nde aşağıdaki gibidir:

"Arz u semā yaratmadın ol Ḥālīk-i cihān
Cennet mekān u cilve-gehüm āsumān idi"

74a

-437-

Sırrı

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

- 1 Lebün ' İsa ile hem- dem haıuñ Hızr ile hem-sāye
Saña ey cān ' ālem niçe yüzbinüñ cān u fer u māye
- 2 Cemālün şafhasında seyr iden ebrū-yı ğarrañı
Kimi tuĝrāya teşbih eyledi kimi dü ğarrāya
- 3 Eline tıĝ alup mest u ğarāb ol ğamze-i bī-dād
Şalar her laħzada ey şehsüvarum niçe ālāya
- 4 Bulımaz dürr-i dendānuñ gibi dür gerçi kim ğavvāş
Niçekerz pençe urdı şāh-ı mercān gibi deryāya
- 5 Ma' ārif şaydgāhınuñ bugün bir şāh-bāzıyım
Beni dest-i każā Sırrı şalıbdur kebg-i ma' nāya

-438-

Figānī⁴⁶⁷

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Cā-be-cā ey sīm-ten cismümde⁴⁶⁸ dāğ-ı hūn-feşān
Atlas-ı zerd üstine altun beneklerdür hemān
- 2 Şāh-ı ' ışqam oldı āfāk içre ey hōrşid-ḥad
Dūd-ı āhum üstime bir lāciverdī sāyebān
- 3 Gitdi nālem ' Arş qandilin çıqup uyarmağa
Dūd-ı āhum anuñ öñünce götürdi nerdübān
- 4 Yirde gökde zerreveş şabr ü qarārum qalmadı
Gün yüzünü göreliden ey meh-i nā-mihrbān
- 5 Ey Figānī dün gice sevdā-yı zülf-i yār ile
Dūd-ı āhum başın alup göklere oldı revān

⁴⁶⁷ Karahan, a.g.e., LXIII. gazel, s. 93.

⁴⁶⁸ "cismümde" ifadesi Figānī Divānçe'sinde "sinemde" şeklindedir.

74b

-439-

Terci‘ -i Bend-i Güfti

Mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün mefā‘ ilün

I

- 1 Bu gün Rüstem-neberd olmuş görüñ ol yār-ı mümtāzı
Ferāmurzveş taqınmış ğamzelerden tır-i ser-bāzı
- 2 Yine Būzrī gibi aşdı ‘ amūdın çarḡ-ı gerdūna
Kırar Rüstemlerüñ ketfin görüñ ol merd-i şeh-bāzı
- 3 Şeb-i tārında bend olmuş hezārān zenge vü tenge
Zen-i dehrüñ odur Bānūgoşeb-i sille-perdāzı
- 4 Göñül Bījen gibi çāh-ı zeneḡdānında zār eyler
Minūçıhr gibi çul pūş eyleyüp Gīv-i Sinān-bāzı
- 5 Yaḡūd Efrāsiyāb olmuş heme ğīsūsı ğāretger
Semekle şūruñ olmuşdur iki çeşm-i siyekārı
- 6 Beni Nīrem gibi abdāl idüp Hāver gibi yaqdı
Yıqup Īrān u Tūrānı ser-ā-ser ğamze-i nāzı
- 7 Ne dehrüñ Rüstemi qaldı ne Söhrāb-ı ser-firāzı
Ne Būzrī gibi er qaldı ne Zāl-i nāvek-end

II

- 1 Melâhat tahtı üzre Hüsrevâ Kāvüsa beñzersin
Ki esb-i nâza binseñ ceng için gāmüsa beñzersin
- 2 Cihāngirlikde gūyâ sen Minūçihir ile Nevzersin
Ki Sūdâb ile cevlân eyleseñ tāvüsa beñzersin
- 3 Göñül mülkinde Dārâsun ya Hâkân ile Qayşersin
Bu meydân-ı maḥabbetde hemân sâlûsa beñzersin
- 4 Ya ile ya Kâren ile Âhenger
Ya Rüstem ile ceng eyler şeh-i Tâlûsa beñzersin
- 5 Raķibi kırmağa Dārâ ile İskender olmışsın
Ferîdün-ı şeh-i ‘âlem olan Tâlûta beñzersin
- 6 Bize biñ dürlü şüret gösterürsin ‘aşq-bâz ile
Sen ey çarḥ-ı denî-perver döner fânûsa beñzersin

75a

III

- 1 Nerîmân ile Nîremdür yaḥûd Gerşâşb-ı âhen-dest
Ki derbân eylemiş tenhâ-rev-i çeşm-i siyekârı

- 2 Raķīb-i gevher esb-i Goştāsb-ı Rūyīn-ten olmışdur
Revādur kim anı ķāhir gibi ķahr eyleye Bārī
- 3 Kiyān-ı nev-civān ile cihān-cūy-ı cihāndārı
Yaķūd bu Būrzi vü kūçekdür ol ebrū-yı kemāndārı
- 4 Kiyūmers ibn-i Ādemdür yaķūd Teħmürs-ı Dīv-bend
Semen-būy ile sīm-duħtdur ķad-i mevzūn-refťārı
- 5 Siyāmek ile Hūşengdür yaķūd Cemşid-müreccebdür
Selāmūn ile Cāsebdür o rūķ-efzā-yı güftārı
- 6 Cihān Taķķakūni gör kim iki başlu ejderdür
Yemekde maġzi insānı henüz hiç doyurmadı mārı

IV

- 1 Cihāndan nīk-nām ile giden şāhāna ‘aşķ olsun
Ķubād ile yelān şāh-ı ser-i meydāna ‘aşķ olsun
- 2 Ki Behmeden peder ķanın alan Āzer gibi merde
Ya gibi şah-bāz olan merdāna ‘aşķ olsun
- 3 O Buħtū ’n-naşrı berbād eyleyen Behrām-ı Ķayťāsa
Ki Rāmin ile Rāy-ı a’zam-ı devrāna ‘aşķ olsun

- 4 Hümāyūn ile Düzdāde ser-i āhūn ile görse
Ferāmurz ibn-i Hān ile hemān Hāmāna ‘aşk olsun
- 5 Ğışā ibn-i Debūr ile ki Zelzāl ibn-i Ğayvere
Fenā bezminden el çekmiş şeh-i rindāna ‘aşk olsun
- 6 Dilerem kaçma benden düde-i hāk olduğum vaqtin
Girüp zīr-i zemīnde pest olan yārāna ‘aşk olsun

75b

V

- 1 Nesin gördüñ ne medh eylersin ey meh-rū bu devrānı
Yıķup pest [ü] şikest itdi nice ekvān u keyvānı
- 2 Ne Şāmilde şemā’ıl ķodı ne Şīdeb gibi bir er
Yaturler senğhār olmuş gör ol Gūderz-i pīrānı
- 3 Hemān Sām-i süvār eyle Züvāre gibi şīr-efgen
Ne Gelbād ķodı ķatl itmedük ne merd-i Hümānı
- 4 Ol ‘Anber Şāh-ı Bihzādı ki Azgūm ile ‘Ankārı
Felek hāk ile yeksān eyledi gör böyle şīrānı
- 5 Siyāvuş gibi itdi nār-ı hierāna ten-i zerdüm
Yaķup hākister itdi bu felek çok mīr-i mīrānı

- 6 Vücüduñ hāk-rāh idüp yine ey Güfti-i şeydā
 ‘ Aceb çekdüñ çevirdüñ bir nice şirān-ı merdānı
- 7 Ne dehrüñ Rüstemi ıaldı ne Söhrāb-ı ser-efrāzı
 Ne Büzri gibi er ıaldı ne Zāl-i nāvek-endāzı

-440-

Figānī⁴⁶⁹**Mef’ ulü fā’ ilātü mefā’ ilü fā’ ilün**

- 1 ‘ Aşk illerinde şāh-ı belānuñ sepāhıyuz
 Mecnūn gibi diyār-ı gamuñ pādişāhıyuz
- 2 Eṭrāfumuz alursa n'ola leşker-i fenā
 Ğam pādişāhınuñ güzelim bārgāhıyuz
- 3 Tıtdı cihānı şa’ şa’ a-i nūr-ı ‘ aşkımuz⁴⁷⁰
 Derd ü belā feleklerinüñ mihr ü māhıyuz
- 4 Mecnūn gibi esīr-i ğam olaldan ey gönül
 Dīvānelik vilāyetinüñ pādişāhıyuz
- 5 Sīnemde yandı dāğ-ı belādan çerāğ-ı ‘ ışk
 Pīr-i ğamuñ Figānī bugün tekyegāhıyuz

⁴⁶⁹ Karahan, a.g.e., XXXII.gazel, s. 62.⁴⁷⁰ "aşkımuz" ifadesi Figānī Dīvānçe'sinde "şevkımuz" şeklindedir.

76a

-441-

‘ Āli⁴⁷¹**Mefā’ ilün mefā’ ilün mefā’ ilün mefā’ ilün**

- 1 Yıķıldı hātırım gönlüm harāb oldu o gül bilmez
Yine cevır itmek ister tazedür hātır gönül bilmez
- 2 Yitürdü ‘ aķlı zāhid reh-nümālık ķanda ol ķanda
Riyā vādīsine düşmiş gider bir doğru yol bilmez
- 3 Ziyāndur dostlar nev-reste dil-ber sevmesün kimse
Gerek cān vir ķabül itmez gerek yolında öl bilmez
- 4 Bilür doğrulıgum ammā ki ķullanmaz ķapusında
N’içün ol serv-i āzādem beni kendüye ķul bilmez
- 5 Vişālüh mümkün olsa dehşetinden añlamaz ‘ Āli
Sa’ ādet aña yüz tutdıķça hayfā bilmez ol bilmez

-442-

Ĥayrī**Mef’ ūlū mefā’ ilü mefā’ ilü fa’ ūlün**

- 1 Ol cāna cihān hūr-ı cinān gel bedeni gör
Vechinde cemāliyle tecellī ideni gör

⁴⁷¹ Aksoyak, a.g.e., 544. gazel, s. 771.

2 Ol hoşka-i la' l içre olan āb-ı hayātı
Ol lü' lü' -i menşürü o dürr-i ' Adeni gör

3 Vaşf-ı ruhuñı söyler ise bülbül gūyā
Ço söyleyeni ey yüzi gül söyledeni gör

4 Ağlarsa gözüm kanlu gözün fitnelerinden
Hāy iki gözüm merdümü kan ağladanı gör

5 Bu haste gönül añlasa firqat eleminden
' Ayb itme şaķın Hayrī anı anladanı gör

-443-

Aḫmed Fermāye

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

1 Dilā gördün mi dildarı yitüp aġyāra yaşdanmış
Gül-i nevrestedür gūyā yüz urup ḫāra yaşdanmış

2 Seni deyr icçe görmişler şanemler ey büt-ı zibā
Çalup hayretde her biri der-i divāra yaşdanmış

3 Yüzüñde ḫāl-i fülfulün göricek ey pīr-i peyker
Ḫabeş tıflına bikretdüm yitüp gülzāra yaşdanmış

4 Temāşā eyleyin gönlümü yārũñ zülf-i bendinde
Yine Manşūrı gördũñ dir yüz urup dāre

5 Helāk olsam bu reşkiyle ta' accüb eyleme Aḥmed
Ki nāzũklũkle ḥançer-i miyān-ı yāre yaşdanmış

76b

- 444-

Sā' i

Mef' ūlũ fā' ilātũ mefā' ilũ fā' ilũn

1 Her gün ḥayāde ser-i cemālũñdeyũm senũñ
Her gice iştıyāq-ı vişālũñdeyũm senũñ

2 ' Ālem sipihre nāzır olur māh-ı ' id için
Ben ārzũ-yı naqş-ı hilālũñdeyũm senũñ

3 Ḥazḫ itdigũm çemende bu kim dāğ-ı lāleden
Sevdā-yı ' ārız u ḥaḫḫ u ḥālũñdeyũm señũn

4 Şāhum ' aceb mi nāme yazup ḥālũm ağlasam
Efkār-ı istimā' -ı maqālũñdeyũm señũn

5 Tiğ-ı firāq kesmedi Sā' i ḥarāretin
Dā'im ūmīd-i nūş-ı vişālũñdeyim señũn

-445-

Lafzî**Mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün**

- 1 Ol hâl-i siyeh ' arız-ı cānān arasında
Hind ü pīçedür yatdı gülistān arasında
- 2 Hengām-ı tekellümde dehānında zebānı
Bir tūtīye beñzer şekeristān arasında
- 3 Gören dirimiş dişlerini dürc-i feminde
Şebnem gibidür gonce-i hāndān arasında
- 4 Gör zülfin ' izārında ne hoş cilveler eyler
Tāvūs-şifat ravza-i rızvān arasında
- 5 Lafzî gāzelüñ olmasa ger şöhre-i ' ālem
Yazmazlar idi defter-i dīvān arasında

77a

-446 -

Behiştî⁴⁷²**Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün**

- 1 Şanma şūfi hırka egnümde külāhum serdedür
Bādeye rehne konılmış her biri bir yeredür

⁴⁷²Aydemir, a.g.e., 164.gazel, s. 268.

- 2 Var ise dīdāra meylūñ aradan şekki götür
Kim hicāb erbāb-ı ‘aşkuñ dīdesine perdedür
- 3 Ol zamāndan kim bizümle bezm-i peymān eyledüñ
Gözlerüm ey ‘ahde durmaz hālka gibi derdedür
- 4 Yazdılsa cürm-i bisyārum Kirāmen Kātībīn
Ġam degül āh-ı nedāmet ol dağı defterdedür
- 5 Merd iseñ dehr-i denīden isteme hergiz murād
Kim zen-i çarhuñ Behiştī himmeti nā-merdedür

-447-

Bāki⁴⁷³**Mef’ ūlü fā’ ilātü mefā’ ilü fā’ ilün**

- 1 Metā’ -ı bāde-i gül-reng şimdi ayakda
Kumāş-ı zühd ü riyā tırmayup şatılmağda
- 2 Kenār-ı ‘ayş u şafāya geçilse dolmuş ile
Yine pür olsa mey-i hoş-güvār zevrağda
- 3 Şarābı zevrağ ile içmenüñ zamānı degül
Efendi keştīyi kāğıdda şuyı bardağda

⁴⁷³ Küçük, a.g.e., 444. gazel, s. 270.

- 4 Bihişt şevkına şādilik eyleyüp vā' iz
Miyān-ı meclise atıldı yek mu' allağda
- 5 Semend-i ṭab' a süvār oldı 'azm ider Bākī
Belāgat ehline yā Hū gönüller alçağda

77b

-448-

Bākī⁴⁷⁴

Mef' ülü mefā' ilü mefā' ilü fa' ülün

- 1 Cāy itmiş idi Leyliye Mecnūn dil içinde
Bir şüret idi cilve kılan maḥmil içinde
- 2 Derdüñle ölüp h'āb-ı 'adem içre yatandur
Āsāyiş ider var ise bu menzil içinde
- 3 Meydān-ı ğama çıkmağa Mecnūnaa ber-ā-ber
Bir merd bulunmaz bu kadar 'āqil içinde
- 4 Bu cism-i dü-tā içre fiğānı reg-i cānuñ
Şol çengdeki nağmeye beñzer kıl içinde
- 5 Göz yaşını şol deñlü revān eyledi Bākī
Kaldı reh-i 'aşkuñda ayağı gül içinde

⁴⁷⁴ Küçük, a.g.e.,413. gazel, s. 256.

-449-

Bākī⁴⁷⁵

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Şebāngeh mäh-1 nev gösterdi cām-1 zer-nigār elde
Ki ya' nī şubh-dem hoşdur şarāb-1 hoş-güvār elde
- 2 Şalındı serv-қadler ' idgehde mest-i nāz olmuş
İderdük biz de ayak seyirin olsa dest-i yār elde
- 3 Ne mümkün murğ-1 dil vaşluñ hevāsından güzār itmek
Tutar Şayyād-1 ğamzeñ şāh-bāz-1 cān-şikār elde
- 4 Koyup ol zülf-i şeb-dīzi gönül geçmek diler gāhi
Velī görsem yine қalmaz cinān-1 ihtiyār elde
- 5 Nişār it bezmine Bākī bu dürr-i pāki seyr itsün
Muraşşā' cāmı tutduқça o şāh-1 tācdār elde

⁴⁷⁵ Küçük, a.g.e., 412. gazel, s. 255.

78a

- 450-

Nedim⁴⁷⁶

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

- 1 Ben olsam bir de muṭrib bir de ṭarf-ı cüybār olsa
Hoş imdi bir de farza bir cüvân-ı şivekâr olsa
- 2 Yeter geçdi bu güne mâlihülyâlarla evḳâtum
Aman bir gün muḳaddem âh faşl-ı nev-bahâr olsa⁴⁷⁷
- 3 Bize geldükde inkâr eyleme ikrârını zâlim
Demişsün yoḳ demezdüm bâde-i şirin-güvâr olsa
- 4 ' Aceb pistânuna benzer mi diḳḳat üzre bir baḳsam
Sen açsan sînenü bâḡ içre bir kaç da enâr olsa
- 5 O şühuñ ḥasretünden çâr-çeşm-i intizâr olduk
Bize nevbet erişse bârî ebrûsı çihâr olsa
- 6 Senüñ vaşfuñda cânâ bir neşât-âver ğazel gördüm
Olursa tâze eş'âr öyle pāk ü âbdâr olsa

⁴⁷⁶ Macit, a.g.e.,117.gazel, s. 311.⁴⁷⁷ Dîvânda 2.beyitten sonra yer alan şu beyit mecmuada yoktur:" Tahassür hadden aşdı lâlenüñ seyriyle mest olsak
Cemin defn etdiği şeş-hâne sāgar âşikâr olsa"

-451-

Nazîre-i Râtib Ahmed Pâşâ Kapûdân-ı deryâ⁴⁷⁸

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

- 1 Bize âlüfte meşreb bir nigâr-ı şivekâr olsa
Degül gül-ten gül-endâm gül-tebessüm gül-^ç izâr olsa
- 2 Bulurdı nâ-ğudâ-yı fülk-i dil lîmân maşşûdı
Şu bahr-ı ârzûda bir müsâ^ç id rûzgâr olsa
- 3 Bañâ her vechile nâzı geçerken ol kaçı yâyuñ
^ç Aceb mi nâvek-i müjgânide sine güzâr olsa
- 4 Şalındurmaz idüm ğayrı hümâ-yı çarhı fitrâka
O tuñ-i bahâ şeh-bâz-ı iqbâle şikâr olsa
- 5 Kerîm olmaz diremdâr olsa da şahs-ı denî hergiz
Zuhûr itmez zemîn-i şüreden gül biñ bahâr olsa
- 6 Sebeb benden nüküle tâli^ç ümdür hep begüm zîrâ
Señi elbette yâr eylerdi bahtum baña yâr olsa

⁴⁷⁸ Yasin Kılıç, Râtib Ahmed Paşa, Edebi Şahsiyeti, Dîvân'ının Tenkitli Metni ve İncelemesi, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum 1996, s. 338.

- 7 Nazîremden duyardı imtiyâz-ı ʔab^ç umı Râtib
Nedîm-i nükte-ver ey kâşki ^ç âlemde var olsa

-452-

Nedîm⁴⁷⁹

Mef^ç ulü fâ^ç ilâtü mefa^ç ilü fâ^ç ilün

- 1 Zülf ü külâhı virdi hâlel Mağrib u Fese
Çeşm-i kebûdu şaldı aqın mülk-i Çerkese
- 2 Gelmiş haqq-ı siyâh ruquna âh ey gönül
Semmür hoş yaqışmış o gül-penbe aqlese
- 3 Çâk itmesün mi câme-i şabrı görünce gül
Bağ şol yeşil muqaddeme kırmızı fese
- 4 Ney-zen bezmde muqrıba hemvâre keq baqar
Bilmem miyânlarında nedür bu münâfese
- 5 Ebrûlar üzre dökülüp kâküli Nedîm
Taşvîr-i Çînî yazmış o tâk-ı mukarnasa

⁴⁷⁹ Macit, a.g.e., 131. gazel, s. 319.

78b

-453-

Çorlulu Esîri Mehmed Efendi Güft Rahmetullâhi 'Aleyh

Lugaz

Mefâ' ilün mefâ' ilün fe' ülün

- 1 Nedür ol zülfikâra beñzer icân
Hakîkatde ' acâyib tiğ-i berrân
- 2 Ben anı ber-kıyâs itdüm ikiymiş
Biri birini kocmuş şanki cânân
- 3 Açar ağzın belürdür gözlerini
Dağı çiz tükürür yutmaz el-ân
- 4 Harâmîdür kesicidür imânsız
Çatal dil gösterir güyâ ki şu' bân
- 5 Naşârâ hâccına döndi komadum
Esîri bu hele emriñe fermân

-454-

Diger Esiri Meḥmed Efendi

Luğaz

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün

1 Nedür ol kim iki deryā mülāşık
 ' Aceb ḥikmet ḥudūdında muṭābık

2 Temevvüc eylemez қа' rına ḥad yok
 Mücellā vü muşaffā vü bī-bulanık

3 Bu deryālar cāmid ancak
 Anuñ-çün olmaz imiş anda balık

4 O baḥrini iḥāṭa eylemiş sīm
 O sīme baḳma ol pīrāna lāyık

5 Esiri görmedigüm gördüm anda
 Neler ḥalk eylemiş billāh Ḥālık
 Temmet

-455-

Güfte-i Sultān Süleymān

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Bir gümüşden ḳal' adur maḥbūs olupdur anda āb

-456-

Cevāb-ı Bākī Efendi⁴⁸⁰

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

Geldi zerrīn tūb ile feth itdi anı āfitāb

79a

-457-

Mu' ammā

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Bir 'acāyib nesne gördüm ey civān
Raḥşa benzer raḥş degül bir merdgān
- 2 Her yanında var anuñ üç ayağı
Her ayağında var bir dırnağı
- 3 Başı yoḡ var dili delmişler dilin
Diline daḡmışlar anuñ dizginin
- 4 Dürlü ni' metler çekerler yanına
Hiç birin yimez virür ḡalka yine
- 5 Ağzı yoḡ söyler işāretle dili
Ḥaḡ budur bāḡıl budur dir ḡāşılı

⁴⁸⁰ Dîvân'da bu mısra yer almamaktadır.

6 İstikāmetle dutanlar dizginin
Cennet-i a' lāda bulurlar yirin

7 Bu mu' ammā müşkilin ' Adlī n'ola
Kim bulursa rahmet ide Hāḡ aña

-458-

Mu' ammā-yı Muşanna' -1 Nābī Be-nām-1 Bıkr

Mef' ūlü mefā' ilü mefā' ilü fe' ūlün

Ḳādir mi senüñ meh ola karşıñda nümāyān
Ne zerresi var meh ola karşıñda nümāyān
Bir kez hele mir 'āta baḡ ey ḡusrev-i ḡübān

-459-

Vaḡdī

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1 Beni ağlatma iñen dīde-i fettānuñ için
Yüzüme bir güle baḡ ḡonce-i ḡandānuñ için

2 Hār u ḡaslarla beni iki gözüme bir görme
Kesme benden nazaruñ nergis-i mestānuñ için

3 Niçe yoluñda yaşum seylin iken ālüde
Pāk-ı dāmānuñ için çāk-i girībānuñ için

4 Togruyam sāye-i addũn gibi yoluñda senũn
 Kec nazār ılma baña serv-i hırāmānuñ iun

5 Kāfir olmadı Őauñ küfrine dil virdi ise
 Bu Vadıyi esirge gele imānuñ iun

79b

-460-

Mu' ammā-i Celāl

Fā' ilātũn fā' ilātũn fā' ilũn

1 Ü otuzla bir otuz bir ād olur
 Bu mu' ammāyı bilen üstād olur

-461-

Mu' ammā-i Őemer?

Fe' ilātũn fe' ilātũn fe' ilātũn fe' ilũn

1 Yārũm taş üstine bir göz omıŐlar
 Añı bir dil-berũn adı dimişler

-462-

Mu' ammā-i Sa' id

Fā' ilātũn fā' ilātũn fā' ilātũn fā' ilũn

1 Kes müderris ayağını hem Sa' idũn başını
 o ayağı baş yirine tāb ile sen adını

-463-

Mu' ammā-i Kemāl

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün

- 1 Gülüñ ortasına şu gelse ey cān
 Olur bir dil-ber adı aña mihmān

-464-

Mu' ammā

Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün

- 1 Kesüp sesüñ baş baş it şenāya
 İsm olur bir maḥbūb-ı 'ibret-nümāya

-465-

Luğazdur

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Ol nedür kim biri ünsā bir zeker
 Şöhre-i 'ālemde 'işmetdür bulur
- 2 Ger zeker itse cimā' ol duḥteri
 Der- 'aḫab eyler tevellüd bir perī

-466-

Diger Luğaz

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1 Ol nedür kim çok şakallu bir herif
Hem kaşırü 'l-kāme hem gāyet naḥīf

2 Hızmete bil bağlayupdur rüz [u] şeb
Līk ammā bī-ḥayā vü bī-edeb

3 Hādişe çıkmaz dīnden dā'imā
İblīse olmuş meger kim mübtelā

-467-

Luğazdur

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

1 Ol nedür kim dört ayaklı cānı yok
Şanki bir kıru deridür kıanı yok

2 Günde yüz biñ ḥançer urşañ gögsine
Ḥançere gögsin girer efgānı yok

3 Anda dā'im gül kıaranfiller biter
Güllerinüñ bülbülü nālānı yok

80a

-468-

Mu' ammā**Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün**

1 Hâk Te' ālā hoş yaratmış beş yemiş
Beşi dağı birbirini görmemiş

2 İkisine gün tokunu yaz kış
Üçü dağı gün yüzini görmemiş

-469-

Mu' ammā⁴⁸¹**Mefā' ilün mefā' ilün**

1 Kara kuyı demür şuyı
Çeken olmaz içen olur

-470-

Mu' ammā**Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün**

1 Qanum içdi baña bir ' asker üşüp
Her biri gāyet acıtdı cānımı

2 Gerçi dökdüm ben de qanın anlaruñ
Dökdüm ammā geri kendi cānımı

⁴⁸¹ Mu' ammā kelimesinin yanında muammanın cevabı "tüfenk" olarak verilmektedir.

-471-

Mu' ammā**Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün**

1 Ol nedür kim qaradur çäläk-ı cüst
Gicede aǵyār olur gündüzde mest

2 Gice ol raqqāş olursa çengīsin
Gündüz ol maḥmūr olursa bengīsin

-472-

Mu' ammā**Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün**

1 Bir tütamdur bir tütamdan artıcaq
Başı yarıq boyuncagı kerticek

2 Hem süñükdür? hem sükkerdür hem derī
Yirler anı hem bu ḥalkuñ ekşerī

-473-

Mu' ammā**Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün**

1 Bir gümüşden qal' adur kim ḥabs olandur anda āb
Geldi zerrīn tūb ile feth itdi anı āf[tāb]

-474-

Mu' ammā**Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün**

- 1 Çıkar hamsin içinden erba'ini
Tābila sen o ismi nāzenini

80b

-475-

Mu' ammā**Mefā' ilün mefā' ilün fe' ülün**

- 1 Nedür ol murğ kim uçar hevāda
Otuz kırk döner her bir arada
- 2 Kamusı üç qanatlu bir ayaqlu
Bilürin hem dağı iki dudaqlu
- 3 Kime toqunursa quşdurur qan
Veyā mecrūḥ eyler yāḥūd alur cān

-476-

Diger Mu' ammā**Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün**

- 1 Bu mu' ammā müşkilini bilür misün ey hümām
Ol şāh ola dā'imā ben hem aña kemter gulām

- 2 İki hā ile iki yā ile iki lām
İki çīm ile daḥı olur tamām

-477-

Mu'ammā

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Ol nedür kim rengi anuñ qaradur
Teni başdan başa pāre pāredür

- 2 Ayağından aṣaḳomış Hāḳ anı
Töḳınacaḳ üstüne şıçrar ḳanı

-478-

Nev' -i diger mu'ammā

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Nāgehān gördi gözüm bir hoş ḥiṣār
Ol ḥiṣāruñ bir zeberced burcı var

- 2 Ol ḥiṣārda ne ḳapu var ne baca
Şu aḳar içinde ata vü gice

- 3 İşid imdi ol ḥiṣār oḒlanları
AḒ u ḳara şaru ḳızıl tınları

- 4 Yaz olıcağ gider işli işine
Her biri bir al' a yapar başına

-479-

Mu' ammā

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Acı dilli bor kıllı bir laşif
Münceliye girmek ister o şerif

-480-

Mu' ammā

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Ol nedür kim zerre zerre kân olur
Toşmı yoşdur mivesi kaçan olur
- 2 Ağzı birdür hem de her dili iki
Niceler var kim aña şayrân olur

81a

-481-

Şarkı-ı Ömer⁴⁸²

6+5\ 11

- 1 Ğuşşadan degüldür řālî derünüm
Ağladıkça dîdelerüm od ağlar
Dağlara ' arz itdüm řāl-i derünüm

⁴⁸²Karasyay, Yavuz, a.g.e., 302. şiir, s. 191.

Lisān-ı hāl ile gördim od ağlar

- 2 Hiç ‘āşık çeker mi cān u ten kayısı
Naḥl-i şimşirde biter mi kayısı
Ḥasret ettiğiyçün Leylāya Kaysı
Duman çökmüş boranlıdur o dağlar

- 3 Bilmem ne zamān eridüm nesine
Dilenmedüm ne dil kaldı nesine
Nāmüssuzuñ ‘ār u ğayret nesine
Bī-ādābuñ ḥayāsı yok od ağlar

- 4 Yaralandum yaralıyım yaramaz
Biñ dürlü cerāḥatler döker yaram az
Ṭabīb merhem kılma ‘ilāc yaramaz
Bu andan neler gördü bu dağlar

- 5 ‘Ömer giriftārdur bend ü bāğlara
Bī-terahḥüm nazār itmen ağlara
Göñül murgu per açtıkça dağlara
Gör miḥnet ankebetü o dağlar

-482-

Şarkı⁴⁸³

6+5\ 11

- 1 Faşl-ı şitâ geçip bahâr irince
Şükûfeler virir saña şan dağlar
Dürlü dürlü seyrāngāhuñ görünce
Çarâr ede-bilmez dil ü cān dağlar
- 2 Her kaçan eylesem derünî nidâ
Her bir köşelerün virmeye şadâ
Bir kişi yârinden olunca cüdâ
Arar sende bulur daği kan dağlar
- 3 Āteşün eridür kıomaz kıârını
Gözlerün ayağa döker varını
Elden mi aldurduñ nâzlı yârîñu
Nedendür seründe bu duman dağlar
- 4 Āh itdikçe sine-bendüm sökerüm
Gözlerün ayağa döker var mı
Aylar yıllar geçer kıasret çekereüm
Yolum ol geçeyüm gel man dağlar

⁴⁸³ Karasay, Yavuz, a.g.e., 391. şiir, s. 215.

- 5 ‘Ömere bu dağlar durağ olmışdur
 Hem dağı âteş firağ olmışdur
 Sevgilü yārümden ırağ olmıştur
 Yaş döker dīdeler belki kıan ağlar

81b

-483-

Şarkı⁴⁸⁴

6+5\ 11

- 1 Dil-berā hicrūñle gözlerüm nemdür
 Onun'çün eylerüm āhı bu yüzden
 Haste-dil ‘ uşşāka leblerüñ emdir
 Būseler ‘ atā kıl gāhi bu yüzden
- 2 Bilmezem ki böyle nedür hiçābuñ
 Mübārek dehenden gelmez cevābuñ
 Ref^c eyle vechinden zülf-i niķābuñ
 Seyr itsin ‘ āşıklar māhı bu yüzden
- 3 Cemāl ile ğurūr itme cihāna
 Bilirsün devr ider āħir zamāna
 Niçe şehādeler düşüp külhāna
 Terk ider iķbāl ü cāhı bu yüzden

⁴⁸⁴ Karasay, Yavuz, a.g.e., 1090. şiir, s. 433-434.

4 ‘Aşq degül mi bizi dīvāne kılan
 Buna daħl eylemez sevdüğüm bilen
 Günāhkār mı olur ehl-i ‘aşq olan
 Gözlerüz erkān-ı rāhı bu yüzden

5 Der ki ‘Āşık ‘Ömer her hālden yana
 Naşīb olan der ü elemdür bana
 Dehre mağrūr olam azīzüm sana
 Felek seyr itdirür çāhı bu yüzden

-484-

Şarkı-ı Ömer⁴⁸⁵

6+5\ 11

1 Hengām-ı vuşlata zamān isterüz
 Göñüller muntazır zamānı bilmez
 Çeşm-i hūn-rizinden amān isterüz
 Pür hūn-ı kātildür amānı bilmez

2 Meyl itdi bir belāya göñül
 Ne emrin olursa demez lā göñül
 Cemālūñ naqşına mübtelā göñül
 Daħı senden özge seyrānı bilmez

⁴⁸⁵ Karasay, Yavuz, a.g.e., 592. şiir, s. 279-280.

3 ‘Aqlımı başuma dermek olurdı
 Menzil-i maqşūda irmek olurdı
 Vişālūñ şem‘ ini görmek olurdı
 Gözlerün ğafletten uyanı-bilmez

4 Hūni kirpiklerūñ kana kaşd ider
 Ser fedā yoluna cāna kaşd ider
 Harāmī dīdeler yā ne kaşd ider
 Ona teslīm itdüm ben onu bilmez

5 Qalmanı bir eşer ‘Ömer qulunda
 Onuñ‘çün arzūsu ğonca ğülünde
 Āh u zār eyleyip gezer yolunda
 Kendünden habersiz cihāni bilmez

82a

-485-

Hüdāyī

Fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilātün fe‘ ilün

I

1 Ey ruḥı bāĝ-ı leṭāfetde ğül-i ḥandānum
 Dıtdı bülbül ğibi dūnyā yüzini efgānum
 Az qalupdur çıqa burc-ı bedenünden cānum
 Ey lebi derd-i dile ḥikmetile Loqmānum
 Şerbet-i vaşluñ ile eyle benüm dermānum

Düşmesün boynuña hicrünüle ölürsem kıanum

II

Niçe bir dür döke bu dide-i terler niçe bir
 Niçe bir zāyi‘ ola bunca güherler niçe bir
 Āh idem kıasretile şām u seherler niçe bir
 Nār-ı gāmda niçe bir yana cigerler niçe bir
 Dıtdı āfākı meded dūd-ı dil-i sūzānum
 Ğarāzıñ cevr ü cefāyise yeter şulţānum

III

N'ola yanuñda senüñ sehvile itdümse günāh
 Baña bağışla güzel başuñiçün eyle nigāh
 Kıul günāh itse dem olur ki bağışlar anı şāh
 Merkıamet iderisen rahmet ide saña ilāh
 Yüzüm bir gele baķ tā ki sevensün cānum
 Dest-i luţfuñla yapılsun bu dil-i vırānum

IV

Ben senüñ pādişāhum bende-i fermānuñ olam
 Pāymāl-i ser-i ğisū-yı perişānuñ olam
 Kıaşlaruñ yayına biñ cānile kıurbānuñ olam
 Bir iki gün bu fenā tekyede mihmānuñ olam
 Saña lāyık mıdur ey kıüsrev-i‘ alā sānem
 Baña kıulm eyleyesin kıarķa kııķa eĝānum

V

Varayın derdünilere ‘āleme destān olayım
 Düşeyin kıağlara Mecnün gibi ‘uryān olayım

Genc-i 'aşkuñla Hüdāyī gibi 'uryān olayım
 Sāyeveş mihrüñile hākile yeksān olayım
 Şehri hūsn içre şalın serv gibi ey hānum
 Şulasun yollaruñı dīde-i hūn-efşānum

82b

-486-

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

I

İbtidā halk oldu maḥfi dürre-i beyzāda şu
 Cevher-i genc ü ezeldendür gelüp icāda şu
 Eridüp nūr-ı tecellī kıldı anı sāde şu
 Göricek dīdār-ı ḥaḫḫı oldu çün üftāde şu
 Mevclenüp bād-ı hevāda başladı feryāda şu

II

Cevherī oldum eritdi andan oldu kā'ināt
 Pes düzildi toḫuz eflāk oldu yirler yedi ḫat
 Şāni' uñ şun'ına 'aql u ḫāşır irmek müşkilāt
 Şāhibü'l-ḫudret olan urdı temel bünyāda şu
 Rūzgār üstinde ḫā'im ḫikmet ol arada şu

III

Barmağından aḫıdıvirdi ol ḫabīb-i Kibriyā
 On iki yol oldu Mūsāya urınca bir 'aşā
 Ḥazret-i Nūḫuñ du'āsın müstecāb itdi Ḥudā

Virdi tūfān-ı ʿ gāzab kavmine ol eṣnāda ū
Ol sebebdeḡür ki oldu bu yedi deryāda ū

IV

Hāne-dān-ı āl-i evlāda neler kıldı Yezīd
Tutmadı Hāḡḡuñ rızāsın oldu raḡmetden baʿ īd
Hāricīler Hāsarı zehr ile itdiler ūḡīd
Virmediler Hāzret-i Hūseyne Kerbelāda ū
Bulmaya bir ḡatre maḡşerde o zālīm dāda ū

83a

-487-

Müstefʿ ilün müstefʿ ilün müstefʿ ilün müstefʿ ilün

- 1 Yezdān senüñ hicrān senüñ devrān senüñ merdān senüñ
Meydān senüñ ḡandāñ senüñ vildān senüñ ḡılmāna baḡ
- 2 Maḡmūd olup maʿ būd olup maḡşūd olup mevḡūd olup
Mevʿ ūd olup mevnūd olup mefhūd olup bünyāna baḡ
- 3 Tekrār ile Aḡmed velī irdi eli açdı yolu
Ekşer ḡulı dirler belī bülbul ḡül-i eḡāna baḡ
- 4 Hāḡ Muştafā ehl-i şafā buldı vefā ḡoş iktifā
Derde şifā döndi cefā Ḳāf dan Ḳāf'a ḡayrāna baḡ

- 5 Nesli ‘alī oldı velī albi celī irdi el
Her bir velī syler belī srdi yolu kana ba
- 6 Vhid aad mlki esed cnkim resed d’im ebed
Olmaya redd t cedd-be-cedd ol dostına aana ba
- 7 Bir velvele opdı hele cn bil bile erler gele
anlarla dner seyle barın dele firengana ba
- 8 Ubu rumz mh- 1 temmz a’ ynımız afrımız
drkimz eflkimz zge semz urbna ba
- 9 ‘Alu btn nzu otun bd atuna ileri atun
Nle atun csun dtn oru atun ‘urvna ba
- 10 ’im olup dostı bulup ‘asker dolup glp
Bare dalup drler delp alup arna ba
- 11 Badı ‘ad mili ked iler ‘az geldi yd
Olmaz d bozdı ırdı cnlar o dd heana ba
- 12 Ba yelerin iler dne cn yz yze gelr sze
Tpra tona anlar yuna kfir ona ertna ba

- 13 Nürdur işüm içüm dışum gel arkadaşum ol sırdaşum
Gözüm kaçum dökme yaşum cânum başum destāna baq
- 14 Geldi alınca şıra Qādir Hūdā virdi edā
Ger yed-i çıqdı....baq
- 15 Ansuz döndi budur gücüm taht u tācuım
Düşdi nücüm ehl-i rücüm n'itsün qocum rindāna baq
- 16 Bitdi n'oldı gitdi
.... ile.... Haq dendāna baq
- 17 mişli bu dīn bunca
Çetin yār baq
- 18 Sen bunda qal bir hişşe al baq
Bunca cevval saçmaqda māl şal bu yana baq
- 19 Haq emr ider bir gerçek er kim döner il zabt ider
Cān n'ider qanda gider yeksāna baq
- 20 Kāfir düzer ma' mūr ider zālīm girer zīr ü zeber
Göñül sever devlet baq

- 21 Bağ gel boğma zālīm dime sen hākīme
 Gir ir şebneme yetiş dem-i gılmāna bağ
- 22 Bu bir geliş Hākdan alış ‘ aklı bulış sonra gülüş
 Her bir bulış bellü gülüş haqqāna bağ
- 23 Halka gör böyle söyle şol kāfire
 Bir bağ
- 24 Ansuz gelür miqdār alur çün yalvarur Tañrı virür
 İşler olur şanem qalur İslām bulur mizāna bağ

83b

-488-

Ba’de zālīke bu girān-māye-i’ ‘ömrde hiçbir aḥşam görülmüş midür ki anuñ şabaḥı olmaya? Yüz toksan yedi ‘araba ḥaṭab kesüp bāzāra gönderdüm. Kimesne bir aqçeye almamış. Yüklər gitse ziyān-bahā irer idi. Peşkeşler maḥalline işāl olunmağa mevāni’ zuhūr itmedi. Bu ḥalüñ zuhūrından ben gāyet mesrūrum. Sā’ir halk-ı cihān niçün olmazlar dirüm. Vaḳti vardur didi. Geldi mi diyü su’āl eylesem geldi der. Su’āl itmezsem olur der. Biz de bu ḥalüñ zuhūrundan seyr-i çemenzār idelüm didikde hevā gālib gelüp ḥālā gündüz yaylakına ḥayr u debir ağır qaldırup yolcu yoluna ineriz. Mektüb gönderdiğin adam bizi bu denlü buldı....ḥāzır bārgirler keskin qılıçlar yügrük oqlar pek yaylar uzak sürür kimse bilmez cümlesin bilür cümlesün bilmez kimesne varmayınca her şey çok bir şey yok her şey yok sen bilürsin hep bilürler sen bilmezsen bilmezler.

El-faḳīr ve’ l-ganī Ğaybī ser-ḥudūdān Yaylak....

-489-

Bārī

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Şām-ı ğāmda çille-i zülfüñ dilī şeydā çeker
Sübħaden tesbīħ *sübħānellezī esrā*⁴⁸⁶ çeker
- 2 Şanma ebrū debīr-i dest-i sulţān-ı ezel
Şafħa-yı rüyına emr itmiş anuñ tuġrā çeker
- 3 Dāfi' i zehr ider n'eylerse eyler rind olan
Bezm-i ğamdaki ' arak ki sāġar-ı şahbā çeker
- 4 Genc-i Kārūn bulsa bezl-i ' ayş ider ol gün hemān
Ol mıdur rind-i ğanī- dil kim ğam-ı ferdā çeker
- 5 Sır idün sūz-i derūnın Bārī-i zāruñ hele
Kaṭre-i nā-çiz iken bulsa yedi deryā çeker

⁴⁸⁶ "Bir gece, kendisine bazı âyetlerimizi gösterelim diye kulunu Mescid-i Harâm'dan çevresini mübarek kıldığımız Mescid-i Aksâ'ya götüren Allah eksikliklerden münezzehtir. O, gerçekten her şeyi işitmekte ve görmektedir." İsrâ, 17/1.

84a

-490-

Rūḥ-i Bağdādî⁴⁸⁷

Mef' ulü mefā' ilü mefā' ' ilü fa' ulün

I

- 1 Şanman bizi kim şîre-i engür ile mestüz
Biz ehl-i ḥarābātdanuz mest-i elestüz
- 2 Ter-dāmen olanlar bizi ālūde şanur lîk
Biz mā' il-i būs-ı leb-i cām u kef-i destüz
- 3 Şadrın gözedüp n'eyleyelüm bezm-i cihānun
Pāy-ı ḥum-ı meydür yerimüz bāde-perestüz
- 4 Mā' il degülüz kimsenüñ āzārına ammā
Ḥāṭır-şiken-i zāhid-i peymāne-şikestüz
- 5 Erbāb-ı ğaraż bizden ırağ olduğı yegdür
Düşmez yire zîrā oқımız şāhib-i şastuz
- 6 Bu ' ālem-i fānīde ne mîr ü ne gedāyuz
A' lālara a' lālanıruz pest ile pestüz

⁴⁸⁷ Ak, a.g.e., s. 187-189.

- 7 Hem kâse-i erbâb-ı dilüz 'arbedemüz yok
Meyhânedeyüz gerçi velî 'aşk ile mestüz
- 8 Biz mest-i mey-i meygede-i 'âlem-i cānuz
Ser-ḥalkâ-i cem' iyyet-i peymâne-keşānuz

II

- 1 Sâķi getir ol bâdeyi kim dâfi' -i ğamdur
Sayķal ur mir 'âta ki pür jeng-i elemdür
- 2 Dil-bestelerüz bizden ıraĝ eyleme bir dem
Ol bâdeyi kim nūr-ı dil ü dīde-i Cem'dür
- 3 Ey ḥâce fenâ ehline zinhâr ululanma
Dervīši bu mülküñ şeh-i bî-ḥayl ü ḥaşemdür
- 4 Ḥāk ol ki Ḥudâ mertebeni eyleye 'ālî
Tâc-ı ser-i 'âlemdür o kim ḥāk-i ḳademdür
- 5 Gel doĝrılalum meygedeye raĝmına anuñ
Kim bār-ı riyâdan ḳad-i bergeştesi ḥamdur
- 6 Mey şun bize sâķi bizüz ol ḳavm ki dirler
Rindân-ı şabūḫi-zede-i bezm-i kıdemdür

7 Bu nazm-ı Peyāmī'den işit hāle münāsib
Kim zübde-i yārān-ı suḥandān-ı 'Acemdür

8 Mā-rind-i şabūhī-zede-i bezm-i elestim
Pîş ezheme dürdi-keş ü bîş ezheme mestim

84b

III

1 Hoş gūşe-i zevk idi Şafā ehline 'ālem
Bir hāl ile sürseydi eger 'ömrini ādem

2 Şiḥḥat şonı derd olmasa vuşlat şonı hicrān
Nūş āḥiri nîş olmasa sūr āhiri mātem

3 Bu 'ālem-i fānīde şafāyı ol ider kim
Yeksān ola yanında eger zevk u eger ğam

4 Dā'im ola hem-şoḥbet-i rindān-ı kadeḥ-nūş
Varın kıoya meydāna eger bîş ü eger kem

5 Şūfiki şafāda geçinür Mālik-i Dīnār
Bir dirhemini alsan olur ḥāṭırı derhem

6 Zāhir bu ki āḥir yeri hāk olsa gerekdür
Ger dirheme muḥtāc ola ger mālik-i dirhem

7 Mey ŧun bize sākı içelüm rağmına anuñ
Kim cehli ile bilmedügi yerden urur dem

8 Her münkir-i keyfiyyet-i erbāb-ı ħarābāt
Öz ‘ağlı ile Ĥađđı diler kim bula heyhāt

IV

1 Gör zāhidi kim ŧāĥib-i irŧād olayım dir
Dün mektebe vardı bugün üstād olayım dir

2 Meyĥānede ister yıkılıp olmağa vırān
Bı-çāre ħarāb olmadan ābād olayım dir

3 Elden ıomasun cām-ı meyi gül gibi bir dem
Her kim ki bu ġamĥānede dilŧād olayım dir

4 ‘Ömrin geçirüp küh-ı belāda dil-i ŧeydā
Berhem-zen-i hengāme-i Ferhād olayım dir

5 Vaŧl istemeyüp hicr ile ĥoŧ gedügi bu kim
Miskın ġam-ı cānāneye mu‘ tād olayım dir

6 B ir serv-ıadüñ bende-i efgendesı olsun
‘Ālemde o kim ġuŧŧadan āzād olayım dir

- 7 Gezdi yürüdi bulmadı bir eglenicek yer
Min-ba' d yine 'āzim-i Bağdād olayım dır
- 8 Bağdād şadefdür güheri dürr-i Necef'dür
Yanında anuñ dürr ü güher seng-i hazefdür⁴⁸⁸

85a

-491-

Celili⁴⁸⁹

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Añla çāk-ı dilümi dīde-i hūn-bārıma baķ
Fehm kıl derd-i derūnum ten-i bīmāruma baķ
- 2 Nāme-i hasret içinde hat-ı āşūbumı gör
Göz yaşıyla yazılan şafha-i rūhsārıma baķ
- 3 Mesnedüm kūy-ı muġān zinnet-i eyvānum āh
Pāye-yi cāhumı gör şemse-i divāruma baķ
- 4 Yarsuz baña gül āteş çemen ateşkededür
Baġbāna dime seyr it gül ü gülzāruma baķ⁴⁹⁰

⁴⁸⁸ Bağdatlı Rūhî Dīvān'nda yer alan bu Terkid-i bent 16 bentten oluşmaktadır. Mecmuada ise ilk dört benti verilmiştir.

⁴⁸⁹ Şevkiye Kazan Nas, **Celilî Dīvânı**, Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/59375,celili-Divānipdf.pdf?0>, Ankara 2018,190. gazel, [Erişim Tarihi: 10 Eylül 2018].

⁴⁹⁰ Dīvānda 4.beyitten sonra yer alan şu beyitler mecmuada yoktur:

" Gitmedi veh ki hayāl-i ruḥ u zülfüñ dilden

Ḥırka vü subḥamı görme büt ü zünnāruma baķ" ve

" Heçr ile geçdi günüm kalmasun anlar bugüne/ Bir dem ey şem'-i dil-efrüz şeb-i tāruma baķ"

- 5 Ey Celilî gerd-i bâdiye lâyıķ ola mı
 Hırķa-i çākümü gör pāre-i destāruma baķ

-492-

Zātī⁴⁹¹

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Her kimüñ lāleveş destinde la' lîn cāmı var
 Gül gibi ğāyetde vaķtı hoş güzel eyyāmı var
- 2 Vaķt-i gül sākī mülāyim şofiyā meyen bana
 Tevbe itdürme yürü her nesnenüñ eyyāmı var
- 3 Şūfiyā biñ serv-i Firdevs-i berīne dik gelür
 Gülsitān-ı meclisüñ bir serv-i sīm-endāmı var
- 4 Mest olup ol serv-ķāmet gözlerinden dökdi yaş
 Bezmümüz bir bāğa döndi kim gül-i bādāmı var
- 5 Zātīye vaşf-ı cinān eylersen anda vā' izā
 Sākī-i meclis ķadar bir dil-ber-i ra' nā mı var

⁴⁹¹ Ali Nihat Tarlan, **Zātī Dīvānı**, I. cilt, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1968, 229. gazel.

-493-

Zātī⁴⁹²

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Haste çeşmin al vālā ile dil-ber bağlamış
Dir gören āl ile şanlıyı o server bağlamış
- 2 Çeşm-i cellādın anuñ'çün bağlamış ol pādişā
Mest olup gavgā için yanına hançer bağlamış
- 3 Zülfine hem-dem olaldan her hevāyi terk idüp
Fülk-i dil deryā-yi 'aşkuñ içre lenger bağlamış
- 4 Görmedi bu resme Rūmī e Hitāyi seyr iden
Kākülün kim kıl kalem birle girihler bağlamış
- 5 Dir görenler vaşf-ı dendānuñda nazm-ı Zātīyi
Zātī bu nazm-ı durer-bārı ne gevher bağlamış

⁴⁹² Ali Nihat Tarlan, **Zātī Dīvānı**, III. cilt, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1968, 584. gazel.

85b

-494-

Semāi Kerīmi

4+4=8'li Hece

- 1 Nedür üftāne kīnūñ
 Ki döndi kām̄eti nūna
 Görenler zūlf-i miskīnūñ
 ʿAceb mi dönse Mecnūa
- 2 Mehi māh cihān āzā
 Nedür bu nāz u istiġnā
 Teraḥḥum itmedūñ ḥayfā
 Bu aḥvāl-i diḡer-gūna
- 3⁴⁹³ bir vir dehradur
 Lebī mül ḳıl ṭūbādur
 Hemān bir ḳanlu deryādur
 Nazar ḳıl çeşm-i pūr-ḥūna
- 4 Yüzi gül ḳadd-i ʿarʿ ar mī
 Cemāli māh-ı enver mi
 Lebūñden nūş iden kūmī
 Āl urmaz cām-ı gölgene

⁴⁹³ Metinde geçen kelimeler silik olduğu için okunamadı.

-495-

Z̄ātī⁴⁹⁴

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Devlet ile atuña ey şeh-süvār ol bir güneş
Yine bir şire süvār olmuş disünler bir güneş
- 2 İt rakībün dili çıkdı şuşamışdur kıanına
Seg zebānını çıkarur ğālib olduķca ' ataş
- 3 Vā' izā rüz-i kıyāmetde cehennem heybeti
Āteş-i fūrķat şebinde āteş-i ğamdan yavaş
- 4 Öykünürmiş āsitānına o māhuñ yiridür
Od gibi çaķ muttaşıl eflāke ey āhum ulaş
- 5 Oda köze düş yüzüñ şuyın şatın al Z̄ātī'yā
Şāh yanında ' aziz olmak dilerseñ tiĝ-ve

-496-

Z̄ātī⁴⁹⁵

Mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün mefā' ilün

- 1 Cemālūñ mihri gönüm ' āleminde āfitābumdur
Şeb-i zülfüñ ğamı rüz-ı firaķuñda seħābumdur

⁴⁹⁴ Tarlan1968, a.g.e., 579. gazel.

⁴⁹⁵ Tarlan1968, a.g.e., 357. gazel.

- 2 Senüñ bu südde-i devlet mâ'buñ var iken şāhum
Benüm beğler ķevsüne varup gelmek ne bābumdur
- 3 Maħabbet mülkinüñ sultānıyam şāhā baña leşker
Şirār-ı nāz āhumla sirişk-i bī- ħisābumdur
- 4 Bugün mir'āt bağdı gördi ħüsñün ol melek-manzar
Didi deryā-yı nūrum mihr ü meh iki ħabābumdur
- 5 O şūħuñ bezm-i 'aşķında nice germ olmayam Zātī
Yanuk bağrum kebābdur ciger ķanı şarābumdur

86a

-497-

Emrī⁴⁹⁶

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Ĥasret-i ebrū-yı müşgīnūñle nūnuñ ķaddi ħam
Noķta ķodı sīnesi üstinde anuñ dāğ-ı ġam
- 2 Na' lçeñ resmi meh-i nev kebkebūñ naķşı nücūm
Āsumān-mānend olur her yire kim bassañ ķadem
- 3 Levħ-i dilde yazmağā taşvīrūñi naķķāş-ı 'aşķ
Çeşm-i pür-ħūnum devāt-ı sürħ müjgāna ķıl ķalem

⁴⁹⁶ Saraç, a.g.e., 314. gazel, s. 192.

- 4 Zaḥm-ı tırüñle elif bu sîne-i şad çākda
Şanuñ koynuñda yatur bir serv-i kâmet gonca hem
- 5 Mûy-ı jülîde degüldi kelle-i Mecnûnda
Ol benüm tuğum çekerdî Emrî şâh-ı gam benim

-498-

Emrî⁴⁹⁷

Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün

- 1 Pâymâl eyleme gîsü-yı ' abîr-efşânuñ
Kuyruğın başma nigârâ uyur ejderhânuñ
- 2 Añmaduñ hiç günâhın yine yuduñ taraduñ
Yazuğı boynuña zülf-i ' abîr-asânuñ
- 3 Gonca tıflını beliñletdi şadâ-yı bülbül
Ağzın açup tükürürse n'ola şebnem anuñ
- 4 Lâleler dürr-i Necef taqdı kulağına meger
Oldı gül halka-be-güşı o ruḥ-ı zîbânuñ
- 5 Emriyâ şanma şafaḳ sille-i âhumla seher
Yüzini kana yudum mihr-i cihân-ârânuñ

⁴⁹⁷ Saraç, a.g.e., 269. gazel, s. 167.

-499-

Emri⁴⁹⁸

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 Kaṭre kaṭre dürr içinde ebrū-yı ' anber-feşān
Çevre almışdur hilāli encüm-i seyyāre şan
- 2 ' Aşkuñı fāş itmedüm nār-ı şafaqla kızdurup
Ṭās-ı çarḥı başuma geydürdi cellād-ı cihān
- 3 Ḥayrete varmış görüp ḳaddūñ nihālin serv-i bāğ
Öldi diyü kuşlar eyler başı üstinde fiğān
- 4 Ğabğabuñ çāhı degül bennā-yı ḳudret eylemiş
Ḳaşr-ı ḥüsnüñ küşesinde murğ-ı cāna āşiyān
- 5 Ay başında māh-ı nev şanma görinen Emriyā
Ṭālib-i dünyāya barmaḳ gösterür devr-i zamān

⁴⁹⁸ Saraç, a.g.e., 359. gazel, s. 218.

86b

-500-

Emri⁴⁹⁹

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün

- 1 Nesîm-i cân güher-bâr olduğınca şâh-ı mercândan
Olur bir gönca peydâ yaprağı la' l-i Bedahşândan
- 2 Ruḥ-ı âyîneye karşı tebessümle nazar kılsañ
Şadef-mânend olur mir'ât ' aks-i dürr-i dendândan
- 3 Nihâl-i gül degül seyr-i çemen kaçdına her gönca
' Aşâ almış duḥân-ı âteş-i âh-ı hezârândan
- 4 Görüp zülf-i siyâhın dil ruḥ-ı zîbâya ' azm itdi
Güzel fehm eyledi ḥurşîde karşı kaçdı sü' bândan
- 5 Dehânum çâk olur süz-ı derûnum gibi ey Emrî
Söz açsam ḥançer-i ğamzeyle ol şemşîr-i müjgânda

⁴⁹⁹ Saraç, a.g.e., 397. gazel, s. 240.

-501-

Emri⁵⁰⁰

Fā' ilātün fā' ilātün fā' ilātün fā' ilün

- 1 ʿ Andelīb-i gülşen-i ğamdur dil-i şūrīde-hāl
Aña zülfeynüñ hevāsı misk-i terden iki bāl
- 2 Matla' -ı hüsñünde görmüş ʿ anberīn қаsuñ senüñ
İki bükilmiş aña ta' zīm ider gökde hilāl
- 3 Қāmetüñüñ tekye-i gülşende ābdālı olup
Sīnesine bir elif çekmiş durur her bir nihāl
- 4 Berg-i rengīnler degül ābdālı olmuş ḥaddüñüñ
Dāğ-ı ḥünīn ile cismin zeyn etmiş bir nihāl
- 5 Қadd-i yāre Emriyā ābdālı olmuşdur ʿ alem
Başı üzre na' l keddügi degül mi aña dāl

-502-

Emri⁵⁰¹

Fe' ilātün fe' ilātün fe' ilātün fe' ilün

- 1 Seni қoyup dil ü cān ğayrıya māyil mi olur
Gökde ḥurşīde iren zerreye қāyil mi olur

⁵⁰⁰ Saraç, a.g.e., 301. gazel, s. 185.

⁵⁰¹ Saraç, a.g.e., 138. gazel, s. 91.

- 2 Nice çäre ideyin kendüme ‘ aşkuñda senüñ
Dâne kim otlu yire düşe o hâşıl mı olur
- 3 Ğonca-femler seni benden ayıramaz ey meh
Zerreler hiç güneş tábına hâyil mi olur
- 4 Gören ey saçları şeb-dîz yaşum gül-günün
Didi kevneyn fezâsı buña menzil mi olur
- 5 ‘Arz idem dirdi gözi yaşlarını Emrî saña
Güneşe leşker-i seyyâre muķâbil mi olur

87a

-503-

Nef‘î⁵⁰²

Kıt‘ a Der Ta‘ rif-î Merhûm Mûsâ Çelebi Muşâhib-i Pâdişâh-ı Cem Câh

Fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilâtün fâ‘ ilün

- 1 Yûsuf-ı ‘îsâ-şiyem Mûsâ Ağa kim tal‘ ati
Gün gibi bir şu‘ ledür gûyâ çerâğ-ı Tûrdan
- 2 Tıynet-i pākûnde yok aşlâ küdüretten eşer
Cisini hâķ eylemiş Bârî Te‘ âlâ nûrdan

⁵⁰² Akkuş, a.g.e., 4. kıt‘ a, s. 438

- 3 Byle zb-ret  pkze-sret grmedm
Bir melekdr gyiy itmi tevelld hrdan
- 4 Cebhe-i berrk ile ol gerden-i kfr-gn
Zhir olduça girbn-ı siyeh semmrdan
- 5 Seyr iden kimse tl' itdi kıys eyler hemn
fitb-ı 'lem-ry eb-i deycrdan
- 6 Hemdem-i h-ı cihn olsa aceb mi rz u eb
Zt bir mecm' adur alk-ı n-mardan
- 7 Mnderic ztnda env' -ı mekrim ol adar
Far olunmaz tb' ı bir gencne-i mestrdan
- 8 Cebr-i htr itmedr luf ile d'im 'deti
Budur ann'n du' ana dil-i meksrdan
- 9 urb-ı sltn-ı cihnda ola d'im kmrn
Ha vcdun hfz ede sb-i dr--drdan

-504-

‘Ubeydî⁵⁰³

Mef’ ulü fâ’ ilätü mefâ’ ilü fâ’ ilün

- 1 Mey-hoş dutarsa n'ola bizi nâ-tüvânlaruz
Bir kaç esîr-i bâde-i rind-i ciḥânlaruz
- 2 Bir dolu cāmı mülket-i Cāma⁵⁰⁴ virmezüz
Bezm-i şafâda beglik ider kām-rânlaruz
- 3 Keyfiyyet-i cihānı güzel bilmiş añlamış
Ġonca-dehenler ile açar nükte-dânlaruz
- 4 Dünyâ gāmın çekenler ile şöḫbet itmezüz
Ġam bilmezüz zamānede biz şād-mânlaruz
- 5 Kimlersüñüz diyü şorar isen ‘Ubeydiyâ
Güşe-be-güşe ‘ âlem ider lâ-mekânlaruz

⁵⁰³ Arslan, a.g.e., 108. gazel, s.361.

⁵⁰⁴ "mülket-i Cāma" ifadesi ‘Ubeydî Dîvân'ında " mülket-i Cemşide" şeklindedir.

SONUÇ

Bu çalışmada Ankara Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonunda 06 Mil Yz A 1998 arşiv numarasıyla kayıtlı olan şiir mecmuası transkribe edilmiş ve incelenmiştir. Mecmuada 15, 16, 17 ve 18. yüzyılda yaşamış şairlerin şiirlerine yer verilmiştir. Eserin istinsah yeri ve istinsah tarihine dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır.

Mecmuada kıt'a, müstezâd, rubâi, tahmis, kaside, terci-i bend, lugaz, muâmma, şarkı, semaî ve gazel gibi nazım şekillerinin yanında çok sayıda nazire ve beyit de bulunmaktadır.

Mecmua içerisinde toplam 72 şair, 504 şiir vardır. Şiirlerin nazım şekillerine göre dağılımı şöyledir: 278 gazel, 4 kaside, 1 semaî, 1 müstezâd, 5 şarkı, 1 tahmis, 1 terci-i bend, 2 terhib-i bend, 1 koşma, 1 müseddes, 4 kıt'a, 1 muhammes, 1 rubâi, 2 murabba' ve çok sayıda ferd, müfred yer almaktadır.

Mecmuada en fazla şiiri bulunan şairlerin başında Bâkî (70 gazel), Nâbî (17 gazel), Sâbit (26 gazel), Nef'î (16 gazel, 4 kaside, 1 kıt'a), Fuzûlî (14 gazel), 'Ulvî (17 gazel) gelmektedir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

AK, Coşkun, **Bağdatlı Rûhî Dîvânı (Karşılaştırmalı Metin)**, Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa 2001.

AKYÜZ, Kenan vd., **Fuzûlî Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1990.

AYDEMİR, Yaşar, **Behiştî Dîvânı**, Mili Eğitim Basımevi, Ankara 2000.

BANARLI, Nihad Sami **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi I**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1987.

BİLKAN, Ali Fuat, **Nâbî Dîvânı**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1. Cilt, İstanbul 1997.

CANPOLAT, Mustafa "**Mecmûatü'n-Nezair**", Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. 28, s. 275-277, İstanbul 2003.

ÇELİK, Büşra, Muzaffer Kılıç, **Derzi-zâde 'Ulvî Dîvân'ı**, Dün Bugün Yarın Yayınları, İstanbul 2018.

DİDİN, Ahmet, **Kur'an-ı Kerim ve Türkçe Meali**, Rayiha Yayıncılık, Ankara 2012.

İPEKTEN, Haluk, **Karamanlı Nizâmî Hayatı Edebî Kişiliği ve Dîvânı**, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Ankara 1974.

KANAR, Mehmet, **Fuzûlî Dîvânı**, Ayrıntı Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2015.

KANAR, Mehmet, **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Say Yayınları, İstanbul 2008.

KANAR, Mehmet, **Arap Harfli Alfabetik Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Say Yayınları, İstanbul 2010.

KARAHAN, Abdulkadir, **Figânî ve Dîvânçesi**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1966.

KARACAN, Turgut, **XVII. Yüzyıl Şairlerimizden Bosnalı Sâbit ve Edisyon Kritikli Dîvân Metni**, Erzurum 1981.

KARASOY Yakup, Yavuz Orhan, **Âşık Ömer Dîvânı**, Ocak Yayınları, Konya 2010.

KÜÇÜK, Sabahattin, **Bâkî Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1994.

KÖKSAL, M. Fatih, **Şiir mecmualarının önemi ve “Mecmûaların Sistematik Tasnifi Projesi” (MESTAP)**, Eski Türk Edebiyatı Çalışmaları VII. Mecmûa: Osmanlı edebiyatının kırkambarı, Haz. Hatice Aynur vd., Turkuaz Yayınları İstanbul 2012.

MENGİ, Mine, **Eski Türk Edebiyatı Tarihi**, Akçağ Yayınları, Ankara 2014.

MERMER, Ahmet; Neslihan Koç Keskin, **Eski Türk Edebiyatı Terimler Sözlüğü**, Akçağ Yayınları, Ankara 2005.

PARLATIR, İsmail, **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, 2. Basım, Yargı Yayınevi, Ankara 2009.

PEKOLCAY, Necla **İslâmî Türk edebiyatı 2**, İrfan Yayınevi, İstanbul 1976,

REDHOUSE, James William, **A Turkish and English Lexicon**, Beirut, Libraire du Liban, 4. basım, 2011.

TARLAN, A. N., **Necâtî Bey Dîvânı**, Akçağ Yayınları, Ankara 1992.

TARLAN, A. N., **Hayâlî Bey Dîvânı**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1997.

TARLAN, A. N., **Zâtî Dîvânı**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, I. cilt, İstanbul 1968

TARLAN, A. N., **Zâtî Dîvânı**, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, III. cilt, İstanbul 1968.

ŞENÖDEYİCİ, Özer vd., **Osmanlı Edebî Metinlerini Anlama Kılavuzu**, Kesit Yayınları, İstanbul 2015.

TEZLER

AKKUŞ, Metin (1991), **Nef'i Sanatı ve Türkçe Dîvânı (İnceleme-Karşılaştırmalı Metin)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

ARSLAN, Ömer (2013), **Ubeydî Dîvânı (Metin ve İnceleme)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

BİLKAN, Ali Fuat (1993), **Nâbî'nin Türkçe Dîvânı (Karşılaştırmalı Metin)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

ERDEM, Melike (1991), **Bursalı Tâlib ve Dîvânı Tenkitli Metin ve İnceleme**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

ERDOĞAN, Mustafa (2008), **Kabûlî İbrahim Efendi Hayatı, Edebi kişiliği ve Dîvânı (İnceleme-Tenkitli Metin-Dizin)**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

ÇELEBİ, Mehmet Suru (2005), **‘Âşık Ömer Divânı’nın Tahfili**, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta,

ÇETİN, İsmail (1993), **Derzi-zâde Ulvî(Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Dîvânının Tenkitli Metni)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

DEMİR, Tarık (2006), **Edirneli Fâ'iz Dîvânı İnceleme- Metin- Dizin**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

KAVUKÇU, Fatma Zehra (2010), **Râmî Dîvânı, Yayınlanmamış Doktora Tezi**, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Bursa.

KAYA, Bayram Ali (1996), **Azmi-zâde Hâletî Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Dîvânı'nın Tenkitli Metni**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.

KAZAN, Şevkiye (2003), **Üsküdarlı Sırrî Hayatı, Edebi kişiliği ve Dîvân'ı (Tenkitli Metin- İnceleme) ve Şerhu Medhi'n-Nebî**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

KILIÇ, Yasin (1996), **Râtıb Ahmed Paşa, Edebi Şahsiyeti, Dîvânı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

SARI, Mehmet (1992), **Sabuhi Şeyh Ahmed Dede Hayatı, Edebi Kişiliği, Eserleri ve Türkçe Dîvânı'nın Tenkitli Metni**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

ŞAHİN, Ali (2002), **Abdülbâkî Ârif Efendi Hayatı, Edebi kişiliği ve Dîvânının Tenkitli Metni**, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

TATAROĞLU, Abdullah (1995), **Muhîfî Hayatı, Eserleri ve Edebi Kişiliği, Dîvânı'nın Tenkitli Metni**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

TUNÇ, Semra (1996), **Ârif Hayatı, Edebi Şahsiyeti ve Eserlerinin Tenkitli Metni**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Toska, Zehra (1985), **Veysî Dîvânı (Hayatı, Eserleri ve Edebi Kişiliği)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

VARIŞOĞLU, Mehmet Celal (1997), **Hatem Hayatı, Edebi Şahsiyeti, Dîvânı'nın Tenkitli Metni ve İncelemesi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

YORULMAZ, Hüseyin (1989), **Koca Ragıp Paşa Dîvânı (Araştırma ve Metin)**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

MAKALELER

KAYA, Bayram Ali "Necâtî Bey'in Şiir Anlayışı", **Türk Kültürü İncelemeleri Dergisi**, Yıl 2012, Sayı 27, s. 143-218.

KESİK, Beyhan vd. "Bir Şiir Mecmuasından Hareketle Muhibbî'nin Yayınlanmamış Şiirleri", **International Journal of Language Academy**, Yıl 2015, Sayı 3/1 s.361- 373.

KESİK, Beyhan, "Bazı Şiir Mecmualarından Hareketle Basılı Divanlarda Bulunmayan Bâkî Mahlaslı Şiirler II", **Turkish Studies**, Yıl VIII, Sayı 13, Ankara 2013, s. 37-350.

ÖZTÜRK, Said, "İstanbul'un Fethinden Sonra Ayasofya Kilisesinin Camiye Çevrilişi", **Türkiyat Araştırmaları Dergisi**, Yıl 2003, Sayı 14, s.141.

ÜNVER, İsmail, "Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler", **Turkish Studies**, Yıl 2008, Sayı 3/6, s. 1-46.

YENİTERZİ, Emine, "On Altıncı Yüzyılda Konyalı Bir Şair: Meşâmî", **Türk Dili**, Yıl 2001, Sayı 591, s. 317-328.

YORGUN, Ferdi, "Figânî'nin Yayınlanmamış Bir Gazeli", **Littera Turca**, Yıl 2016, Sayı. 2, s. 147-154.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

AKSOYAK, İsmail Hakkı (2014), **Lafzî, Ahmet.**
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2832>
 Adresinden 30 Ocak 2018'de alınmıştır.

AKSOYAK, İsmail Hakkı (2014), **Levendî,** Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,
 Web:<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=261329>
 adresinden 28 Ocak 2018'de alınmıştır.

AKSOYAK, İsmail Hakkı (2014), **Râgıb, Ali,** Türk Edebiyatı İsimler
 Sözlüğü, Web:
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2848>
 adresinden 29 Ekim 2018'de alınmıştır.

AKSOYAK, İsmail Hakkı (2014), **Râgıb Çelebi,** Türk Edebiyatı İsimler
 Sözlüğü, Web:
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4818ad>
 adresinden 29 Ekim 2018'de alınmıştır.

AKSOYAK, İsmail Hakkı (2014), **Râgıb, Mehmed Râgıb Çelebi,** Türk
 Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web:
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3256>
 adresinden 29 Ekim 2018'de alınmıştır

AKSOYAK, İsmail Hakkı (2018), **Gelibolulu Mustafa Âlî Dîvânı,** Ankara:
 Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR-208602/gelibolulu-mustafa-ali-divani.html>
 adresinden 28 Kasım 2018'de alınmıştır.

AVŞAR, Ziya (2017), **Revânî Dîvânı,** Ankara: Kültür Bakanlığı: Web:
<http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,196374/revani-divani>
 adresinden 15 Mayıs 2017'de alınmıştır

BİLKAN, Ali Fuat (2014), **Râmî, Râmî Mehmet Paşa,** Türk Edebiyatı
 İsimler Sözlüğü,
 Web:<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1988>,
 adresinden 30 Ocak 2019'da alınmıştır.

BİLKAN, Ali Fuat (2014), **Nâbî, Yûsuf Nâbî Efendi,** Türk Edebiyatı İsimler
 Sözlüğü, Web:
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1846>
 adresinden 29 Ocak 2018'de alınmıştır.

BÜLBÜL, Tuncay (2014), **Lafzî, İbrahim.**
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1821>
 adresinden 30 Ocak 2018'de alınmıştır.

ÇALDAK, Süleyman (2014), **Veysî, Üveys Çelebi, Üveys b. Mehmed,** Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2843> adresinden 30 Ocak 2018'de alınmıştır.

DEMİREL, Şener (1999), **Şehrî Dîvânı,** Ankara: Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56340,sehri-divanipdf.pdf?0> adresinden 30 Ocak 2018'de alınmıştır.

DUYMAZ, Ali (2014), **Âşık Ömer,** Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=4992> adresinden 28 Ocak 2018'de alınmıştır.

ERDOĞAN, Mustafa (2011), **Bursalı Rahmî Dîvânı,** Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR-195643/bursali-rahmi-divani.html> adresinden 03 Şubat 2019'da alınmıştır.

ERDOĞAN, Mustafa (2014), **Kabûlî, Mevlânâ Kabûlî,** Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3889>, adresinden 24 Şubat 2019'da alınmıştır.

ERÜNSAL, E. İsmail (2014), **Revânî,** Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=2594> adresinden 29 Ocak 2018'de alınmıştır.

GIYNAŞ, Kamil Ali (2017), **Pervâne Bey Mecmuası,** Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR-194492/pervane-bey-mecmuasi.html>, adresinden 13 Ocak 2019'da alınmıştır.

İNAN, Murat Umut (2014), **Güftî, Ali,** Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1512> adresinden 29 Ocak 2018'de alınmıştır.

İSEN, Mustafa; İsmail Hakkı Aksoyak (2013), **Âlî/Çeşmî, Gelibolulu Mustafa,** Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=943>, adresinden 28 Kasım 2018'de alınmıştır.

KALPAKLI, Mehmet (2014), **Fevrî, Ahmed,** Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü,

Web:<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5905> adresinden 29 Ocak 2018'de alınmıştır.

KARAGÖZLÜ, Volkan (2014), **Hayâlî Bey, Hayâlî, Mehmed Hayâlî Bey, Bekar Memi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=6318> adresinden 29 Ocak 2018'de alınmıştır.

KAPLAN, Yunus (2014), **Meşamî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1555> adresinden 29 Ocak 2018'de alınmıştır.

KAVRUK, Hasan; Bahir Selçuk (2009), **Vecdî ve Dîvân'ı**, Ankara: Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR,195644/filibeli-vecdi-divani.html> adresinden 10 Aralık 2017 'de alınmıştır.

KAVRUK, Hasan (2014), **Şeyhülislâm Yahyâ**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3604> adresinden 10 Eylül 2018'de alınmıştır

KAYA, Ali Bayram (2013), **Necâtî Bey, Îsâ**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=217> adresinden 18 Aralık 2017 'de alınmıştır.

KAZAN, Şevkiye (2013), **Sırrî, İbrahim Sırrî Efendi**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=281> adresinden 29 Ekim 2018'de alınmıştır.

KESİK, Beyhan (2013) **Kemâlî, Hâcî Kemâl, Eğridirli Hâcî Kemâl**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1029>, adresinden 13 Ocak 2019'da alınmıştır.

KÖKSAL, M. Fatih (2014), **Figânî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=5422> adresinden 29 Ocak 2018'de alınmıştır.

KÖKSAL, M. Fatih (2017), **Mecma'ı'n-Nezâ'ir-Edirneli Nazmî**, Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/TR-195954/mecmaun-nezair-edirneli-nazmi.html>, adresinden 13 Ocak 2019'da alınmıştır.

KURTOĞLU, Orhan (2013), **Zâtî, İvaz**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web:

<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=802> adresinden 29 Ekim 2018'de alınmıştır.

Kültür Bakanlığı, e-kitap, <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/>

Kültür ve Turizm Bakanlığı, <http://www.yazmalar.gov.tr/>

MACİT, Muhsin (2012), **Nedîm Dîvânı**, Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/56214,nedim-divanipdf.pdf?0> adresinden 18 Aralık 2017 'de alınmıştır.

MACİT, Muhsin (2013), **Fuzûlî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, ,Web: <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=624> adresinden 29 Ocak 2018'de alınmıştır.

NAS KAZAN, Şevkiye (2018), **Celilî Dîvânı**, Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/59375,celili-divanipdf.pdf?0> adresinden 10 Eylül 2018'de alınmıştır.

SARAÇ, Yekta (yty), **Emrî Dîvânı**, Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/10606,giris-emridivanipdf.pdf?0> adresinden 15 Mayıs 2017'de alınmıştır.

SAVRAN, Ömer (2013), **Karamanlı Nizâmî, Nizâmî-i Karamanî**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1028>, adresinden 14 Kasım 2018'de alınmıştır.

SEFERCİOĞLU, Mustafa Nejat (2014), **Nev'î, Yahyâ**, Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Web: <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=3071> adresinden 29 Ocak 2018'de alınmıştır.

ŞANLI, İsmet (2014), **Ubeydî, Abdurrahman Çelebi**, <http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=1694> adresinden 31 Ocak 2018'de alınmıştır.

SUNGURHAN, Aysun, **Tezkiretü's-şu'arâ**, Kültür Bakanlığı, Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55834,kinalizade-hasan-celebipdf.pdf?0> adresinden 11 Nisan 2019'da alınmıştır.

Türk Dil Kurumu, <http://www.tdk.gov.tr/>

Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü (TEİS),
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/>

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi,
<http://www.islamansiklopedisi.info/>

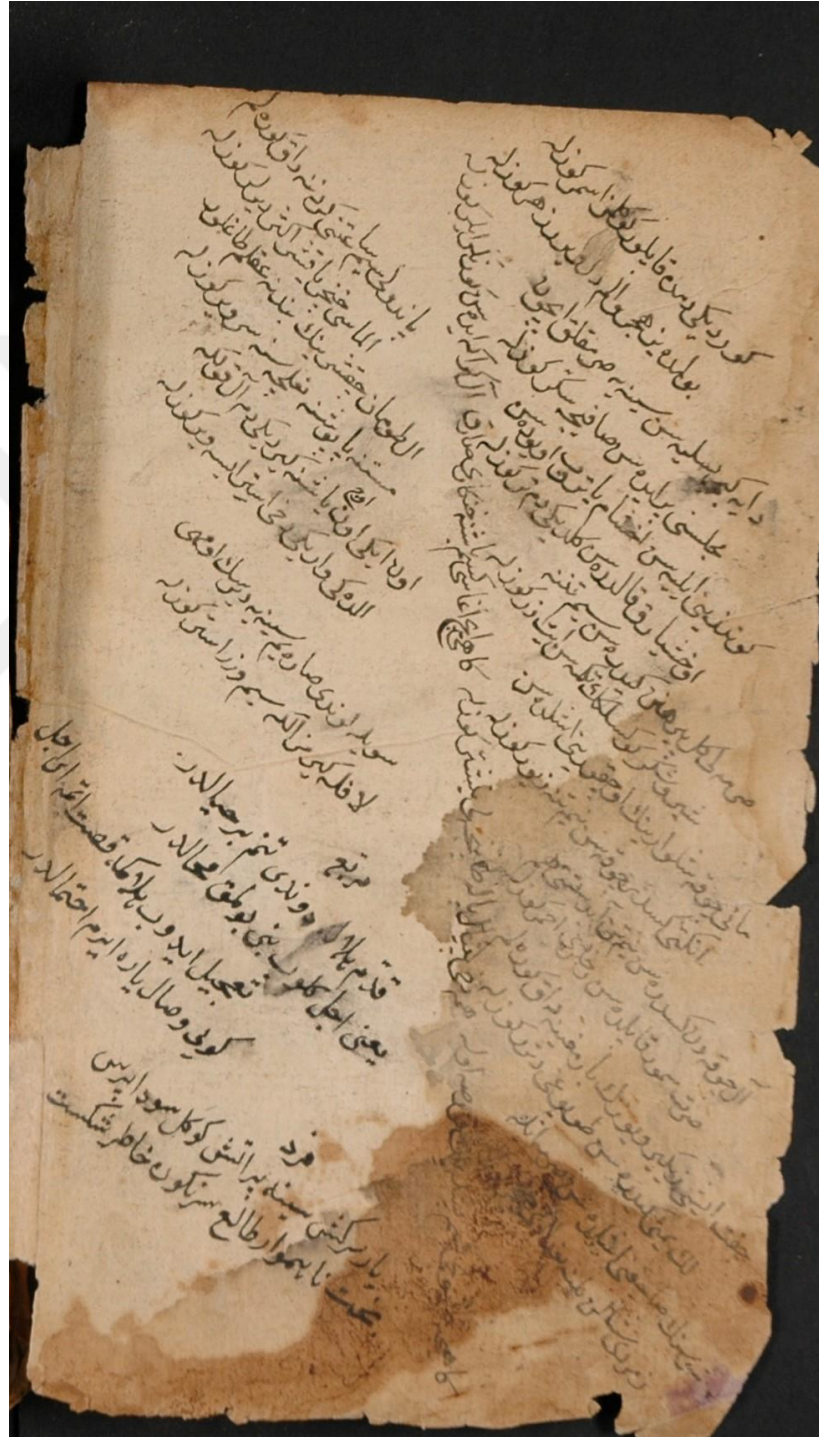
Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi, <http://www.isam.org.tr/>

USLUER, Fatih (2013), **Mûhîfî**,
<http://www.turkedebiyatiisimlersozlugu.com/index.php?sayfa=detay&detay=476>
adresinden 30 Ocak 2018'de alınmıştır.

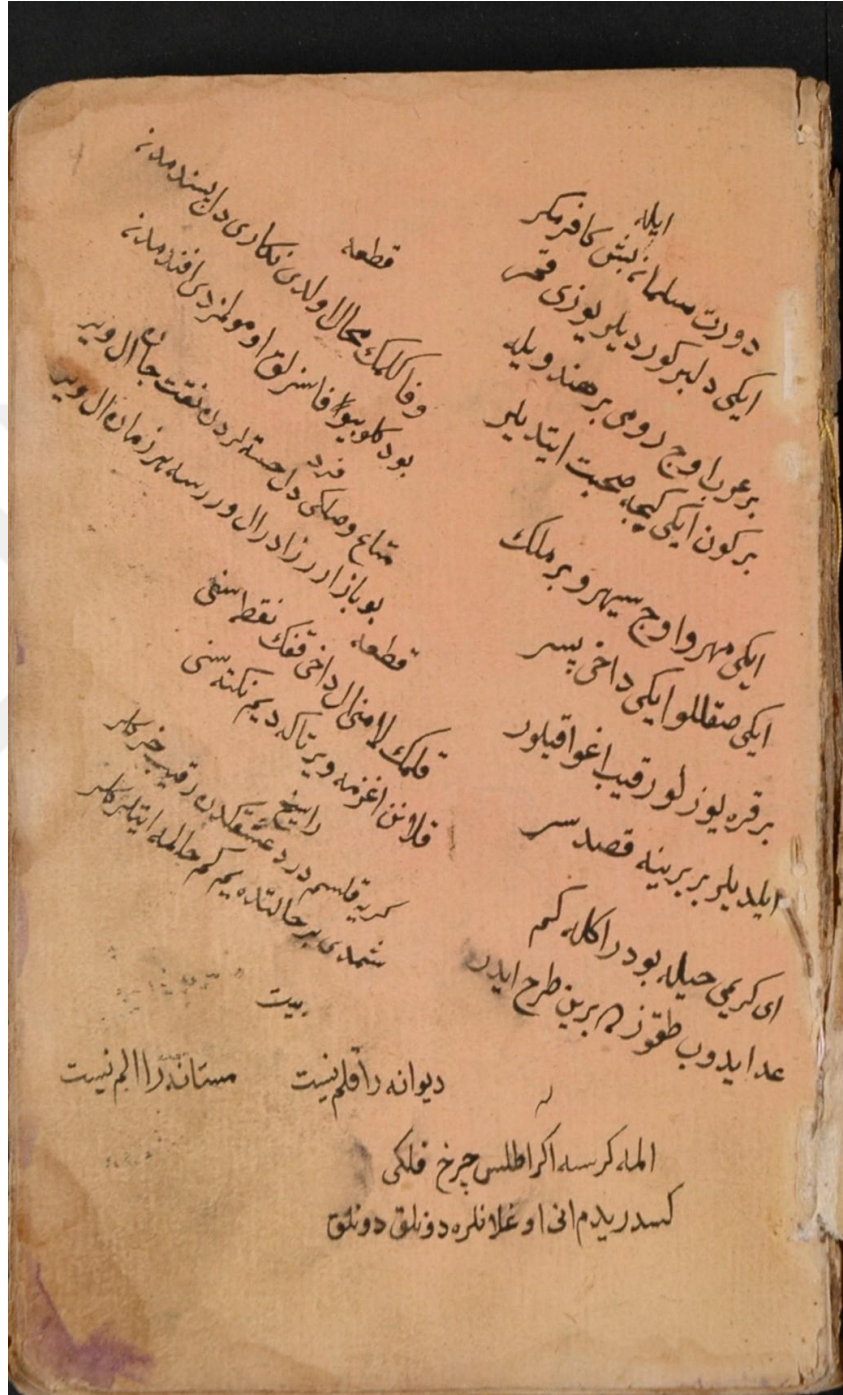
YAZICI, Gülgün Erişen (2017), **Edirneli Kâmî ve Dîvânı**, Kültür Bakanlığı,
Web: <http://ekitap.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/55977,kami-divani-pdf.pdf?0>
adresinden 06 Şubat 2019'da alınmıştır.

EKLER

Ek 1: 06 Mil Yz A 1998 arşiv numaralı mecmuanın 1b sayfası

Ek 2: 06 Mil Yz A 1998 arşiv numaralı mecmuanın 2a sayfası

ÖZ GEÇMİŞ

12.12.1992 yılında Aydın'ın Efeler ilçesinde dünyaya geldi. İlk, orta ve lise öğrenimini Aydın'da tamamladı. 2011 yılında Giresun Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'ne başladı. 2015 yılında bu bölümden mezun oldu. Aynı yıl Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında tezli yüksek lisansa başladı. Bilimsel bir makalesi (Figânî'nin Yayımlanmamış Bir Gazeli) bulunmaktadır. Özel bir eğitim kurumunda Türkçe öğretmeni olarak çalışmaktadır.

